

Mötesbok: Kulturnämnden (2025-11-20)

Kulturnämnden

Datum: 2025-11-20

Plats: Fullmäktigesalen, Rådhusplanaden 6

Kommentar:

Dagordning

kl. 13:20 Information Jämlika liv 2024

Kl. 14:10 Återrapport Summer Zone 2025

Kl. 14:30 Fika

Behandling av mötesärende

54/25 Val av justerare, fastställande av dagordning och anmälan av jäv november 2025	3
55/25 Information, rapporter och övriga frågor november 2025	4
56/25 Verksamhetsplan 2026	5
57/25 Dokumenthanteringsplan 2025	41
58/25 Internkontrollplan 2026	86
59/25 Anmälningsärenden / delegationsbeslut november 2025	92



Tjänsteskrivelse

2025-11-11

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00006

Val av justerare, fastställande av dagordning och anmälan av jäv november 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att utse en ledamot i nämnden att justera protokollet digitalt senast tisdag 25 november,

att godkänna kallelsen och dagordningen, samt

att till protokollet notera eventuell anmälan av jäv.

Ärendebeskrivning

Dagordningen bifogas med mötesboken till nämnden. Eventuella tillägg i dagordningen noteras i nämndens protokoll under rubriken Information, rapporter och övriga frågor. Kulturnämndens beslut träder i laga kraft när protokollet är justerat, anslaget och besvärstiden upphört.

En jävig person får varken delta i handläggningen av ett ärende eller närvara vid nämndens beslut i ärendet.

Beslutsunderlag

Föredragningslista/protokoll

Beredningsansvariga

Maria Nordenback

Beslutet ska skickas till

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare



Tjänsteskrivelse

2025-11-10

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00003

Information, rapporter och övriga frågor november 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna redovisningen av informationen.

Ärendebeskrivning

Folkhälsoundersökningen Jämlika liv 2024

Ann-Margrethe Iseklint utvecklingsstrateg och Linnea Persson statistiker,
Strategisk utveckling

Återrapport Summer Zone 2025

Robert Lindberg projektledare Riksförbundet SISU Västerbotten

Information från verksamheterna

Beatrice Hammar verksamhetschef Kulturskolan, Elin Hellrönn
verksamhetschef Program, Helena Karlström bibliotekschef

Återrapport ICORN i Sveriges nätverksmöte

Alex Nilsson (L), Birgitta Stål (V) och Mathilda Elfgrén Schwartz (S)

Återrapport Kulturpolitiskt program för Umeå kommun 2020 – 2030;

Civilsamhället i demokratins tjänst, kulturell hållbarhet och kulturell välfärd

Jenny Skarstedt kulturdirektör, Daniel Vikström kulturkonsulent

Beslutsunderlag

[Jämlika liv, folkhälsoundersökning - Umeå kommun](#)

Beredningsansvariga

Beslutet ska skickas till

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare



Tjänsteskrivelse

2025-11-14

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2024/00068

Verksamhetsplan 2026

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att faställa verksamhetsplan för kulturnämnden för 2026,

att fastställa fördelning av kulturnämndens budgetram för 2026,

att fastställa kulturnämndens kompetensförsörjningsplan för 2026, enligt bilaga 3 och

att fastställa verksamhetsstöd till föreningar, stiftelser, samt budget för stipendier, tillfälliga kulturarrangemang och studieförbund för 2026, enligt bilaga 4.

Ärendebeskrivning

Förslag till verksamhetsplan och budget för 2026 har upprättats av förvaltningens ledningsgrupp i samverkan med kulturnämnden. Som grund för verksamhetsplanen ligger kommunfullmäktiges beslut 2025-06-16 om planeringsdirektiv, budget och investeringar 2026. Till detta har hänsyn tagits till den av kommunstyrelsen antagna anvisningen för verksamhetsplanering 2026.

Som en del av verksamhetsplanen ingår förslag till kompetensförsörjningsplan, verksamhetsstöd till föreningar, stiftelser och Umeå Folkets Hus samt budget för stipendier, tillfälliga kulturarrangemang och studieförbund 2025.

Beslutsunderlag

Verksamhetsplan 2026

Beredningsansvariga

Jenny Skarstedt

Peter Gustavsson

Beatrice Hammar

Elin Hellrönn

Helena Karlström

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: KU-2024/00068

Daniel Vikström
Björn Söderbäck
Leif Mårtensson

Beslutet ska skickas till
KS diarium

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Leif Mårtensson
Ledningskoordinator



Verksamhetsplan

Kulturnämnden

2026

Dokumentnamn: Verksamhetsplan Kulturnämnden 2025		
Dokumentansvarig: Kulturnämnden		Upprättad: 2025-10-23
Godkänd av: Kulturnämnden	Version: 1.0	Datum: 2025-11-20

Inledning

Kulturnämnden har upprättat verksamhetsplan för 2026. Som grund för verksamhetsplanen ligger kommunfullmäktiges beslut 2025-06-16 om planeringsdirektiv, budget och investeringar 2026. Till detta har hänsyn tagit till den av kommunstyrelsen antagna anvisningen för verksamhetsplanering 2026.

Utöver ovan nämnda underlag tas i verksamhetsplanen hänsyn till Kulturpolitiskt program för Umeå kommun 2020 – 2030 antaget av kommunfullmäktige 2020-12-21.

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
Innehållsförteckning	3
Grunduppdrag	4
Nämndens planering avseende inriktningsmål och program.....	6
Inriktningsmål 2 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	6
Program för Social Hållbarhet.....	7
Av kommunfullmäktige tilldelat tilläggsuppdrag	12
Tilläggsuppdrag 2025:1	12
Tilläggsuppdrag 2025:11.....	12
Tilläggsuppdrag 2023:1	12
Tilläggsuppdrag 2023:2	12
Tilläggsuppdrag 2021:8	13
Drift- och Investeringsbudget.....	14
Nämndens arbete med personalpolitiska mål och uppdrag	17
Bilaga 1	19
Bilaga 2	22
Bilaga 3.....	23
Kompetensförsörjning Umeå kommun.....	24
Omvärld och demografi	26
Nuläge och utmaningar	28
Modell och strategier	29
Slutsats kompetensförsörjning kulturnämnden 2026-2028	31
Bilaga 4	32

Grunduppdrag

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Kulturförvaltningen ska arbeta med möjliggörande av kulturupplevelser av, med och för Umeås medborgare. Kulturförvaltningen ska arbeta med kulturutövares villkor och förutsättningar och stödja civilsamhället och föreningslivsdrivna initiativ. Tillsammans skapas ett mångfacetterat utbud för medborgarna. Kulturförvaltningen ska aktivt arbeta med kultur som demokratins immunförsvar och erbjuda likvärdiga förutsättningar i hela Umeå kommun.

Kulturförvaltningen fördelar stöd till föreningar, festivaler och studieförbund för att säkerställa ett brett, rikt och varierat utbud av kultur i hela Umeå.

Kulturförvaltningen arbetar med, deltar i och driver internationella kulturutbyten såsom samarbete med Vasa, Finland och Fristad (ICORN).

Folkbiblioteksverksamheten ska bedrivas i enlighet med bibliotekslag och fastställd biblioteksplan. Folkbibliotek ska vara en plats för demokrati, information, kultur, litteratur och lärande. Biblioteken ska vara öppna, tillgängliga och trygga för alla. De ska erbjuda en aktuell och representativ mediesamling, relevanta bibliotekstjänster och programverksamhet för olika målgrupper.

Verksamheten vid Sveriges depåbibliotek och lånecentral ska bedrivas som en del i Kungliga bibliotekets nationella samverkans- och utvecklingsuppdrag.

Kulturskolan ska med sin verksamhet erbjuda barn och unga i Umeå kvalitativa upplevelser av konst och kultur, samt skapa förutsättningar för kreativitet, lärande och eget skapande.

Kulturskolan ska erbjuda frivilliga kulturaktiviteter och möjlighet till långsiktigt lärande och färdigheter i en rad estetiska ämnen, på barns och ungas fria tid. De frivilliga aktiviteterna är också riktade och uppsökande, för att nå nya målgrupper. Kulturskolan ska också arbeta med kulturlöftet i grundskolan, där det säkerställs att alla elever årligen får tillgång till kulturaktiviteter under sin skoltid. Även förskolans elever ska säkerställas kulturaktiviteter i så stor utsträckning som möjligt.

Programavdelningens verksamheter ska erbjuda medborgarna upplevelser inom konst och kultur samt vara en katalysator för ökad kreativitet, ny kunskap och eget skapande. Det sker genom såväl egna produktioner som i samverkan med olika externa aktörer. Utställningar, programaktiviteter och pedagogiska projekt görs med bredd och spets utifrån målgruppsfokus. Avdelningen tillhandahåller plattformar för samhällsdebatt och lärande inom ämnen som bland annat konst, kultur och genus.

Kulturnämndens uppdrag till förvaltningen

Förvaltningen får i uppdrag att revidera modellen för stöd till studieförbund. Modellen bör ta hänsyn till den nya beräkningsgrunden för studieförbunden från Folkbildningsrådet. Uppdraget är en fortsättning från 2025.

Förvaltningen får i uppdrag att se över modellen för verksamhetsstöd till föreningar, festivaler och stiftelser samt stöd för tillfälliga kulturarrangemang. Översynen ska ta i beaktande hur nya föreningar kan beredas möjlighet att ta del av stödet samt hur och på vilka grunder stödet till befintliga föreningar kan justeras. Uppdraget är en fortsättning från 2025.

Förvaltningen får i uppdrag att utifrån analys av genomförd besökarundersökning i Väven tillsätts en arbetsgrupp som ska arbeta för ökad tillgänglighet i Vävens lokaler samt anpassad skyltning och besökarvägledning.

Förvaltningen får i uppdrag att göra en kartläggning av förvaltningens digitala kanaler. Kulturförvaltningen når i dag sin publik över flera spridda kanaler vilket riskerar splittrade användarresor, dubblad information och otydliga budskap. Kartläggningen ska ligga till grund för att kunna enas om struktur, tonalitet och design samt tydliggöra ansvar.

Förvaltningen får i uppdrag att ta fram en ny metod för samlad statistik över såväl besökare som programaktiviteter i Väven för att skapa ett samlat underlag för Väven som gemensam mötesplats.

Kulturnämndens uppföljning

Kulturnämnden följer upp sitt grunduppdrag i verksamhetens tertialrapportering, intern kontroll, uppföljning av kulturpolitiskt program samt i uppföljning av biblioteksplanen. Baserat på underliggande rapportering gör nämnden bedömning av grunduppdragets genomförande och återrapporterar bedömningen till kommunfullmäktige.

Kulturnämnden följer upp verksamheten genom tertialrapporter och årsrapport.

Kulturnämnden ska följa upp sina verksamheters kvalitativa utveckling genom återkommande rapporter från förvaltningsledning och verksamhetschefer.

Kulturnämnden följer upp verksamheternas arbete med inriktningsmål, program och tilläggsuppdrag genom tertialrapporter, årsrapport samt genom förvaltningsledningens återkommande informationer.

Kulturnämnden ska följa upp sin verksamhet genom den statistik som lämnas till Kungliga biblioteket, Statistiska Centralbyrån och Kulturrådet samt de uppgifter som finns samlade i databasen Kolada.

Nämndens planering avseende inriktningsmål och program

Inriktningsmål 2 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen och individ- och familjenämnden. Mål 2 destinerar särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden samt Umeå kommunföretag, AB Bostaden och UPAB.

Kulturnämndens planering för inriktningsmål 2

Kulturnämndens verksamheter ska arbeta aktivt för jämställdhet, jämlikhet och möjlighet till likvärdigt deltagande i kulturlivet.

Folkbibliotek ska vara tillgängliga på flera ställen i Umeå kommun och vara trygga för alla att besöka. Biblioteken ska arbeta långsiktigt med att ha verksamhet lämpligt fördelad i kommunen, inom rimligt avstånd och tillgänglig för alla invånare. Biblioteksbussen ska besöka delar av kommunen som har långt till någon av kommunens fasta folkbibliotekslokaler.

Folkbibliotek ska erbjuda ett brett utbud av medier och tjänster anpassade till invånarnas behov, med respektive biblioteks primära upptagningsområde som utgångspunkt. Biblioteken ska bidra till kunskapsförmedling, tillhandahålla läsfrämjande insatser, erbjuda kulturaktiviteter samt främja fri åsiktsbildning och delaktighet i demokratisk samhällsutveckling.

Kulturskolan ska erbjuda frivilliga kulturaktiviteter, som kan innebära såväl korta insatser, som möjlighet till långsiktigt lärande inom en rad estetiska ämnen. Kulturskolan ska också arbeta med riktade verksamheter för att hitta nya målgrupper, där verksamheten fortfarande är frivillig, och där Kulturskolan arbetar mer uppsökande. Kulturskolan ska dessutom arbeta med kulturlöftet i grundskolan, där det säkerställs att alla elever årligen får tillgång till kulturaktiviteter under sin skoltid, oavsett skola och stads- eller kommunedel.

Kulturskolan ska välkomna barn och unga till aktiviteter i centrum i egna lokaler, och ska också finnas tillgänglig runt om i hela kommunen i samverkan med andra aktörer. Verksamheten ska arbeta med målgruppernas egna idéer och behov, arbeta aktivt med delaktighet och skapa en verksamhet som är relevant för barn och unga i Umeå idag.

Programavdelningen är en viktig medskapare av Umeås offentliga rum i stadsdelar, kommundelar och byar. Verksamheterna inom avdelningen ska genomföra arrangemang och konstnärliga gestaltningar samt driva projekt i samverkan med föreningslivet, civilsamhället och det professionella kulturlivet som bidrar till stadsutveckling och verkar för att attraktiva och trygga stadsmiljöer både skapas och bevaras och nya mötesplatser utvecklas.

Program för Social Hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna, genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämställt och jämlikt som möjligt, och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare. Det är viktigt att även ha ett intersektionellt perspektiv, där fler maktordningar synliggörs och beaktas.

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.*

Det finns en stark koppling mellan målen då social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper. Dessa inriktningsmål är sammanhängande dimensioner av det som gemensamt utgör social hållbarhet och bör inte hanteras separat från varandra.

Programmets fokus är på de övergripande utvecklingsområden där samverkan mellan olika förvaltningar, och med de kommunala bolagen, är avgörande för att uppnå inriktningsmålen. Arbetet för social hållbarhet ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Umeå ska växa till en hållbar storstad utan storstadens problem. Tillväxtmålet ska klaras utan att äventyra kommunens höga värden när det gäller tillit, trygghet och social sammanhållning, och utan att utveckla utsatta områden enligt polisens definition. För att uppnå det målet är det avgörande att arbeta långsiktigt och i samverkan med två delmål.

1.1 Stärka inkludering och jämlikhet

- *Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla, genom förebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom.*
- *Skapa förutsättningar för social blandning, genom att öka flöden mellan stadsdelar, stärka mötesplatser, utveckla trygga och tillgängliga boendemiljöer och ett blandat bostadsbestånd där människor med olika ekonomiska förutsättningar har möjlighet att bo nära varandra.*
- *Stärka möjligheterna för dialog och delaktighet för att alla ska känna att de är en del av samhället och har möjlighet att göra sina röster hörda. Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas, i enlighet med Barnkonventionens grundläggande principer*

1.2 Förebygga brottslighet och våld

I Umeå ska brottsligheten fortsatt vara låg och tryggheten hög. Därför är det viktigt att i samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer:

- *Förebygga och motverka organiserad brottslighet*, eftersom den utgör ett systemhot mot ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle. Fokus bör ligga på att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella gäng (det arbete som pågår inom Umeå växer tryggt och säkert), samt att minska den organiserade brottslighetens påverkan och inkomstkällor genom att motverka narkotikahandel, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, människohandel, infiltration och otillåten påverkan.
- *Förebygga våld* genom att öka medvetenheten om våld hos medborgarna och kompetenshöja kommunens medarbetare, i synnerhet de som arbetar med barn och unga. Två särskilt prioriterade områden utifrån kommunens lägesbild av brottsligheten är mäns våld mot kvinnor samt våld mot och mellan barn. Fokus bör ligga på förebyggande arbete, samt på att erbjuda snabbt och samordnat stöd till särskilt utsatta brottsoffer, och att utveckla riktade insatser för våldsutövare.

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter.

Kulturnämndens planering för Fokusområde 1

För att ge alla invånare goda förutsättningar att vara en aktiv del i samhället ska folkbiblioteken arbeta för ökad digital delaktighet med fokus på personer i digitalt utanförskap samt stärkt medie- och informationskunnighet för kommunens invånare.

Biblioteken ska samverka med andra kommunala verksamheter och det lokala föreningslivet för att vidareutveckla kommunens arbete med integrationsinsatser, exempelvis genom språkcaféer och fortsatt samarbete med Salam familj.

Folkbibliotek ska ha en omfattande mediesamling och verksamhet som riktar sig till barn och unga, för att främja såväl läsning som demokratisk delaktighet och eget skapande. Biblioteken ska arbeta med läsfrämjande och språkstärkande insatser med barn och unga som huvudsaklig målgrupp. Arbetet utgår från kunskapen om att fler språk ger fler möjligheter. Därför har både svenska, nationella minoritetsspråk och utländska språk en given plats i verksamheten. Alla bibliotek ska erbjuda avgiftsfria kulturaktiviteter för barn och unga.

I enlighet med barnkonventionen ska folkbiblioteken arbeta för att avveckla alla ersättningsavgifter för barn- och ungdomsböcker.

Biblioteken ska främja barn och ungas delaktighet i utvecklingen av biblioteksverksamheten, till exempel genom biblioteksråd där elever medverkar i det lokala bibliotekets aktivitetsplanering.

Folkbiblioteken ska vidareutveckla samarbete med föreningar, studieförbund och andra kommunala förvaltningar i arbetet med läsfrämjande insatser för barn, exempelvis ungdomsledda bokklubbar,

förebildsföreläsningar för unga samt kunskapshöjande föredrag och samtal om demokrati och inkludering för unga och vuxna.

Biblioteksverksamheten ska utveckla arbetet med kriminalvården för att förmedla litteratur och genomföra boksamtal enligt överenskommet uppdrag med syfte att väcka läslust och utveckla läsvanor hos kriminalvårdens klienter. Bibliotekets arbete är en del av kriminalvårdens mål att minska återfall i brott.

Kulturskolan stärker jämlika uppväxtvillkor och främjar folkhälsoarbetet genom att arbeta för att långsiktigt och regelbundet finnas med olika verksamheter i hela kommunen; frivilliga aktiviteter, såsom kurser på fritiden, prova på- eller lovaktiviteter, där möjlighet att fördjupa sina konstnärliga intressen och färdigheter är en viktig del. Med tydligt riktade insatser, i samverkan med grundskola, anpassad skola och civilsamhället, kan Kulturskolan långsiktigt verka för att fler målgrupper ska upptäcka och utveckla sina konstnärliga intressen. Verksamheten ska utvecklas så att den i än högre grad kan erbjudas i stads- och kommundelar.

Kulturskolan ska arbeta med kulturlöftet, som ger alla elever i kommunens grundskolor möjlighet att möta konst och kultur, såväl som publik som i det egna, kreativa skapandet. På så sätt stärks tillgängligheten till konst- och kulturaktiviteter och uppväxtvillkoren blir mer likvärdiga, oberoende av det enskilda barnets förutsättningar. Även förskolan erbjuds kulturaktiviteter i så stor utsträckning som möjligt. Genom detta arbete sprids även kunskap om Kulturskolans aktiviteter på fritiden.

Kulturskolan ska arbeta aktivt med delaktighet och inflytande för alla barn och unga som deltar i verksamheterna.

Kulturskolans verksamheter innefattar såväl frivillig verksamhet för barn och unga på deras fritid, där verksamheten även jobbar uppsökande med riktade insatser till särskilda målgrupper, för att säkerställa att tillgången till konst- och kulturaktiviteter är likvärdig, oavsett stadsdel, skola och förutsättningar hemma. Den riktade verksamheten är kostnadsfri och sker ofta i samverkan med andra aktörer, både kommunala och från civilsamhället.

Kulturskolan ska verka för att långsiktigt och regelbundet bedriva sina verksamheter i hela kommunen för att bidra till att Umeå ska fortsätta växa utan några utsatta områden.

Programavdelningen ska arbeta för stärkta mötesplatser utanför centrum i enlighet med beslutad landsbygdpolicy.

Väven ska utvecklas som en mötesplats och arena för demokrati och möten mellan människor. Dess olika verksamheter ska bidra till ett kulturliv som är öppet och tillgängligt för alla.

Programavdelningen ska inom ramen för detta aktivt arbeta för att tillhandahålla goda villkor och hög service för såväl besökare som kulturlivets olika aktörer.

Nya socialtjänstlagen ska under 2026 provas praktiskt i Väven där ny kultursamordnare anställs för att arbeta verksamhetsövergripande med fokus på att stärka möjligheterna till dialog och delaktighet för unga som vistas i Väven. Satsningen görs i samarbete med socialtjänsten.

Fokusområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Jämställdhet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter genom ett aktivt jämställdhetsarbete inom ramen för grunduppgiften. För att främja den sociala hållbarheten är det särskilt viktigt att:

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Arbete med jämställdhet i samhällsutvecklingen har varit en central del av utformningen av staden i över fyra decennier. Umeå är en ledande stad i Europa inom jämställd och hållbar stadsutveckling. För att skapa en stad som är inkluderande och rättvis för alla invånare är både bredd och spets nödvändiga i arbetet:

- *Systematiskt integrera* ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingen av det offentliga rummet för att bygga en hållbar stad med och för de som ska leva i den. Detta innebär att säkerställa att alla, oavsett kön, kan vistas och röra sig i staden på lika villkor. Detta inkluderar även att ta hänsyn till olika behov och livsvillkor i planeringen och utformningen av offentliga platser.
- *Genomföra särskilda pilotsatsningar* för att flytta fram positionerna inom jämställd stadsplanering och aktivt utmana rådande maktstrukturer. Dessa satsningar kan inkludera innovativa projekt och initiativ som syftar till att främja jämställdhet på nya och kreativa sätt.

Exempel på sådana satsningar kan vara att utveckla nya metoder för medborgardialog, testa nya teknologier och att främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen och arbete för klimatanpassning främja jämställdhet. Parisavtalet säger också att utsläppsminskningar ska och kan utföras inom ramen för hållbar utveckling, där jämställdhet utgör ett av målen enligt Agenda 2030.

I takt med klimatomställningen är det viktigt att säkerställa en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället som innebär att vinsterna kommer flertalet till del samtidigt som kostnaderna och ansvaret fördelas efter bärkraft. Rättvisa är också centralt för att skapa acceptans för den hållbara utvecklingen.

Grunden i jämställdhetsarbetet handlar om att synliggöra livsvillkor och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys genomföra åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt för att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Kulturnämndens planering för Fokusområde 2

Kulturens betydelse i stadsutveckling och flera andra tätt förknippade målområden förtydligas såväl lokalt som nationellt. Regeringens nya strategi för levande städer slår fast att "Sveriges städer ska utifrån sina förutsättningar utvecklas till levande, trygga och robusta livsmiljöer där människor trivs och vill vistas.

Sverige ska vara ett föregångsland för hållbar utveckling av attraktiva städer” (Skrift 2024/25:96). Det är i linje med det kulturpolitiska programmets mål att kulturförvaltningen ska verka för att attraktiva stads och kulturmiljöer skapas och bevaras. Under 2025 har flera delar av Gestaltad livsmiljöområdet påbörjats och under 2026 kommer initiativen arbetas vidare med.

Kulturförvaltningen ska arbeta med såväl långsiktig systematik, struktur som genomförande.

Kulturförvaltningen ska fortsätta det tvärsektoriella arbetet med andra berörda förvaltningar för ett förändrat långsiktigt, systematiskt arbetssätt när det gäller planering av attraktiva livsmiljöer.

Kulturförvaltningen ska också fortsatt delta i projekt med extern finansiering tillsammans med externa aktörer. Arbetet med framtagandet av en Konstpolicy ska fortsätta och färdigställas under 2026. I arbetet med stadsutveckling och Gestaltad livsmiljö ska jämställdhetsperspektiv beaktas samt innovativa och utmanande processer och projekt prioriteras.

Kulturförvaltningen har i sitt grunduppdrag att särskilt beakta barns perspektiv och ska, trots att det förtydligandet inte längre är så tydligt formulerat i fokusområdet, särskilt synliggöra livsvillkor och erfarenheter för barn och unga. Stora delar av förvaltningens verksamhet riktar sig till barn och unga och arbetet med delaktighet och barn och ungas möjlighet att påverka verksamheten ska fortsätta utvecklas.

Kulturnämndens verksamheter skapar förutsättningar för socialt sammanhållna stadsdelar och tätorter genom mötesplatser i egna lokaler, samt ett brett utbud av kulturaktiviteter för alla åldrar såväl i egna lokaler som i samverkan med andra. Detta till exempel genom bibliotekens aktiviteter, programavdelningens verksamheter och Kulturskolans öppna verksamhet och verksamhet i skola och förskola.

Vad gäller landsbygdsutveckling bidrar kulturnämndens verksamheter till att säkerställa att verksamheterna kan erbjuda aktiviteter i byar, på skoltid, i samverkan med fritidshem, föreningsliv och tillsammans med andra kommunala aktörer.

Folkbibliotek ska vara tillgängliga på flera ställen i Umeå kommun och vara trygga för alla att besöka. Biblioteken bör finnas inom rimligt avstånd och vara lättillgängliga för alla medborgare. Biblioteken ska erbjuda mediesamlingar och programverksamhet lokalt anpassade efter befolkningsstrukturen i det aktuella upptagningsområdet. Biblioteksbussen ska besöka delar av kommunen som har långt till någon av kommunens fasta folkbibliotekslokaler.

Folkbibliotek ska tillhandahålla en representativ mediesamling och programverksamhet vars innehåll kan erbjuda identifieringsmöjligheter och samtidigt utmana normer, maktstrukturer och värderingar.

Kulturskolan ska arbeta strategiskt och strukturerat med delaktighet för målgrupperna. Här ingår bland annat regelbunden kompetenshöjande insatser för kulturskolans personal, men också ett aktivt arbete med att uppmuntra deltagare och elever att komma med idéer och tankar kring verksamheten, såväl på individ-, som på grupp- och organisatorisk nivå.

Programavdelningen ska arbeta för jämställdhet, jämlikhet och möjlighet till likvärdigt deltagande i kulturlivet. Programavdelningen ska också arbeta aktivt för att nå nya målgrupper utifrån deras förutsättningar och behov.

Programavdelningen ska vara en plattform för att utmana föreställningar om makt, kön och identitet och bidra till kunskap och lärande inom desamma.

Programavdelningen ska erbjuda barn och unga i Umeå kvalitativa upplevelser av konst, kultur och utställningsverksamhet. Verksamheterna ska vara en katalysator för kreativitet och ny kunskap.

Av kommunfullmäktige tilldelat tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag 2025:1

Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.

Kulturnämndens demografiska utmaningar är positiva. Umeå fortsätter att växa. Utveckling av stadsdelar, samhällen och byar pågår kontinuerligt. Detta skapar en positiv efterfrågan vad det avser såväl bibliotek, kulturskola, programverksamhet som stöd till kulturföreningar. Kulturnämnden kommer under 2026 att genomföra en analys av vad som krävs för att Umeå fortsatt ska vara en stark kulturstad i den fortsatta tillväxten. (Tilläggsuppdrag 2025:1).

Tilläggsuppdrag 2025:11

Kommunfullmäktige ger fritidsnämnden och kulturnämnden i uppdrag att initiera samarbete med och aktivera föreningslivet och studieförbunden utifrån civil beredskap.

Kulturförvaltningen deltar i de olika projekt som startas upp i kommunen vad det avser civil beredskap, informationssäkerhet och cybersäkerhet. Kulturförvaltningen ska tillsammans med fritidsförvaltningen ha dialog med föreningslivet och studieförbunden för att se hur alla tillsammans, med hänsyn tagen till olika kompetenser och förutsättningar, kan bidra till den civila beredskapen. Folkbiblioteken ska uppmärksamma den årliga beredskapsveckan. (Tilläggsuppdrag 2025:11)

Tilläggsuppdrag 2023:1

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Kulturnämnden har genom verksamhetsplanen en uppdaterad kompetensförsörjningsplan som ligger till grund för arbetet med att klara framtida personalförsörjning. Alla verksamheter har ett aktivt arbete i nätverk och samarbeten för att minska sårbarheten vid framtida vakanser. Rådande personalplanering, rekryteringsunderlag och analyser av kompetensbehovsplanering gör gällande att kulturnämnden inte har ett identifierat behov av omställningsarbete för att klara kompetensförsörjningen. (Tilläggsuppdrag 2023:1)

Tilläggsuppdrag 2023:2

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndsgränser.

Kulturförvaltningens olika verksamheter har många och långsiktiga samarbeten med föreningslivet, kulturinstitutioner och externa aktörer. Därför ska fokus vara på att öka samarbetet över förvaltningsgränserna internt i kommunen. Det finns flera förvaltningsövergripande frågor som kräver en utvecklad och ökad samverkan, såsom exempelvis UVTS, gestaltad livsmiljö samt den nya socialtjänstlagens krav på förändrade arbetssätt.

Därför ska under 2026 en ny roll anställas gemensamt av kulturförvaltningen och socialförvaltningen för att pröva ett nytt sätt att arbeta förebyggande och uppsökande med unga som befinner sig utanför sammanhang men ännu inte i riskzon. (Tilläggsuppdag 2023:2)

Biblioteksverksamheten ska vidareutveckla samarbete med andra förvaltningar, såsom Fritid, Stadsledningskontor, Stöd och omsorg, Utbildning och Äldreomsorg, för att driva gemensamma satsningar som främjar läsning, kultur, demokrati och digital delaktighet. (Tilläggsuppdag 2023:2)

Kulturskolan ska genom fortsatt samarbete med utbildningsförvaltningen finnas tillgänglig runt om i stadsdelar, kommundelar och byar. I arbetet ingår infriande av kulturlöftet i samarbete med andra verksamheter i civilsamhället för att skapa en jämlik tillgång till kultur och uppfylla mål i läroplanen. Kulturskolan samverkar även med fritidsnämndens verksamheter, för att tillsammans säkerställa en meningsfull och hållbar verksamhet för barn och unga på deras fritid. (Tilläggsuppdag 2023:2)

Programavdelningen ska genom strategiskt arbete förankra arbetssätt och rutiner för kulturlivets utveckling i kontakter med andra förvaltningar och nämnder. Programavdelningen ska verka för att goda relationer skapas och upprätthålls förvaltningsöverskridande i de återkommande kommunövergripande uppdragen avdelningen genomför, bland annat deltagande i arbetet för gestaltad livsmiljö samt i utvecklingen av kultur – och evenemangsstaden Umeå. (Tilläggsuppdag 2023:2)

Tilläggsuppdag 2021:8

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Kulturförvaltningen ska tillsammans med de andra förvaltningarna och de kommunala bolagen delta i arbetet med att motverka välfärdsbrott. Då arbetet kräver förändring av rutiner på övergripande nivå kan inte kulturförvaltningen driva enskilt arbete utan förvaltningsövergripande samverkan kommer att krävas.

Kulturnämndens verksamhetsstöd till föreningar, stiftelser och studieförbund samt budget för stipendier och tillfälliga kulturarrangemang hanteras av Föreningsbyrån som lyder under fritidsnämnden. Utöver Föreningsbyråns egna kontroller av bidragsmottagare har kulturförvaltningen återkommande möten med föreningar och studieförbund för att följa upp, samverka och minska risken för otillbörligt nyttjande av kulturnämndens stöd. Stöd för tillfälliga kulturarrangemang betalas ut efter ett arrangemang är genomfört. (Tilläggsuppdag 2021:8)

Drift- och Investeringsbudget

Driftsbudget

Ekonomisk ram för Kulturnämnden 2026 (mnkr)	
Kulturnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-169,84
Teknisk ramjustering 2025 KS nau 2024-09-10	0,17
Kulturnämndens tilldelning enligt förslag planeringsdirektiv 1, december 2024	-176,72
Justering av PO-pålägg	0,76
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	0,11
"Händer på lovet"	-0,50
Kultur för seniorer	-0,50
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-0,85
Beslut ekonomisk tilldelning för 2026	-177,71

Verksamhet	Budget 2025, mnkr	Budget 2026, mnkr	Förändring mnkr	Förändring procent
Nämndverksamhet	-1,1	-1,1	0,0	2,0%
Stab och ledning	-5,2	-6,6	-1,4	27,6%
Stödet till föreningar, festivaler och studieförbund	-32,9	-33,7	-0,8	2,3%
Kulturskola	-40,1	-42,1	-2,0	5,1%
Bibliotek	-64,8	-67,2	-2,5	3,8%
Programavdelningen	-25,6	-26,9	-1,3	5,2%
Kulturnämnd	-169,7	-177,7	-8,0	4,7%

Kulturnämnden har 2026 fått en ökad ekonomisk tilldelning med –8,0 miljoner kronor jämfört med 2025.

Personalkostnader har räknats upp med 3,64%, exklusive minskningen av PO-pålägget på 0,8 miljoner kronor, från och med 2026-04-01, enligt den prognos på kommande lönerrevision som Stadsledningskontorets förhandlingsenhet föreslagit för år 2026.

En generell indexökning med 2,0% har gjorts på förvaltningens driftskostnader.

Nämndverksamheten har fått en ökad budget med 2,0%. Arvoden och övriga driftskostnader har räknats upp med 2,0%.

Stab och ledning har fått en ökad budget med 27,6%. Löner har räknats upp enligt fastställd prognos. Årsarbetarantalet har utökats med 1,2 årsarbetare, dels utökat uppdrag på nämndsekreterartjänsten, dels utökning med en utvecklingsledare kopplat till inriktningsmålen. Driftskostnader såsom fristad och personalrelaterade kostnader har räknats upp med 2,0%. Utöver det – 0,25 mnkr i ökad budgetram kopplat till verksamheten som bedrivs i gymnastiken på Mimer.

Index för hyresintäkter för Sveriges lånecentral och depåbibliotek, ateljéföreningar/verkstäder är oförändrade.

Stödet till föreningar, festivaler och studieförbund har fått en utökad budget med 2,3%. En generell indexuppräknings på 1,5% utöver det –0,25 mnkr i ökad budgetram kopplat till verksamheten som bedrivs i gymnastiken på Mimer. Detaljerad fördelning av stödet finns med som bilaga.

Kulturskolan har fått en utökad budget med 5,1%. Löner har räknats upp enligt fastställd prognos. Driftskostnader såsom inköp av scenkonst, öppen verksamhet, kulturbuss, personalrelaterade kostnader med mera har räknats upp med 2,0%. Ramökningen på -0,5 miljoner kronor kopplat till "Händer på lovet"/ Umeå summer zone läggs under kulturskolan men i samarbete med biblioteket.

Ingen uppräknings av intäktskrav för terminsavgifter och uthyrning av instrument.

Biblioteket har fått en utökad budget med 3,8%. Löner har räknats upp enligt fastställd prognos. Driftskostnader såsom media, IT, program och personalrelaterade kostnader har räknats upp med 2,0%. Det finns ett högt tryck på biblioteksservice på de östra stadsdelarna. En ramökning på - 0,65 miljoner kronor tillförs biblioteket för att kunna utöka personalstyrkan med en årsarbetare på Ålindhemsbiblioteket.

Ingen uppräknings av intäktskrav för förseningsavgifter och kopieringsintäkter.

Programavdelningen har fått en utökad budget med 5,2%. Löner har räknats upp enligt fastställd prognos. Driftskostnader såsom utställningar, konstrenoveringar, program och personalrelaterade kostnader har räknats upp med 2,0%. Ramökning till Kultur för seniorer på -0,5 miljoner kronor.

Ingen uppräknings av intäktskrav för uthyrning av Väven.

Investeringsbudget

Projekt	Budget 2025 mnkr	Budget 2026 mnkr	Plan 2027 mnkr	Plan 2028 mnkr	Plan 2029 mnkr
Ramanpassning	-1,1	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Bibliotek					-14,4
Kulturskola		-46,5			
Summa Tekniska nämnden	-1,1	-47,5	-1,0	-1,0	-15,4
Reinvestering kulturverksamhet	-2,7	-2,7	-7,7	-7,7	-2,8
Konstanslag	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,3
Inventarier Kulturskolan		-2,0			
Gestaltad livsmiljö		-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inventarier bibliotek					-8,7
Summa kulturnämnden	-4,9	-7,9	-10,9	-10,9	-14,7
Summa kulturverksamhet	-6,0	-55,3	-11,8	-12,0	-30,1

Fastighetsinvesteringar

Investeringsbudget för renovering och anpassning av biblioteksverksamhet kommer i huvudsak att användas för underhåll av närbibliotek och nödvändiga ombyggnationer för att kunna erbjuda mer-öppet.

Nytt bibliotek (placering ej namngiven) påbörjas år 2029.

Kulturskolans nya lokaler, totalt -46,5 miljoner kronor.

Övriga investeringar

Årligt återkommande reinvesteringar avser erforderligt underhåll och utbyte av lös inredning inom förvaltningens olika verksamheter. En utökning av budgeten har skett för åren 2027 - 2028 med -5 miljoner kronor per år, totalt -10 miljoner kronor. Nämndens uppdrag till förvaltningen att ta fram en långsiktig plan för lös inredning och teknik framför allt kopplat till att Väven funnits i 10 år har presenterats och reinvesteringarna kan på kort sikt klaras med detta tillskott i budgeten på -10 miljoner kronor.

Konstanslaget som är årligt återkommande används både för att bekosta kommungemensam konstnärlig gestaltning som för lös konst (konst som inte är integrerad i en viss fastighet). En utökning av konstanslaget med -1 miljoner kronor kopplat till gestaltad livsmiljö har gjorts.

Nämndens arbete med personalpolitiska mål och uppdrag

Välfärden står inför stora utmaningar gällande finansiering och personalbrist. Vi behöver därför förnya våra arbetssätt för att klara utmaningarna och här ger digitaliseringen avgörande möjligheter. Vi behöver också förbättra vår samverkan över förvaltningsgränserna och med andra organisationer.

Personalnämnden har samordningsansvar för de personalpolitiska målen.

Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.

Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.

Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

Kulturnämndens planering för arbetet med personalpolitiska mål och uppdrag

Mål 5: Kulturnämndens verksamheter ska aktivt arbeta för att fortsatt vara en attraktiv arbetsgivare. En indikator för verksamhetens attraktivitet är att mäta totalt värde för medarbetarenkäten där kulturförvaltningens totala värde skall överstiga kommunens övergripande totala värde. Det totala värdet för medarbetarenkäten signalerar medarbetarnas sammantagna uppfattning av kulturförvaltningen som arbetsgivare.

Rekryteringar inom kulturförvaltningen ska alltid ske med utgångspunkt i kompetensförsörjningsplanen och med en långsiktighet där förvaltningen aktivt planerar för att möta framtida eventuella utmaningar med kompetensförsörjning. Kulturnämndens arbete med kompetensförsörjning utgår också från en intern rörlighet och kompetensutveckling. Mångfald skall alltid beaktas vid rekrytering.

Andelen heltidsanställda redovisas i kulturnämnd och skall överstiga 82%.

Mål 6: Kulturnämndens chefer ska ges förutsättningar för ett närvarande engagerat ledarskap genom ett nära stöd från stödfunktioner, som exempelvis HR. Målet för ledarskapet är att ha ett högre resultat på medarbetarenkäten än kommunens värde för ledarskap. Kulturnämndens chefer ska som riktvärde inte ha fler medarbetare än 30.

Mål 7: Kulturnämndens arbete med aktiv rehabilitering och tidiga insatser ska generera en sjukfrånvaro som understiger föregående års totala sjukfrånvaro. Arbetet med aktiv rehabilitering skapar förutsättningar för ett närvarande tillitsfullt och engagerat ledarskap som också förväntas bidra till att minska sjukfrånvaron och öka andelen långtidsfriska. Sjukfrånvaron rapporteras till kulturnämnden och har för 2026 som mål att inte överstiga 5,1%.

Resultatmått antagna av personalnämnden som rekommenderas följas upp under 2026

Resultatmått	Målvärde 2026	Målvärde 2025	Utfall 2024
Sjukfrånvaroprocent	5,1	4,5	4,6
Andel långtidsfriska	72	72	67
Andel heltidsanställda	82	82	81
Andel introduktionsutbildade skyddsombud	100	100	82
Ledarskap enligt MAE	5,0	5,0	5,1
Andel chefer med max 30 medarbetare	100	100	100
Medelvärde medarbetarenkäten	5,0	5,0	5,1

Bilaga 1

Utmaningar och möjligheter på 3 – 5 års sikt

Umeå är en kulturstad. Det ger en god plattform att fortsätta utvecklas ifrån. Men en stad behöver växa med omvärldsförändringarna och en identitet som kulturstad är inte statiskt och kan förloras om inte utveckling sker. Det finns ett fantastiskt kulturliv i Umeå men det finns områden som inte har arbetats lika mycket med. Områden som pekats ut i det Kulturpolitiska programmet och som nu behöver fokuseras på.

KKB, kulturella och kreativa branscher, här kan Umeå genom att skapa förutsättningar för både etablerade konstnärer och de helt nyutexaminerade konsthögskoleeleverna säkerställa en kulturell återväxt och tillväxt. Här finns möjlighet att ta redan befintliga utrustade lokaler i anspråk men också att skapa nya mötesplatser i form av KKV - kollektivverkstäder.

Film – och spelbranschen är ytterligare områden som kräver modiga beslut för att kunna skapa både viktigt kulturell utveckling och arbetsmöjligheter för kreatörer samt skapa ett intresse för Umeå som i sin tur skapar möjlig inflyttning och tillväxt.

Om Umeå vill vara en **kreativ nod** i norra Sverige och ta en tydlig position så behöver satsningar som till exempel en gemensam filmfond med region Västerbotten inrättas, förutsättningar för spelutvecklare skapas och skärningspunkter och samverkan mellan olika discipliner möjliggöras.

Umeå är en **kulturstad i Arktis**. Det är en unik möjlighet. Här finns stora utvecklingsmöjligheter och ett internationellt intresse. Det kulturpolitiska programmet ålägger förvaltningen att möjliggöra för urfolk och nationella minoriteter att utveckla och bevara sina kulturella särarter. När kommunen växer och förändras är ett öppet och fritt kulturliv en förutsättning för en väl fungerande demokrati och ett rikt liv för kommunens invånare. Kulturens förmåga att skapa sammanhang och anpassa sig är unikt och kan ses som en del av beredskapsarbetet i de utmanande tider vi lever i. Det kräver både många mötesplatser som bibliotek, många möjligheter till både eget skapande och upplevelser av kultur, att bli bekräftad genom kultur och att dela upplevelser med andra. I en stad som växer och förändras behöver kultur, meningsfull fritid, levande och attraktiva livsmiljöer följa med. Det kräver satsningar men också flexibilitet och förändring. Kulturen kan verka tillitsskapande och förtroendeläkande i en tid där relationen mellan medborgare och myndigheter utmanas.

En utmaning för hela det konstnärliga fältet är **AI-utvecklingen**. Både vad gäller innehåll, uttryck, upphovsrätt, källkritik. Men med AI kommer också möjligheter och utveckling. Att det leder till förändring på många olika områden, men också kulturområdet, är odiskutabelt.

Gestaltad livsmiljö kan skapa en tydlighet rent fysiskt i stadsutvecklingen för vilken stad Umeå vill vara. Spännande arkitektoniska uttryck, gestaltade platser för rörelse, lek och vila, offentliga vardagsrum som inbjuder till möten, konst på oväntade platser - det finns många sätt att manifestera vilken typ av stad man är och vilka värden och värderingar som är tongivande. Här finns stora möjligheter och utmaningarna ligger i förändrade arbetssätt, samverkan och samsyn.

Den nationella kulturpolitiken får konsekvenser för **kulturlivets infrastruktur**, både nationellt och lokalt. Grundförutsättningar och möjliggörare för kultur, som studieförbund och föreningsliv, tvingas dra ner på verksamhet. Det går stick i stäv med kravet och förväntan på civilsamhället som en viktig

del i civil beredskap och utarmar det skydd och sammanhang som är oerhört viktigt i händelse av kris och krig. Det ekonomiska ansvaret för upprätthållandet av civilsamhällets infrastruktur hamnar på kommunala förvaltningar och påverkar i sin tur andra områden i en kedjereaktion.

Kulturförvaltningen står inför utmaningen att nå sin publik digitalt när utbudet sprids över flera kanaler, vilket riskerar splittrade användarresor, dubblerad information och otydliga budskap. I en tid med högre krav, snabba plattformsförändringar och begränsad uppmärksamhet förväntar sig användarna en sömlös och tillgänglig upplevelse – oavsett ingång. Förvaltningen behöver därför samordna innehåll och redaktionella processer, enas om struktur, tonalitet och design samt tydliggöra ansvar. Med gemensamma verktyg, en integrerad evenemangskalender och datadriven uppföljning kan **kommunikationen** effektiviseras, överlapp minskas och räckvidden stärkas. En annan aspekt av detta är hur vi samordnar riktade satsningar av streaming och digitalisering för att bygga vidare på pandemins lärdomar och teknik för att nå fler med riktade digitala insatser.

I och med nya lokaler för Kulturskolan i centrum så öppnas många möjligheter, till exempel närmre **samverkan** med Fritid Unga på Hamnmagasinet, men också med externa aktörer såsom Norrlandsoperan och Umeå Folkets Hus. Med en närhet till Väven finns också större möjligheter att nyttja dess lokaler för delar av verksamheten. En utmaning med de nya lokalerna blir att balansera verksamheten så att den fortfarande utvecklas och erbjuds i hela kommunen, samtidigt som de centrala lokalerna nyttjas i så hög utsträckning som möjligt.

Vävenscenen är sedan start i huvudsak en scen för gästspel och externa arrangörer. Utöver kulturföreningar och kommersiella aktörer nyttjas även Vävens uthyrningsbara lokaler av förvaltningens egna verksamheter, främst stadsbiblioteket och Kultur för seniorer men även Kulturskolan gästspelar ibland. Vävenscenens funktion som gästspelsscen är bra och behövs, men det finns scenkonst och kulturuttryck som inte får plats då utbudet i huvudsak styrs av externa aktörer. Med större flexibilitet för förvaltningen att skapa utbud och målgruppsanpassa enligt kriterier i grunduppdraget skulle Väven kunna erbjuda en ännu större bredd och spets och ligga mer i linje med Umeås identitet som proaktiv, spetsig och unik kultur- och evenemangsstad.

Genom **kulturlöftet** skapas stora möjligheter till större samverkan mellan utbildnings- och kulturförvaltningen, något som kan ge ringar på vatten även utanför skoltid. Till exempel utökad samverkan kring After School (lågtröskelverksamhet i estetiska ämnen förlagd till skolor på elevernas fritid) samt undervisning i musik på och i nära samband med lektionstid.

Ökad efterfrågan i samband med att Umeå växer. Med ökade aktiviteter i olika stadsdelar, byar och samhällen till följd av inriktningsmålen skapas också en ökad efterfrågan på kulturnämndens olika verksamheter. Nya områden tillkommer där unga människor växer upp och behöver fysiska platser för att kunna ägna sig åt meningsfulla kulturaktiviteter. För att lyckas med denna utmaning behövs fler bibliotek och scener. Bibliotek och kulturella mötesplatser är viktiga i arbetet för att Umeå ska fortsätta växa tryggt och säkert. Genom att planera för bibliotek som inkluderar mötesplatser på rimligt avstånd skapas också möjligheter för Kulturskolan att förlägga verksamhet i stadsdelar och byar.

Umeås **demografiska utmaningar** är positiva utmaningar för kulturnämnden och biblioteksverksamheten. Till exempel saknas ett folkbibliotek i de östra stadsdelarna som byggs ut i högt tempo och beräknas få 15 000 invånare inom några år. Förändringarna på Mariehem är ett annat exempel på en förskjutning av bebyggelse och lokala centrumbildningar med 8 000 medborgare. Utvecklingen av orter och byar längs med Botniabanan såsom Sävar bör vara en del av en kulturell tillväxt. Andra behov i kommunen finns exempelvis i Obbola och Umedalen.

Dessa skulle uppnås genom förflyttningar av bibliotekslokalerna så att de är tillgängliga och utrymningsbara för alla besökare, samtidigt som det behöver samordnas med skolornas satsning på skolbibliotek. Gemensamt behov för alla närbibliotek, oavsett placering, är en separat entré för allmänhetens tillgång till folkbiblioteksverksamheten. Ytterligare folkbibliotek, gärna kombinerade folk- och skolbibliotek där så är möjligt, bör tillkomma i och med att Umeå växer och alla medborgares möjlighet att nyttja bibliotek och andra kulturella mötesplatser bör tillgodoses.

Umeå har flera **kombinerade folk- och skolbibliotek**, vissa av dem med biblioteksentrén inne i skolan. Några av närbiblioteken behöver därför byggas om eller flyttas för att tillgängliggöra och synliggöra folkbiblioteken för allmänheten samt tillgodose skolornas behov av separata lokaler. Till följd av förändringar i lagstiftningen behöver lämplig samverkansnivå mellan kommunens folkbiblioteksverksamhet och skolbiblioteksverksamhet uppnås. Samarbetet ska ha utgångspunkt i såväl bibliotekslagen som skollagen samt verksamheternas behov av utbud, tillgänglighet och öppenhet.

Kontinuerliga och tillräckliga **IT-resurser** krävs för att bedriva fullgod verksamhet. Särskilt folkbiblioteksverksamheten är beroende av fungerande informationsteknik för att verkställa sitt lagstadgade uppdrag, och verksamheten kräver en stor mängd datorer och annan teknik för olika ändamål. Förutom medarbetares enskilda enheter och gemensamma arbetsstationer är det nödvändigt med publika datorer för allmänhetens bruk, för sökning i bibliotekskatalog, allmänt internetbruk och varierande programvara, samt utlånings- och återlämningsstationer. Biblioteken erbjuder även efterfrågade kopierings- och utskriftsmöjligheter. Kommunens fördelning av IT-stöd till kulturförvaltningen behöver utökas påtagligt för att undvika olämpliga fördröjningar vid nödvändiga åtgärder. Det är avgörande och av yttersta vikt med kontinuitet i stödet samt tillgänglighet och prioritering av arbetet med biblioteken för att säkerställa bibliotekens uppdrag mot medborgarna.

Ökade kostnader utan tillskott av medel medför minskade möjligheter för biblioteken att förmedla samma nivå av medier och aktiviteter, vilket riskerar att kvaliteten försämras.

Vid beslut om utökad verksamhet för **Sveriges depåbibliotek och lånecentral** behövs goda förutsättningar för att uppdraget ska kunna säkerställas långsiktigt.

Umeå saknar lokaler för **dans**, både den föreningsdrivna som institutionella och kommunala verksamheten. Det finns ett stort dansintresse – både för att själv utöva och att uppleva dans i Umeå. Det kulturpolitiska programmet säger att vi ska skapa förutsättningar för kulturlivet. En viktig förutsättning för ett kulturuttryck, som också är förfördelat genusmässigt, är lokaler för dans. Ett dansens hus kan fungera som en samlingsplats och katalysator för konstnärlig utveckling, genom att stödja både etablerade och nya koreografer, samt erbjuda en scen för både nationella och internationella gästspel. Ett sådant hus kan stärka dansens roll som konstform genom att vara en plats för utforskande och nya uttryck, samtidigt som det breddar publikens tillgång till dans som en form av uttryck, gemenskap och hälsa. Ett dansens hus skulle möjliggöra residensverksamhet och attrahera dansare och kulturskapare från övriga delar av landet och internationellt. En kombination av professionellt användande och föreställningar samt kurser, workshops, mästarklasser på alla nivåer skapar ett levande kulturcentrum

Bilaga 2

Nämndens styrning och uppföljning av externa utförare

Kulturnämnden har ingen verksamhet som bedrivs av extern utförare. Därmed är styrning och uppföljning av detta inte aktuellt.

Umeå kommun är ansvarig för den verksamhet kommunen bedriver. Detta gäller oavsett om kommunen bedriver verksamheten i egen regi eller väljer att upphandla en extern utförare som utför verksamheten.

Med extern utförare avses juridisk person eller enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet, det vill säga aktiebolag, stiftelse, enskild firma eller idéburen organisation som upphandlats för att på uppdrag av Umeå kommun sköta en kommunal verksamhet eller tjänst. Organisationer och företag som utför mindre och enstaka tjänster åt kommunen omfattas inte av begreppet externa utförare.

Riktlinjen, fastställd av KF 2025-08-25, KS-2024/01109, omfattar endast verksamhet där Umeå kommun är huvudman, det vill säga upphandlad verksamhet enligt lag om offentlig upphandling (LOU), lag om upphandling av koncessioner (LUK) och konkurrensutsättning enligt lag om valfrihetssystem (LOV).

Bilaga 3

Kompetensförsörjningsplan



Kompetensförsörjningsplan
kulturnämnden
kulturförvaltningen
Umeå kommun
2026 – 2028

Bakgrund och syfte

Kulturnämndens kompetensförsörjningsplan gäller åren 2026 – 2028. Syftet är att beskriva kommande tillgång, behov och efterfrågan utifrån analyser av bland annat befolkningsprognoser, bemanningsprognoser och kompetensbehovsprognoser. Statistik och prognoser, såväl nämndspecifik som kommunövergripande, beskrivs i kompetensförsörjningsplanen. Prioriteringar av olika strategier och aktiviteter finns också beskrivna i kompetensförsörjningsplanen.

Aktiviteter- och utbildningsplan

HR på Kulturförvaltningen ansvarar för att i dialog med ledning konkretisera den övergripande kompetensförsörjningsplanen i aktiviteter och utbildningsplan för att få överblick över planerade insatser.

Finansiering

Extern finansiering bevakas och söks av verksamheterna själva samt av HR. Exempel på finansiering är medel från omställningsfonden eller statliga medel för riktade insatser.

Kompetensförsörjning Umeå kommun

Vision och verksamhetsidé

Umeå kommuns arbete med kompetensförsörjning har sin utgångspunkt i Umeå kommuns mål och strategier. Den övergripande kompetensförsörjningsplanen utgår från visionen att kommunen ska ha 200 000 invånare år 2050. Planen ska bidra till att verksamheterna kan förverkliga verksamhetsidén: ”Med gemensamma krafter skapar vi ett gott liv i Umeå. Vi bidrar till välfärd för alla och ger goda förutsättningar för företagande, fritid och kultur”.

Personalpolitiska mål

Kompetensförsörjningsplanen ska bidra till att uppnå Umeå kommuns övergripande personalpolitiska mål, antagna av personalnämnden. De personalpolitiska målen lyder enligt nedan.

- Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.
- Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30
- Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden

Styrning och vägledning

Den styrning och vägledning som ligger till grund för Umeå kommuns kompetensförsörjningsarbete är vår värdegrund, arbetsmiljöpolicy, ledar- och medarbetarpolicy samt samverkansavtal.

Umeå kommuns värdegrund

Den värdegrund som ligger till grund för kompetensförsörjningsarbetet har akronymen MÖTS, vilket står för Medborgarfokus, Öppenhet, Tillit och Samarbete (Beslut kring ny betydelse i bokstaven "S" förväntas november i kommunfullmäktige).

Samverkansavtal

Samverkansavtalet mellan arbetsgivarparten och arbetstagarparterna är även den en viktig grund för Umeå kommuns kompetensförsörjningsarbete. Syftet med samverkansavtalet är att skapa förutsättningar för tidig och öppen dialog som därmed ska verka för en god arbetsmiljö och goda förutsättningar för våra chefer och medarbetare.

Arbetsmiljöpolicy

Ett viktigt led i att vara en attraktiv arbetsgivare är att ha en god arbetsmiljö. Umeå kommuns arbetsmiljöpolicy reviderades 2022 och ska ge förutsättningar för ett hållbart arbetsliv med en god kvalitet. Detta i sin tur skapar förutsättningar för en låg sjukfrånvaro över tid, låg personalomsättning och långvariga anställningar.

Medarbetarpolicy

Medarbetarpolicyn ligger till grund för att tillvarata allas kompetens och skapa förutsättningar för individuell utveckling, engagerade och ansvarstagande medarbetare som väljer att stanna hos Umeå kommun.

Ledarpolicy

Vår ledarpolicy sätter grunderna för att möta kompetensutmaningar då ledarna är de som möter, identifierar potentialer och utmanar befintlig kompetens i våra verksamheter. Ledarna skapar tillsammans med medarbetarna förutsättningarna för en verksamhet med en hög kvalitet. Detta utifrån ett ansvar för verksamhet, arbetsmiljö, samverkan och medskapande.

Att arbeta med kompetensförsörjning

Att möta framtida kompetensutmaningar kräver att vi som organisation och arbetsgivare ser möjligheter och nya lösningar i form av teknik och nya samarbeten.

Den långsiktiga kompetensförsörjningen kräver ett fortsatt gott samarbete och en vilja att se nya möjligheter. Detta innefattar en god dialog mellan såväl arbetsgivarpart som arbetstagarparter, chefer och medarbetare och en aktiv omvärldsbevakning.

Omvärld och demografi

Sverige har en växande befolkning, men också en allt äldre befolkning. Antalet barn och ungdomar väntas öka i en liknande takt som befolkningen mellan 16 och 64 år under den kommande tioårsperioden. Den grupp som växer snabbast är personer över 65 år, i synnerhet de över 80 år. Det ställer nya krav på arbetsmarknaden, inte minst i den offentliga sektorn. En lägre andel av den arbetsföra befolkningen i åldern 16–64 år innebär också utmaningar för kompetensförsörjningen.

Tabell 1. Umeå kommuns befolkningsutveckling i olika åldersklasser¹

Ålder	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2024-2029	2029-2036	2024-2036
0	1 195	1 213	1 260	1 307	1 321	1 337	1 355	1 375	1 398	1 422	1 437	1 454	1 468	12%	10%	23%
1-5	6 911	6 619	6 352	6 200	6 182	6 290	6 414	6 540	6 646	6 738	6 839	6 938	7 035	-9%	12%	2%
6-12	10 482	10 454	10 436	10 373	10 196	9 911	9 623	9 379	9 159	8 985	8 884	8 886	9 013	-5%	-9%	-14%
13-15	4 561	4 587	4 591	4 537	4 520	4 520	4 543	4 515	4 505	4 486	4 434	4 281	4 030	-1%	-11%	-12%
16-18	4 366	4 456	4 604	4 634	4 655	4 656	4 607	4 593	4 595	4 618	4 594	4 580	4 563	7%	-2%	5%
19-24	14 259	14 512	14 620	14 898	15 170	15 424	15 676	15 800	15 906	15 891	15 872	15 833	15 839	8%	3%	11%
25-44	39 552	39 800	40 063	40 315	40 587	40 750	40 892	41 134	41 303	41 477	41 543	41 531	41 391	3%	2%	5%
45-64	28 998	29 410	29 778	30 161	30 440	30 719	30 935	31 157	31 424	31 825	32 377	32 981	33 678	6%	10%	16%
65-79	17 280	17 233	17 137	17 032	17 012	17 072	17 279	17 568	17 802	17 960	18 121	18 288	18 426	-1%	8%	7%
80-84	3 672	3 942	4 286	4 514	4 639	4 781	4 843	4 739	4 688	4 648	4 533	4 499	4 554	30%	-5%	24%
85-89	1 991	2 068	2 113	2 263	2 469	2 670	2 877	3 129	3 299	3 401	3 517	3 570	3 503	34%	31%	76%
90-94	776	821	881	906	971	1 020	1 064	1 092	1 179	1 302	1 417	1 532	1 666	31%	63%	115%
95-w	206	222	231	251	253	274	293	314	327	348	370	388	402	33%	47%	95%
Totalt	134 249	135 338	136 352	137 390	138 415	139 423	140 400	141 335	142 231	143 100	143 938	144 761	145 566	4%	4%	8%

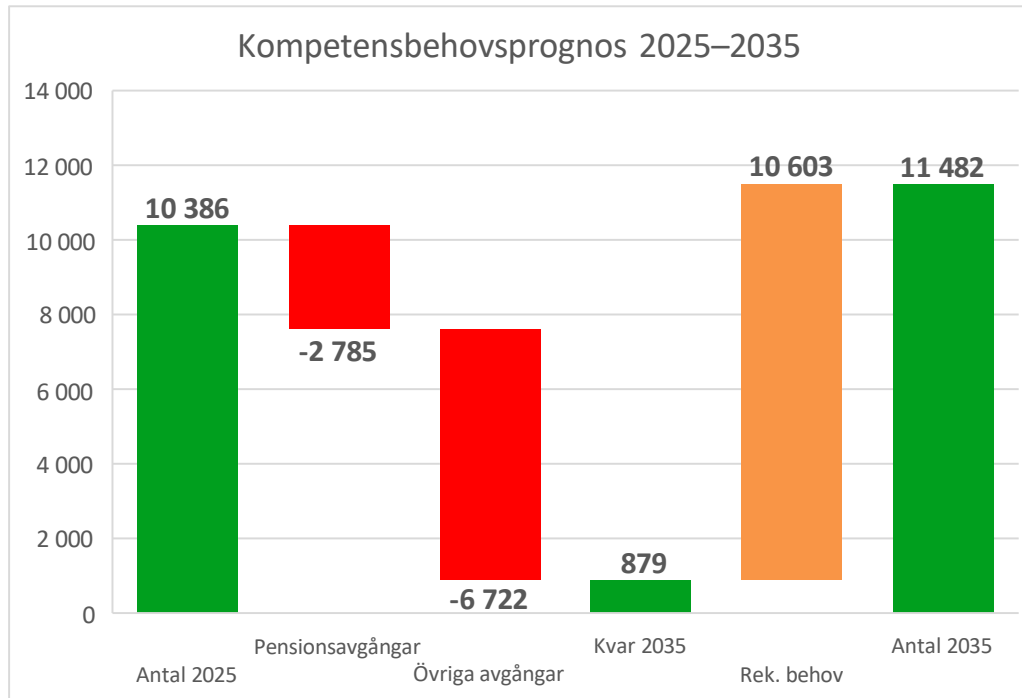
Befolkningsutvecklingen i Umeå kommun de kommande tio åren förutspås enligt ovan tabell. Vad som är tydligt är att den största ökningen över de kommande tio åren sker i åldrarna 85–95(+) samt att det sker en minskning i åldersgrupperna 6–15 år. Utifrån kulturförvaltningens verksamheter driver inte befolkningsprognosen ytterligare behov av kompetens i numerär.

¹ Befolkningsprognos Umeå kommun 2021 – 2032

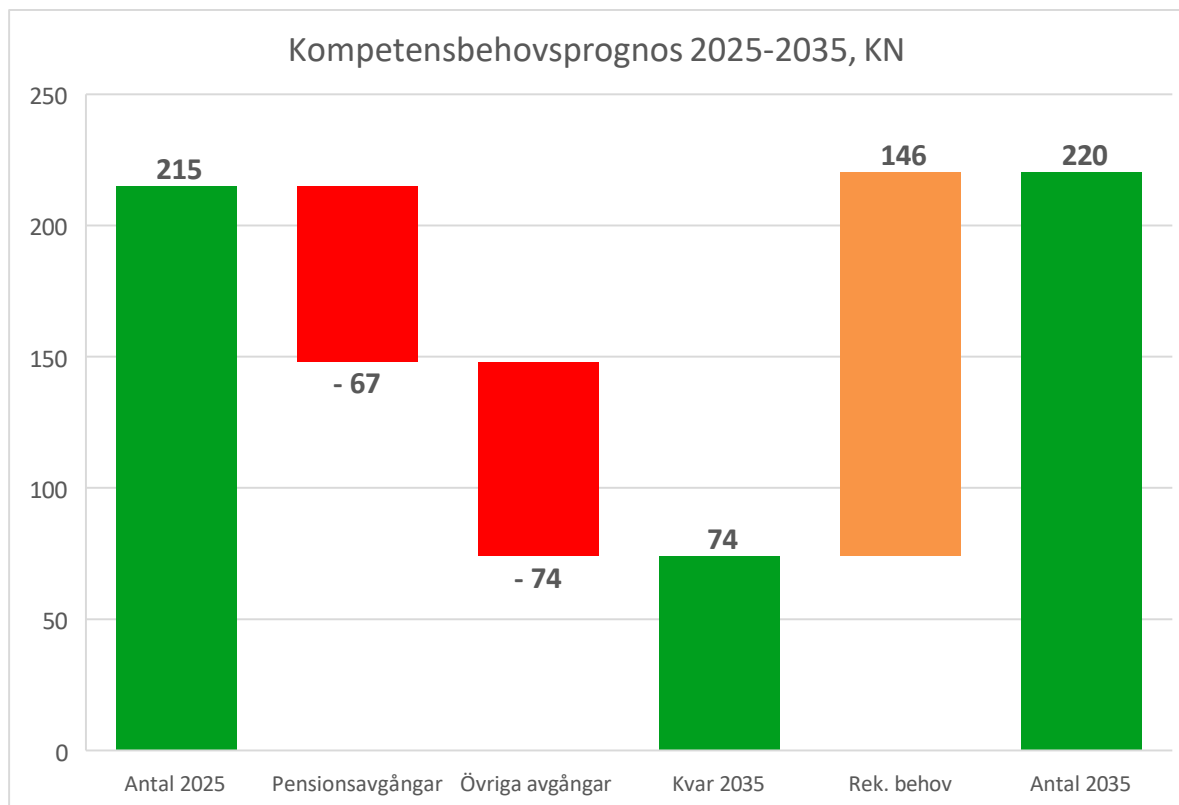
Arbetslöshet

Arbetslösheten har för det första kvartalet 2025 fortsatt stigit i Västerbottens län. Arbetslösheten i Umeå kommun är dock väsentligt mycket lägre med 4,3% i jämförelse med arbetslösheten i riket som motsvarar 7,1 för det första kvartalet av 2025.

Diagram 1. Kompetensförsörjningsprognos Umeå kommun 2025 – 2035



Antalet tillsvidareanställda i Umeå kommun kommer enligt prognos att öka från cirka 10 603 till 11 482 under den närmaste tioårsperioden. Beräknade pensionsavgångar och övrig personalrörlighet medför att cirka 2 785 av kommunens nuvarande tillsvidareanställda är kvar och att kommunen därmed har ett rekryteringsbehov på cirka 10 603 tillsvidareanställda.

Diagram 2. Kompetensförsörjningsprognos kulturnämnd 2025 – 2035

Antalet tillsvidareanställda inom kulturnämnden kommer enligt prognos att öka från cirka 215 till 220 under den närmaste tioårsperioden. Beräknade pensionsavgångar och övrig personalrörlighet innebär att cirka 74 av våra nuvarande tillsvidareanställda är kvar och att kulturnämnden därmed har ett rekryteringsbehov på cirka 146 tillsvidareanställda under de kommande tio åren.

Nuläge och utmaningar

Även om offentlig sektor generellt brottas med stora utmaningar för framtida kompetensförsörjning vittnar verksamheterna inom kulturförvaltningen, precis som ovan prognos, att det råder en relativt kontrollerad situation. Det är inom förvaltningen en låg personalomsättning och en hög generell trivsel samt en god arbetsmiljö.

Just trivsel och god arbetsmiljö utmärker kulturförvaltningen genom sina goda resultat i de årliga undersökningarna av medarbetarnas situation. De goda resultaten i medarbetarenkäten visar med all tydlighet att vi har goda ledare, en bra organisation, ett gott stöd och att våra medarbetare har goda möjligheter till kunskap och utveckling.

Den årliga uppföljningen av arbetsmiljöarbetet visar på goda förutsättningar för våra medarbetare att ha en god arbetsmiljö.

Nuläget gör gällande att det råder vissa utmaningar inom ett fåtal befattningar men det rör sig inte om en generell kompetenskris som inom vissa andra förvaltningsområden.

För att möta de utmaningar som idag är identifierade hanteras de i verksamheterna genom personalplanering. Närmare bestämt genom att se över nya arbetssätt, nya samarbeten samt nya sätt att bedriva verksamhet för att parera kompetensutmaningar.

Uppföljning av kompetensförsörjningsarbetet

För att klara verksamheternas framtida kompetensbehov behöver arbetet ske systematiskt och långsiktigt. Arbetet med uppföljning och analys behöver ske på verksamhetsnivå tillsammans med HR och ligga till grund för förvaltningens aktiviteter för att attrahera och behålla rätt kompetens inom verksamheten.

Modell och strategier

Den modell och strategi som vägleder Umeå kommuns kompetensförsörjningsarbete utgår från ARUBA-modellen samt Sveriges kommuner och regioners nio strategier för att möta kompetensutmaningen.

Strategier för att möta kompetensutmaningen

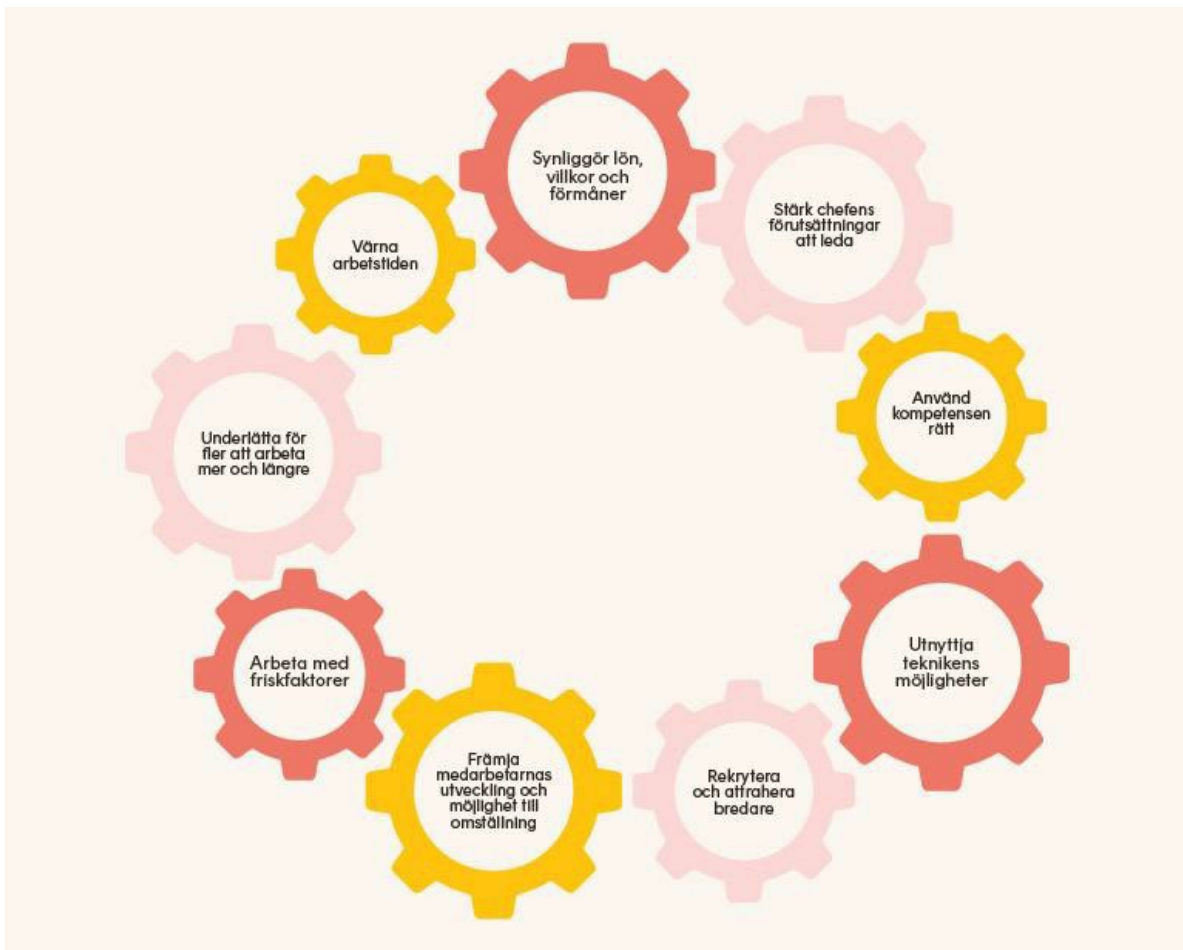
Kommande år beräknas antalet anställda i kommuner och regioner att fortsätta öka, samtidigt som det kommer att vara hård konkurrens om arbetskraften. Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen enligt kommunfullmäktiges sjätte mål. Det är avgörande både för att attrahera och rekrytera framtida medarbetare såväl som för att behålla befintliga medarbetare. Kulturnämndens strategier för att möta kompetensutmaningen grundas i ARUBA och SKR:s nio strategier.

ARUBA-modellen

ARUBA-modellen, är en allmänt vedertagen modell som beskriver de olika delarna inom arbetslivs och kompetensförsörjningscykeln. Akronymen ARUBA står för Attrahera, Rekrytera, Utveckla, Behålla och Avveckla.

SKR:s nio strategier

Sveriges kommuner och regioner (SKR) reviderade under våren 2024 de nio framtagna strategierna för att säkra den framtida kompetensförsörjningen för att ge ett tydligare arbetsgivarperspektiv. Syftet är att stötta kommunala arbetsgivare i att attrahera, behålla och utveckla medarbetare, hitta nya lösningar och skapa ett hållbart arbetsliv.



Arbeta med friskfaktorer

I valet av arbetsgivare är två avgörande faktorer bra arbetsmiljö och balans mellan arbete och fritid. Därför är ett aktivt arbetsmiljöarbete viktigt för att säkra kompetensförsörjningen. Att arbeta systematiskt och långsiktigt, ta hjälp av forskning och arbeta i samverkan med dialog är framgångsrikt för att skapa friska hållbara och attraktiva arbetsplatser.

Underlätta för fler att arbeta mer och längre

Arbetsgivare behöver tillvarata den kompetens som finns inom organisationen för att möta bristen på arbetskraft. Det innebär bland annat att deltidsarbetande i högre grad behöver arbeta heltid samt att fler arbetstagare förlänger arbetslivet.

Värna arbetstiden

Arbetstiden är en av arbetsgivarens viktigaste resurser. Arbetsgivare behöver förlägga arbetstiden på ett så hälsosamt sätt som möjligt för att eftersträva stabilitet och förutsägbarhet.

Synliggör lön, villkor och förmåner

En viktig strategi för att säkra kompetensförsörjningen med hjälp både av befintliga och potentiella arbetstagare är att synliggöra kollektivavtal, förmåner och villkor tillsammans med beskrivningar av våra meningsfulla arbeten.

Stärk chefens förutsättningar att leda

För att i största möjliga mån attrahera och behålla kompetenta, engagerade arbetstagare är det viktigt att ge chefer rätt förutsättningar att leda och styra det dagliga arbetet.

Använd kompetensen rätt

En grundförutsättning för att säkra kompetensförsörjningen är att använda rätt kompetens på rätt plats och vid rätt tid. För att minska behoven av rekryteringar kan arbetsgivaren säkra att arbetstagarna har möjlighet till kompetensutveckling och att arbetstagares kapacitet tillvaratas.

Utnyttja teknikens möjligheter

Digitalisering, automatisering och artificiell intelligens kan erbjuda innovativa lösningar som bidrar till att säkra kompetensförsörjningen inom välfärden. Genom att lära mer om ny teknik och hur den kan implementeras kan arbetsgivaren få stöd för att förbättra kvalitet och effektivitet.

Rekrytera och attrahera bredare

För att bli attraktiv för fler samt bredda rekryteringsbasen kan arbetsgivaren arbeta för att rekrytera från andra branscher och från de som idag står utanför arbetsmarknaden. Detta kan bland annat ske genom att bättre belysa arbetsgivarvarumärket.

Främja medarbetarnas utveckling och möjlighet till omställning

Verksamheter kan tillsammans med arbetstagare ta sig an nya eller förändrade arbetsuppgifter om möjlighet till utveckling och omställning är goda. Kompetensutveckling genom hela arbetslivet är en förutsättning för engagemang och för att attrahera och behålla rätt kompetens.

Slutsats kompetensförsörjning kulturnämnden 2026-2028

Utifrån ovan beskrivning av kompetensutmaningar inom välfärdssektorn, omvärldsanalys, strategier samt nuläge och utmaningar kan konstateras att kulturnämnden i den analys som gjorts kan konstatera endast mindre utmaningar på enstaka befattningar kopplat till kompetensförsörjning. Befolkningsprognosen ger inte upphov till utmaningar inom kompetensförsörjning då andelen av den arbetsföra befolkningen fortsatt ökar samtidigt som kulturförvaltningen inte står i direkt relation till ökade krav med en ökad andel äldre befolkning.

Kulturnämndens genomgående goda förutsättningar, bland annat i form av god arbetsmiljö, goda möjligheter för både chefer och arbetstagare att utvecklas inom sina kompetensområden samt en låg personalomsättning ger en sammantagen bild av goda möjligheter att säkra den framtida kompetens förvaltningen behöver för att erbjuda ett aktivt kulturliv för Umeås invånare.

Bilaga 4

Beslutade verksamhetsstöd till föreningar, stiftelser, Umeå Folkets Hus samt budget för stipendier, tillfälliga kulturarrangemang och studieförbund (fördelningsmodell) 2026

Totalt	33 699 000
Kulturverksamhet, verksstöd	11 542 000
Folkets bio	575 000
Umeå Folkmusikförening	175 000
Sångkraft	145 000
Humlan	558 000
Umeå dansskola	150 000
Umeå Teaterförening	3 000 000
Ögonblicksteatern	937 000
Grotteatern	300 000
Profilteatern	1 200 000
Föreningen Jazz	425 000
Umeå Musiksällskap	200 000
Skuggteatern	775 000
Danskonst i Norr, Nomodaco	285 000
Kretsen	500 000
Galleri Verkligheten	300 000
Verket	450 000
Kulturföreningen Pilgatan	180 000
Konstfrämjandet	214 000
Föreningen för byggnadskultur	30 000
Umeå kammarmusikförening	110 000
Tantteatern	50 000
Krumelur	40 000
Generationskören	135 000
Sävar Hembygdsförening	26 000
For the Culture	40 000
JAQ Studios	150 000
Danscentrum Norr	55 000
Holmsund-Obbola kulturförening	50 000
Shes got the beat	250 000

Umeå Barockensamble	120 000
Visans vänner	77 000
Björkstakören	40 000
Museer och kulturarv	1 025 000
Folkrörelsearkivet	800 000
Sågverksmuseet Holmsund	75 000
Stiftelsen Hörnefors bruk	25 000
Stiftelsen Holmöns båtmuseum	125 000
Stipendium	170 000
Stipendier	150 000
Minervabelöning	20 000
Studieförbund	9 175 000
Studieförbund	8 600 000
Umeå konstskola	575 000
Samlingslokaler	3 041 000
Samlingslokaler/bygdegårdar	466 000
Ersboda Folkets hus	2 075 000
Studiefrämjandet Klossen	500 000
Ateljéföreningar	595 000
Ateljéföreningen Mejeriet	169 000
Forma Umeå keramikförening	18 000
Textilmejeriet	60 000
Gjuteriföreningen Stöpet	31 000
För. Umedalens Ateljéhus	136 000
Grafikmaskinen	59 000
Kyrkskolans ateljéförening	122 000
Festivaler, arrangemang, verksamhetsstöd	5 957 000
Jazzfestival-Umeå FH	1 500 000
Umefolk	600 000
Samisk vecka	1 122 000
Visfestival Holmön	300 000
Umeå Filmfestival	800 000
SeaJazz (Holmöjazzens vänner)	80 000
Littfest	830 000
Umeå kulturförening Humlan - Ditt kvarter	200 000
Uma obscura	225 000
UmePride	300 000

Utvecklingsstöd, kulturverksamhet. arrangemang.	1 694 000
Utvecklingsstöd, kulturverksamhet och arrangemang	1 694 000
UVTS	500 000
	500 000



Tjänsteskrivelse

2025-10-02

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00046

Dokumenthanteringsplan 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna kulturnämndens dokumenthanteringsplan,

att planen ersätter den av kulturnämnden 2020-03-25 §23 fastställda dokumenthanteringsplan.

Ärendebeskrivning

Dokumenthanteringsplanen är ett styrdokument som visar hur de handlingar som uppstår inom verksamheten ska hanteras. Den beskriver i vilka format handlingarna förekommer, hur de förvaras, var de registreras och hur länge de sparas. Som sådan är den även ett hjälpmedel för både personal och allmänhet att söka efter allmänna handlingar.

Dokumenthanteringsplanen är också ett gallringsbeslut som styr vilka av förvaltningens handlingar som ska bevaras respektive gallras.

Nuvarande dokumenthanteringsplan antogs 2020, men sedan dess har förvaltningen ändrat sin organisation, vilket motiverar behovet av en ny plan. Annat som förändrats är att i stort sett alla handlingar förvaras digitalt i stället för på papper. Förvaltningen har även fått tillgång till en avtalsdatabas där vi registrerar och förvarar våra egna avtal.

När det gäller dokumenthanteringsplanens struktur har Stadsarkivet tagit fram en ny mall som utgår från ett klassificeringssystem, KLASSA från Sveriges kommuner och Regioner, SKR. Därför har förvaltningen, i samråd med stadsarkivarien tagit fram en ny dokumenthanteringsplan.

Beslutsunderlag

Kulturnämndens dokumenthanteringsplan

Beredningsansvariga

Maria Nordenback

Johan Silverfred, Stadsarkivarie

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: KU-2025/00046

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare

Kulturnämndens dokumenthanteringsplan

Verksamhetsansvarig/Beställare Jenny Skarstedt	Dokumentdatum: 2025-11-10	
Verksamhet Kulturnämnden	Reviderad:	Version: 1.1
Ansvarig Maria Nordenback, koordinator		
Ersätter Dokumenthanteringsplan kulturnämnden 2020-03-05 (dnr KU-2020/00016)		

Innehållsförteckning

Vad är en dokumenthanteringsplan?	4
Gallring	4
Kommungemensamma dokumenthanteringsplaner	4
Arkivansvar	4
Handlingar i digitalt format	5
Lagar och förordningar	5
Att läsa planen	6
Kulturnämndens ansvarsområde och organisation	7
Ledning, styrning och verksamhetsstöd	8
Ledning, styrning och demokrati	8
Informationsförvaltning	17
Systemförvaltning	18
HR/Personal	19
Ekonomi och inköp	23
Kris och säkerhet	24
Lokalförsörjning och inventarier	25
Information och marknadsföring	26

Förvaltningens kärnverksamheter	28
Kulturskola.....	28
Bibliotek.....	31
Program	35
Stöd och bidrag.....	41

Vad är en dokumenthanteringsplan?

Dokumenthanteringsplanen är ett styrdokument som styr hur de handlingar som uppstår inom verksamheten ska hanteras. Den beskriver i vilka format handlingarna förekommer, hur de förvaras, var de registreras och hur länge de sparas. Planen är också ett hjälpmedel när det gäller att göra förvaltningens allmänna handlingar sökbara. Dokumenthanteringsplanen ska kunna användas av både medarbetare och allmänhet.

Gallring

Dokumenthanteringsplanen är också ett gallringsbeslut som styr vilka handlingar som ska bevaras respektive gallras. Planen ska ange när handlingar som inte längre behövs i den löpande verksamheten, men som ska bevaras, ska levereras till stadsarkivet för slutarkivering. Allmänna handlingar som inte omfattas av ett gallringsbeslut får inte gallras.

Kommungemensamma dokumenthanteringsplaner

Delar av kulturnämndens dokumenthantering styrs av de kommungemensamma dokumenthanteringsplanerna. Om ingen hänvisning till kommungemensam dokumenthanteringsplan finns, så är kolumnen för bevara/gallra tom. Dessa handlingar ska inte gallras tills beslut är fattat.

Arkivansvar

Arkivansvarig inom kulturnämnden är kulturdirektör. Denne ska bland annat känna till vilka regler som gäller på arkivområdet och se till att lagarna följs inom verksamheten. Kulturdirektören ansvarar även för att bevaka arkivfrågorna i budgetarbetet och övrig planering samt vid organisationsförändringar.

Verksamheten har en huvudregistrator som är förvaltningen kontaktperson i arkivfrågor. Huvudregistratorn biträds av arkivredogörare med ansvar för löpande hantering av allmänna handlingar inom sina avdelningar. Verksamhetschef är arkivredogörare för sin avdelning. Denne har god kännedom om myndighetens verksamhet och administrativa rutiner. Arkivredogöraren ser till att handlingar som ska bevaras tas tillvara och arkiveras, verkställer gallring och ansvarar för det praktiska vid leveranser till stadsarkivet. Arkivredogöraren ska också hålla sig informerad om gällande föreskrifter inom arkivområdet.

Handlingar i digitalt format

De i diariesystemet, Public 360 registrerade handlingarna bevaras från 2015 enbart i elektronisk format enligt separat beslut 2014-12-04 (dnr KS-2014/00447) och inte i pappersformat. Dock skickas en kopia av alla nämndsprotokoll i pappersformat från föregående år till stadsarkivet för bevarande.

Lagar och förordningar

Tryckfrihetsförordning (1949:105), Offentlighets- och sekretesslag (2009:400), Arkivlag (1990:782), Arkivförordning (1991:446) och Dataskyddsförordningen (GDPR) (Förordning (EU) nr 2016/679) utgör grunden för hur organisationens dokument ska tillgängliggöras, hanteras och bevaras. Lagar som reglerar verksamheten är Bibliotekslag (2013:801) och Museilag (2017:563).

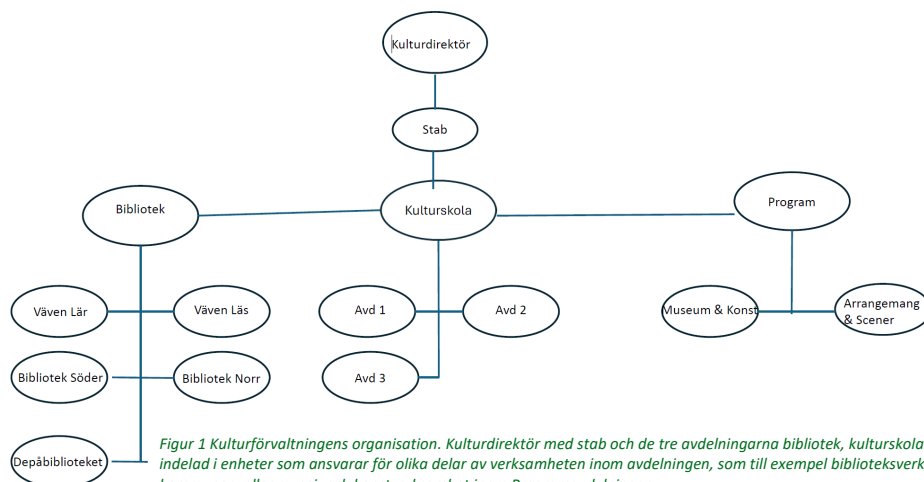
Att läsa planen

Handlingstyp	Anger den handling eller den information som avses
Format	Anger handlingens format, till exempel på papper eller digitalt
Registrera	Anger om handlingen ska registreras enligt Offentlighets- och sekretesslag 5 kap. 2§
Förvara	Anger hur handlingen förvaras hos förvaltningen innan den levereras till arkiv eller gallras. Om handlingen registrerats och förvaras i ett verksamhetssystem anges namnet på systemet.
Bevara/gallra	Anger handlingens livslängd. <i>Bevaras</i> innebär att handlingen ska bevaras för all framtid. En gallringsfrist som anges i antalet år innebär att handlingen ska bevaras i angivet antal år efter att den tillkommit. <i>Vid inaktualitet</i> innebär att handlingen får gallras när verksamheten inte längre har användning för den. De i Public 360 registrerade handlingarna bevaras sedan 2015-01-01 enbart i elektronisk form i enlighet med delegationsbeslut 2014-12-04 (dnr KS-2014/00447).
Till stadsarkivet	Anger när en handling som ska bevaras levereras till stadsarkivet. Endast handlingar som ska <i>bevaras</i> skickas till stadsarkivet. I dagsläget levereras handlingar i pappersformat till stadsarkivet, övriga digitala handlingar som bevaras sparas i respektive verksamhetssystem.
Anmärkning	Ytterligare information om handlingen, exempelvis förtydligande om innehåll, styrande lag eller särskild hantering.

Kulturnämndens ansvarsområde och organisation

Kulturnämnden ansvarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, Kulturskola, Kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen. Utöver detta ansvarar kulturnämnden för Sveriges depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler. Kulturnämnden bidrar även till arbetet med att forma stadsmiljön och bevarande frågor, samt i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturförvaltningens organisation



Ledning, styrning och verksamhetsstöd

Inom området beskrivs hantering av handlingar som uppstår i nämndens och förvaltningens processer för ledning och styrning samt i de stödjande processerna.

Ledning, styrning och demokrati

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplade till ledning och styrning från kommunförmäktige, kommunstyrelse och nämnden i form av styrdokument, uppföljning och kontroll, men även handlingar kopplade till nämndprocessen. Här ingår även handlingar som rör den demokratiska processen, som främst regleras i kommungemensamma dokumenthanteringsplaner, samt handlingar som rör kommunens uppdrag som fristad. Om kommungemensam dokumenthanteringsplan saknas för en process ska handlingar *inte gallras* innan beslut är fattat.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Styrdokument						
Reglemente	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Delegationsordning	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Avgifter (taxa)	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	

Föreskrifter	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Plan/strategi	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Policy	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Program	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Riktlinje	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Rutiner, instruktioner, checklistor	Digitalt/ papper	Nej	SharePoint, Teams, DOK/ Server/ pärmar i bibliotekens informationsdiskar	Gallras vid inaktualitet		Beslutas på tjänstepersonnivå. Dokumenten hanteras som arbetsmaterial.
Styrning och kontroll						
Revisionsdialog	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Granskningsrapport	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	

Mål- och resursplanering						
Verksamhetsplanering						
Verksamhetsplan och budget	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Internkontrollplan	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Uppföljning						
Årsrapport	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Delårsredovisning	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Tertial-, delårs- och helårsrapporter	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Två rapporter; en mer utförligt rapport från förvaltning till nämnd, och en rapport från nämnd till kommunstyrelsen.
Uppföljning internkontrollplan,	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	

tertial, delårs- och helår,						
Ansökan, beslut och redovisning av statsbidrag	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Diarieför bidrag från Kulturrådet under respektive bidragsnamn.
Ansökan, beslut och redovisning av bidrag från andra bidragsgivande organisationer	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Diarieförs under namn på projektet
Ansökan, beslut och redovisning av EU-bidrag	Digitalt papper	Ja	Public 360 revisionspärmar	Bevaras/7 år i närarkiv	Enligt överenskommelse	Hantering av handlingar som uppstår inom ramen för EU-projekt regleras i Riktlinjer med gallringsbeslut för hantering av handlingar som uppstår inom ramen för EU-projekt inom Umeå kommun, 2011-

						12-19 (dnr KS-28/2011).
--	--	--	--	--	--	-------------------------

Nämndadministration

Regleras i kommungemensam dokumenthanteringsplan för nämndadministrativa handlingar 2017-12-22 (dnr 2017/00050). Ersättning till nämndens ledamöter regleras i Arvodesregler för förtroendevalda mandatperioden 2023 – 2026, 2022-06-20 (dnr KS-2022/00528). Ersättning av kulturarrangemang för kulturnämndens ledamöter regleras i kulturnämndens beslut 2022-05-25 (dnr KU-2015/00040). Regler för representation regleras i kommunfullmäktiges beslut 2019-02-26 (dnr KS-2019/00283).

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till stadsarkivet	Anmärkning
Upprop- och voteringslista	Digitalt	Ja	Troman/ Public 360	Bevaras		Närvaro registreras i Troman och i Public 360. Resultat av votering dokumenteras i protokoll i Public 360
Underlag för ersättning av utebliven arbetsinkomst, parkering och reseersättning	Digitalt/ Papper	Ja	Troman	10 år		Underlag för reseersättning på papper till Lönesupport, bevaras 10 år
Underlag för ersättning av kulturarrangemang	Papper	Ja	Lönesupport	2 år		Biljett och kopia på betalning till Lönesupport
Förtäring och representation	Digitalt	Ja	Easit, Visma proceedo	2 år		Till Inköp/ till Lönesupport
Stipendierutin	Digitalt	Nej	DOK	Gallras vid inaktualitet		Kompletteras av Fritidsförvaltningen/Förening sbyråns checklista för stipendium till kulturutövare, 2022-06-20

Demokrati och insyn						
Tillhandahålla information och allmänna handlingar						
Begäran om och svar på allmän handling	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras/ gallras	Enligt överenskommelse	Registreras enbart vid beslut som helt eller delvis avslås eller när handlingar lämnas ut med förbehåll. Övriga gallras direkt efter utlämnande.
Hantera ordning för personuppgifter						
Personuppgifts- biträdesavtal (PUB-avtal)	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Anmälan, uppföljning personuppgiftsincident	Digitalt	Ja	Easit	Gallras vid inaktualitet		
Anmälan personuppgiftsincident till IMY	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras		Registrera även svar från IMY i ärendet.
Handlingar som rör rättighetsbegäran personuppgifter	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras/gallras		Bevaras enbart vid beslut som helt eller delvis avslås eller när handlingar lämnas ut med förbehåll. Övriga gallras direkt efter hantering

Samtyckesavtal	Papper/ Digitalt	Nej/Ja	StudyAlong, Redaktionen Minabiblio- tek	Gallras vid inaktualitet		Samtycke från målsman att registrera minderåriga (6 – 15 år) i bibliotekssystemet registreras och bevaras inte. I Kulturskolans verksamhets-system StudyAlong registreras samtycke digitalt. Samtycke att publicera bilder på Minabibliotek registreras och förvaras hos Redaktionen Minabibliotek.
Remisser och enkäter						
Begäran om yttrande	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Även remissen diarieförs i Public 360
Yttrande	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Begäran om enkätsvar	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Enkätsvar registreras inte
Offentlig dialog						
Sammanställning av verksamheternas brukarundersökningar	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras		

Synpunkter från allmänheten och svar	Digitalt	Ja/nej	Public 360	5 år		Synpunkter från allmänheten som kan hanteras som rutinartat verksamhetsärenderegistreras inte
--------------------------------------	----------	--------	------------	------	--	---

Informationsförvaltning

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplande till informationshantering, som dokumenthantering, arkivhantering och registratur. Hantering av handlingar som inte ska registreras eller arkiveras regleras i Handlingar av tillfällig eller ringa betydelse 1999-02-09 (dnr KS000175/2012) och hantering av arkivhandlingar regleras i Arkivverksamhet 2019-10-25 (dnr KS-2019/00006). Om kommungemensam dokumenthanteringsplan saknas för en process ska handlingar *inte gallras* innan beslut är fattat.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till stadsarkivet	Anmärkning
Registratur och arkiv						
Diarier	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Arkivbeskrivning	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Leveransbevis	Digitalt	Ja	Visual Arkiv	Vid inaktualitet		Följer med handlingarna till stadsarkivet. Registreras hos Stadsarkivet
Dokumentation och dokumenthantering						
Dokumenthanteringsplan	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	

Systemförvaltning

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplade till hantering av kommunövergripande och verksamhetsnära IT-system. Dessa regleras i huvudsak av kommungemensamma dokumenthanteringsplaner, som Dokumenthanteringsplan för Umeå kommuns samordnade IT-funktion 2018-04-10 (KS-2018/00019). Om kommungemensam dokumenthanteringsplan saknas för en process ska handlingar *inte gallras* innan beslut är fattat.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Licensavtal med systemleverantörer	Digitalt	Ja	Complete control	10 år efter avtalet avslutats		Avtal som kulturförvaltningen tecknar själva.
Beskrivning av förvaltningens IT-baserade system och tjänster	Digitalt	Ja	Tiger	Gallras vid inaktualitet		Förvaltningssystem som tagits ur bruk gallras.

HR/Personal

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplade till stödfunktionerna HR/personal, som samverkan, personaladministration och systematiskt miljöarbete. Dessa regleras i huvudsak av kommungemensamma dokumenthanteringsplaner, som Dokumenthanteringsplan för handlingar som uppstår kring Umeå kommuns arbete med arbetsmiljö och hälsa 2014-06-19 (dnr KS-2014/00447), Dokumenthanteringsplan för personaladministrativa handlingar inom Umeå kommun reviderad 2009-09-14, Dokumenthanteringsplan för processen Rekrytering och bemanning 2017-12-13 (KS-2017/00050) och Dokumenthanteringsplan inom HR-området, Umeå kommun 2021-06-30 (dnr KS-2021/00226). Om kommungemensam dokumenthanteringsplan saknas för en process ska handlingar *inte gallras* innan beslut är fattat.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Samverkan och förhandling						
Mötesanteckningar APT	Digitalt	Ja	kommunens server/ SharePoint	2 år		Dokument hanteras inom respektive verksamhet som arbetsmaterial.
Protokoll från samverkansmöten, FSG, VSG	Digitalt	Ja	Intranätet	Bevaras	Enligt överenskommelse	

Dokumentation från Resultat- och utvecklingssamtal	Digitalt	Nej	Winlas	2 år		
Kompetensförsörjning och bemanning						
Kompetensförsörjningsplan	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Sedan 2026 bilaga i Verksamhetsplan
Arbetsbeskrivning (generella)	Digitalt	Ja	DOK	Gallras vid inaktualitet		
Arbetsmiljö och hälsa						
Arbetsmiljödelegation	Digitalt	Ja	DOK	Gallras vid inaktualitet		
Sammanställning på förvaltningsnivå av medarbetarenkätens resultat	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Mål, handlingsplan, uppföljning och aktiva åtgärder OSA	Digitalt	Nej	SharePoint/ Teams/ kommunens server	5 år		Dokument hanteras inom respektive verksamhet som arbetsmaterial

Mål och uppföljning systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM)	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Protokoll skydds rond	Digitalt	Ja	DOK	2 år		Dokument hanteras inom respektive verksamhet som arbetsmaterial
Risk- och konsekvensbedömning inför förändring	Digitalt	Ja	SharePoint/kommunens server	2 år		Dokument hanteras inom respektive verksamhet som arbetsmaterial
Hantering av arbetsmiljöhändelse, brister, tillbud och skador	Digitalt	Ja	STELLA			Kommungemensamt system, som HR ansvarar för

Personaladministration						
Bemanningsscheman för bibliotek	Digitalt	Ja	SharePoint/kommunens server	Gallras vid inaktualitet		Kan tidigast gallras efter registrering i lönesystemet.
Bemanningsscheman för Program	Digitalt	Ja	SharePoint	Gallras vid inaktualitet		Kan tidigast gallras efter registrering i lönesystemet.
Handlingar kopplade till semesterplanering	Digitalt	Nej	SharePoint/kommunens server	Gallras vid inaktualitet		
Handlingar kopplade till praktikanter	Digitalt/papper	Nej	kommunens server	Gallras vid inaktualitet		Dokument hanteras inom respektive verksamhet som arbetsmaterial

Ekonomi och inköp

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplade till stödfunktionerna ekonomi och inköp. Dessa regleras i huvudsak av kommungemensamma dokumenthanteringsplaner, som Kommungemensamma regler för gallring av allmän ekonomisk administration, 1997-12-02 och Dokumenthanteringsplan för Upphandlingsbyrån under Ekonomifunktionen, 2016-02-09 (dnr KS-2016/00051). Om kommungemensam dokumenthanteringsplan saknas för en process ska handlingar *inte gallras* innan beslut är fattat.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Avtal för förvaltnings-specifika tjänster	Digitalt	Ja	Public 360/ Complete control	5 år efter avtalet har avslutats		
Hantera direktupphandling	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Endast antagna anbud bevaras. Icke antagna anbud gallra efter 2 år
Hantera engångsinköp	Digitalt	Ja	Beställar- torget/ Visma Proceedo/			Beställningar och bekräftelser sparas i 10 år. Alla fakturor skannas in i Visma Proceedo, men bevaras även i originalformat.

Kris och säkerhet

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplade till kris och säkerhet. Dessa regleras i huvudsak i kommunövergripande dokumenthanteringsplaner, som i dokumenthanteringsplan för Brandförsvaret och säkerhet, fastställd av tekniska nämnden 2011-02-17 (§ 11) Om kommungemensam dokumenthanteringsplan saknas för en process ska handlingar *inte gallras* innan beslut är fattat.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Krishanteringsplan Kulturförvaltningen	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Löpande riskbedömning	Digitalt	Ja	SharePoint/ kommunens server	Gallras vid inaktualitet		Dokument hanteras inom respektive verksamhet som arbetsmaterial
Handlingsplan vid Brand, Umeå kulturs lokaler i Väven	Digitalt	Nej	DOK	Gallras vid inaktualitet		
Handlingsplan våld och hot kulturförvaltningen	Digitalt	Nej	DOK	Gallras vid inaktualitet		

Lokalförsörjning och inventarier

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplade till lokalförsörjning och inventarier. Dessa regleras i huvudsak av kommungemensamma dokumenthanteringsplaner, som Kommungemensamma regler för gallring av allmän ekonomisk administration, 1997-12-02 och Dokumenthanteringsplan för Upphandlingsbyrån under Ekonomifunktionen, 2016-02-09 (dnr KS-2016/00051). Om kommungemensam dokumenthanteringsplan saknas för en process ska handlingar *inte gallras* innan beslut är fattat.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Årlig sammanställning av lokalbehov	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Årlig sammanställning av lokalbehov till Fastighetsförvaltningen
Investeringsplan, inventarier	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Årlig sammanställning av förslag till investeringsbudget för kommande på, samt på 3 års sikt.
Investeringsplan utbyte av teknisk utrustning i förvaltningen	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Revideringar hanteras som internt arbetsmaterial

Information och marknadsföring

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplande till stödfunktionerna information och marknadsföring. Dessa regleras i huvudsak av kommunikationsenhetens dokumenthanteringsplan 2018-04-26 (dnr KS-2018/00019) och i Gallringsbeslut rörande sociala medier, vissa fotografier m. m. 2018-06-08 (dnr KS-2018/00019). Om kommungemensam dokumenthanteringsplan saknas för en process ska handlingar *inte gallras* innan beslut är fattat.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Egna trycksaker	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Egenproducerad trycksak med större informationsvärde bevaras. Ett digitalt exemplar skickas till Stadsarkivet.
Verksamheternas offentliga års- eller terminsprogram	Digitalt	Ja	Kommunens server G:	Bevaras	Enligt överenskommelse	Program som delas ut till allmänheten i pappersformat
Bildarkiv	Digitalt	Ja	Arena/ Sitevision/ Study Along	Bevaras	Enligt överenskommelse	Urval sker i överenskommelse med Stadsarkivet. Kopior av bilder från Umeå

						kommuns bildarkiv eller kopior av fria bilder gallras.
Verksamheternas egna publika hemsidor; Umeåregionens biblioteksweb Minabibliotek, Kvinnohistoriskt museum, Väven, Kulturskolan samt verksamheternas egna konton på sociala medier; instagram, Facebook och Youtube	Digitalt	Nej	Arena, Sitevision, Ningen, intranätet, DOK samt instagram, Facebook och Youtube	Gallras löpande		

Förvaltningens kärnverksamheter

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplade till förvaltningens kärnverksamheter som organisatoriskt hör hemma i avdelningarna Bibliotek, Kulturskola och Program. Hantering av kulturnämndens stöd och bidrag görs av Föreningsbyrån, fritidsnämnden på uppdrag av kulturnämnden. Hantering av Umeå fristad görs av kulturförvaltningen på uppdrag av kommunfullmäktige. Hantering av verksamheternas handlingar kopplade till de gemensamma processerna ledning, styrning och verksamhetsstöd finns på sid. 7 – 14. Kulturverksamheten bedrivs i enlighet med Kulturpolitiskt program för Umeå kommun 2020 – 2030, antaget i kommunfullmäktige 202-12-21.

Kulturskola

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplade till arbetet med att bedriva kulturskoleverksamhet.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Leda, styra och organisera						
Rutiner	Digitalt	Nej	SharePoint	Gallras vid inaktualitet		
Aktivitetsplan, medarbetare	Digitalt	Nej	SharePoint	Gallras vid inaktualitet		
Sammanställning av verksamhetsstatistik	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Ingår i halvårs- och helårsrapporter till

						kommunstyrelsen. Lämnas sedan 2025 till SCB vart annat år.
Samverkansavtal obligatorisk under- visning, El Sistema	Digitalt	Nej	SharePoint	1 år		
Ansökan och beslut om Skapande skola-bidrag	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Administreras av Kulturskolan på uppdrag av för-och grundskolenämnden
Bedriva kulturskola						
Kursadministration, anmälan, deltagarlistor, instrumenthyra	Digitalt	Ja	StudyAlong	1 år		
Katalog med kursutbud	Digitalt	Nej	SharePoint	Bevaras	Enligt överenskommelse	Publiceras på kulturskolans hemsida. Utkommer en gång/termin
Kontrakt och avtal	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras		Kulturskolans avtal diarieförs sedan

						2022 i årsärende tillsammans med Programenhetens sammanställning av verksamhets -och besöksstatistik
--	--	--	--	--	--	---

Bibliotek

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplande till arbetet med att bedriva biblioteksverksamhet.

Biblioteksverksamhet styrs av Bibliotekslagen (SFS 2013:801) och i enlighet med Biblioteksplan för Umeå kommun 2024 – 2027, antagen i kommunfullmäktige 2023-10-26. Bibliotekssekreteress råder enligt Offentlighets- och sekretesslagen, (OSL) 40 kap § 3 och gäller i 20 år.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Leda, styra och organisera						
Lokal aktivitetsplan	Digital	Nej	SharePoint/ kommunens server	5 år		Hanteras som arbetsmaterial
Regler och rutiner för Umeåregionens bibliotek, URAX	Digitalt	Nej	Ningen	Gallras vid inaktualitet		
Sammanställning av besöks-och utlåningsstatistik	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Ingår i halvårs- och helårsrapporterna till kommun- styrelsen. Lämnas årligen till Kungliga biblioteket

Avtal med Umeåregionens bibliotek, URAX	Digitalt	Ja	Public 360,	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Avtal med Kungliga biblioteket	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Sveriges depåbibliotek och lånecentral finansieras och verkar på uppdrag av Kungliga biblioteket.
Avtal med Myndigheten för tillgängliga medel, MTM	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Sveriges depåbibliotek och lånecentralers hantering av punktskriftsböcker och taktila böcker finansieras av MTM
Avtal med Kriminalvården Norr	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Avtal angående Skolbiblioteksservice	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Kulturförvaltningen ansvarar för kompletterande

						medieförsörjning till kommunens grundskolor och friskolor.
Ansökan och beslut om Litteraturstöd	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Efter överenskommelse	Hanteras även för För-och grundskolenämnden samt Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.
Bedriva biblioteksverksamhet						
Låntagarregister	Digitalt	Ja	Biblioteks-system	Gallras vid inaktualitet		Katalogposter gallras vid inaktualitet.
Register över mediabestånd	Digitalt	Ja	Biblioteks-system	Gallras vid inaktualitet		
Utlåningsregister, vad som lånats ut av vem.	Digitalt	Ja	Biblioteks-system	Gallras automatiskt		Uppgifter om lån och reservationer gallras automatiskt vid återlämning av lånat material

Reservationslista	Digitalt	Ja	Biblioteks-system	Gallras automatiskt		
Inköpsförslag och andra synpunkter	Papper, e-post	Nej	Funktions-brevlåda i Outlook	Gallras efter hantering		Hanteras som arbetsmaterial
Tillhandahålla talböcker	Digitalt	Ja	Biblioteks-system, Mina-bibliotek, Legimus	6 månader/vid återlämning		Låntagaren ansvarar själv för att gallra nedladdat lån efter 6 månader. Kopia av talbok på minneskort eller skiva till enskild låntagare gallras vid återlämning.

Program

Inom området beskrivs hantering av handlingar kopplande till arbetet med att bedriva museipedagogisk verksamhet och utställningsverksamhet, tillgängliggöra konst, hantera konst, svara för konstatställningar och för offentlig utsmyckning samt tillhandahålla arrangemang. Kvinnohistoriskt museum styrs av Museilagen (SFS 2017:563).

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Kvinnohistoriskt museum						
Kvinnohistoriskt museum saknar fysiska samlingar. Allt material lånas in eller framställs på uppdrag till respektive utställning.						
Projektplansmodell. Övergripande planering	Digitalt	Nej	SharePoint	Uppdateras löpande		
Intresseanalys	Digitalt	Nej	SharePoint	Uppdateras löpande		
Utställningsbrief	Digitalt	Nej	SharePoint	Uppdateras löpande		
Risikanalys	Digitalt	Nej	SharePoint	Uppdateras löpande		
Rutin för hantering av inkomna museiförslag	Digitalt	Nej	SharePoint	Gallras vid inaktualitet		

Avtal med externa samarbetspartners	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Utställningsråd	Digitalt	Nej	SharePoint	Gallras vid inaktualitet		
Riktlinje för museipedagogik	Digitalt	Nej	SharePoint	Gallras vid inaktualitet		
Riktlinje tillgänglighet	Digitalt	Nej	SharePoint	Gallras vid inaktualitet		
Kommunikationsplan	Digitalt	Nej	SharePoint	Gallras vid inaktualitet		
Rutin för värdschap	Digitalt	Nej	SharePoint	Gallras vid inaktualitet		
Uppföljning av utställningarna	Digitalt	Nej	SharePoint	Gallras vid inaktualitet		
Sammanställning av verksamhets -och besöksstatistik	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Ingår i halvårs- och helårsrapporterna till kommunstyrelsen.
Utställningskatalog	Digitalt	Ja	SharePoint	Bevaras	Enligt överenskommelse	Ett digitalt exemplar bevaras

Tillgängliggöra konst						
Checklista ta emot besök i konstkivet	Digitalt	Nej	DOK	Gallras vid inaktualitet		För att hantera utplacering av konst på arbetsplatsen
Hantera konst						
Konstregister	Digitalt	Ja	Konstdata-basen Sofie	Bevaras	Enligt överenskommelse	Sedan 1997 digital registrering av kommunens konst, inklusive större utsmyckningar och skulpturer
Årlig sammanställning av konstinköp	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Utdrag ur konstregistret över årets inköp av lös konst anmäls som delegationsärende till nämnden.
Avskrivningar i konstsamlingen	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Levereras sedan 2017 till Stadsarkivet vart 5:e år för bevarande	Utdrag ur konstregistret över de konstverk som destruerats och tagits bort från

						kommunens konstsamling. Anmäls för beslut i nämnden. Information om konstverket sparas i Konstregistret.
Checklista för manuell registrering av nyinköpt konst	Digitalt	Nej	DOK	Gallras vid inaktualitet		
Rutin för inventering av konstsamlingen	Digitalt	Nej	DOK	Gallras vid inaktualitet		
Checklista hämtning av konstverk	Digitalt	Ja	DOK	Gallras vid inaktualitet		
Svara för konstutställningar						
I Konsthallen, Väven och i Vävens öppna utställningsytor samt på biblioteken.						
Rutiner för att ställa ut i förvaltningens lokaler	Digitalt	Nej	Vävens hemsida/ Umeå kommuns hemsida	Gallras vid inaktualitet		

Svara för offentlig utsmyckning

Regleras i enlighet med kommunens program för Umeås offentliga rum, 2024-06-15 (dnr 2004/395) framtagen av Umeå kommuns Gestaltungsgrupp.

Konstpolicy för Umeå kommun	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras		Tas fram 2026. Beslut ska fattas i kommunfullmäktige
-----------------------------	----------	----	------------	---------	--	--

Arrangemang

Biblioteken, Kulturskolan och enheten Arrangemang och scener erbjuder programverksamhet för allmänheten och för riktade målgrupper. Kulturskolan ansvarar för arrangemang för barn och unga, biblioteken ansvarar för arrangemang i sitt upptagningsområde och Kultur för seniorer erbjuder arrangemang för äldre på Väven och i hela kommunen. Arrangemang och scener ansvarar för kulturinslag i samband med offentligt firande av högtider och evenemang, samt ansvarar för föreställningar på Vävenscenen.

Hantera lokalbokningar i Väven	Digitalt	Ja	Yesplan	5 år		Digitalt system sedan 2021
Årlig sammanställning av Kultur för seniorer, statistik och budget	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Årlig sammanställning av verksamhet och statistik för enheten för Arrangemang och scener	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	

Vävens programkatalog	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Ett exemplar i digitalt format skickas till Stadsarkivet.
-----------------------	----------	----	------------	---------	------------------------	---

Stöd och bidrag

Stöd och bidrag till kulturföreningar beslutas enligt delegation och administreras av Föreningsbyrån, Fritidsförvaltningen på uppdrag av kulturnämnden. Handlingar uppkomna inom Fritidsbyråns hantering av bidrag regleras i Dokumenthanteringsplan för Umeå kommuns fritidsnämnd, reviderad 2015-01-14 (dnr KS-2015/00012). Föreningsstödet regleras i Regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar, reviderad 2023-02-23 (dnr KS-2020/00098). Kulturförvaltningen hanterar kommunens fristadsprogram enligt beslut i kommunfullmäktige 2011-01-31 (dnr 2010.661 § 11 KF). Hantering av handlingar uppkomna inom fristadsprogrammet regleras i denna dokumenthanteringsplan.

Handlingstyp	Format	Registrera	Förvara	Bevara/gallra	Till Stadsarkivet	Anmärkning
Fördelning av årligt stöd till studieförbunden	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	
Ansökan och beslut om föreningsbidrag i nämnd	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Bidrag på större belopp än vad som omfattas av tjänstemanna-delegation bereds av Föreningsbyrån i samarbete med kulturförvaltningens ledning.

Ansökan och beslut om föreningsbidrag på delegation	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Handläggs och registreras i Rbok, samt registreras som delegationsbeslut i Public 360
Uppföljning av föreningsstöd	Digitalt	Ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Ingår i förvaltningens tertial, delårs och helårsrapport till nämnden.
Fristad Umeå						
Beslut om att delta i fristadsprogram	Digitalt	ja	Public 360	Bevaras	Enligt överenskommelse	Politiska beslut
Avtal mellan Umeå kommun och International Cities of Refuge Network, ICORN	Digitalt	ja	Public 360	Bevaras	Enlig överenskommelse	
Beslut och inbjudan till fristadsgäst	Papper	ja	på kultur-förvaltningen	Bevaras	Enligt överenskommelse	Beslut att bjuda in fristadsgäst, i enlighet med kommunens avtal med International

						Cities of Refuge Network, ICORN
Avtal och garanti om försörjning	Papper	ja	på kultur-förvaltningen	2 år		Garanti att tillhandahålla boende och stipendium till fristadsgästen under 2 år
Ansökan och beviljan om uppehållstillstånd	Papper	ja	på kultur-förvaltningen	2 år		Ansökan till och beslut från Migrationsverket
Överenskommelse med fristadsgästen	Papper	ja	på kultur-förvaltningen	Bevaras	Enligt överenskommelse	Avtal mellan fristadsgäst och Umeå kommun om fördelning av ansvar.



Tjänsteskrivelse

2025-11-05

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00053

Internkontrollplan 2026

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att fastställa kontrollområden, riskanalys och internkontrollplan för 2026.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har fastställt riktlinjer för intern styrning och kontroll vars handledning har fastställts av kommunstyrelsen.

Syftet med internkontrollplanen som hjälpmedel är att nämnden med rimlig säkerhet uppnå de av kommunfullmäktige fastställda målen och verksamhetskraven.

Nämnderna har enligt kommunallagen (6 kap 6§) det yttersta ansvaret inom sitt verksamhetsområde att se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att den fungerar på ett betryggande sätt.

Beslutsunderlag

Internkontrollplan 2026

Beredningsansvariga

Leif Mårtensson

Beslutet ska skickas till

KS Diarium

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Leif Mårtensson
Ledningskoordinator



Kulturnämnden 2026

Riskinventering, riskvärdering och internkontrollplan

Samråd genomfördes vid Kulturnämndens sammanträde den 23 oktober 2025. Riskvärdering har skett i enlighet med nedanstående definitioner:

Riskinventering/riskanalys

Sannolikhet	Definition	Värde
Osannolik	- praktisk taget obefintlig risk att fel uppstår	1
Mindre sannolik	- mycket liten risk att fel uppstår	2
Möjlig	- det finns en möjlig risk att fel uppstår	3
Sannolik	- det är mycket troligt att fel uppstår	4

Konsekvens	Definition	Värde
Försumbar	- konsekvensen av ett fel är obetydlig för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	1
Lindrig	- konsekvensen av ett fel är liten för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	2
Kännbar	- konsekvensen av ett fel uppfattas som besvarande för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	3
Allvarlig	- konsekvensen av ett fel är så stor att felet inte får uppstå	4

Riskhantering

Riskvärde	Rekommendation till hur risken ska hanteras	Innebär
12–16	Minimera risk	Direkta och omfattande åtgärder ska finnas med i internkontrollplan
4–11	Reducera risk	Åtgärder för att minska risk ska finnas med i internkontrollplan
1–3	Acceptera risk	Inget agerande krävs – åtgärder tas ej med i internkontrollplan

Beslutad av:
Kulturnämnden

Diarienummer:
KN-2025/?????

Datum och paragraf för beslutet:
2025-11-20, § ?

Dokumenttyp:
Plan

Giltighetstid:
jan- dec 2026

Dokumentansvarig:
Kulturförvaltningen

Riskvärdering Kulturnämnden 2026

Riskanalys

Verksamhet: Kulturnämnden
Upprättad: 2025-10-23

Steg 1 - Riskinventering			Steg 2 - Riskvärdering			
Kontrollområde	Identifierad risk (Tänk även på möjligheter, eller vilken risk vi får om vi inte tar chansen att fånga en möjlighet)	Nr	Sannolikhet	Konsekvens	Risk-värde	Rekommenderad riskhantering
IT System	Nytt bibliotekssystem och webb införs under 2025. Risk för införandeproblem	R1	Mindre sannolik	Allvarlig	8	Reducera risk
IT System	Bristande support från IT kan få återverkningar för bibliotekens verksamhet	R2	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk
Verksamhet	Kulturskolans förändringar avseende verksamhet och lokaler till följd av ombyggnationer och flytt under 2026	R3	Mindre sannolik	Kännbar	6	Reducera risk

Riskanalys

Verksamhet: Kulturnämnden
Upprättad: 2025-10-23

Steg 1 - Riskinventering			Steg 2 - Riskvärdering			
Kontrollområde	Identifierad risk (Tänk även på möjligheter, eller vilken risk vi får om vi inte tar chansen att fånga en möjlighet)	Nr	Sannolikhet	Konsekvens	Risk- värde	Rekommenderad riskhantering
IT System	Nytt bibliotekssystem och webb införs under 2025. Risk för införandeproblem	R1	Mindre sannolik	Allvarlig	8	Reducera risk
IT System	Bristande support från IT kan få återverkningar för bibliotekens verksamhet	R2	Möjlig	Kännbar	9	Reducera risk
Verksamhet	Kulturskolans förändringar avseende verksamhet och lokaler till följd av ombyggnationer och flytt under 2026	R3	Mindre sannolik	Kännbar	6	Reducera risk
		R4			0	
		R5			0	
		R6			0	

Internkontrollplan Kulturnämnden 2026

Kulturnämnden
2025-11-20

Steg 3 - Gör en plan på vad som behöver åtgärdas utifrån riskvärderingen på verksamhetsnivå					
Nr.	Inriktning för riskhantering från nämnd	Åtgärd	Ansvarig	Återrapporteras	Nr
R1	Reducera risk	Risk- och sårbarhetskontroll samt översyn av rutiner i samarbete med leverantör av det nya bibliotekssystemet.	Kulturdirektör	T 2	R1
R2	Reducera risk	Risk- och sårbarhetskontroll samt översyn av rutiner och åtgärdsplaner i dialog med IT .	Kulturdirektör	T 1	R2
R3	Reducera risk	Risk- och sårbarhetskontroll samt översyn av rutiner med anledning av de lokal- och verksamhetsmässiga förändringarna.	Kulturdirektör	T 3	R3
R4					R4
R5					R5
R6					R6

Uppföljning Kulturnämnden 2026

Interkontroll uppföljning 2026

Kulturnämnden

2026-xx-xx

	Steg 4 Återrapportering / Uppföljning		
Nr	Återrapport & uppföljning T1	Återrapport & uppföljning T2	Återrapport & uppföljning T3
R1			
R2			
R3			



Tjänsteskrivelse

2025-11-11

Kulturnämnden

Diariennr: KU-2025/00004

Anmälningssärenden / delegationsbeslut november 2025

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

att godkänna delegationsbesluten och redovisningen av anmälningssärenden för oktober 2025.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen redovisar ärenden beslutade med stöd av nämndens delegationsordning samt ärenden från kommunens övriga beslutande organ som rör kulturnämndens ansvarsområde.

Beslutsunderlag

Delegationsbeslut

Kulturkonsulent

Utvecklingsstöd kulturverksamhet

Anmälningssärenden

Uppföljning inriktningsmål och program, januari – augusti 2025

Beslut i personalnämnden 2025-10-14 – Nämndinitiativ: Förstärkta kontroller vid anställning i Umeå kommun

Beslut i kommunfullmäktige 2025-10-27 – Ny policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Beslut i kommunfullmäktige 2025-10-27 - Reviderat reglemente för kommunens styrelse och nämnden

Beredningsansvariga

Daniel Vikström, kulturkonsulent

Maria Nordenback, nämndsekreterare

Jenny Skarstedt
Kulturdirektör

Maria Nordenback
nämndsekreterare

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: KU-2025/00004



Anmälningsärenden Kulturnämnden (2025-11-20)

Handläggare:	Daniel Vikström
Sökande:	Samtida konsthantverk i Västerbotten
Arrangemang:	Hoppfull melankoli, jordnära samhällsengagemang och vardagsobjekt med budskap i Kulturmejeriet
Bidragsform:	Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arr
Ärendenr i Rbok:	204289
Datum:	4 oktober – 15 november 2025
Sökt belopp:	66 943 kr
Beviljat belopp:	63 340 kr
Motivering till beslut:	Föreningen sätter upp en utställning på Kulturmejeriet med hantverkskonstnärerna Ketli Tiitsar, Jennifer Forsberg och Florian Weichsberger. Under hösten visar de upp sin konst i en variation av både smyckeshantverk som trähantverk. De bjuder även in konstnärerna till ett "artist talk" där de får presentera och diskutera sitt arbete, svara på frågor från närvarande.

Handläggare:	Daniel Vikström
Sökande:	Studiefrämjandet
Arrangemang:	Upptäck Klossens möjligheter
Bidragsform:	Kulturnämndens stöd till insatser för Umeå växer tryggt och säkert
Ärendenr i Rbok:	203330
Datum:	Oktober – december 2025

Sökt belopp:	30 000 kr
Beviljat belopp:	28 000 kr
Motivering till beslut:	Studiefrämjandet vill öka kunskapen om den öppna verksamhet som Klossen erbjuder genom att göra en riktad insats mot kreativt skapande. Detta ska i samverkan med Konstfrämjandet, en dansledare och i kontakt med skolan, få att nå ungdomar som saknar sammanhang för sitt kreativa skapande. Detta ska ske genom att bjuda in till öppna dans- och konstworkshops i huset, där man nyttjar husets lokalresurser och invärtes kompetens för att fånga upp kreativa ungdomar mellan 13-20 år. Målet är att ungdomarna ska upptäcka Klossen och folkbildningen och själva hitta verksamhet man är intresserad av eller hjälpa dem att arrangera verksamhet själva.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-10-14

§ 166

Diariennr: KS-2025/00492

Uppföljning kommunstyrelsens verksamheter jan-aug 2025

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna uppföljningen av kommunstyrelsens egna verksamheter för januari-augusti 2025

att godkänna uppföljning av internkontrollplan januari-augusti 2025.

Ärendebeskrivning

Alla nämnder i Umeå kommun, även kommunstyrelsen, ska lämna underlag till en sammanställd rapportering till kommunfullmäktige. Enligt anvisning ska underlaget innehålla uppföljning av grunduppdrag, inriktningsmål och program, tilläggsuppdrag samt väsentliga ekonomi- och personalförhållanden. Den sammanfattande rapporten utgör underlag till gemensam rapportering till fullmäktige.

Samtidigt görs en fördjupad uppföljning av kommunstyrelsens verksamhetsplan som enbart tillställs kommunstyrelsen.

Rapporteringen innefattar även uppföljning av kommunstyrelsens plan för intern styrning och kontroll för perioden januari–augusti 2025

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Kommunstyrelsens rapport till kommunstyrelsen jan-aug 2025

Bilaga 2. Fördjupad uppföljning av kommunstyrelsens verksamhetsplan

Bilaga 3. Uppföljning internkontrollplan jan-aug 2025

Bilaga 4. Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

Bilaga 5. Fördjupade programrapporter jan-aug 2025

Beredningsansvariga

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-10-14

Sofia Westin
Malin Degerman
Urban Blomdahl
Dan Gideonsson
Sara Nordström

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Beslutet ska skickas till

-



Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Diarienummer:
KS-2025/00492

Datum, paragraf för beslut:
2025-10-14, §

Dokumentansvarig:
Stadsledningskontoret,
Ekonomi och styrning

Dokumenttyp:
Rapport

Bedömning inriktningsmål

Överblick

Inriktningsmål 1	Gör vi tillräckligt?
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	
Inriktningsmål 2	
Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden <i>Negativ påverkan från organiserad brottslighet och våld i nära relation men framsteg har gjorts i samverkansarbetet.</i>	
Inriktningsmål 3	
Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv <i>Jämställdhetsarbetet pågår och är väl inarbetat. Det finns ett behov av nya goda exempel för att ej tappa position.</i>	
Inriktningsmål 4	
Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040	

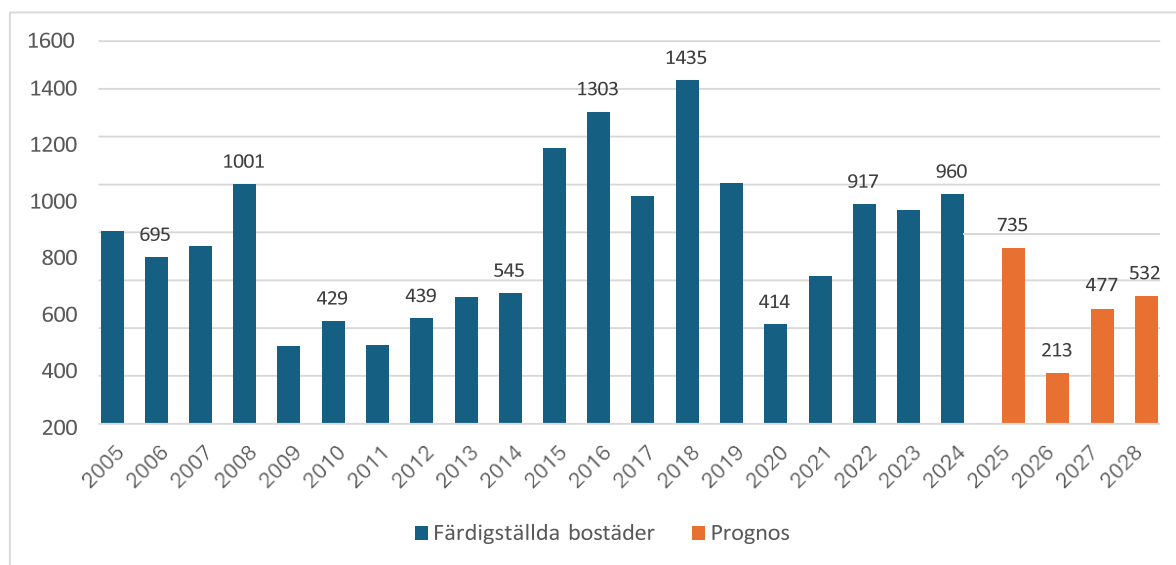
I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

-  = Ja, det görs tillräckligt
-  = Nej, mer arbete krävs
-  = Nej, det behöver göras mycket

Program tillväxt

Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Umeå har fortsatt stark befolkningstillväxt och boende- och livsmiljön står sig väl i jämförelse med andra kommuner. Planeringskapaciteten har stärkts och den kommunkoncernövergripande samplaneringen förfinats, men bostadsbyggandet ligger fortfarande på en låg nivå. Detta gäller alla bostadstyper och följer en nationell trend. Den demografiska utvecklingen de senaste åren har tydliggjort barnfamiljernas betydelse.

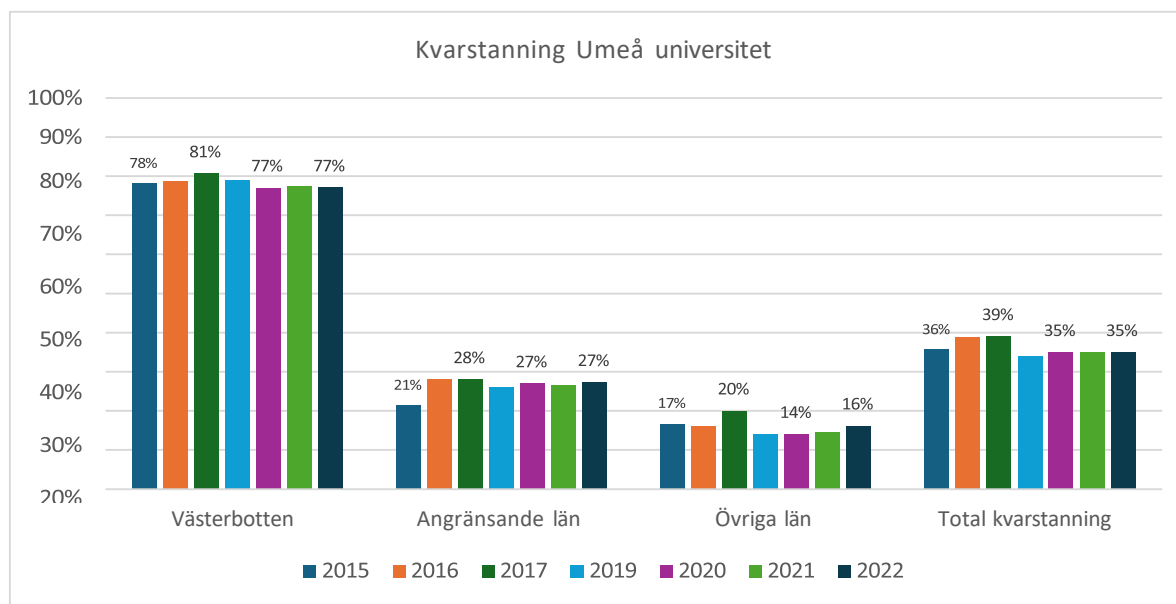


Universiteten som tillväxtmotorer

Umeå universitet är fortsatt ett av landets mest attraktiva lärosäten. Höstterminen 2025 antogs flest studenter i hela landet. Kvarstanningsgraden behöver dock öka, och kunskap om framtidens arbetsmarknad är en nyckelfaktor. Utvecklingen av Universitetsstaden mot en mer levande och attraktiv stadsdel är påbörjad.

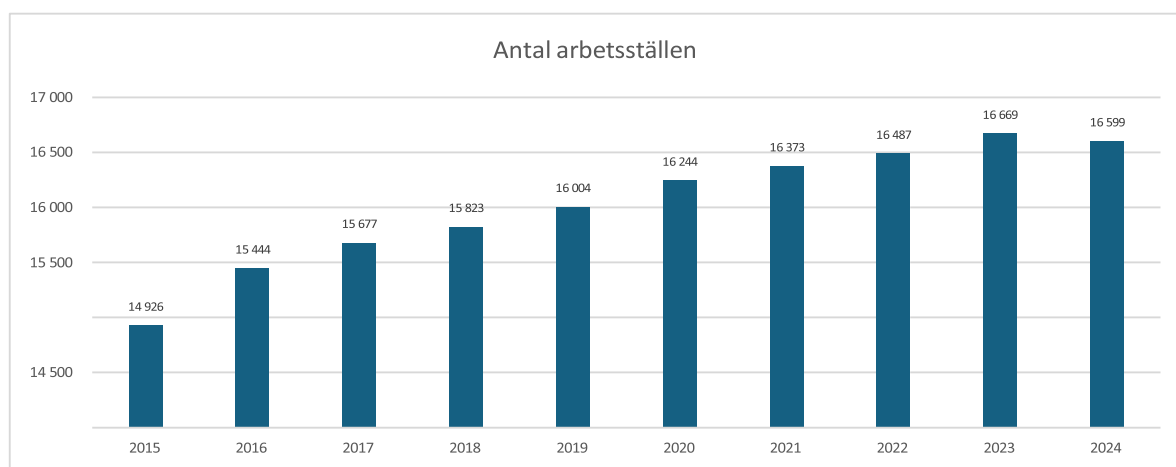
Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

2025-09-15



Etableringar och företagens tillväxt

Företagens tillväxt i Umeå är fortsatt stark med både fler anställda och en växande andel invånare i arbetsför ålder även om vi ser en viss nedgång i antalet företag under år 2024. Utvecklingen innebär omlokaliseringar, expansioner och nyetableringar, vilket bidrar till ett näringsliv i ständig förändring. I en tätare stad kan mycket hanteras inom befintliga strukturer, men på sikt riskerar bristen på mark för framför allt industri och handel att bli en begränsande faktor.



Utblick

Framåt lyfts behovet av en fördjupad analys av bostadsutbudets sammansättning, ett karriärcenter som stärker kopplingen mellan universitetet och arbetsmarknaden samt fortsatt utveckling av Universitetsstaden, där samsyn finns men mycket arbete återstår.

Läs mer om program tillväxt på www.umea.se/programtillvaxt

Program social hållbarhet

Sammanfattning

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas högt vad gäller social hållbarhet i EU-kommissionens *EU Social Progress Index*. Umeå kännetecknas av hög tillit mellan människor. Det främjar deltagande i demokratiska processer och socialt engagemang. Samtidigt syns tendenser till splittring och ökade klyftor. Det förebyggande arbetet av största vikt för att minska dessa problem.

Kommunens arbete för social hållbarhet grundar sig i värden som trygghet, tillit och gemenskap. Segregation, där människor med olika förutsättningar lever åtskilda, utgör därmed ett problem. Planeringen för socioekonomiskt blandade områden är dock en prioriterad fråga och arbetet med att främja trygga, tillgängliga och inkluderande boendemiljöer fortgår.

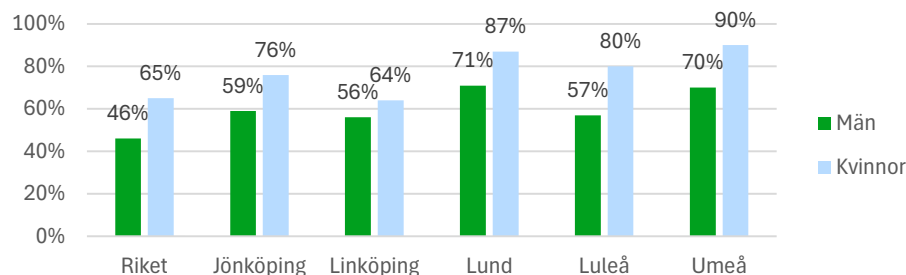
Umeå har generellt ett bra utgångsläge med låg brottslighet, låg otrygghet och relativt hög tillit till myndigheter. Det finns heller inga stadsdelar i Umeå som klassats som utsatta av polisen. Utmaningar kvarstår dock. Organiserad brottslighet är ett växande problem. Antalet ärenden gällande våld i nära relationer ligger på en fortsatt hög nivå, vilket kräver bättre samordning och ökade resurser.

Vad gäller ungas livsvillkor är det en fortsatt hög nivå av avhopp från gymnasiet. Många avhopp kopplas till dåligt mående. Framför allt unga tjejer är ofta stressade och har problem med psykosomatiska symptom. Barnfamiljer har även generellt sett fått det svårare ekonomisk under de senaste åren.

Kommunens arbetskraftsdeltagande har minskat något och det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Kompetensbristen i Umeå förblir också en utmaning. Flera verksamheter inom Umeå Kommun arbetar för att minska antalet personer i långvarigt utanförskap men det behövs bättre kännedom om situationen för dem som varken arbetar, studerar eller är arbetssökande.

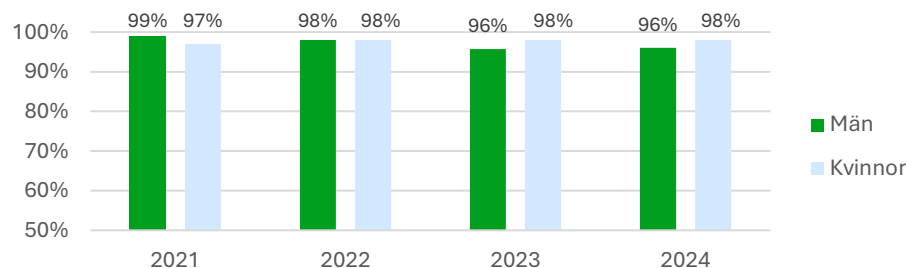
Umeå kommun strävar efter att vara en bra plats att växa upp på, där alla ska ha jämlika villkor oavsett bakgrund. Mycket pekar också på att Umeå är en plats med goda förutsättningar att leva och verka. Fortsatt arbete behövs dock för att bibehålla och stärka kommunens sociala hållbarhet. Det är av stor vikt att fortsätta utökat samarbetet mellan kommunen och andra samhällsaktörer.

Sociala relationer och tillit - index 2024¹



Källa: Tillväxtverkets beräkningar, baserat på uppgifter från MUCF och Fohm

Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel, 2024 ²



Källa: Medborgarundersökningen, SCB

Fokusområden program för social hållbarhet - sammanfattning

Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

- *Umeå växer tryggt och säkert:* Tydliga tecken på att rekrytering av barn och unga pågår. Fördjupad samverkan behövs i det sekundär- och tertiärpreventiva arbetet.

¹ Indexet baseras på indikatorerna: Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, Invånare 16–84 år med avsaknad av emotionellt stöd och sammanvägs till ett nyckeltal på en skala från 0 till 100.

² Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" i SCB:s medborgarundersökning.

- *Ett Umeå fritt från våld:* Våldsförebyggande arbete är fortsatt prioriterat, med särskilt fokus på våld i nära relationer och unga i riskmiljöer, där stärkt samordning bedöms som avgörande för framgång.
- *Motverka segregation och framväxten av utsatta områden:* Fortsatt problem med misstro mot myndigheter och utanförskap. Behov av bättre underlag och samverkan i arbetet mot segregation.

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

- *Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering:* Arbetet pågår och är väl inarbetat. Behov av nya goda exempel för att flytta fram positioner.
- *Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling:* Arbeta med att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män samt dess konsekvenser är ständigt pågående.
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra:* Yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta upplever ett stort behov.

Barns uppväxtvillkor:

- *Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas:* Arbeta pågår med dialog och demokratiutveckling. Det finns behov att fortsätta arbeta med att stärka ungas inflytande och delaktighet i skolan.
- *Motverka barnfattigdom:* Lägre andel barn i ekonomisk utsatthet än i riket. Barnfattigdom kräver fortsatt uppmärksamhet, särskilt i utsatta socioekonomiska grupper.
- *Förebyggande folkhälsoarbete:* Umeå ligger väl till nationellt, men ungas hälsa, rörelse, stress och våldsutsatthet kräver fortsatt fokus för stärkt folkhälsa

Boende och bebyggelsemiljö:

- *Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten:* Planering har fortsatt för blandade miljöer och hållbara flöden utifrån stadsbyggnadsprinciper som främjar social hållbarhet i hela kommunen.
- *Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer:* Arbeta med mötesplatser och lokal service som främjar social sammanhållning och motverkar barriärer i både stadsdelar och landsbygd har fortsatt.

- *Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet:* Andelen barnfamiljer och unga som lägger en stor del av inkomsten på boendekostnader har ökat senaste åren.

Arbete och försörjning:

- *Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden:* För att stärka ekonomisk jämlikhet krävs fortsatt fokus på utrikesföddas etablering, ungas skolgång och förebyggande insatser mot studieavbrott.
- *Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden:* Fortsatta insatser krävs för att förbättra situationen för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- *Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas:* Arbete pågår med syfte att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla.
- *Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet:* Det finns behov av ökade insatser kopplat till skuggsamhället och den arbetskraftskriminalitet som finns.

Läs mer om program social hållbarhet på www.umea.se/programsocialhallbarhet

Program klimatneutrala Umeå

Sammanfattning

Det är tydligt att omställning pågår men att takten behöver accelereras betydligt för att uppnå antagna klimatmål. Omställningen är samhällsekonomiskt lönsam och för att öka takten krävs arbete med både strukturella förändringar och förändrade beteendemönster.

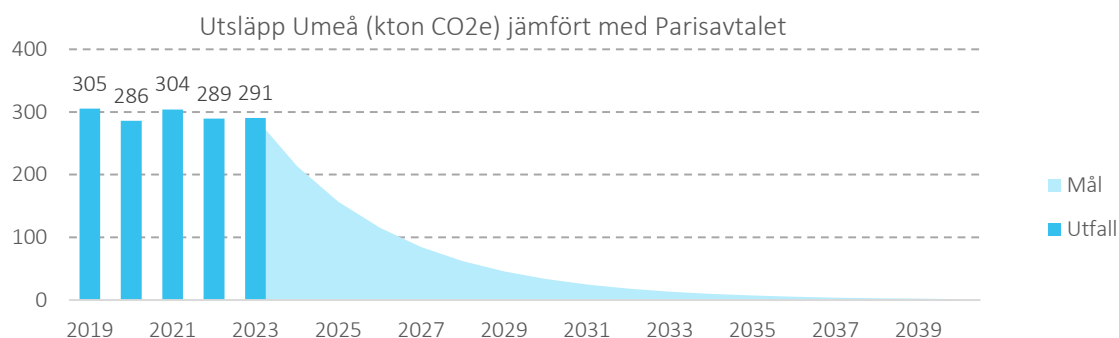
Under perioden januari–augusti 2025 har arbetet fortsatt med att konkretisera Umeås klimatambitioner genom att vidareutveckla åtgärdsförslag och projektportföljer som baseras på tidigare scenario- och konsekvensanalyser. Fokus har successivt flyttats från planering till genomförande, med ökad betoning på att identifiera och prioritera insatser, säkra finansiering samt att realisera projekt som kan accelerera omställningen av samhällssystemen.

Eftersom omställningen av samhällssystemen i stor utsträckning kräver insatser bortom Umeå kommuns egen rådighet, fortsätter Umeå att stärka sitt arbete med samverkan och partnerskapsbyggande. Arbetet sträcker sig från lokala mobiliseringar inom ramen för klimatfärdplanen till aktiv medverkan i internationella initiativ såsom EU:s mission för 100

klimatneutrala och smarta städer. Denna flerskaliga samverkan är en förutsättning för att långsiktigt uppnå målet om ett klimatneutralt Umeå 2040.

Territoriella utsläpp

Umeås utsläpp uppgick 2023 till 291 kton CO₂e, vilket innebär en ökning från föregående år men samtidigt en minskning med 32 procent jämfört med 1990. Transportsektorn är fortsatt den största utsläppskällan och stod för 57 procent av de totala utsläppen.

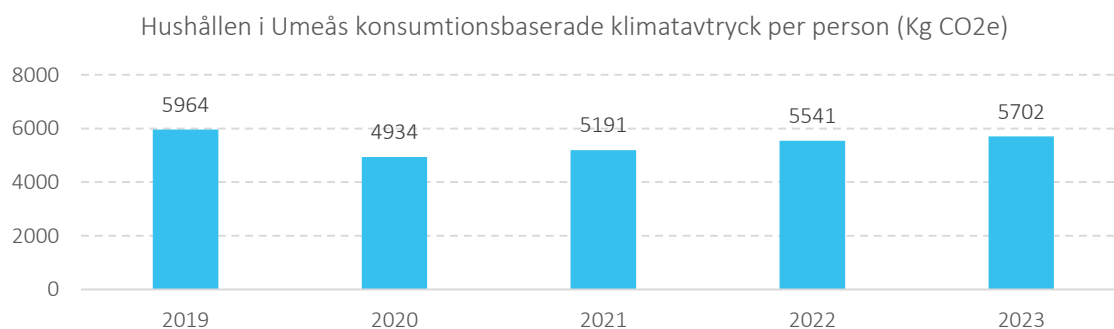


Källa:

För att nå målet om klimatneutralitet till 2040 behöver Umeå accelerera takten i utsläppsminskningen. Sedan 2019 har växthusgasutsläppen legat relativt konstant, vilket understryker behovet av kraftfulla åtgärder. Insatser inom flera sektorer pågår och utgör en viktig grund för klimatomställningen. För att öka takten krävs fortsatt utveckling inom fossilfria transporter, hållbar mobilitet, cirkulära flöden och hantering av återstående utsläpp.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp ökar.

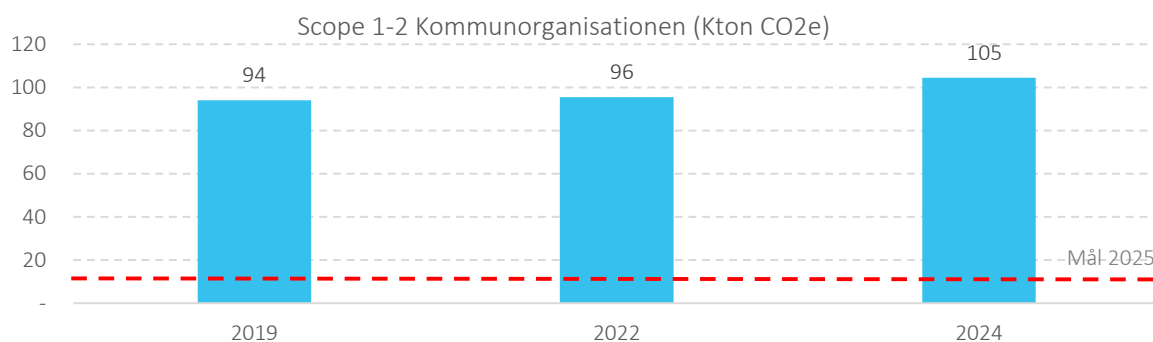


Källa: Konsumtionskompassen.se, (SEI Stockholm Environment Institute) 2025

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen. Det handlar bland annat om att öka kunskapen om både privat och offentlig konsumtions klimatpåverkan, samt att utveckla nya arbetssätt som stödjer mer hållbara konsumtionsmönster.

Kommunkoncernen

Kommunkoncernens utsläpp uppgick till 105 kton CO₂e under 2024, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Ökningen berodde till stor del på att fjärr-värmesystemet behövde kompletteras med oljeeldning under den extremt kalla perioden i januari.



Källa:

För uppnå målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder. Arbetet behöver intensifieras med fokus på fossilfri uppvärmning, energieffektivisering och hållbara transporter, där minskade utsläpp från fordonsflottan är särskilt prioriterat. Det är genom en kombination av tekniska lösningar, styrning och investeringar som den nödvändiga utsläppsminskningen kan åstadkommas

Fokusområden

- *Transporter:* Transportsektorn står fortsatt för den största andelen av Umeås utsläpp. För att uppnå klimatmålen behöver omställningen till fossilfria fordon och ökat hållbart resande accelereras ytterligare, genom exempelvis infrastruktursatsningar, beteendeförändringar och stöd till fossilfria transporter.
- *Bygg och anläggning:* Energianvändningen i bostäder visar en positiv trend, men fler indikatorer behövs för att följa utvecklingen inom hela sektorn. Framåt krävs kraftfullare åtgärder för att öka användningen av klimatsmarta material och minska utsläppen från byggarbetsplatser

Uppföljning inriktningsmål och program jan-aug 2025

2025-09-15

- *Energi, el och fjärrvärme:* Umeås elproduktion är i stort sett fossilfri, men fjärrvärmens utsläpp ökade under 2024. Det krävs stärkt motståndskraft i energisystemet samt minskad användning av fossila bränslen per capita för att nå klimatneutralitet.
- *Cirkulär ekonomi:* Mängden avfall minskar och sysselsättningen i sektorn ökar, men återvinningsgraden förblir låg. Nästa steg är att främja resurseffektiva affärsmodeller och cirkulära flöden i samverkan med näringslivet.
- *Övergripande insatser:* För att öka takten i omställningen behöver Umeå kommun fortsätta utveckla finansieringsmodeller, portföljstyrning och fördjupa både den interna, tvärsektoriella samverkan och externa partnerskap på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Läs mer om program klimatneutrala Umeå på www.umea.se/programklimatneutral

Programrapport Tillväxt

Januari – augusti, 2025



UMEÅ
KOMMUN

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Mål - Inriktning och Program	5
Fokusområde - Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer.....	6
Bostadsbyggande.....	7
Planeringskapacitet.....	9
Attraktiva livsmiljöer.....	10
Fokusområde - Universiteten som tillväxtmotorer.....	12
Företagstillväxt och kommersialisering av forskning.....	13
Studenternas roll i Umeås tillväxt.....	13
Fokusområde - Etableringar och företagens tillväxt	15
Genomförda projekt och utvecklingsinsatser 2025	17
Insatser 2026	21
Status i underliggande planer och program	22

Sammanfattning

Umeå har fortsatt stark befolkningstillväxt och boende- och livsmiljön står sig väl i jämförelse med andra kommuner. Planeringskapaciteten har stärkts och den kommunkoncernövergripande samplaneringen förfinats, men bostadsbyggandet ligger fortfarande på en låg nivå. Detta gäller alla bostadstyper och följer en nationell trend.

Den demografiska utvecklingen de senaste åren har tydliggjort barnfamiljernas betydelse. För att skapa bästa möjliga förutsättningar för tillväxt behövs en fördjupad analys av hur sammansättningen av nya bostäder bör viktas.

Umeå universitet är fortsatt ett av landets mest attraktiva lärosäten. Höstterminen 2025 antogs flest studenter i hela landet. Kvarstanningsgraden behöver dock öka, och kunskap om framtidens arbetsmarknad är en nyckelfaktor. Därför föreslås ett karriärcenter, med fysisk placering på campusområdet och kompletterande digital närvaro, som länk mellan universitetet och regionens arbetsgivare.

Utvecklingen av Universitetsstaden mot en mer levande och attraktiv stadsdel är påbörjad. Mycket återstår, men det finns samsyn bland berörda aktörer om riktningen framåt.

Företagens tillväxt i Umeå är fortsatt stark med både fler anställda och en växande andel invånare i arbetsför ålder. Utvecklingen innebär både omlokaliseringar, expansioner och nyetableringar, vilket bidrar till ett näringsliv i ständig förändring. I en tätare stad kan mycket hanteras inom befintliga strukturer, men på sikt riskerar bristen på mark för framför allt industri och handel att bli en begränsande faktor.

Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050

Överblick	Görs det tillräckligt?
Inriktningsmål 1	
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.	
Fokusområden	
Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer	
Universiteten som tillväxtmotorer	
Etableringar och företagens tillväxt	

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

-  = Ja, det görs tillräckligt
-  = Nej, mer arbete krävs
-  = Nej, det behöver göras mycket mer

Mål - Inriktning och Program

Tabell 1 Översikt av Mål - Inriktning och Program

Mål - Inriktning och Program	Delmål	Årets bedömning
Befolkningsmål	Umeå har 200 000 invånare år 2050	Nej
Kulturell hållbarhet	Umeås tillväxt är kulturellt hållbar	Ja
Social hållbarhet	Umeås tillväxt är socialt hållbar	Delvis
Ekonomisk hållbarhet	Umeås tillväxt är ekonomiskt hållbar	Ja
Ekologisk hållbarhet	Umeås tillväxt är ekologiskt hållbar	Nej
Bostadsbyggande	I Umeå byggs 2 000 bostäder per år	Nej
Attraktiva livsmiljöer	I Umeå byggs attraktiva livsmiljöer för kommuninvånarna	Delvis
Universiteten	I Umeå är Universiteten tillväxtmotorer	Ja
Etableringar	I Umeå driver nya etableringar tillväxt	Ja

Sammanfattningen, som tar upp och adresserar flera av de största globala utmaningarna, måste betraktas med både ett holistiskt perspektiv och stor försiktighet. Bedömningarna som presenteras innehåller vissa osäkerheter och är beroende av att fortsatta insatser och åtgärder genomförs fram till år 2050. Detta gäller även för de områden som redan till år 2025 har markerats som uppfyllda eller åtgärdade. För att göra dessa bedömningar har man använt ett brett spektrum av verktyg, inklusive indikatorer, rankingar, vetenskapliga studier, samarbeten och rapporter samt noggranna analyser. Dessutom har man jämfört med resultat och insatser från andra kommuner för att säkerställa relevans och trovärdighet. Den programansvarige chefen har en central roll i denna process, och samråder kontinuerligt med programstyrgruppen för att löpande stämma av och justera bedömningarna, baserat på nya insikter och utvecklingar. Detta samspel mellan bedömning och åtgärd är avgörande för att uppnå de långsiktiga målen för hållbar tillväxt och utveckling.

Fokusområde - Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Umeå har under en lång tid bibehållit ett relativt högt bostadsbyggande med ett tydligt fokus på att förbättra planeringskapaciteten. Efterfrågan på bostäder påverkas i huvudsak av 3 underliggande faktorer: gynnsamma räntenivåer, god inkomstutveckling och en växande befolkning. Dessa underliggande faktorer är goda beror bostadsbyggandet på en marknads planeringskapacitet och dess attraktivitet.

Marknadsförutsättningarna för ett högt bostadsbyggande har saknats under de senaste 3 åren med stigande inflation och hög styrränta, lägre reallöner samt marginellt lägre befolkningstillväxt. Sedan maj 2024 har styrräntan halverats vilket påverkat boenderäntor och de ekonomiska förutsättningarna för byggaktörer. Reallönerna har under 2024 och 2025 återhämtat sig medan befolkningstillväxten ligger på en lägre nivå än tidigare år.

Bostadsbyggandet ligger under 2024 låg något över föregående års realiserade bostadsbyggande medan det förväntade bostadsbyggande för 2025 ligger på en marginellt lägre nivå. Förväntat tillskott av bostäder under 2026 kommer att ligga mellan 200 och 300 tillkommande bostäder. Sammantaget ger detta en bild av ett bostadsbyggande som haltar och möter befolkningstillväxten under 2025 men inte under 2026 och vidare ligger under Kommunfullmäktiges målsättning om 2 000 bostäder årligen. Tillskottet av småhus har legat på lägre nivåer under de senare åren och prognosen framåt är fortsatt ett lågt tillskott av småhus.

Planeringskapaciteten har stärkts sedan 2023 genom resursförstärkningar och effektiviseringar och i dagsläget ligger planeringskapaciteten högre än vad förväntad befolkningsförändring och befolkningstillväxt förväntas kräva. Under perioden har kontinuerligt 2 000 byggrätter i lagakraftvunna detaljplaner där Umeå rankats högt bland större städer i nationella jämförelser. Prognosen för realiserat bostadsbyggande under de kommande åren ligger fortsatt under kommunens målsättning om 2000 bostäder årligen. Förväntat bostadsbyggande för att tillskapa de bostäder som krävs för kommunens målsättning om 200 000 invånare till år 2050 kräver ett högre årligt tillskott av bostäder än den förväntade takt vi ser idag.

Umeå har fortsatt en stark befolkningstillväxt och presterar högt i nationella jämförelser. Under 2024 utsågs Umeå kommun till bästa kommun att leva i vid Fokus årliga ranking. Under 2025 rankas Umeå som tredje bästa boendekommun i Fokus senaste ranking. Umeå presterar även högt i WSP:s senaste ranking av robusta kommuner. Den sammantagna bilden är att Umeå fortsatt är mycket attraktivt i ett nationellt perspektiv.

Sammanfattning

Görs det
tillräckligt?

Bostadsbyggande

Det ska färdigställas 2 000 bostäder per år i Umeå kommun

Planeringskapacitet

Umeå ska ha två års bostadsbyggande i antagna detaljplaner

Prognos för bostadsbyggandet

Attraktiva livsmiljöer

Nationell ranking inom attraktivitet

Samsyn kring stegen mot en hållbar tillväxt



I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.



= Ja, det görs tillräckligt



= Nej, mer arbete krävs

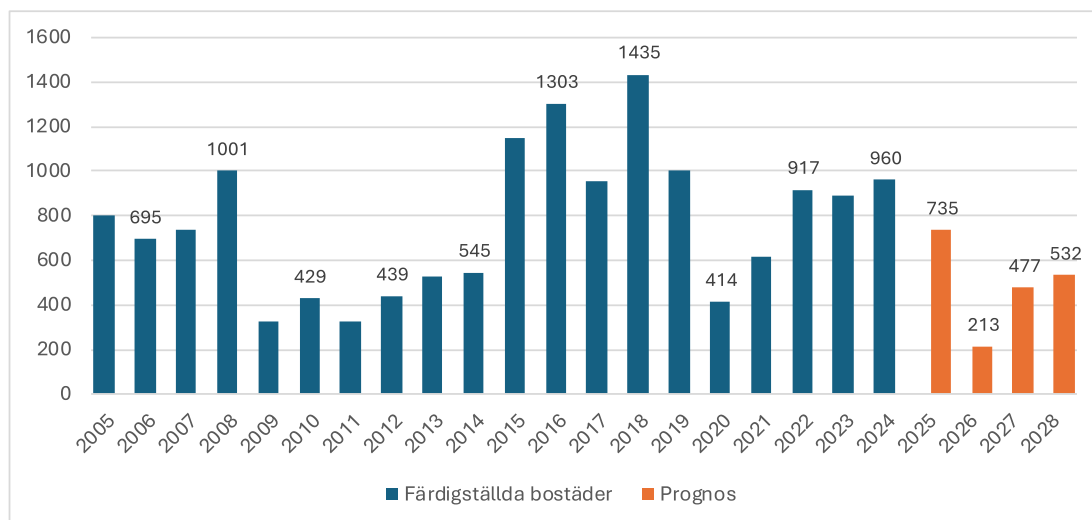


= Nej, det behöver göras mycket mer

Bostadsbyggande

Nedan i Figur 1 redovisas antalet färdigställda bostäder under perioden 1975–2024 med en prognos fram till 2027. Aktuell uppskattning av kommande bostadsbyggande visar på ett relativt litet realiserat bostadsbyggande under de kommande fyra åren. Under den kommande fyraårsperioden förväntas bostadsbyggandet bli närmare 2 000 bostäder eller motsvarande närmare 500 bostäder årligen. Det låga förväntade bostadsbyggandet beror på det ekonomiska läge bostadsmarknaden haft under de två senaste åren med hög inflation, hög styrränta och höga kostnader för byggbranschen. Detta har medfört att väldigt få bostadsprojekt påbörjats under åren 2023 till 2025 vilket medför att realiserade byggnationer under 2025 till 2027 blir låga.

Aktuell uppskattning av kommande bostadsbyggande visar på ett relativt litet realiserat bostadsbyggande under de kommande fyra åren. Under den kommande fyraårsperioden förväntas bostadsbyggandet bli närmare 2 000 bostäder eller motsvarande närmare 500 bostäder årligen. Det låga förväntade bostadsbyggandet beror på det ekonomiska läge bostadsmarknaden haft under de två senaste åren med hög inflation, hög styrränta och höga kostnader för byggbranschen. Detta har medfört att väldigt få bostadsprojekt påbörjats under åren 2023 till 2025 vilket medför att realiserade byggnationer under 2025 till 2027 blir låga.



Figur 1 Realiserat och förväntade färdigställda bostäder i Umeå kommun, 2005–2024 samt prognos till 2028

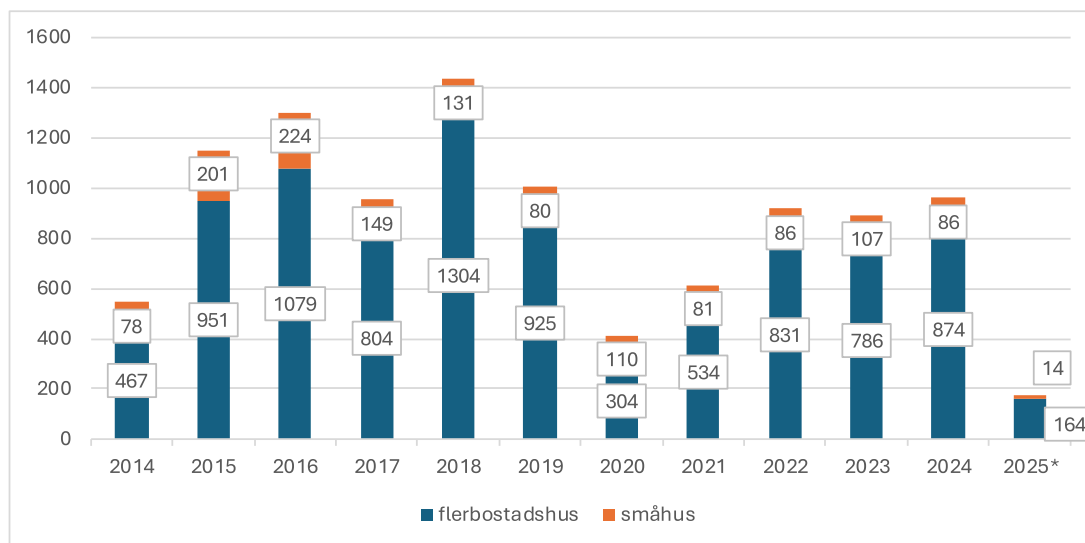
Aktuell uppskattning av kommande bostadsbyggande visar på ett relativt litet realiserat bostadsbyggande under de kommande fyra åren. Under den kommande fyraårsperioden förväntas bostadsbyggandet bli närmare 2 000 bostäder eller motsvarande närmare 500 bostäder årligen. Det låga förväntade bostadsbyggandet beror på det ekonomiska läge bostadsmarknaden haft under de två senaste åren med hög inflation, hög styrränta och höga kostnader för byggbranschen. Detta har medfört att väldigt få bostadsprojekt påbörjats under åren 2023 till 2025 vilket medför att realiserade byggnationer under 2025 till 2027 blir låga.

Det förväntade bostadsbyggandet under den kommande fyraårsperioden är till stor del på privat mark där 90 procent av bostäder förväntas färdigställas. En stor andel av det förväntade bostadsbyggandet är i flerbostadshus, där nära nio av tio förväntade bostäder tillkommer. Endast drygt 250 småhus förväntas realiserats under de kommande fyra åren, varav endast ett tjugotal på kommunal mark.

Bostadsbyggandet når inte KF-målet om 2 000 byggda bostäder per år.

De bostäder som tillkommit på Umeås bostadsmarknad är till största delen lägenheter i flerbostadshus. Mellan 2014 och första halvåret 2025 utgjorde dessa 87 procent av nyproduktionen, medan endast 13 procent var småhus. Inom flerbostadshusen dominerar de mindre lägenheterna – cirka två tredjedelar av alla nybyggda lägenheter sedan 2014 har varit ettor och tvåor.

En bostadsmarknad som präglas av små lägenheter riskerar att inte möta barnfamiljernas behov av större bostäder. Det kan leda till att unga familjer skjuter upp barnafödande eller väljer att flytta till andra kommuner. För Umeå innebär detta en utmaning för både befolkningstillväxt, försörjningsbalans och långsiktig attraktivitet.



Figur 2 Färdigställda bostäder efter hustyp och år, 2014–2025 (därendast första halvåret för 2025 redovisas)

De bostäder som tillkommit på Umeås bostadsmarknad är till största delen lägenheter i flerbostadshus. Mellan 2014 och första halvåret 2025 utgjorde dessa 87 procent av nyproduktionen, medan endast 13 procent var småhus. Inom flerbostadshusen dominerar de mindre lägenheterna – cirka två tredjedelar av alla nybyggda lägenheter sedan 2014 har varit ettor och tvåor.

En bostadsmarknad som präglas av små lägenheter riskerar att inte möta barnfamiljernas behov av större bostäder. Det kan leda till att unga familjer skjuter upp barnafödande eller väljer att flytta till andra kommuner. För Umeå innebär detta en utmaning för både befolkningstillväxt, försörjningsbalans och långsiktig attraktivitet.

Tillskottet av småhus har de senaste åren varit lågt – i genomsnitt drygt 90 färdigställda småhus per år. Prognoserna för de kommande åren visar på ännu lägre nivåer, under 70 småhus årligen. Den låga andelen småhus i kombination med det begränsade tillskottet av såväl småhus som större lägenheter riskerar därför att ytterligare försvåra familjebildning och barnafödande, när hushåll i familjebildande åldrar skjuter upp eller minskar antalet barn i väntan på en mer långsiktigt hållbar boendesituation.

Planeringskapacitet

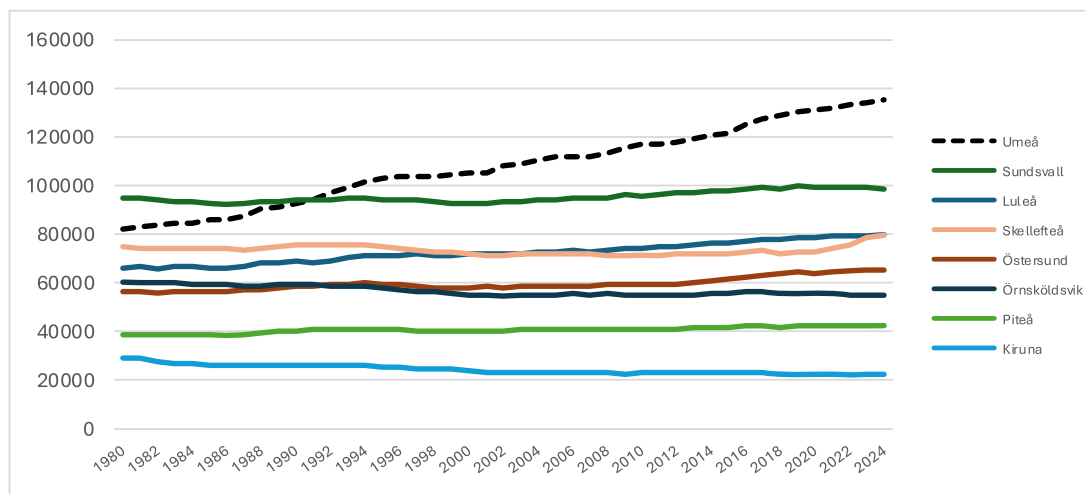
Fokus finns på att skapa förutsättningar för 2 000 byggda bostäder per år i linje med kommunens mål. Resursförstärkning och effektivisering har genomförts för uppfyllelse av målet. Bostadsbyggandet når inte KF-målet om 2 000 byggda bostäder per år. Resursförstärkning och effektivisering har genomförts för uppfyllelse av målet. Gällande planberedskapen för att uppnå målet har det under den senaste femårsperioden förutsättningar att nå målet funnits. Det har under perioden kontinuerligt funnits över 2000 byggrätter i lagakraftvunna detaljplaner. Umeå är placerat sig väl inom kategorin "större stad" sett till planlagda bostäder per 1000 invånare under 2024. Prognosen visar på fortsatt måluppfyllelse för planläggning av bostäder under kommande år.

Kommunen tar inom ramen för Bostadsförsörjningsprogrammet årligen fram ett byggnationsantagande där volymerna bostäder i kommande projekt sammanställs. Under hösten 2025 redovisades förväntad tillkomst av bostäder under de kommande åren.

Bedömningen är att volymerna bostäder i den sammantagna bilden av antagna planer anses räcka till för att nå kommunens befolkningsmål om 200 000 invånare till år 2050 men att den förväntade byggnationstakten i dagsläget ligger lägre än de uppskattade 33 000 bostäder som befolkningsmålet fordrar. Volymen bostäder som pekats ut i aktualiseringen av översiktsplanen bedöms ligga i linje med befolkningsmålet, att samhällsbyggnadsprocessen har en kapacitet att skapa förutsättningar för realiserandet av bostäder, men att perioder av mindre marknadsmässigt gynnsamma förutsättningar kan komma att ställa höga krav på en samhällsbyggnadsprocess som kan agera snabbt när förutsättningarna för bostadsmarknaden är goda. Detta stämmer även i år och fokuset här ligger väl på det arbete inom Utbyggnationsplan som startades under 2025 och nu är under arbete.

Attraktiva livsmiljöer

Umeå har varit största kommun i Norrlandslänen sedan 1992 när Umeås befolkning växte förbi Sundsvalls. Diagrammet nedan visar befolkningstillväxten i Umeå sedan 1980 i jämförelse med de största kommunerna i Sveriges fyra nordliga län. Sedan 1980 har Umeå kommun ökat sin befolkning med nära 65 procent samtidigt som de övriga stora kommunerna i de fyra Norrlandslänen haft en mera försiktig befolkningstillväxt.



Figur 3 Befolkningsutveckling Umeå kommun samt större Norrlandskommuner, 1980–2024, SCB

Bedömning är fortsatt att Umeås attraktivitet är god, med fortsatt stabil befolkningstillväxt.

Bedömningen huruvida attraktiva livsmiljöer utvecklas för kommuninvånarna görs utifrån nationella enkätundersökningar och rankingar inom sakområdet. Umeå kommun presenterar bra i ett nationellt perspektiv med högst ranking i Fokus "Bäst att leva" för 2024 och den tredje bästa kommunen för år 2025. Umeå rankas även högt i WSP:s Regionernas kamp med fokus på robusthet från 2023 med en nationell ranking på 28, där Umeå rangordnas på andraplats bland större kommuner. Under 2024 rangordnades Umeå på plats 49. I Dagens Samhälles ranking över årets superkommun placerade sig Umeå på första plats år 2023, fjärde plats år 2024 samt tredje plats år 2025.

Inom Planeringsprocessen planeras flertal viktiga styrande dokument att tas fram. Detta ser vi som en förutsättning för att attraktiva livsmiljöer ska kunna realiseras på ett effektivt sätt. Vi saknar fortsatt gemensamma bilder kring vad som finns inom räckhåll för Umeå inom närtid sett till mötesplatser, närservice, kulturella lokaler och liknande som karaktäriserar en större attraktiv stad. Utvecklingen är positiv men genom att precisera konkreta delmål som bidrar till en god livsmiljö får planeringsprocessen en tydligare riktning och det gemensamma arbetet mot tillväxt underlättas.

Att åstadkomma en tätare bebyggelse är avgörande för att tillväxten ska vara långsiktigt hållbar. Det innebär dock många utmaningar där kompromisser måste göras. Nya tidens lösningar och ökad stadsmässighet kommer ofta med högre kostnader, vilket måste vägas upp med att ökade värden också skapas. För att inte påverka tillväxttakten negativt krävs mer arbete för ökad samsyn om rimliga steg och takt för denna transformation. Under 2025 har arbeten med utbyggnadsplan och förtätning- och volymstudie för Umeå påbörjats.

Fokusområde - Universiteten som tillväxtmotorer

Umeå universitet är en central och betydande aktör i Umeås utveckling och innovationssystem. Universitetet har drygt 38 000 studenter och 4 600 anställda och erbjuder ett väl fungerande innovationsstöd som hjälper forskare och studenter att utveckla och kommersialisera idéer.

Universiteten medverkar som tillväxtmotorer på ett tredelat sätt. De bidrar med kommersialisering av forskning där upp till 10 procent av nystartade företag kommer från inkubatorerna. De bidrar till inflyttning av studenter och även utflyttning, men nettot är positivt. Umeå växer av att vi har kvarstanning av studenter bidrar till befolkningsmålet samt att hålla nere Umeå kommuns försörjningsbörda på låga nivåer. Universiteten är en motor för kompetensförsörjning som bidrar med kompetens som behövs i ett växande näringsliv och för att växla upp välfärdsleveranser.

Sammanfattning

Görs det
tillräckligt?

Företagstillväxt och kommersialisering av forskning

10 procent av tillkommande företag från inkubatorsverksamhet

Studenternas roll i Umeås tillväxt

Kvarstanningsgrad

Kompetensförsörjning



I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.



= Ja, det görs tillräckligt



= Nej, mer arbete krävs



= Nej, det behöver göras mycket mer

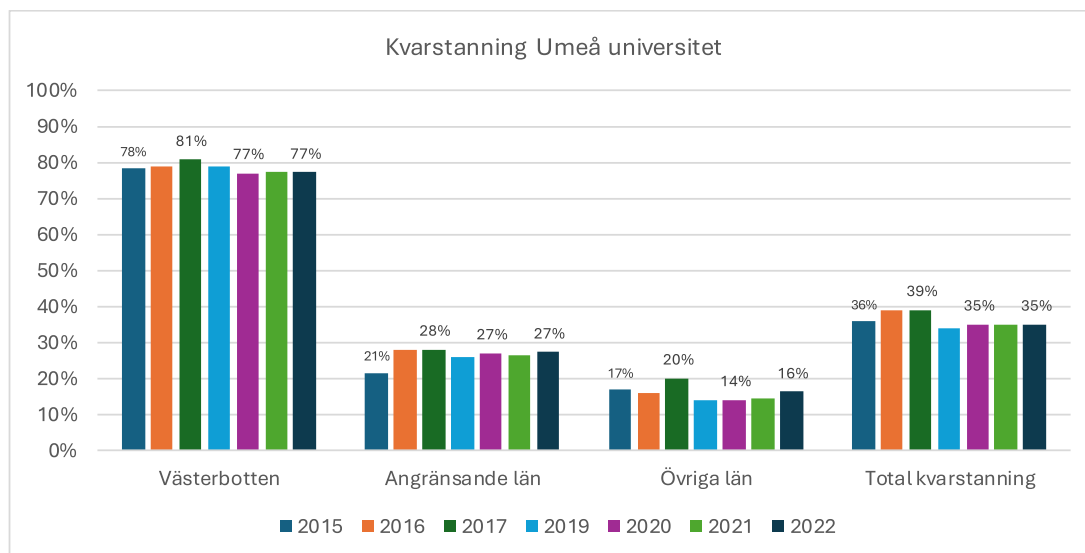
Företagstillväxt och kommersialisering av forskning

Under 2025 har arbetet med Universitetsstaden fortsatt att utvecklas utifrån de lärdomar som lyftes i Vitartes utvärdering året innan. En särskild utmaning som identifierades var accelerationsfasen – steget från inkubation till tillväxt med fler anställda och starkare affärsstöd. För att möta denna utmaning har pågått en samordning och fusion av inkubatorer vid Umeå universitet. Syftet är att skapa en tydligare och mer kraftfull struktur som kan erbjuda samlade resurser och specialiststöd till företag i accelerationsfasen.

Tillsammans med satsningen på att utveckla ett karriärcenter på Campus förstärks därmed både vägen för studenter mot arbetsmarknaden och för forskningsidéer mot kommersialisering och tillväxt. Sammantaget läggs grunden för ett starkare innovations- och kompetenssystem som på sikt kan bidra till att öka Umeås attraktivitet, kvarstanning och förmåga att omvandla kunskap till nya företag och arbetstillfällen.

Studenternas roll i Umeås tillväxt

Det naturliga tillskottet av examinerade studenter medför även till att befolkningen i Umeå har en av landets högsta nivåer av eftergymnasial utbildning och bidrar starkt till kompetensförsörjning inom såväl offentliga som privata verksamheter och företag. För att mäta hur stor andel av studenterna som blir kvar efter avslutade studier används begreppet kvarstanning. Här beskrivs andelen studenter som är kvar i högskolelänet två år efter antagen examen. För studenter vid Umeå universitet är kvarstanningen ungefär var tredje student där studenter som bodde i högskolelänet när de ansökte till sina studier har en högre kvarstanning. Studenter som ansökte från övriga Norrlandskommuner en något lägre kvarstanning medan de som ansökte från övriga Sverige den lägsta kvarstanningen i länet. Universiteten bidrar alltså i hög utsträckning till att utöver vara en inflyttningssanledning till Umeå kommun även bidra till att fler väljer att stanna kvar efter antagen examen.



Figur 4 Kvarstanning i högskolelänet 2 år efter antagen examen, 2015–2022, SCB

Umeås sysselsättning har under de senaste åren ökat i en snabb takt, där sysselsättningsfrekvensen också ökat. Allt fler av Umeås invånare är sysselsatta och

studenterna bidrar i att underlätta företags behov av arbetskraft. Kommunen har fortsatt ett överskott av arbetsföra där studenterna med tillfällig sysselsättning avhjälper företag som har ökade behov av kompetens och där studenter används för kortare toppar av behov. I förlängningen medför detta att studenterna är en viktig resurs för en stor del av Umeås näringsliv med tidsmässigt kortare insatser där företag kan hantera tillfälligt ökade behov eller provtrycka en utökning av antalet anställda.

Andelen studenter som studerar på distans har ökat sedan pandemin, vilket påverkar både kvarstanningsgraden bland examinerade och det bostadsbehov som nyantagna skapar. Sedan höstterminen 2025 redovisar universitetet statistik över hur stor andel som är campusstudenter respektive distansstudenter. Av drygt 5 750 nyantagna studenter hösten 2025 läser nära 4 600 på campus, motsvarande 81 procent.

Distansstudenter har generellt en betydligt lägre kvarstanningsgrad i länet efter examen än studenter som bott och verkat i kommunen. Samtidigt är deras bostadsbehov svårare att analysera. De flesta distansutbildningar innehåller perioder då studenten förväntas vara på plats i Umeå, vilket skapar tillfälliga bostadsbehov under året. Universitetets bedömning är att andelen distansutbildningar sannolikt kommer att öka framöver.

Fokusområde - Etableringar och företagens tillväxt

På en nationell nivå kännetecknas Sveriges ekonomiska läge av en blandning av utmaningar och möjligheter. Höga räntor och inflation pressar företag, samtidigt som starkt innovationsklimat och satsningar på hållbarhet skapar utrymme för nyetableringar och internationella investeringar. Det finns en fortsatt optimism många sektorer, särskilt tech och förnybar energi, även om den globala osäkerheten fortsatt hämmar företagandet i Sverige.

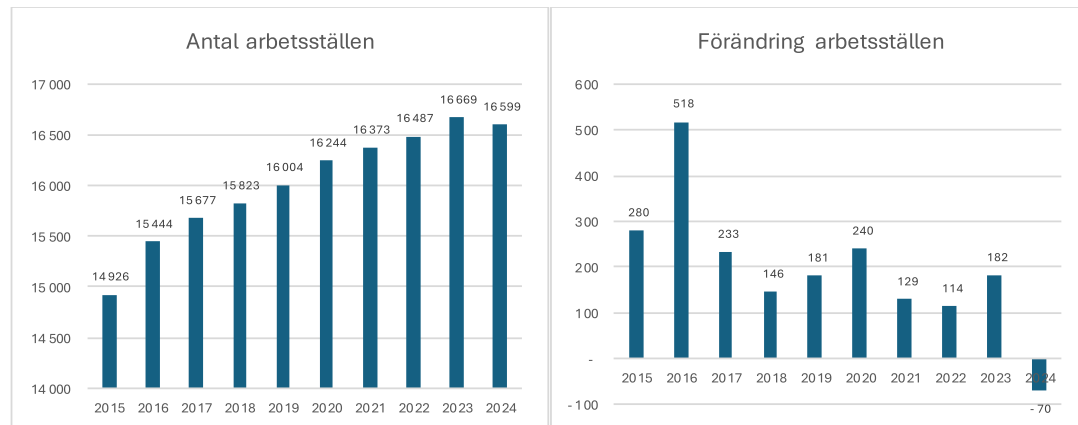
Umeå kommuns sysselsättning har varit stark under de senaste 5 åren. Antalet nya arbetsställen ökar stadigt årligen samtidigt som befolkningen i sysselsättningsåldern fortsätter att öka. Allt fler är i sysselsättning. Arbetslösheten är på lägre nivåer än i övriga riket vilket både bidrar till att skattebasen stärks men samtidigt att företag har svårare att finna efterfrågad kompetens. Sedan 2020 har antalet sysselsatta ökat med drygt 6 200. Förstärkningen inom sysselsättningen återfinns inom nästan alla branscher vilket visar på en bredd inom Umeås arbetsmarknad. Andelen mark för handel och industri är lägre än efterfrågan i ett längre perspektiv.

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
Etableringar	
Antalet arbetsställen ökar	
Tekniska förutsättningar för etableringar	
Företagens tillväxt	
Antalet anställda ökar	
Antal invånare i arbetsför ålder (20–64 år) ökar	

Under åren 2015 till 2024 ökade antalet arbetsställen i Umeå från 14 900 till nära 16 600, en ökning med nära 1 700 arbetsställen motsvarande drygt 11 procent. Företagandet är i ständig omvandling med nya företag som startas, företag som flyttar in och ut samt företag läggs ned. Under 2024 tillkom 1 324 företag genom nystartade och inflyttade företag men nettotillskottet på Umeås arbetsmarknad blev 70 färre företag. Detta pekar på att företagsetableringar är ett pågående arbete där företags behov kontinuerligt förändras och arbete med att skapa goda förutsättningar i form av tomtmark och stöd till uppstart av nya företag är ett fortlöpande arbete.

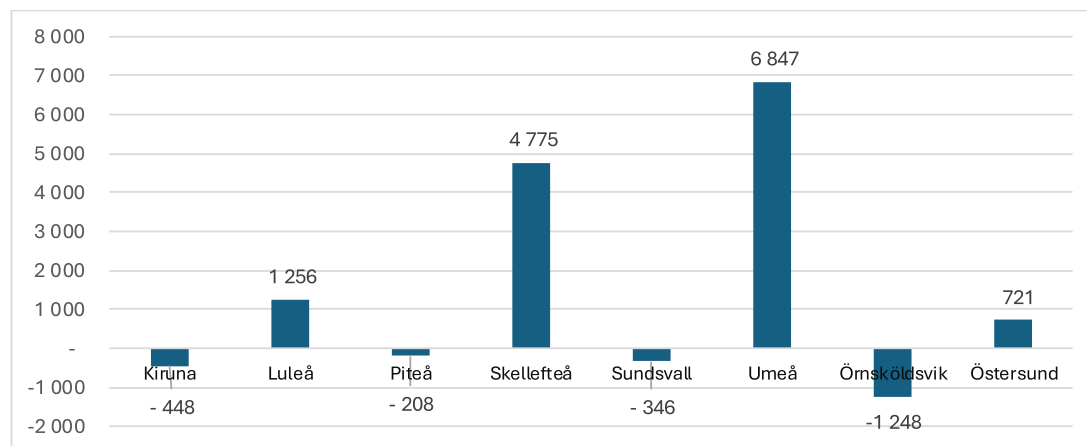
Tillgången på mark för industri- och handelsetableringar är med nuvarande efterfrågan relativt begränsad. En samlad bedömning av Mark och exploateringsavdelningen och

Näringslivsavdelningen visar på en brist på framför allt industrimark. Från tidigare års workshop om etableringar diskuterades även att de långa ledtiderna bidrar till att behovet av tydligare kommunikation internt inom hela kommunkoncernen krävs framför allt för industrimark där planeringsprocessen är lång.



Figur 5 Utveckling av antalet arbetsställen och årligt tillskott av arbetsställen i Umeå kommun, 2015-2024, SCB

Kompetensförsörjning för samhällsservice och företagens tillväxt utmanar på många sätt och behöver stort fokus under de närmaste åren. Samtidigt som befolkningstillväxten i Umeå varit något lägre sedan pandemiåren har tillväxten av befolkning i sysselsättningsåldern varit relativt god. Den lägre befolkningsökningen förklaras till stor del av ett lägre barnafödande och har inte påverkat tillväxttakten i åldrarna 20–64 år lika mycket. Bland de större kommunerna i norra Sverige visar hälften av kommunerna en minskning samtidigt som Umeå kommun över tid ökat med i genomsnitt 685 personer årligen.



Figur 6 Befolkningsutveckling i arbetsför ålder (20–64 år) i Umeå samt större Norrlandskommuner, 2015–2024, SCB

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser 2025

Programmets bredd gör det smått omöjligt att på ett rättvist sätt beskriva alla de projekt och utvecklingsinsatser som sker i riktning mot delmålen. Nedan följer en konkretisering baserat på prioriterade insatser för året.

Samverkan och dialog är en central och pågående prioritering. Under året har flera forum och initiativ bidragit till att stärka samarbetet mellan kommunen, byggaktörer och fastighetsägare. Nätverket för hållbart byggande och förvaltande i kallt klimat har arrangerat möten kring aktuella frågor, och formatet Afternoon Tea har utvecklat nya former för samverkan – bland annat genom Stadsbyggnadsdagen.

Inom ramen för Thriving Northern Cities pågår flera projekt med finansiering från Tillväxtverket fram till 2028. Parallellt har Länsstyrelsens initiativ Bostäder i Västerbotten (BoVä) samlat aktörer för att öka förståelsen för förutsättningar och behov, skapa gemensamma lösningar och etablera en plattform för påverkan – ett format som snabbt fått efterföljare i andra län.

Även på nationell nivå är kommunen aktiv, bland annat genom medverkan i Business Arena, logistikmässan och Almedalen

Kommunen och de kommunala bolagen behöver förtydliga sin “samplanering” av investeringar

För att skapa stringens i planeringen behövs nya analyser av framtida behov av såväl bostads- som industrimark på ett sammanhållet sätt. Med ett begränsat utbud av industrimark är det av vikt att prioritera vilka aktörer som ska köpa framtagna mark under det kommande decenniet. Vi kommer inte att kunna hantera alla aktörer som är intresserade av att etablera sig i Umeå kommun. Genom förbättrad samplanering skapas en långsiktig hållbarhet i planeringen, vilket stärker Umeås förutsättningar till såväl fler företag som ökat bostadsbyggande.

Utbyggnadsplan för kommunkoncernen

Kommunen har initierat arbetet med en kommunkoncernövergripande utbyggnadsplan. Planens syfte är att säkerställa en gemensam inriktning för hur tillväxten enligt översiktsplanens strategier ska genomföras. Genom planen ska prioriteringar mellan olika projekt bli tydligare, och samsynen öka kring hur resurser bäst används.

Utbyggnadsplanen ska ge ett helhetsgrepp om de samlade investeringarna inom samhällsbyggnadsprocessen och bidra till en stärkt samordning och samverkan mellan kommunens bolag och förvaltningar. Arbetet ska genomsyras av principerna om god ekonomisk hushållning, med målsättningen att rätt investering sker på rätt plats och vid rätt tidpunkt.

Utvecklingsarbete inom förtätning och volym

Umeå kommun genomför ett utvecklingsarbete inom översiktlig planering för att säkerställa en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling. Arbetet utgår från översiktsplanens strategier och det tillväxtscenario som anger inriktningen mot 200 000 invånare år 2050.

Syftet är att klargöra vilka volymer av bostäder och verksamheter som krävs för att nå målen, samt att analysera alternativa utvecklingsvägar om vissa nyckelområden försenas eller uteblir.

Genom att jämföra förtätning, utbyggnadsområden och alternativa scenarier skapas ett underlag som stödjer prioriteringar i planeringen.

Utvecklingsarbetet betonar principen om att bygga staden inifrån och ut. Förtätning i centrala delar och universitetsområdet är därmed en primär inriktning för att effektivt använda befintlig infrastruktur, korta reskedjor och skapa goda vardagsmiljöer.

Målet är att stärka planeringens robusthet och skapa en balanserad bebyggelseutveckling som underlag för kommunens fortsatta beslut.

Utvecklingsarbete inom kommunkoncernen

Under de senaste åren har Umeå kommunkoncern arbetat med att analysera och definiera gemensamma prioriteringar samt initiera de investeringar och utvecklingsinsatser som krävs för att möta kommunens tillväxtmål och hållbarhetsambitioner. Arbetet har omfattat både förvaltningar och bolag, med syfte att stärka samordning och skapa förutsättningar för effektiva helhetslösningar.

Nu går kommunkoncernen in i en fas där utmaningen är att säkerställa genomförandet och nyttan av dessa satsningar. Fokus ligger på att utveckla erbjudanden och verksamheter, öka effektiviteten och stärka genomförandekraften i hela organisationen. Genom portföljstyrning, gemensamma prioriteringar och en tydlig koppling till kommunens övergripande mål skapas förutsättningar för långsiktig ekonomisk hållbarhet och ett växande Umeå.

Precisera och lyfta fram vad inom Attraktiva boendemiljöer som gör Umeå attraktivt

För att skapa en tydlighet i hur en ökad tillväxt av Umeås befolkning bidrar till att stärka kommunens attraktivitet, bör ett arbete att tydliggöra och precisera kommande samhällsinvesteringar som bidrar till Umeås fortsatta attraktivitet tas fram. Idag saknas en plan för att precisera vilka kvalitéer Umeå har, samt vilka storstadskvaliteter vi har inom räckhåll. Rent konkret kanske det handlar om en ny arena eller en stadsteater? En sådan analys skulle bidra till att skapa konkreta gemensamma målbilder att samlas kring vilket bidrar till att förankra en förståelse kring och nytta av Umeås framtida tillväxt.

Erfarenheter från Arenautredningen

Arenautredningen har gett värdefulla erfarenheter av hur större samhällsinvesteringar kan analyseras i ett tidigt skede och på ett genomtänkt sätt. Genom att jämföra med andra städer, involvera relevanta aktörer och belysa frågan ur flera kommunala perspektiv och genom omfattade intervjuer med berörda aktörer i samhället skapades ett brett och väl förankrat beslutsunderlag. Arbetet visar hur dialog och helhetsperspektiv kan bidra till gemensamma målbilder och skapa trygghet i vilka satsningar som bäst stärker Umeås attraktivitet och tillväxt. Dessa lärdomar kan nu tas tillvara i andra projekt som formar framtidens livsmiljöer i kommunen.

Stärka företagens förmåga att utvecklas efter inkubationsfasen genom insatser i den så kallade accelerationsfasen.

Den senaste utvärderingen av Umeå inkubatorverksamheter visar på att verksamheten håller en hög nivå i att lyckas starta upp företag, men lägre resultat i att få företag att växa i antal anställda. Detta innebär att företag i dagsläget har sämre förutsättningar att ta nästa steg i företagets tillväxtfas från få till flera anställda och därmed bidra till att bredda Umeås näringsliv. Här saknas en sammanhållen bild i form av ett gemensamt kunskapsunderlag; handlar det om fysiska åtgärder eller mer abstrakta åtgärder? Detta har potential att både stärka näringslivet och kvarstanning av studenter och därmed även Umeås fortsatta befolkningstillväxt.

Fusionsarbete av inom våra inkubatorer

Under året har Umeå Kommun tillsammans med övriga aktörer i innovationssystemet drivit en fusionsprocess av våra 4 inkubatorer och Science Park i syfte att stärka få förmåga att stötta företag i hela livsresan och inte minst i en accelerationsfas. Fusionen är under genomförande och kommer att vara genomförd årsskiftet 2026.

Växla upp arbetet med att utveckla Universitetsstaden

Arbetet med Universitetsstaden har bidragit till att stärka områdets roll i Umeå och regionen. Det är ett av Norrlands absolut starkaste arbetsmarknadsområden och det finns ännu mera att göra här för att ta nästa steg. Detta innebär att vi bör växla upp arbetet med att utveckla Universitetsstaden både i fråga om fysisk stadsmiljö och mjukare faktorer för ett starkt och självklart centrum för Umeås fortsatta tillväxt. Genom nya arbetssätt i hur vi skapar transformation i större områden och samverkan med områdets aktörer kan vi skapa fler bostäder, verksamheter och bättre flöden till Umeås centrum.

Utvecklingsarbete för Campusområdet

Umeå kommun arbetar tillsammans med berörda aktörer för att steg för steg utveckla centrala delar av campusområdet till en mer levande och attraktiv stadsdel. Målsättningen är att stärka området både genom förbättrad fysisk planering och genom att tillföra fler boende, bättre kommunikationer och miljöer som är aktiva under fler av dygnets timmar.

För att driva arbetet framåt har två samordningspersoner utsetts med uppdrag att skapa samsyn, koordinering och nödvändig samverkan mellan berörda parter. Arbetet har inletts med att kartlägga aktörer, samla in förväntningar och behov samt identifiera de mest angelägna insatserna. Fokus ligger nu på att hantera centrala problemställningar och i vissa delar utveckla konkreta lösningsförslag.

Arbetet har tagit viktiga steg i rätt riktning, och utvecklingen av campusområdet är långsiktig och omfattande. Det finns en tydlig samsyn kring både målbilden och den väg vi är på, även om mycket återstår innan vi kan se de fulla effekterna.

Kunskapsunderlag för att skapa transparens kring vilka branscher Umeå kommun särskilt ska prioritera

För att på ett bättre sätt hantera utmaningar i prioriteringsarbetet av begränsad tillgång av mark och teknisk infrastruktur krävs en sammanhållen analys av vilka branscher Umeå bör ha ett särskilt fokus på. Detta innebär en gemensam bild över hur prioriteringar bör ske utifrån nyetableringar, företags omlokaliseringar från urväxta lokaler eller tillväxt i befintliga företag. Genom nya kunskapsunderlag kompletteras bilden för att skapa tydlighet i planeringen.

Detta stärker det tidigare helhetstänket på sysselsättning på vår arbetsmarknad som vår framgångsfaktor, till att även bidra att fokusera när förutsättningarna med marktillgång är svårare.

Mark och exploatering och Näringsliv har under året genomfört en samlad bedömning av efterfrågan på verksamhetsmark. Resultatet visar på en tydlig brist, särskilt för ytkrävande verksamheter. Behovet gäller både företag som behöver omflyttning inom Umeå och de branscher som prioriteras i kommunens etableringsstrategi, exempelvis försvarsindustri och medicinsk tillverkning.

Tillgång till verksamhetsmark är avgörande för att kunna möta näringslivets behov och samtidigt ge kommunen möjlighet att göra medvetna val kring vilka etableringar som bäst stödjer Umeås långsiktiga tillväxtmål.

Insatser 2026

Program tillväxt identifierade under 2025 följande insatser där det behövs fortsatta eller intensifierade insatser utöver de som redan pågår. Insatserna nedan tar inte upp frågor som hanteras i andra program eller frågor som hanteras i andra strategiska planer, program eller strategier.

Ett bostadsbyggande som möter barnfamiljers behov

Barnfamiljer efterfrågar i högre grad bostäder som ger möjlighet till större boytor, fler rum och närhet till goda uppväxtmiljöer. En bostadsmarknad som domineras av mindre lägenheter riskerar att inte fullt ut möta dessa behov. När andelen bostäder med fler rum är begränsad kan det innebära att hushåll i familjebildande åldrar skjuter upp beslut om fler barn, eller att de söker sig till andra kommuner där utbudet bättre matchar deras livssituation.

Det handlar inte enbart om småhus, utan även om att säkerställa tillgången till större bostäder inom flerbostadshus, radhus och andra boendeformer som kan anpassas för en växande familj. En mer balanserad bostadsproduktion som i högre grad inkluderar bostäder för barnfamiljer kan därmed bidra till att stärka kommunens långsiktiga attraktivitet och befolkningstillväxt.

Föreslagna åtgärder

För att bättre förstå småhusens roll i Umeås framtida bostadsförsörjning föreslås att frågan i ett första steg tas omhand genom en fördjupad analys. Analysen bör:

- problematisera småhusens betydelse i en växande blandstad och hur ett diversifierat bostadsutbud kan bidra till attraktivitet,
- belysa om Umeå erbjuder en tillräcklig bredd av småhus. Utbudet bör omfatta prisnivåer som många barnfamiljer kan efterfråga, ett mindre segment av exklusivare småhus för köpstarka hushåll samt stadsradhus i tätare lägen som ger småhuskvaliteter i blandstaden,
- väga småhusens effekter på tillväxt, attraktivitet och nyckelgrupper i harmoni med täthetens effekter på hållbar stadsutveckling,
- belysa alternativ för fler rum och större lägenheter i flerbostadsbyggande samt strategiska markanvisningar för blandade bostadsformer.

Slutsatserna från en sådan analys kan sedan tas omhand i kommande översyner av kommunens styrdokument, exempelvis nästa planeringsstrategi eller nytt Bostadsförsörjningsprogram. På så sätt säkerställs att bostadsplaneringen långsiktigt stödjer både kommunens tillväxtmål och hushållens behov i olika livsskeden.

Stärka kopplingen mellan universitet och näringsliv

Antalet antagna studenter vid Umeå universitet har ökat stadigt de senaste åren. Höstterminen 2025 noterades ett rekord med drygt 38 000 antagna studenter. Av dessa var cirka 5 700 nya studenter, varav drygt 1 600 från Umeå kommun. Studenternas närvaro bidrar i hög grad till kommunens utveckling – både genom befolkningstillväxt och kompetensförsörjning, med tydlig koppling till sysselsättningen i hela Umeåregionen.

Utveckla ett karriärscenter

Att växla upp det operativa arbetet med att knyta studenter närmare platsen och deras framtida karriär är högt prioriterat. Mycket görs redan i dag, men under perioden vill vi tillsammans med universiteten och regionens arbetsgivare utveckla ett karriärcenter som sänker trösklarna åt båda håll. Kunskap om framtidens arbetsmarknad är en avgörande faktor för att öka kvarstannningen. Vi ser gärna att centret får en tydlig fysisk placering på Campus för att stärka närvaron av både platsen och arbetsgivarna nära studenterna – men självklart också kompletteras av en digital närvaro

Status i underliggande planer och program

Nedan följer en genomgång av status för relaterade dokument och program till program för tillväxt.

Tabell 2 Status i underliggande planer och program

Handlingsplan	Bedömning
Program klimat	Mer arbete krävs
Program social hållbarhet	På god väg
Åtgärdsprogram miljömålen	Mer arbete krävs
Bostadsförsörjningsprogram	På god väg
Intern handlingsplan bostadsbyggande	Mer arbete krävs
Åtgärdsplan Umeå växer-tryggt och säkert	På god väg
Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 Bottenvikens vattendistrikt	Mer arbete krävs
Dagvattenprogram	Mer arbete krävs
Strategisk plan 2016–2028	På god väg
Kulturpolitiskt program för Umeå kommun	På god väg
Kollektivtrafikplan med miljöambitioner, Kollektivtrafiken	På god väg
Kollektivtrafikprogram	På god väg
Parkeringsprogram	På god väg
Trafiksäkerhetsprogram	På god väg
Cykeltrafikprogram	På god väg
Åtgärdsprogrammet för renare luft	Mer arbete krävs
Åtgärdsprogram mot buller	Mer arbete krävs
Avfallsplan för Umeåregionen	På god väg
Näringslivsstrategi	På god väg

Det finns en stor variation av planer och program som relaterar till program för tillväxt. Flera av dessa underliggande dokument återfinns även i de övriga programmen, där bedömningen bör ske på en övergripande nivå. Status för ovan lyfta underliggande planer och program är att det sker en framdrift samt att flertalet av ovan lyfta program och planer har längre tidshorisonter som medför att en komplett statusuppdatering är svår att genomföra.

Programrapport Social hållbarhet

Januari – augusti 2025



Innehåll

Sammanfattning.....	3
Introduktion till programmet för social hållbarhet.....	3
Övergripande om social hållbarhet.....	4
Överblick.....	5
Fokusområde 1 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	7
Fokusområde 2- Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.	12
Fokusområde 3 – Barns uppväxtvillkor	15
Fokusområde 4 – Boende och bebyggelsemiljö.....	19
Fokusområde 5 – Arbete och försörjning.....	23

Sammanfattning

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas högt vad gäller social hållbarhet i EU-kommissionens *EU Social Progress Index*.

Umeå kännetecknas av hög tillit mellan människor. Det främjar deltagande i demokratiska processer och socialt engagemang. Samtidigt syns tendenser till splittring och ökade klyftor. Det förebyggande arbetet av största vikt för att minska dessa problem.

Kommunens arbete för social hållbarhet grundar sig i värden som trygghet, tillit och gemenskap. Segregation, där människor med olika förutsättningar lever åtskilda, utgör därmed ett problem. Planeringen för socioekonomiskt blandade områden är dock en prioriterad fråga och arbetet med att främja trygga, tillgängliga och inkluderande boendemiljöer fortgår.

Umeå har generellt ett bra utgångsläge med låg brottslighet, låg otrygghet och relativt hög tillit till myndigheter. Det finns heller inga stadsdelar i Umeå som klassats som utsatta av polisen. Utmaningar kvarstår dock. Organiserad brottslighet är ett växande problem. Antalet ärenden gällande våld i nära relationer ligger på en fortsatt hög nivå, vilket kräver bättre samordning och ökade resurser.

Vad gäller ungas livsvillkor är det en fortsatt hög nivå av avhopp från gymnasiet. Många avhopp kopplas till dåligt mående. Framför allt unga tjejer är ofta stressade och har problem med psykosomatiska symptom. Barnfamiljer har även generellt sett fått det svårare ekonomiskt under de senaste åren.

Kommunens arbetskraftsdeltagande har minskat något och det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Kompetensbristen i Umeå förblir också en utmaning. Flera verksamheter inom Umeå kommun arbetar för att minska antalet personer i långvarigt utanförskap men det behövs bättre kännedom om situationen för dem som varken arbetar, studerar eller är arbetssökande.

Umeå kommun strävar efter att vara en bra plats att växa upp på, där alla ska ha jämlika villkor oavsett bakgrund. Mycket pekar också på att Umeå är en plats med goda förutsättningar att leva och verka. Fortsatt arbete behövs dock för att bibehålla och stärka kommunens sociala hållbarhet. Det är av stor vikt att fortsätta utökat samarbetet mellan kommunen och andra samhällsaktörer.

Introduktion till programmet för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. Som enda program styrs programmet för social hållbarhet av två övergripande inriktningsmål; *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden* och *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv*.

En översiktlig lägesbild för samtliga fem fokusområden presenteras i rapporten. Vissa fokusområden i programmet för social hållbarhet är formulerade på ett sätt som gör det komplicerat att använda indikatorer i uppföljningsarbetet. Social hållbarhet är komplext och i arbetet med social hållbarhet är dessutom ett helhetsperspektiv av stor betydelse. De indikatorer som finns i rapport ska därför inte förstås som en heltäckande lägesbild av den sociala hållbarheten i Umeå kommun.

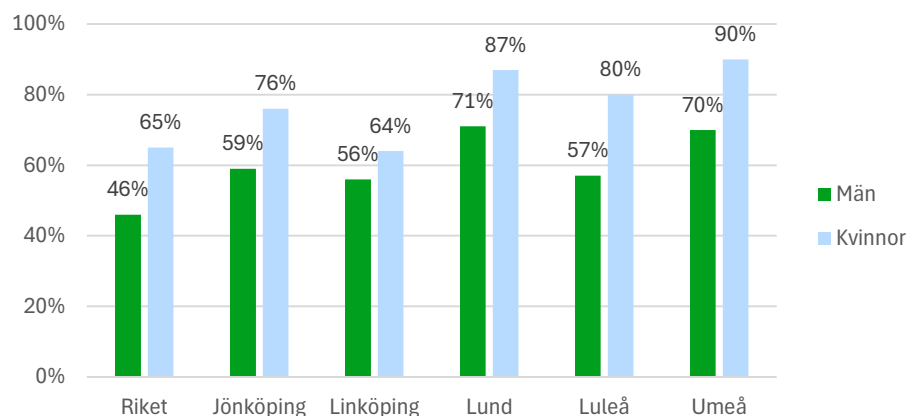
Övergripande om social hållbarhet

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas högt vad gäller social hållbarhet i EU-kommissionens *EU Social Progress Index*.

Sverige är ett land där invånare generellt sett känner hög tillit mellan människor och Umeå ligger bra till i nationella mätningar. När tillitsgraden är hög märks det genom att fler deltar i påverkansprocesser som demokratiska val, föreningsliv och annat. Stora skillnader i livsvillkor mellan medborgare riskerar å andra sidan att leda till minskad tillit. Förebyggande arbete är därför av högsta vikt för att bibehålla en hög grad av tillit i hela kommunen.

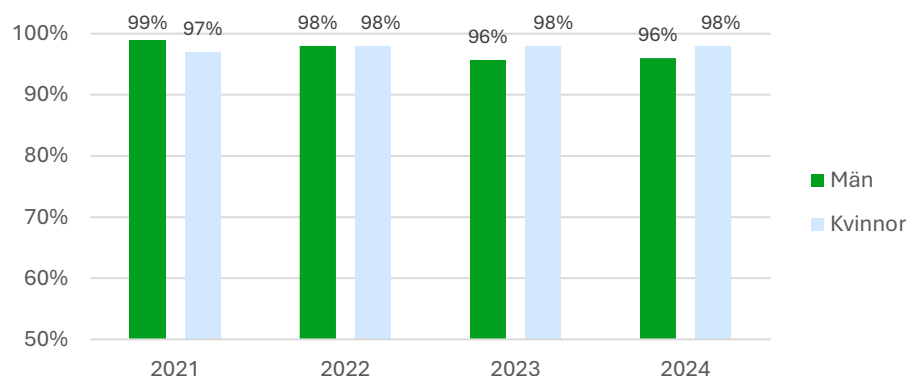
Eftersom kommunkoncernen inte har egen rådighet över allas vårt välmående och de sociala strukturerna, är det viktigt och nödvändigt att fortsätta arbete för ökat samarbete med alla samhällsaktörer.

Figur 1. Sociala relationer och tillit - index 2024¹



Källa: Tillväxtverkets beräkningar, baserat på uppgifter från MUCF och Fohm

Figur 2. Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel, 2024²



Källa: Medborgarundersökningen, SCB

¹ Indexet baseras på indikatorerna: Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, Invånare 16–84 år med avsaknad av emotionellt stöd och sammanvägs till ett nyckeltal på en skala från 0 till 100.

² Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" i SCB:s medborgarundersökning.

Överblick

Görs det tillräckligt?

Inriktningsmål

Umeå ska växa hållbart utan utsatta områden

Negativ påverkan från organiserad brottslighet och våld i nära relation men framsteg har gjorts i samverkansarbetet.



Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Jämställdhetsarbetet pågår och är väl inarbetat. Det finns ett behov av nya goda exempel för att ej tappa position.



I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.



= Ja, det görs tillräckligt



= Nej, mer arbete krävs



= Nej, det behöver göras mycket mer

Status i underliggande IOP, idéburet offentliga partnerskap

IOP	Förening(ar)	Bedömning	Tidsperiod
Barns rättigheter (IFN)	Barnrättsbyrån, BRIS, Rädda Barnen	Nytt IOP, arbete under uppstart	2024–2026
Brottsofferjouren (KS)	Brottsofferjouren	Arbete pågår enligt plan	2018, automatisk årsvis förlängning
Fritidsbanken (FN)	Fritidsbanken	Arbete pågår enligt plan. Översyn inför utgången av avtalet.	2023–2025
Kvinno- och tjejjouren (IFN)	Kvinno- och tjejjouren i Umeå	Avtalet nyligen förlängt. Arbete pågår enligt plan	2025–2028
Kärngården (IFN)	Kärngården ideell förening	Arbete pågår enligt plan. Avtalet följs upp av parterna årligen	2023–2027
Mottagande flyktingar från Ukraina (GVN)	Röda korset	Arbete pågår enligt plan. Utvärdering genomförd inför ev. förlängning.	2024–2025
Natthärbärg utsatta EU-medborgare (KS)	Pingstkyrkan, Svenska kyrkan	Arbete pågår enligt plan. Översyn inför utgången av avtalet.	2023–2026
Stadsmissionen (IFN)	Stadsmissionen	Dialog pågår kring brister i ekonomisk redovisning.	2021–2025
Integration (GVN)	Vän i Umeå	Arbete pågår enligt plan. Översyn inför utgången av avtalet	2024–2025

Beslutade ansökningar från utvecklingsanslag för social hållbarhet 2024–2025

Projekt	Beviljade medel	Tidsperiod
Kulturcrew (KN)	1 205 000	2024–2025
Elevlunden samskapande (TN)	300 000	2024–2025
Förskolan som arena för att förebygga våld och utsatthet hos barn (FGN och KS)	2 644 000	2025–2027
Prioritering av brottsförebyggande insatser, kommundoktorand. (KS)	1 200 000	2025–2027
Salam tillsammans (GVN)	5 579 000	2025–2027
Utveckla ungdomsdemokrati i Umeå kommun (FN)	880 000	2025

Fokusområde 1 – Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
1.1 Umeå växer tryggt och säkert <i>Tydliga tecken på att rekrytering av barn och unga pågår, inklusive i digitala forum. Många utvecklingsarbeten på gång, fördjupad samverkan behövs i det sekundär- och tertiärpreventiva arbetet.</i> 1.2 Ett Umeå fritt från våld <i>Våldsförebyggande arbete är fortsatt prioriterat, med särskilt fokus på våld i nära relationer och unga i riskmiljöer, där starkt samordning bedöms som avgörande för framgång.</i> 1.3 Motverka segregation och framväxten av utsatta områden <i>Fortsatt problem med misstro mot myndigheter och utanförskap. Behov av bättre</i>	

För att Umeås fortsatta tillväxt ska ske på ett socialt hållbart sätt är det viktigt att värna de värden som utgör den sociala hållbarhetens grund: trygghet, tillit till varandra och till myndigheter, samt en bredare känsla av gemenskap och tillhörande. De värdena hotas av segregation, den uppdelningsprocess varmed människor med olika bakgrund, ålder eller socioekonomisk status lever och verkar separerade från varandra. Social hållbarhet förutsätter även att medborgarna känner sig trygga, såväl i det offentliga rummet som i sina egna hem – därför är våldsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder också en viktig del av arbetet med social hållbarhet.

Umeå har ett bra utgångsläge. Den senaste lägesbilden som gjorts visar att Umeås brottslighet ligger på en lägre nivå än jämförbara städer inom de flesta kategorier.³ Den upplevda otryggheten är även den jämförelsevis lägre, och medborgarundersökningen⁴ visar på höga nivåer av tillit till andra människor och till myndigheter. Umeå har inte heller någon stadsdel som av polisen klassats som utsatt område. Frishetsfaktorerna är många.

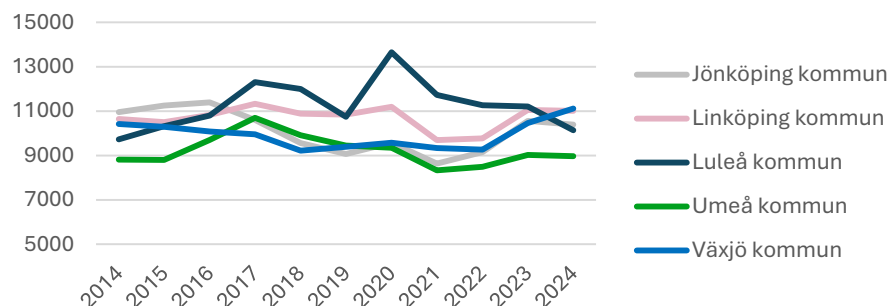
Men inom vissa områden går trenden åt fel håll. Boverket ojämlikhetsindex pekar på en svag men stadig ökning av Umeås ekonomiska segregation (se avsnitt 1.3 nedan). Organiserad brottslighet utgör ett tydligare samhällshot än tidigare i Umeå, inte minst kopplat till välfärdsbrott, risken av rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk, eller tillskapandet av utanförskapsområden.⁵ Vad gäller våld så ligger misshandelsärenden mot kvinnor inomhus på en fortsatt hög nivå (se avsnitt 1.2 nedan). Här finns ett behov av bättre samordning och ökade resurser.

³ För mer information se rapporten *Brottsligheten i Umeå, lägesbild 2023*.

⁴ Se SCB:s medborgarundersökning.

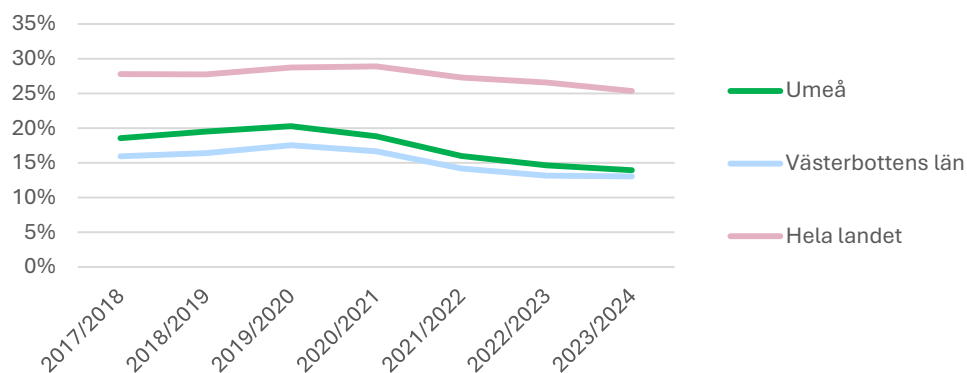
⁵ För mer information se rapporten *Nulägesanalys: Barn och unga som rekryteras in i kriminella nätverk (2023)*.

Figur 3. Anmälda brott uppdelat efter olika kommuner, antal brott per 100 000 invånare



Källa: Anmälda brott, Brå

Figur 4. Otrygghet vid utevistelse sen kväll i det egna bostadsområdet, andelar



Källa: Nationella trygghetsundersökningen, Brå

1.1 Umeå växer tryggt och säkert

Sedan 2023 har fokuset på samarbetet inom *Umeå växer tryggt och säkert* varit att förebygga rekryteringen av barn och unga till kriminella nätverk. Detta på två sätt. Dels genom tidigt förebyggande insatser vars syfte är att på sikt minska de riskfaktorer som ökar sannolikheten för att barn rekryteras till kriminella nätverk (exempelvis skolmisslyckande, problem i familjen, funktionsnedsättningar, utanförskap, osv). Dels utifrån en kortare tidshorisont, genom att sätta in insatser här och nu för att fånga upp och hjälpa barn som redan är rekryterade eller i akut risk att bli det.

Många bra insatser är igång; de synliggörs i UVTS Aktivitetsplan ([Aktivitetsplan 2024 - Umeå växer tryggt och säkert](#)). Uppföljning av alla insatser är igång och kommer att vara färdig till hösten. Men som den senaste revideringen av Nulägesanalysen visar så pekar mycket på att antalet barn som rekryteras ökar, inte minst kopplad till en alltmer professionell och digitaliserad rekrytering.⁶ Det innebär att det förebyggande och motverkande arbetet också måste fortsätta förstärkas för att hålla emot de starka krafter som driver på själva rekryteringen. Det finns även ett behov av ökad samordning när det gäller upptäckt och stöd till de barn som är indragna - här kan polisens initiativ att etablera ett lokalt Bob-råd utgöra en möjlighet.⁷

⁶ Nulägesanalys 2025, Barn och unga som rekryteras in i gängrelaterad brottslighet - hur ser läget ut i Umeå?

⁷ För kortfattad information om syftet med Bob-råden, se [Myndighetssamverkan för att motverka att barn hamnar i kriminalitet etablerat i Polismyndigheten](#)

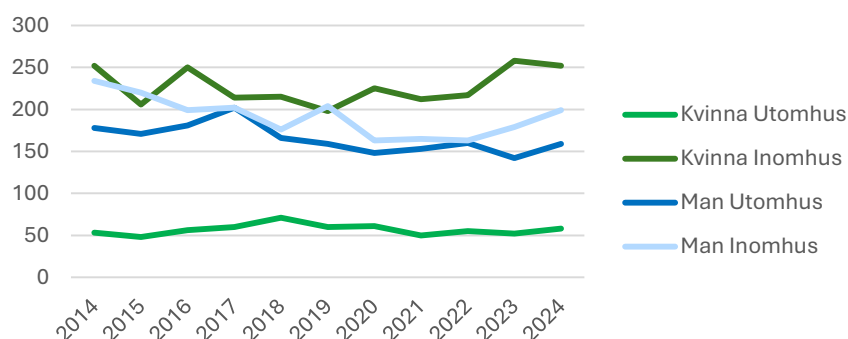
1.2 Ett Umeå fritt från våld

Syftet med *Ett Umeå fritt från våld* var att minska våldet i Umeå kommun, i enlighet med riktningen och ambitionerna i kommunens tidigare *Handlingsplan mot våld*. Då såväl den externa revisionen och Umebrås egen uppföljning pekat på brister med handlingsplanens resurssättning samt ledning och styrning beslutade kommunfullmäktige i april 2025 att handlingsplanen skulle upphävas.

Att i samverkan med andra aktörer förflytta positionerna i det våldsförebyggande arbetet är dock fortsatt angeläget. Statistik visar att antalet fall av misshandel mot kvinnor ligger på en fortsatt hög nivå⁸.

En annan utveckling som oroar polisen är antalet fall av misshandels- och förnedringsvåld mellan ungdomar, ofta i grupp. De ser att våldet blivit mer utstuderat, och är ett sätt för vissa unga att visa upp ett våldskapital, som ett sätt att positionera sig i en kriminell miljö.⁹

Figur 5. Misshandel inklusive grov i Umeå, anmälda brott per 100 000 invånare.



Källa: Anmälda brott, Brå

1.3 Motverka segregation och framväxten av utsatta områden

Segregation är en utmaning för den sociala hållbarheten eftersom konsekvenserna av att människor med olika socioekonomiska förutsättningar lever rumsligt åtskilda från varandra är att de inte möts i vardagen, och inte lär känna varandra. Därmed minskar den ömsesidiga tilliten, integrationen, och det överbyggande sociala kapitalet¹⁰, det vill säga interaktioner och tillit mellan olika grupper.

Segregation kan leda till framväxten av privilegierade, homogena områden med stark socioekonomi men låg mångfald å ena sidan, och å andra sidan framväxten av utanförskapsområden eller "utsatta områden" enligt polisens definition, som karakteriseras av låg socioekonomi och att kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Eftersom segregation är en relationell process så hänger båda dessa utvecklingar ihop.

Data från Boverket visar på en svag men stadig ökning av den socioekonomiska segregationen.

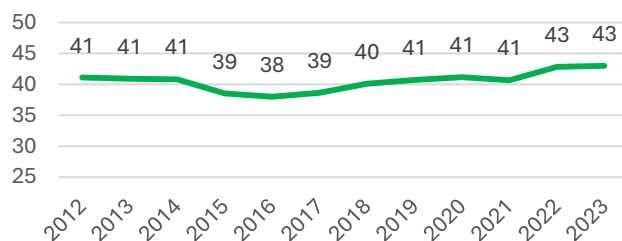
Figur 6. Ojämlighetsindex för Umeå kommun¹¹

⁸ Anmälda brott, Brå.

⁹ För mer information, se Nulägesanalysen.

¹⁰ Se Robert Putnam, *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. New York: Touchstone, s. 22.

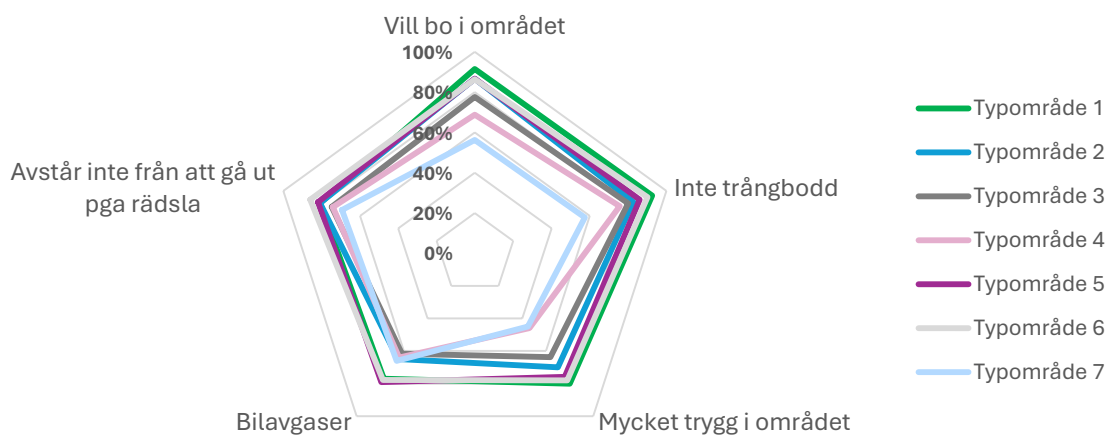
¹¹ Ojämlighetsindexet är ett mått på segregation. Indexet mäter skillnaden i bostättningsmönster mellan olika socioekonomiska grupper och tas fram utifrån indikatorn disponibel inkomst per konsumtionsenhet.



Källa: SCB och Boverket

Data från folkhälsoundersökningen *Jämlika Liv* visar också de boendes upplevelse av sitt område, exempelvis när det gäller trygghet och skiljer sig åt mellan olika socioekonomiska typområden. Varje typområde består av flera delområden med liknande demografi.¹²

Figur 7. Upplevelser av det egna bostadsområdet uppdelat på typområde, jämlika liv 2020



Källa: Umeå kommun, Jämlika liv 2020

För att förhindra att ökad segregation leder till framväxten av utsatta områden och klyftor mellan olika grupper behövs ett långsiktigt arbete med att utjämna skillnader och skapa förutsättningar för möten. Detta genom att planera för socialt blandade bostadsbestånd, för mänskliga flöden över områdesgränser och för offentliga mötesplatser.¹³ Andra viktiga pusselbitar är att verka för goda uppväxtvillkor, se till att så många elever som möjligt fullföljer sin skolgång, att alla får möjlighet att komma i arbete, tillgång till en meningsfull fritid, och till en god och lika vård under livets alla skeden. Av största vikt är också att förebygga känslor av utanförskap genom ett aktivt jämlikhetsarbete, och genom att ge alla grupper möjlighet till delaktighet och till att göra sina röster hörda.

Eftersom segregation och dess konsekvenser utgör en komplex samhällsfråga är det ett område som kräver fördjupad samverkan i det förebyggande arbetet. Samverkan bromsas dock av att ingen verksamhet eller forum har ett utpekat samordningsansvar för att kartlägga utvecklingen och utveckla insatser.

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser under 2024–2025 (urval)

- Ny inriktning och Aktivitetsplan för det kommunövergripande brottsförebyggande samarbetet *Umeå växer tryggt och säkert*.

¹² Framtagna typområden baserat på ett antal socioekonomiska variabler, bland annat ålder och ekonomi. När områden grupperas i en klusteranalys blir det tydligare hur olika demografiska förutsättningar påverkar vår hälsa. För mer info se Umeå kommuns rapport *Jämlika liv*.

¹³ För en beskrivning av strategierna se *Översiktsplan Umeå kommun*.

- Öppna mötesplatser, stöd till social innovation med fokus på unga som är utanför det ordinarie föreningslivet, i samverkan med Umeå Universitet.
- *På Ungas Hemmaplan*, pilot av ny brottsförebyggande utbildning för unga i riskzon, med fokus på delaktighet.
- *Okej med dig och Trygga Barn - Hållbar framtid*, våldsförebyggande insatser i förskolan.

Status i underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Aktivitetsplan Umeå växer tryggt och säkert	Arbete pågår enligt plan
Strategi för integration	Arbete pågår enligt plan

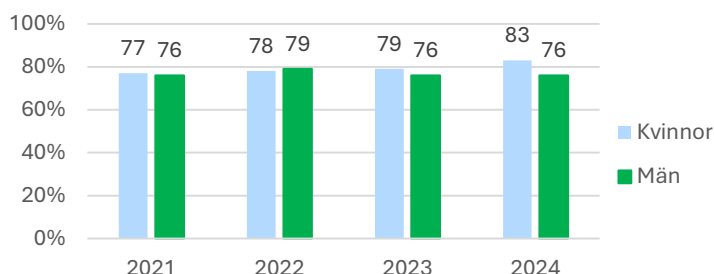
Fokusområde 2- Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering <i>Arbetet pågår och är väl inarbetat. Behov av nya goda exempel för att flytta fram positioner.</i>	●
2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling <i>Arbete med att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män samt dess konsekvenser är ständigt pågående.</i>	●
2.3 Mäns våld mot kvinnor ska upphöra <i>Yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta upplever ett stort behov.</i>	●

Umeå kommun har under lång tid följt upp jämställdhetsarbetet genom att synliggöra insatser i förvaltningarnas verksamhetsplaner och rapportering. Med riktlinjerna för aktiverande styrning destinerar nu inriktningsmålen till utvalda nämnder och bolag, vilket har förändrat omfattningen av hur jämställdhetsarbetet redovisas. Det innebär nya förutsättningar för att följa och analysera arbetet med jämställdhet i hela organisationen. För att säkerställa fortsatt synlighet och uppföljningsbarhet finns behov av att utveckla arbetssätt inom ramen för den nya styrmodellen.

För fokusområdet jämställdhet ger indikatorn kvinnor som kan rekommendera andra att flytta till kommunen (nedan) tillsammans med sociala relationer och tillit (se inledningen) en generell bild av Umeå som en plats med goda förutsättningar att leva och verka. Denna jämförelse pekar på att Umeå har en något bättre position än andra jämförbara kommuner i Sverige, vilket möjligtvis bland annat kan härledas till kommunens långsiktiga och strategiska jämställdhetsarbete som pågått obrutet i över tre decennier.

Figur 8. Kan du rekommendera andra att flytta till kommunen, andelar¹⁴



Källa: Medborgarundersökningen, SCB

¹⁴ Andel som har svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del" på frågan "Kan du rekommendera andra som inte bor här i kommunen att flytta hit?" i SCB:s medborgarundersökning. De som har svarat "Ingen åsikt" har exkluderats.

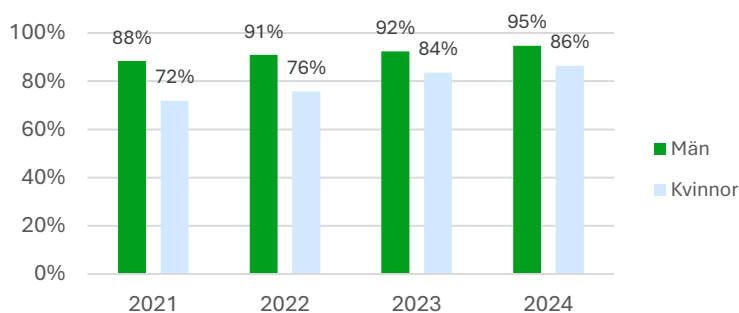
2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Umeå kommun har arbetat aktivt med jämställdhet i stadsplaneringen i flera decennier, och det finns tydliga skrivningar i bland annat översiktsplanen som kan användas för att synliggöra och utmana maktrelationer för att verka för ett jämställt offentligt rum. Arbetet har också varit en avgörande faktor i att Umeå har en stark position internationellt, där jämställdhet i relation till stadsplaneringen är ett av Umeås flaggskepp, vilket också möjliggör finansiering för utvecklingsprojekt, inte bara för detta specifika område utan även bredare.

Grunderna för detta är väl inarbetade, däremot är det viktigt att tillföra nya goda exempel och innovativa piloter för att flytta fram positionerna och fortsätta ligga i framkant. Detta var också en intention bakom *Tilläggsuppdrag 2022:3 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att ta fram en metod så att projekt ur den befintliga investeringsplanen årligen väljs ut som lämpliga piloter för jämställdhetsfokus*. Denna metod finns utarbetad och det är viktigt att den implementeras och resurssätts.

Det finns en skillnad mellan upplevd trygghet mellan kvinnor och män, där kvinnor anger en lägre grad av trygghet än män. Däremot upplever sig både kvinnor och män mer trygga i Umeå än i andra jämförbara städer. Den upplevda tryggheten ha dessutom ökat.

Figur 9. Trygg utomhus i området där du bor när det är mörkt ute, andelar¹⁵



Källa: Medborgarundersökningen, SCB

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Arbete med att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män samt dess konsekvenser är ständigt pågående. Analyser baserat på kvalitativa underlag såväl som insamlingar av könsuppdelade data görs kontinuerligt och inom ett flertal olika områden.

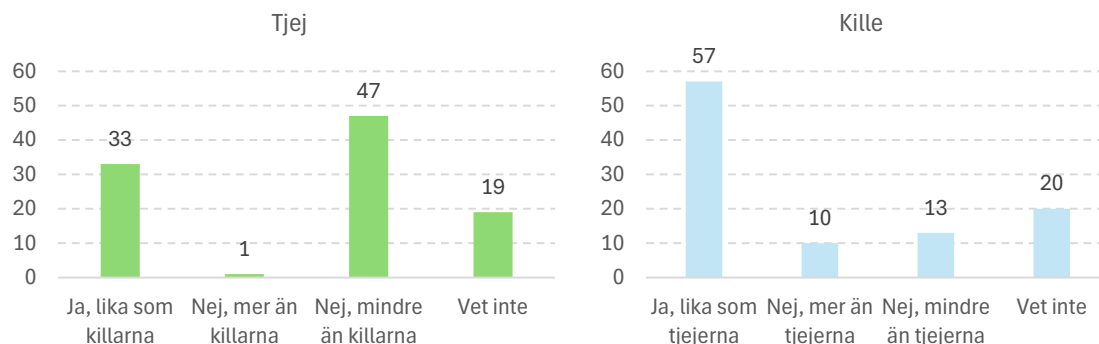
Könade strukturer tar tid att förändra och är svåra att mäta kvantitativt, därav är det också viktigt att det arbete som pågår synliggörs, ett resonemang som lyfts i den övergripande bedömningen för fokusområdet som helhet ovan.

Prioritering 2.2. lyfter också vikten av att tydligt koppla på social hållbarhet och specifikt analyser kring jämställdhet i relation till klimatarbete och arbete med hållbar utveckling. Detta är ej två separata dimensioner, även om de i kommunens styrmodell hanteras i två olika program.

Ungaundersökningen 2024 inkluderade en ny jämställdhetspolitisk fråga med fokus på upplevelse av makt. Enligt resultatet tycker 47 procent av alla tjejer att de har mindre makt än killar medan 13 procent av killarna tycker att tjejer har mer makt. Denna indikator visar på ett behov av fortsatt arbete.

¹⁵ Andel som har svarat "Mycket trygg" eller "Ganska trygg" på frågan "Hur trygg känner du dig utomhus i det området där du bor när det är mörkt ute?"

Figur 10. Tycker du att du som kille/tjej för det mesta har samma makt som tjejer/killar i samhället?



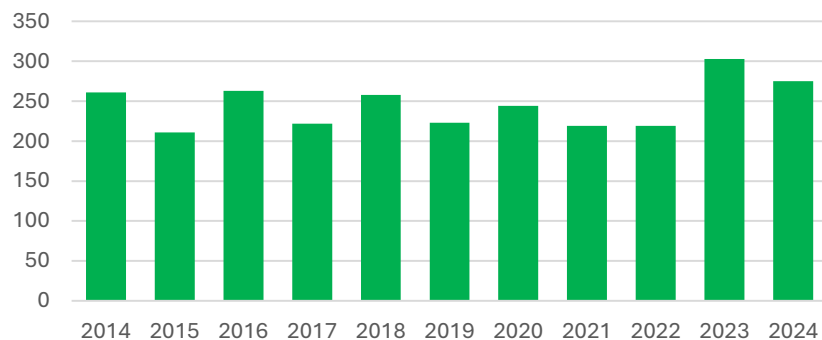
Källa: Umeå kommun, Ungaundersökningen 2024

2.3 Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Kommunfullmäktige beslutade på sitt sammanträde i april 2025 att gällande handlingsplan mot våld ska avskaffas i sin nuvarande form. Styrning på området inordnas i nytt brottsförebyggande program samt inom ramen för arbete med inriktningsmål och program.

Det anmälda våldet mot kvinnor utsatta av närstående ger en indikation på utvecklingen av våld i nära relation men är inte att beakta som ett fullständigt mått. Det anmälda våldet är bara toppen på ett isberg.

Figur 11. Kvinnor utsatta för misshandel av närstående i Umeå, antal anmälningar



Källa: Brå

Genomförda särskilda projekt och utvecklingsinsatser under 2024–2025 (urval)

- Samverkansprojekt som drivs av kvinno- och tjejjouren med fokus på kvinnor och tjejer som har eller haft en relation med en man/kille i gängkriminalitet (finansiering JUSK)
- Försättningsprojekt hållbar och jämställd arbetspendling Västerslätt

Status i underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun	Under uppdatering 2025 för att harmoniera med nya styrmodellen samt nya artiklar CEMR

Fokusområde 3 – Barns uppväxtvillkor

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
3.1 Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas <i>Arbete pågår inom ramen för dialog och demokratiutveckling. Det finns behov att fortsätta arbeta med att stärka ungas inflytande och delaktighet i skolan.</i> 3.2 Motverka barnfattigdom <i>Lägre andel barn i ekonomisk utsatthet än i riket. Barnfattigdom kräver fortsatt uppmärksamhet, särskilt i utsatta socioekonomiska grupper.</i> 3.3 Förebyggande folkhälsoarbete <i>Umeå ligger väl till nationellt, men ungas hälsa, rörelse, stress och våldsutsatthet kräver fortsatt fokus för stärkt folkhälsa.</i>	

Umeå kommun ska vara en bra plats att växa upp på och alla barn i vår kommun ska ha goda, jämlika uppväxtvillkor, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval. Arbetet med fokusområdets prioriteringar har fortgått löpande under året, till största delen inom ramen för skolnämndernas samt fritids- och kulturnämndernas grundverksamheter.

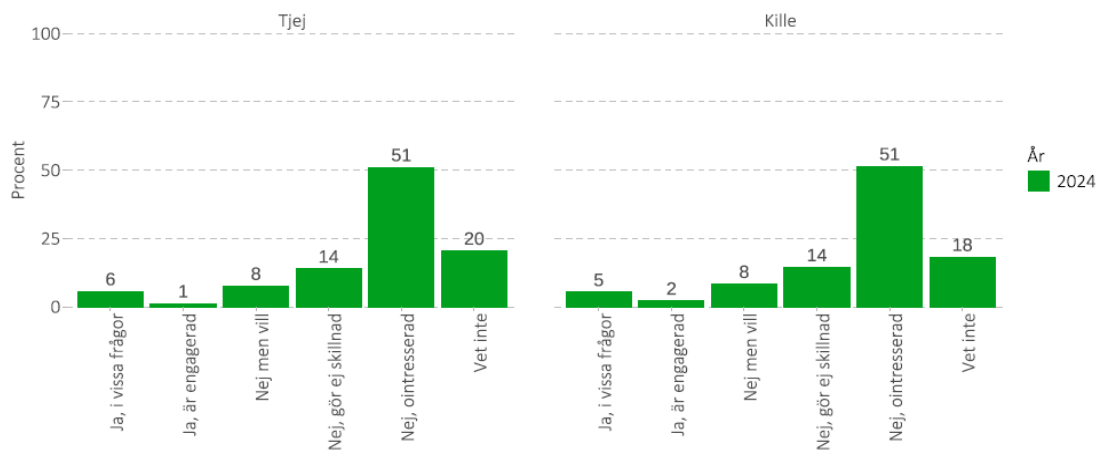
3.1 Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas

Arbetet utgår ifrån barnkonventionens grundläggande principer om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och bli lyssnade på i alla frågor som rör dem. Området är en del i det pågående arbetet med dialog och demokratiutveckling med fokus på utvecklad medborgardialog.

Det pågår ett bland annat ett arbete med att kartlägga indikatorer och mätvärden för ungas inflytande och delaktighet. Ungas åsikter och inflytande följs upp inom vissa områden i kommunen så som fritidsverksamheter och skola. Gällande skolans verksamhet har Ungaundersökningen visat att unga upplever minskade möjligheter att påverka sin skolas verksamhet. Fritidsförvaltningen tar del av ungas åsikter om verksamheterna och fångar upp ungas initiativförmågor genom den dagliga verksamheten såväl som genom frågeformulär (KEKS).

Vad gäller ungas delaktighet och inflytande i generella demokratiska eller kommunala processer uppger runt hälften av unga i högstadiet och gymnasiet att de inte är intresserade av att vara med och påverka frågor som rör sin kommun. 7 procent av de unga på högstadiet och 9 procent av de unga på gymnasiet uppger i att de inte är med och påverkar saker i sin kommun, men att de skulle vilja. Det är en lika stor andel tjejer som killar som vill vara med och påverka.

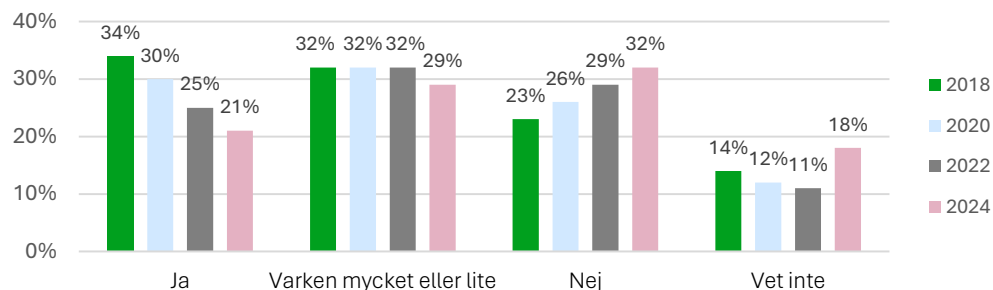
Figur 12. Är du med och påverkar i frågor som rör din kommun, gymnasiet och högstadiet, andelar



Källa: Umeå kommun, Ungaundersökningen 2024

Det är en ökande andel unga på högstadiet som upplever att de inte har möjlighet att påverka skolans verksamhet, samma trend syns även på gymnasiet.

Figur 13. Upplever du att du har möjlighet att påverka din skolas verksamhet? Högstadiet, andelar



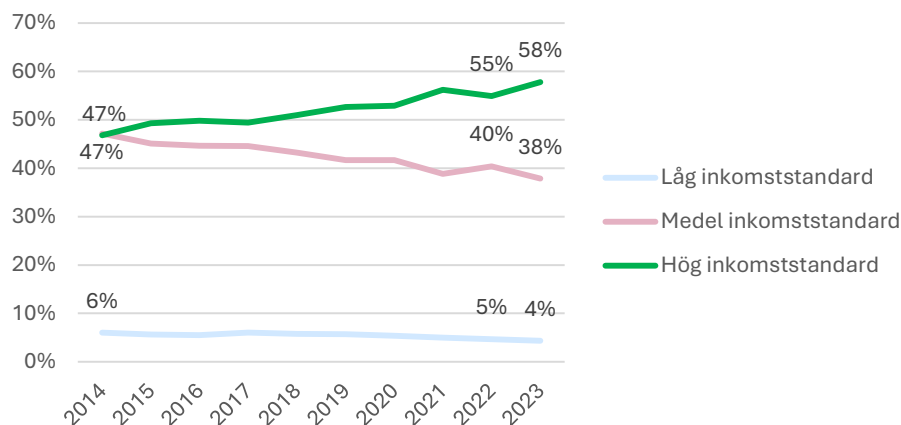
Källa: Umeå kommun, Ungaundersökningen 2024

3.2 Motverka barnfattigdom

Umeå har en lägre andel barn i ekonomiskt utsatta hushåll än de flesta jämförbara städer samt än riksgenomsnittet. Andelen hushåll med barn som har låg inkomststandard har minskat något över tid.

I vissa områden är det dock relativt många barnfamiljer som lever med knappa resurser. Det är viktigt att fortsatt bevaka området då ökade kostnader slår hårdast mot de hushåll som har små marginaler. Inom gruppen barnfamiljer består dessa hushåll i högre grad av föräldrar som är ensamstående och föräldrar som är utrikesfödda.

Figur 14. Inkomststandard för barnfamiljer i Umeå, andelar



Källa: SCB

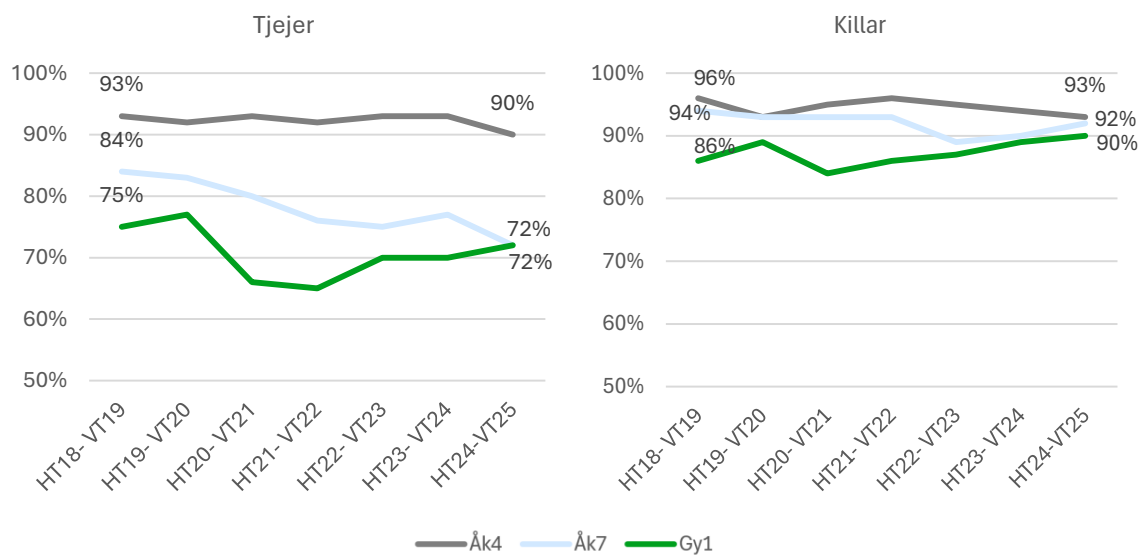
3.3 Förebyggande folkhälsoarbete

Jämfört med riket och liknande kommuner ligger Umeå bra till vad gäller behörighet och närvaro i skolan. I Ungaundersökningen 2024 framkommer det dock att unga i allt lägre utsträckning deltar i fritidsaktiviteter med andra.

Ungefär en tredjedel av tjejerna och knappt hälften av killarna rör sig mer än 60 minuter varje dag. Mer än hälften av alla ungdomar är med i en organisation eller förening. Det finns dock även en relativt stor andel av de unga som inte rör sig i enlighet med rekommendationerna för fysisk aktivitet, särskilt bland tjejerna. I kommunens Ungaundersökning framkommer det att drygt 30 procent av tjejerna och drygt 20 procent av killarna rör sig mindre än 60 minuter per dag.

Många ungdomar mår tyvärr också dåligt och känner sig stressade. Det är även vanligt förekommande med psykosomatiska besvär och trötthet, särskilt bland tjejer.

Figur 15. Jag mår bra eller mycket bra, elevers självskattade hälsa, andelar



Källa: Umeå kommun, Elevhälsan

Umeå följer den nationella trenden med minskande alkoholkonsumtion bland unga. Andelen som snusar dagligen har dock ökat både bland tjejer och killar. Bland de unga som lever i familjer med dålig ekonomi, och bland de som inte får stöd av sin familj, är användningen av narkotika betydligt högre än bland övriga unga.

Socialtjänsten har under senare år fått in allt fler orosanmälningar och polisen upplever en ökande problematik med våld bland unga. Elevhälsans undersökning och Ungaundersökningen visar även att skolan är en vanlig plats att utsättas för våld och kränkningar.

Genomförda särskilda projekt och utvecklingsinsatser under 2024–2025 (urval)

- Resultaten från UNGA-enkäten används i samverkan mellan skola, fritid och socialtjänst som underlag för gemensam analys och planering av insatser på lokal nivå.
- Fritid Unga ingår i ett partnerskap genom ICLD med fokus på att stärka kommunens förmåga att planera och genomföra aktiviteter där ungdomar kan vara med och påverka samt att ta fram en policy för ungdomsutveckling som omfattar alla kommunens förvaltningar.
- Up 2 - (Utvecklingsprogram för fullföljd utbildning) är en nationell satsning som drivs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) med stöd från Europeiska socialfonden (ESF) med syfte att förebygga studieavbrott och öka andelen ungdomar som återupptar och fullföljer sin utbildning.

Status i underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom	Mer arbete krävs. Aktualitets- och relevansprövning efterfrågas.
Handlingsplan för suicidprevention	Arbete pågår enligt plan

Fokusområde 4 – Boende och bebyggelsemiljö.

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
4.1 Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten <i>Planering har fortsatt för blandade miljöer och hållbara flöden utifrån stadsbyggnadsprinciper som främjar social hållbarhet i hela kommunen.</i> 4.2 Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer <i>Arbete med mötesplatser och lokal service som främjar social sammanhållning och motverkar barriärer i både stadsdelar och landsbygd har fortsatt.</i> 4.3 Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet <i>Andelen barnfamiljer och unga som lägger en stor del av inkomsten på boendekostnader har ökat de senaste åren.</i>	

Detta fokusområde handlar om att i takt med fortsatt tillväxt utveckla boendemiljöer som är trygga, tillgängliga och som främjar delaktighet samt möten mellan människor. Arbetet med fokusområdets prioriteringar sker till största delen inom ramen för stadsbyggnadsförvaltningens, teknik- och fastighetsförvaltningens samt stadsledningskontorets grundverksamheter. Målmedvetet arbete med översiktsplanen som utgångspunkt kommer att leda till ett samhälle som hänger ihop socialt. I juni 2024 antogs i kommunfullmäktige planeringsstrategin.

4.1 Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten

I ovan nämnda planeringsstrategi finns en uppföljning med vissa förtydliganden av översiktsplanens utvecklingsstrategier med grund i stadsbyggnadsprinciperna med integrerade perspektiv, som visar vägen för att uppnå en hållbar tillväxt. Principerna verkar för att utveckla goda strukturer i stället för att ta ett fokus på enskilda geografier eller sektorsintressen. Dessa strategier gynnar hållbara flöden, skapar förutsättningar för ett gott vardagsliv och värnar betydelsen av lokal platsidentitet och social hållbarhet, där ett fortsatt målmedvetet arbete för ökad blandning i hela kommunen är grundläggande. Med anledning av denna aktualisering bedöms förutsättningarna kring prioritering vara goda.

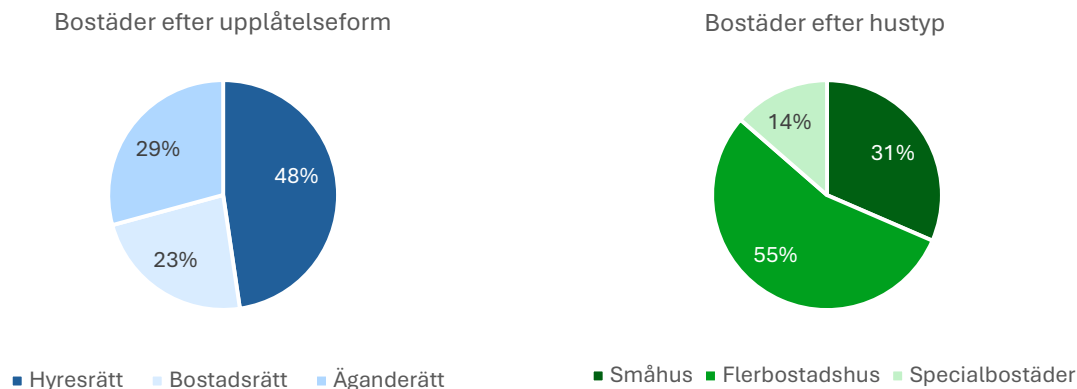
Utöver planeringsstrategin har kommunfullmäktige även antagit program för hållbar landsbygdsutveckling vars strategier för hållbar tillväxt på landsbygden tydligt knyter an till översiktsplanen och dess övergripande inriktning mot social hållbarhet.

Att planera systematiskt för blandning – där olika människor med olika livsvillkor kan leva sida vid sida – som är grundläggande för den sociala hållbarheten på lång sikt innebär blandning av upplåtelseformer, boendetyper, boendestorlekar, andel dag- och nattbefolkning, olika typer av verksamheter.

Fördelningen av andelen hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter är något som är trögörsligt. Under de senaste 10 åren har fördelningen inte förändrats nämnvärt. Äganderätter är i de allra flesta fall en villa, ett radhus, ett kedjehus eller ett parhus. I kategorin flerbostadshus ingår både hyresrätter

och bostadsrätter. En specialbostad kan vara en bostad anpassad för äldre, funktionshindrade eller en studentbostad och som är varaktigt förbehållen vissa grupper.

Figur 16. Bostäder i Umeå 2024, andelar



Källa: SCB

4.2 Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer

Kommunens olika styrdokument kring den fysiska planeringen understryker vikten av att stärka mötesplatser, skapa förutsättningar för socialt sammanhållna stadsdelar och tätorter, samt platser och motverka såväl fysiska som sociala barriärer i det offentliga rummet.

Mötesplatser är till viss del svårdefinierat och därför inte helt lätt att mäta. En form av mötesplats i det offentliga rummet är grönområden och parker, där det går att mäta hur många som har ca 300 meter till närmaste grönområde från sin bostad. Dock är detta en något trubbig indikator. Parker och grönområden finns relativt jämnt fördelat över de områden i centralorten där flest människor bor och de senaste åren har andelen legat på strax över 83 procent. Mötesplatser kan dock innebära väldigt många saker, till mötesplatser kan också exempelvis kommunal service såsom bibliotek, eller privat service såsom livsmedelsbutiker räknas. Under 2023 stängde dagligvarubutiken i Botsmark vilket lett till minskad tillgänglighet till service på landsbygden runt omkring.

I Umeå kommun finns ett flertal öppna mötesplatser; träffpunkter där människor kan umgås, hålla möten, skapa och uppleva kultur, idrotta, lära sig saker. Flera av dessa drivs av civilsamhällesorganisationer, såsom Ersboda Folkets Hus, Kulturhuset Klossen och Mötesplats Stöcke. Även den kommunala verksamheten Seniortorget kan beskrivas som en öppen mötesplats. Öppna mötesplatser bidrar till att främja lokal sammanhållning och en positiv bild av stadsdelen och ger människor tillgång till samlingslokaler som annars skulle sakna det. Lokalt förankrade öppna verksamheter kan ha en unik potential att främja social hållbarhet i både närområdet och Umeå i stort. Långsiktig ekonomisk hållbarhet kan vara en utmaning för de som drivs av civilsamhället då det stöd de får ofta är villkorat, tidsbegränsat och otillräckligt.¹⁶

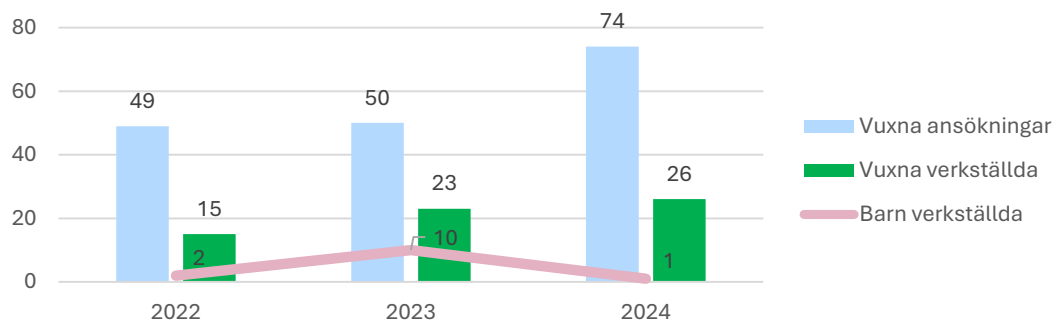
¹⁶ Läs mer i rapporten "Plats att mötas och växa. En kvalitativ studie av tre öppna mötesplatser i Umeå kommun" av Hanna Bäckström Olofsson och Linda Berg

4.3 Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet

Under de senaste åren har det blivit svårare att etablera sig på bostadsmarknaden, särskilt för unga och de utan fast förankring på arbetsmarknaden. Ökade bostadspriser, höjda räntor och minskade reallöner påverkar köpkraften.

Färre personer vräks i Umeå per 100 000 invånare än vad som görs i riket. Vi har dock på senaste år sett hur fler barn berörs av vräkning i Umeå. Det finns rutiner för hur dessa ärenden ska hanteras för att trygga situationen. Det kan vara svårt att komma in på bostadsmarknaden och det gör att även personer som inte bedöms av socialtjänsten som stödbehövande kan behöva hänvisas till Stadsmissionens akutboende eller en campingstuga.

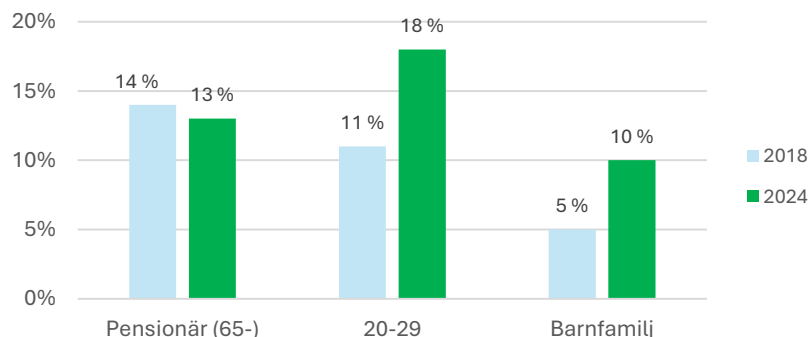
Figur 17. Vräkningar i Umeå, antal ärenden



Källa: Kronofogden

I Umeå kommuns rapport *Vad kostar det att bo* framgår det att de som bor i hyresrätt tenderar att ha det sämre ekonomisk ställt än de som bor i bostadsrätt eller i en villa. Ensamstående med barn samt familjer där någon har en svår funktionsnedsättning rapporterar om en än sämre ekonomisk situation. En relativt stor andel av hushållen med pensionärer eller unga vuxna lägger mer än 50 procent av sin inkomst på boendekostnader. Sedan 2018 har andelen unga och barnfamiljer som lägger mer än 50 procent av sin inkomst på boendekostnader ökat markant. Efter att undersökningen genomförts har dessutom hyresnivåerna för många invånare i kommunen höjts.

Figur 18. De som lägger mer än 50 procent av sin inkomst på boendekostnader, andelar



Källa: Vad kostar det att bo i Umeå kommun?

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser

- *Stadsdelslyft Ålidhem*, treårig satsning på att förbättra utemiljön på Ålidhem i samverkan mellan olika förvaltningar och med externa aktörer
- Modellen *Bostad först* blir en del av IFN:s ordinarie verksamhet under 2025 efter att ha testats i ett uppstartsprojekt under 2023–2024.
- Hållbara hem för alla: bland annat arbete med attraktiv och effektiv mobilitet.

Status i underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram	Arbete pågår enligt plan
Handlingsplan för ökat bostadsbyggande	Enligt plan
Handlingsplan mot hemlöshet	Mer arbete krävs. Aktualitets- och relevansprövning efterfrågas.
Program för hållbar landsbygdsutveckling	Aktualiserad och antagen av kommunfullmäktige 2024. Arbete pågår enligt plan
Planeringsstrategi	Aktualiserad och antagen av kommunfullmäktige 2024. Arbete pågår enligt plan

Fokusområde 5 – Arbete och försörjning

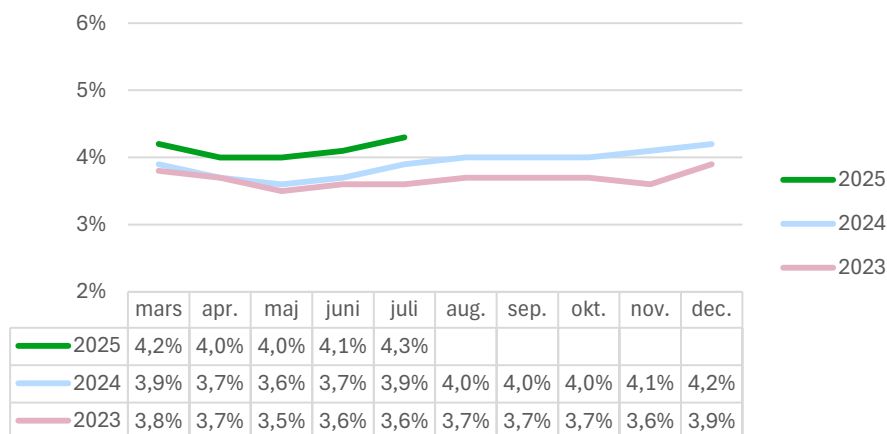
Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
5.1 Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden För att stärka ekonomisk jämlikhet krävs fortsatt fokus på utrikesföddas etablering, ungas skolgång och förebyggande insatser mot studieavbrott.	●
5.2 Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden Fortsatta insatser krävs för att förbättra situationen för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.	●
5.3 Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas Arbete pågår med syfte att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla.	●
5.4 Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet Det finns behov av ökade insatser kopplat till skuggsamhället och den arbetskraftskriminalitet som finns.	●

Det är relativt få som står utanför arbetsmarknaden i Umeå jämfört med nivåerna i riket. Arbetslösheten för 2025 är dock något högre än 2023 och 2024. Kompetensbristen är fortsatt en utmaning i Umeå. Det är angeläget att minska matchningsgapet och få in fler personer i arbete. Antalet personer som försörjs i trygghetssystemen är lågt jämfört med andra kommuner, förutom när det gäller sjukpenning.

Vissa grupper har dock svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland de som har en mer omfattande funktionsnedsättning är fortsatt hög. Även andelen utrikesfödda som står utanför arbetsmarknaden har ökat något under 2025.

Antalet elever som inte fullföljer sina studier är dessutom fortsatt högt. Den dominerande orsaken till studieavbrott är dåligt mående. Det är viktigt att satsa för att fånga upp de unga så snabbt som möjligt.

Figur 19. Inskrivna arbetslösa i Umeå kommun, 16-65 år, andel arbetslösa

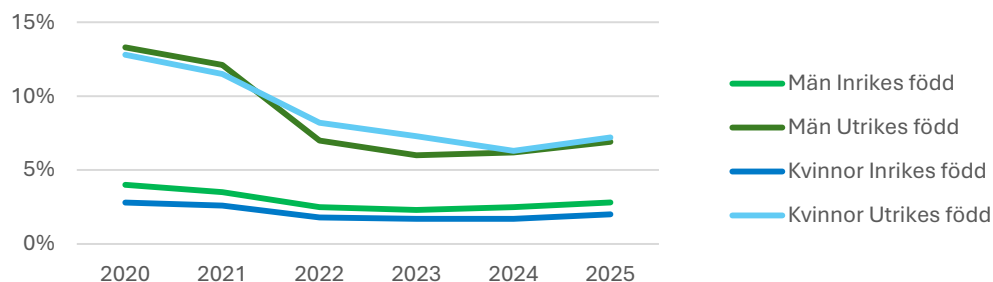


Källa: Arbetsförmedlingen

5.1 Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden

Att minska utanförskapet och få in så många personer som möjligt i sysselsättning är viktigt ur ett jämlikhetsperspektiv. Det är positivt att antalet arbetslösa fortsatt är relativt lågt, även inom gruppen långtidsarbetslösa. Vad gäller utrikesfödda så har arbetslösheten ökat något både för kvinnor och män.

Figur 20. Arbetslöshet 2020-2025 (juni). Efter kön och födelseregion, andelar¹⁷

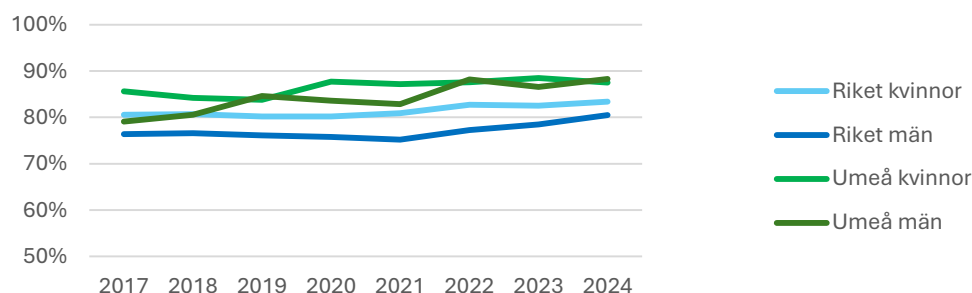


Källa: SCB, Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS)

Att få så många som möjligt i sysselsättning är även viktigt ur ett barnperspektiv, eftersom det påverkar barn och ungas uppväxtvillkor. Därför prioriteras personer med barn i kön till arbetsmarknadsinsatser, och inom försörjningsstödet finns möjlighet till extra bidrag för exempelvis studentmössa eller semesteraktiviteter för barnfamiljer.

När det gäller barn och unga är ett prioriterat område att så många elever som möjligt ska klara skolan. Att bli behörig till gymnasiet, och att fullfölja sina gymnasiestudier är en stark skyddsfaktor, som också ger bättre förutsättningar för att komma ut i arbete. En positiv utveckling inom det här området är den ökande andelen elever på yrkesprogrammen som går klart gymnasiet inom 4 år.

Figur 21. Elever med gymnasieexamen inom 4 år, lägeskommun, andelar



Källa: SCB

Däremot är antalet studieavbrott från gymnasiet fortsatt högt. Psykisk ohälsa är den huvudsakliga anledningen till avbrottet. Under 2024 var det 119 elever som avbröt sina studier. Under läsåret 2023/2024 avbröt 133 ungdomar sina studier i Umeå, 46 av dessa (35 procent) återupptog sina studier höstterminen 2024.

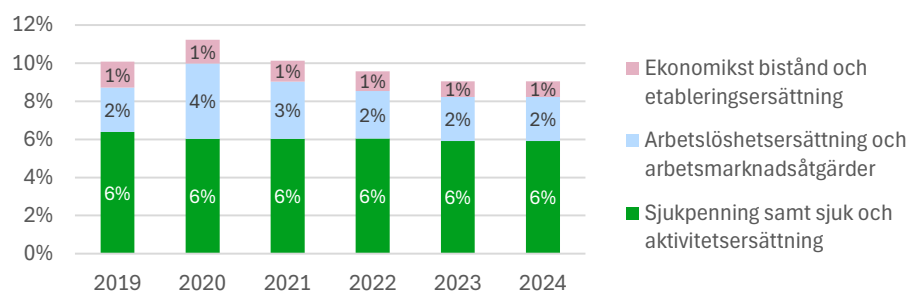
¹⁷ Arbetslöshet som utgörs av antal arbetslösa som andel av arbetskraften. Sysselsatta och arbetslösa utgör tillsammans i arbetskraften.

5.2 Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden

För att uppnå de mål som finns kring arbetskraftsdeltagande, sjukpenningtal och ekonomiskt bistånd är det viktigt att ge extra stöttning till grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden och som annars riskerar att fastna i ett långvarigt utanförskap.

Det är ett fortsatt lågt behov av försörjningsstöd i Umeå, vilket beror på en god arbetsmarknad och på ett aktivt arbete i samverkan för att ge stöd till självförsörjning. Andelen med sjukpenning och sjukersättningen är dock fortsatt hög.

Figur 22. Helårspersoner i Umeå kommun som försörjs av sociala ersättningar och bidrag, andel av befolkningen 20-64 år.

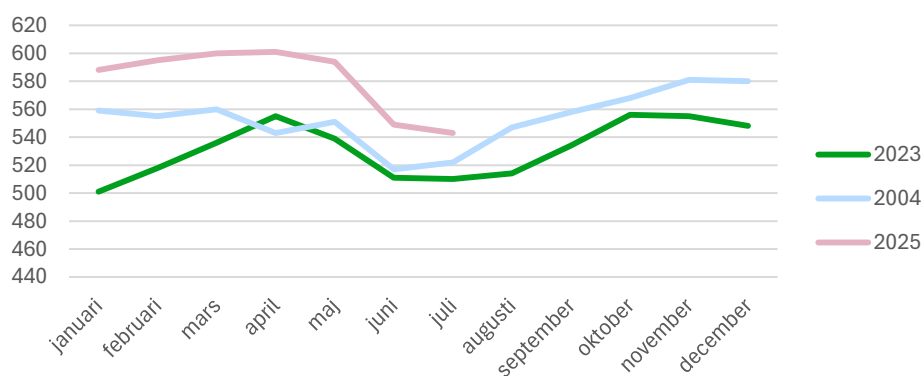


Källa: SCB

Vissa grupper har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Att kunna matcha personer i arbetslöshet med arbetstillfällen är extra viktigt ur ett kompetensförsörjningsperspektiv, då det råder en generell brist på arbetskraft.

Bland personer med funktionsnedsättning är det en relativt hög andel arbetslösa. Det finns ett behov av fortsatta satsningar för en mer inkluderande arbetsmarknad.

Figur 23. Arbetslösa med funktionsnedsättning, antal



Källa: Arbetsförmedlingen

Ett viktigt utvecklingsarbete som pågår inom Samordningsförbundet är att få bättre förståelse för den grupp människor som inte är i sysselsättning men inte heller har kontakt med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller socialtjänsten. Arbetsmarknad och integration planerar en ESF-ansökan för att kunna genomföra en förstudie med fokus både på en kvantitativ och kvalitativ kartläggning av gruppen. En bättre förståelse för problematiken och gruppen ifråga kommer underlätta vid riktade insatser.

5.3 Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas

Enligt diskrimineringslagen ska arbetsgivare följa upp deras arbete med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter, i syfte att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla. Under våren 2025 har SLK HR utfört ett noggrant uppföljningsarbete, med utgång från data i Umeå kommuns medarbetarenkät. Uppföljningen visar på positiva resultat, men identifierar områden där arbetet måste förstärkas, exempelvis kring introduktion av unga medarbetare. Uppföljningsrapporten beskriver såväl de förebyggande åtgärder som redan är implementerade, och de som föreslås för utvecklingsarbetet framåt. Den framhäver vikten av att driva intern förändring genom att långsiktigt och systematiskt arbeta med analys, kunskapsspridning, erfarenhetsutbyte och samarbete.

5.4 Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet

I programmet definieras skuggsamhälle som ” en växande grupp av marginaliserade människor i samhället som lever utanför samhälles skyddsnät och som ofta utnyttjas på arbetsmarknaden”.

Att mäta omfattningen på skuggsamhället enligt den definitionen är svårt, såväl nationellt som i Umeå, eftersom det till stor del handlar om människor som inte har giltiga uppehållstillstånd och/eller som arbetar svart. Därmed är de sällan folkbokförda, och inte heller registrerade i olika system. Den forskning som finns visar att det är människor som lever i en väldigt stor utsatthet.¹⁸

Säkerhetsenheten på Umeå kommun har i uppdrag att arbeta med att förebygga och motverka arbetslivskriminalitet. Deras analys är att det har vuxit fram ett skuggsamhälle i Umeå sedan ett antal år tillbaka. Utvecklingen blev mer tydlig efter 2009 då arbetsgivare fick ökad kontroll över arbetstillstånden, och tog fart runt 2016-2017 kopplat till ökad migration.

Problemet är inte lika tydligt och utvecklat som i andra delar av Sverige, eftersom Umeå länge skyddats av strukturella faktorer kopplade till geografi, migration, demografi och stadsutveckling. Men strukturerna finns även här i kommunen, främst kopplade till ett antal riskbranscher som pizzerior, biltvättar, frisörer, städfirmor, osv. där det förekommer handel med arbetstillstånd och där människor exploateras som billig, ofta oavlönad svart arbetskraft. Säkerhetsenheten beskriver det som ett pyramidspel där människor hamnar i beroendeställning under lång tid, först genom skulder kopplade till att de köpt ett arbetstillstånd, och sedan för att de lånar pengar till ockerräntor för att exempelvis kunna öppna en egen restaurang.

Det är svårt att uttala sig om trend, men enligt Säkerhetsenheten så har skuggsamhället troligen inte minskat de senaste åren, men kanske bromsat in något kopplat till lägre migrationsvolym och större svårigheter att få arbetstillstånd. Nationella och lokala erfarenheter pekar på att det tar en mer stabil form över tid, i och med att ledande personer etablerar sig i sin kriminella karriär och samtidigt utvecklar ”vita verksamheter”, som även möjliggör pengatvätt. Aktörer involverade i arbetslivskriminalitet är ofta aktiva inom andra kriminella arenor, som narkotikahandel.

¹⁸ Se exempelvis Zenia Hellgrens kunskapsöversikt åt Delmi, *Det andra utanförskapet: en kunskapsöversikt om skuggsamhället i Sverige*, kunskapsöversikt 2024:4, Delmi
[Det andra utanförskapet: En kunskapsöversikt om skuggsamhället i Sverige](#)

Genomförda särskilda projekt och utvecklingsinsatser under 2024 (urval)

- NYTTA – Nyanländas tidiga tillgång till arbetsmarknaden (AMIF). Nyanlända i etableringsprogrammet får en arbetsmarknadsinsats om 20 veckor på deltid parallellt med Sfi-studier: en förberedande arbetsmarknadsutbildning som följs av språkpraktik på arbetsplats.
- KOLL 2.0 – Vidareutveckling av KOLL - *Kunskap om livets lägen*, syftar till att göra samhällsinformation mer tillgänglig för nyanlända.

Status i underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Överenskommelse om samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Umeåregionens kommuner	Enligt plan
Strategi för integration	Arbete pågår enligt plan

Programrapport Klimatneutrala Umeå 2040

Januari – augusti, 2025



Innehåll

Sammanfattning.....	3
Territoriella utsläpp.....	5
Konsumtionsbaserade utsläpp.....	6
Kommunkoncernens utsläpp	7
Fokusområden	8
Fokusområde 1- Transporter	8
Fokusområde 2- Bygg och anläggning.....	12
Fokusområde 3- Energi, el och fjärrvärme	14
Fokusområde 4- Cirkulär ekonomi	17
Fokusområde 5- Övergripande insatser	21
Status i underliggande planer och program	22
Definitioner	23

Sammanfattning

Det är tydligt att omställning pågår men att takten behöver accelereras betydligt för att uppnå antagna klimatmål. Omställningen är samhällsekonomiskt lönsam och för att öka takten krävs arbete med både strukturella förändringar och förändrade beteendemönster.

Under perioden januari–augusti 2025 har arbetet fortsatt med att konkretisera Umeås klimatambitioner genom att vidareutveckla åtgärdsförslag och projektportföljer som baseras på tidigare scenario- och konsekvensanalyser. Fokus har successivt flyttats från planering till genomförande, med ökad betoning på att identifiera och prioritera insatser, säkra finansiering samt att realisera projekt som kan accelerera omställningen av samhällssystemen.

Eftersom omställningen av samhällssystemen i stor utsträckning kräver insatser bortom Umeå kommuns egen rådighet, fortsätter Umeå att stärka sitt arbete med samverkan och partnerskapsbyggande. Arbetet sträcker sig från lokala mobiliseringar inom ramen för klimatfärdplanen till aktiv medverkan i internationella initiativ såsom EU:s mission för 100 klimatneutrala och smarta städer. Denna flerskaliga samverkan är en förutsättning för att långsiktigt uppnå målet om ett klimatneutralt Umeå 2040.

Territoriella utsläpp: Umeås utsläpp uppgick 2023 till 291 kton CO₂e, vilket innebär en ökning från föregående år men samtidigt en minskning med 32 procent jämfört med 1990. Transportsektorn är fortsatt den största utsläppskällan och stod för 57 procent av de totala utsläppen.

Konsumtionsbaserade utsläpp: Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen.

Kommunkoncernen: Kommunkoncernens utsläpp uppgick till 105 kton CO₂e under 2024, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Ökningen berodde till stor del på att fjärrvärmesystemet behövde kompletteras med oljeeldning under den extremt kalla perioden i januari. För att åter närma sig målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder.

Fokusområden:

- *Transporter:* Transportsektorn står fortsatt för den största andelen av Umeås utsläpp. För att uppnå klimatmålen behöver omställningen till fossilfria fordon och ökat hållbart resande accelereras ytterligare, genom exempelvis infrastruktursatsningar, beteendeförändringar och stöd till fossilfria transporter.
- *Bygg och anläggning:* Energianvändningen i bostäder visar en positiv trend, men fler indikatorer behövs för att följa utvecklingen inom hela sektorn. Framåt krävs kraftfullare åtgärder för att öka användningen av klimatsmarta material och minska utsläppen från byggarbetsplatser
- *Energi, el och fjärrvärme:* Umeås elproduktion är i stort sett fossilfri, men fjärrvärmens utsläpp ökade under 2024. Det krävs stärkt motståndskraft i energisystemet samt minskad användning av fossila bränslen per capita för att nå klimatneutralitet.
- *Cirkulär ekonomi:* Mängden avfall minskar och sysselsättningen i sektorn ökar, men återvinningsgraden förblir låg. Nästa steg är att främja resurseffektiva affärsmodeller och cirkulära flöden i samverkan med näringslivet.
- *Övergripande insatser:* För att öka takten i omställningen behöver Umeå kommun fortsätta utveckla finansieringsmodeller, portföljstyrning och fördjupa både den interna, tvärsektoriella samverkan och externa partnerskap på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Överblick

Görs det
tillräckligt?

Inriktningsmål 4

Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040



I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.



= Ja, det görs tillräckligt



= Nej, mer arbete krävs



= Nej, det behöver göras mycket mer

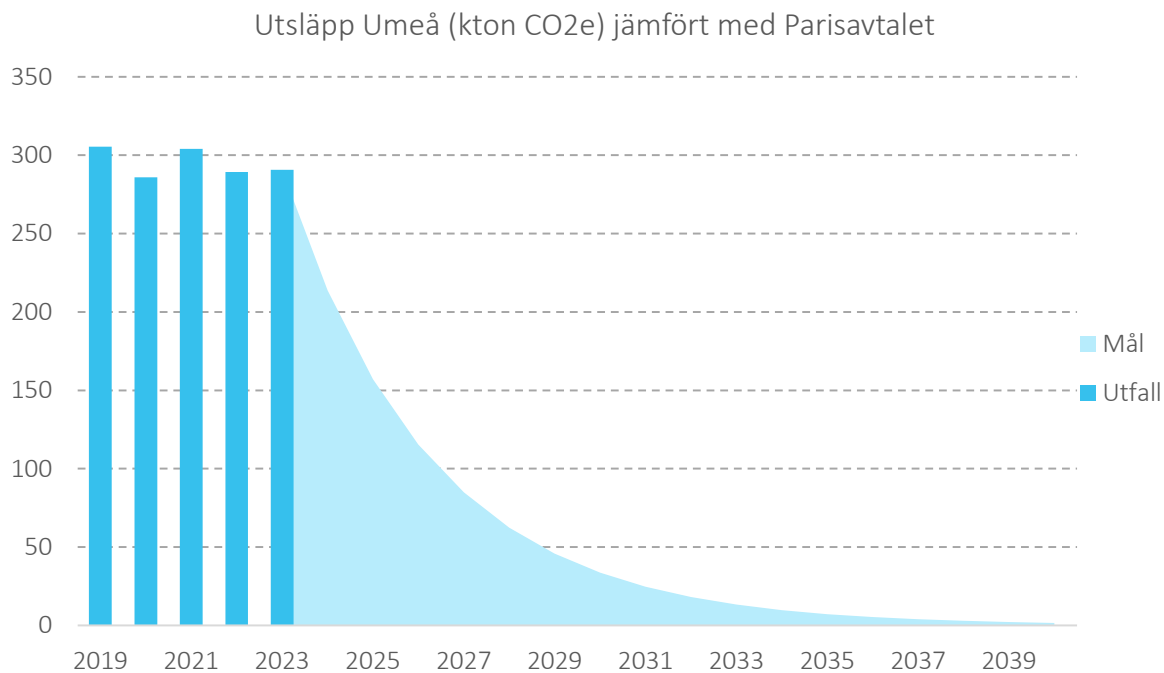
Bedömning

För att nå målet om klimatneutralitet till 2040 behöver Umeå accelerera takten i utsläppsminskningen. Sedan 2019 har växthusgasutsläppen legat relativt konstant, vilket understryker behovet av kraftfulla åtgärder. Insatser inom flera sektorer pågår och utgör en viktig grund för klimatomställningen. För att öka takten krävs fortsatt utveckling inom fossilfria transporter, hållbar mobilitet, cirkulära flöden och hantering av återstående utsläpp.

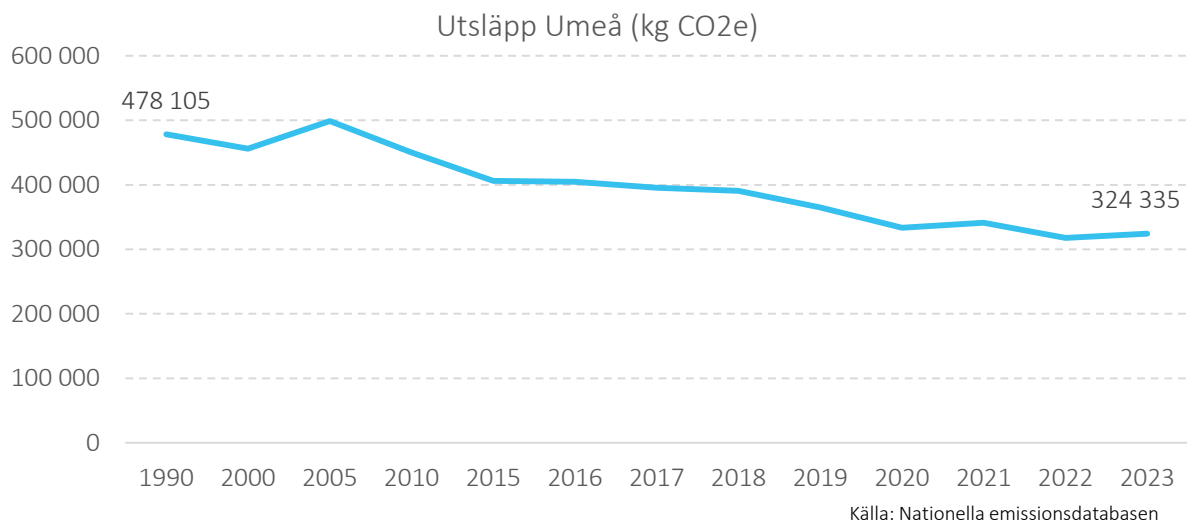
Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen. Det handlar bland annat om att öka kunskapen om både privat och offentlig konsumtions klimatpåverkan, samt att utveckla nya arbetssätt som stödjer mer hållbara konsumtionsmönster.

För uppnå sig målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder. Arbetet behöver intensifieras med fokus på fossilfri uppvärmning, energieffektivisering och hållbara transporter, där minskade utsläpp från fordonsflottan är särskilt prioriterat. Det är genom en kombination av tekniska lösningar, styrning och investeringar som den nödvändiga utsläppsminskningen kan åstadkommas

Territoriella utsläpp

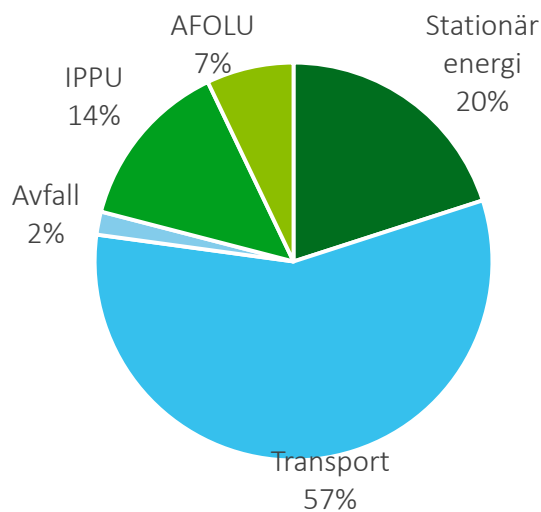


De sammanlagda utsläppen inom scope 1 och 2 i Umeå kommun uppgick år 2023 till 291 ton CO₂e. Det är en ökning jämfört med år 2022.



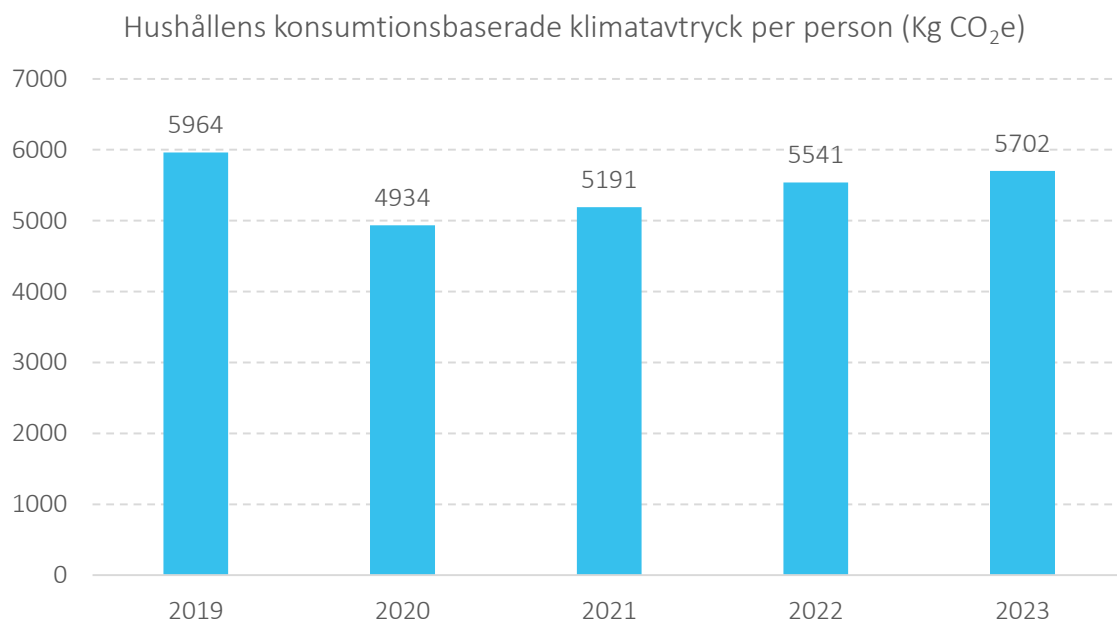
Vid en jämförelse av nationella emissionsdatabasens utsläppsdata har utsläppen i Umeå kommun minskat med 32 procent sedan 1990. Skillnaderna mellan Umeå kommuns värden och nationella emissionsdatabasens värden beror på vissa skillnader i beräkningarna och tillämpningar av schablonvärden.

Diagram 2 Utsläpp per kategori



De största utsläppen kommer från transportsektorn, den står för 57 procent av utsläppen år 2023.

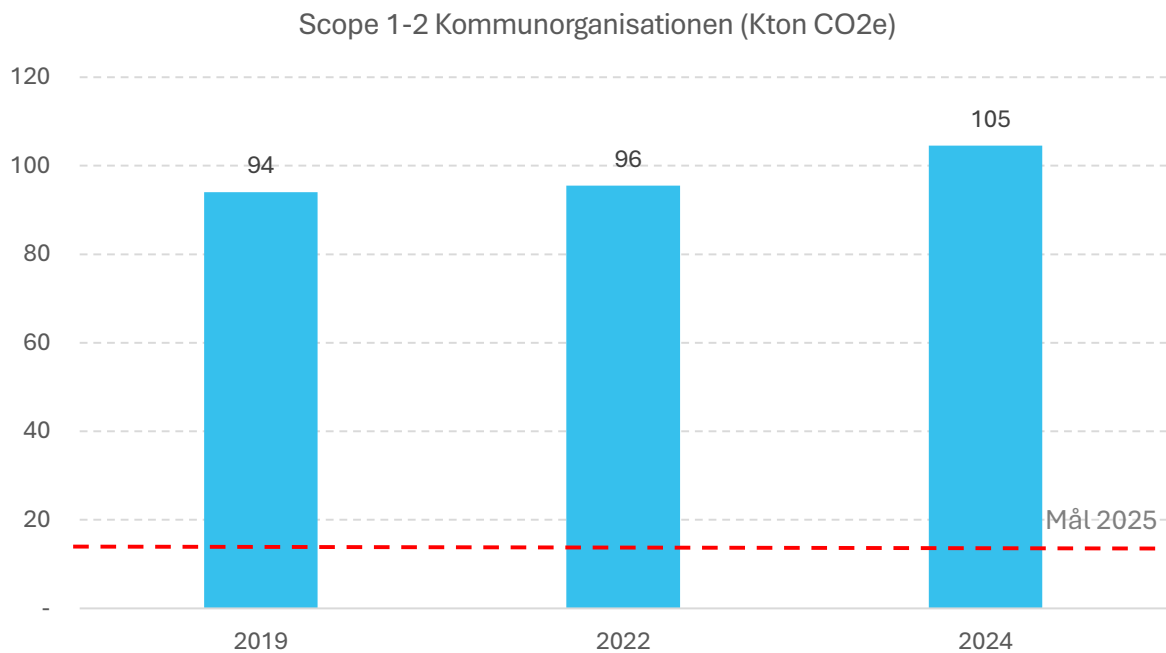
Konsumtionsbaserade utsläpp



Källa: Konsumtionskompassen.se , SEI (Stockholm Environmental Institute) 2025

De konsumtionsbaserade utsläppen i Umeå kommun är något högre 2023 jämfört med tidigare. År 2023 var hushållens konsumtion cirka 5 700 kg koldioxidekvivalenter per person.

Kommunkoncernens utsläpp



Under år 2019, 2022 och 2024 har det genomförts beräkningar på kommunorganisationens utsläpp inom scope 1 och 2. År 2019 stod kommunen för 96 kton CO₂e. År 2022 låg utsläppen på en liknande nivå, medan de till 2024 hade ökat till 105 kton CO₂e. Den stora ökningen beror nästan uteslutande på större utsläpp från Umeå energi. 2024 inleddes med temperaturer som låg under -30 °C flera dagar i följd. Detta medförde att pannor som drivs av olja fick startas upp för att upprätthålla förväntad temperatur i fjärrvärmenätet. Detta gav ett stort tillskott till utsläppen inom scope 1. Utsläppen minskar inte i den takt som behövs för att nå målet om 14 kton CO₂e till 2025. För uppnå målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder.

Vad är de olika scopen?

Scope 1 (direkta utsläpp): Dessa utsläpp kommer direkt från källor som ägs eller kontrolleras av organisationen, till exempel från förbränning i anläggning och fordon.

Scope 2 (indirekta utsläpp från energi): Dessa utsläpp kommer från produktion av elektricitet och värme, som köps och konsumeras av organisationen.

Scope 3 (övrige indirekta utsläpp): Dessa utsläpp uppstår från källor som inte ägs eller kontrolleras av organisationen, men som är en del av dess värdekedja. Det kan inkludera allt från inköpta varor och tjänster till anställdas pendling och avfallshantering.

Fokusområden

Fokusområde 1- Transporter

	Görs det tillräckligt?
Hållbart resande	
47% hållbart resande i kommunen	
52% hållbart resande i Umeå tätort	
Bränslefördelning	
Minst 19% av alla personbilar i Umeå kan drivas med fossilfria drivmedel	
Minst 6% av alla lastbilar i Umeå kan drivas med fossilfria drivmedel	
Personbil och bussresor	
4389 km med personbil per kommuninvånare	
73,3 bussresor per kommuninvånare	
Energianvändning resande	
2,1 kWh per personkilometer	

De områden och indikatorer som redovisas ovan är utvalda för att de antingen följer upp mål satta av kommunen eller för att de är viktig information kopplat till exempelvis scenarioanalys.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

-  = Ja, det görs tillräckligt
-  = Nej, mer arbete krävs
-  = Nej, det behöver göras mycket mer

Bedömning

Fokusområdet transporter står för den överlägset största andelen av klimatutsläpp i Umeå. Därför är snabba utsläppsminskningar inom detta fokusområde mycket viktiga för att nå både områdesspecifika och övergripande klimatmålsättningar.

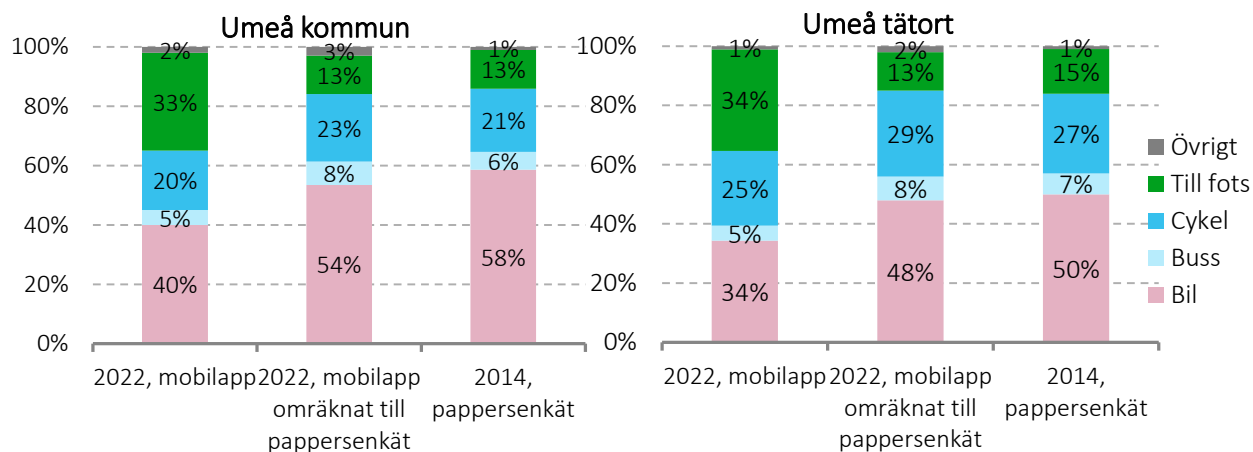
Arbete pågår för att möjliggöra ett ökat hållbart, effektivt resande och skifte till fossilfria bränslen. Bedömningen är att mer arbete krävs för att kunna minska utsläppen i en snabbare takt.

Det hållbara resandet liksom användningen av fossilfria bränslen för person- och godstrafik ökar i Umeå, men det bedöms att det inte sker i den takt som behövs. Här behöver arbetet med beteendepåverkan / mobility management förstärkas liksom det möjliggörande arbetet för en snabbare övergång till fossilfria bränslen och ett effektivt, kollektivt resande, exempel kan vara upphandling av fossilfria transporter och arbete med hållbart resande i detaljplaner och ombyggnadsprojekt.

För att minska utsläppen från fokusområdet finns följande generella rekommendationer för Umeås klimatomställning (i ramverket Umeå klimatfärdplan):

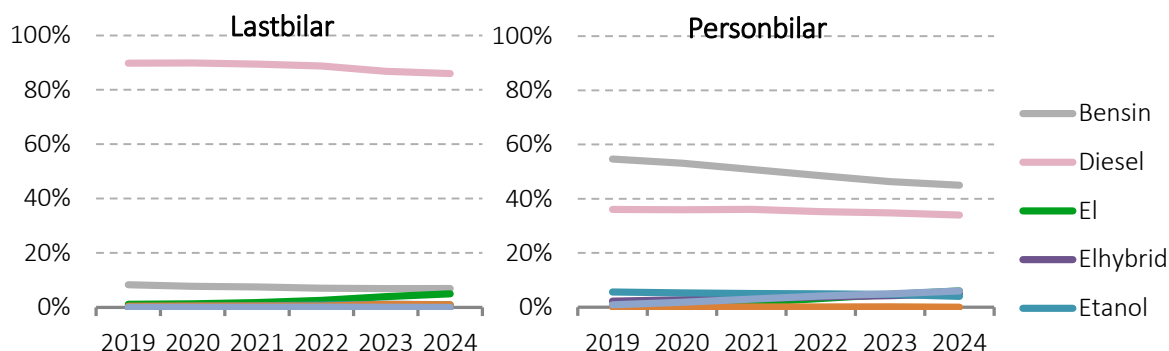
- Underlätta för lokalt hållbart resande
- Skifta till hållbar personbilsflotta
- Skapa resepolicy för färre och mer hållbara tjänsteresor
- Välj hållbar godstransport
- Skifta till hållbar lastbilsflotta samt energieffektivisera lastbilstransporter

Hållbart resande



Resandet år 2022 skedde med hållbara färdmedel till 47 procent i Umeå kommun och 52 procent i Umeå tätort. Detta är något högre jämfört med den resvaneundersökning som genomfördes år 2014. En resvaneundersökning är planerad att genomföras i Umeå tätort under hösten 2025 för att följa upp målet om hållbart resande.

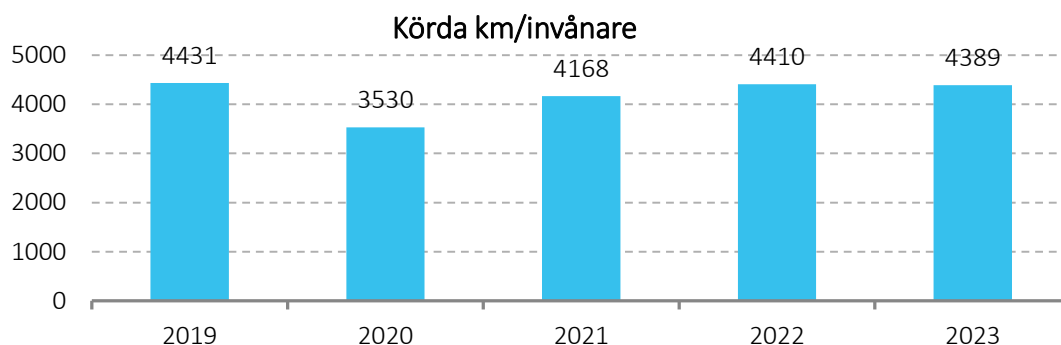
Bränslefördelning



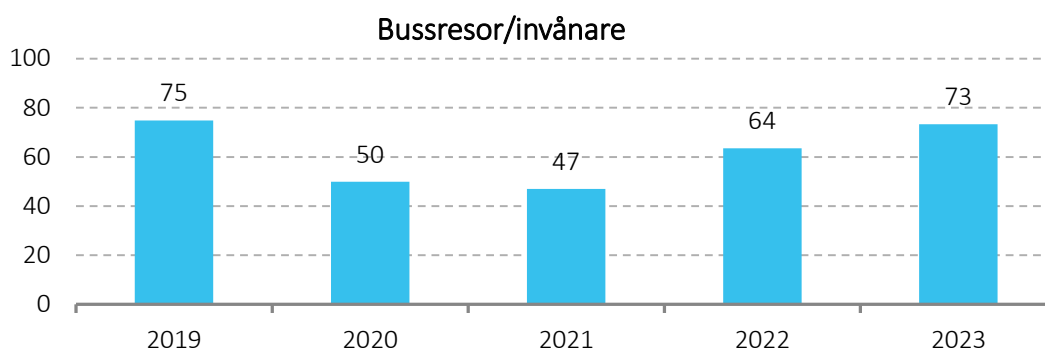
Dieselsbilar och diesellastbilar skulle också kunna drivas av biodrivmedlet HVO. Man kan därför anta att andelen fordon som drivs med fossila drivmedel är något högre än vad statistiken kan visa. De allra flesta lastbilar använder diesel som drivmedel, andelen har dock minskat under åren. Mellan år 2023 och 2024 minskade andelen med en procentenhet, från 87 procent till 86 procent. Även andelen el-lastbilar ökat, från en procent år 2020 till fem procent år 2024.

När det gäller personbilar drivs de flesta av bensin, även om andelen bensinbilar gått från 55 procent år 2019 till 45 procent år 2024. Därefter drivs 34 procent av diesel. Andelen som drivs av diesel har inte minskat på samma sätt som de bensindrivna utan har bara minskat ett par procentenheter sedan 2019. Andelarna laddhybrider och elbilar har ökat under de senaste åren och står nu för 6 procent vardera i personbilsflottan. Även elhybrider har ökat men inte i samma omfattning, från 2 procent år 2019 till 5 procent år 2024. Etanolbilar har minskat något och antalet gasbilar är i princip försumbart.

Personbil och bussresor

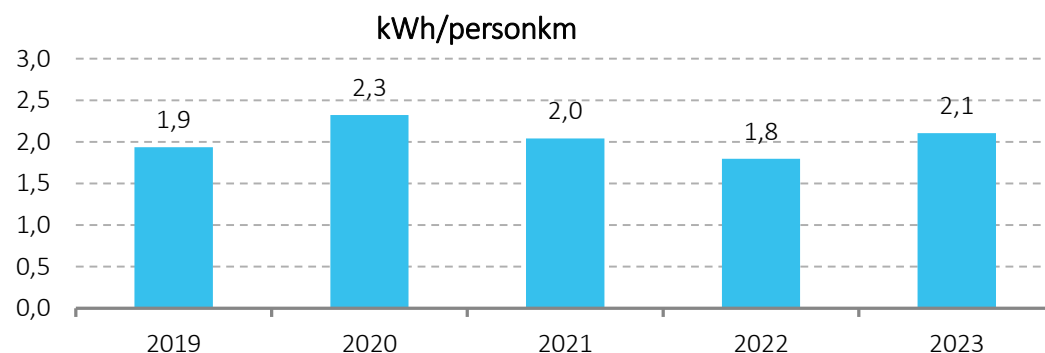


Antalet körda km per invånare är något lägre år 2023 än år 2022. År 2020 under pandemin var den genomsnittliga sträckan som lägst med strax över 3 500 km per person.



Antalet bussresor i relation till befolkningen har ökat under de senaste åren. Under pandemin gick antalet resor ner av förklarliga skäl. År 2023 var nivån uppe på nästan samma nivåer som innan.

Energianvändning resande

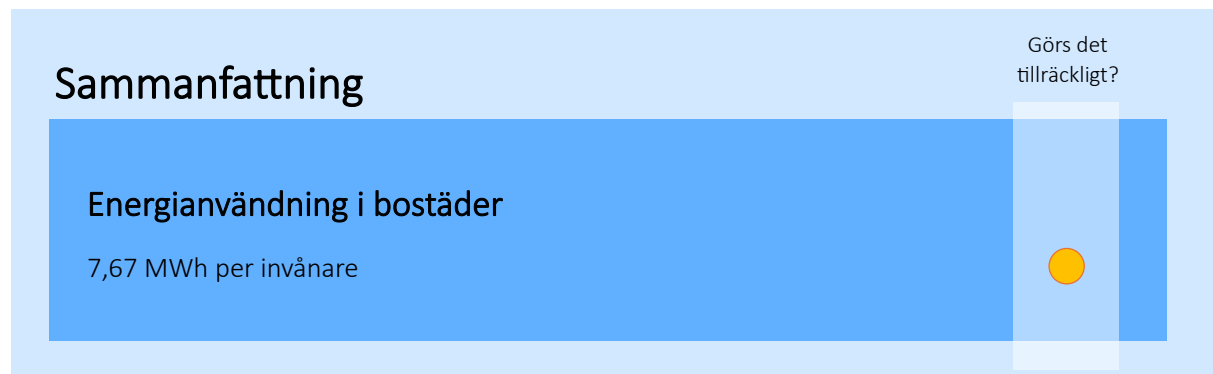


Vid en jämförelse av slutanvändning av energi och de resta sträckorna framkommer att resandet under pandemin krävde, av förklarliga skäl, mer energi jämfört med resandet under året innan och åren efter. År 2022 var energiåtgången på resande i kommunen på en lägre nivå än innan pandemin, 1,8 kWh/person-km. Personkilometer används i stället för den totala insamlade sträckan eftersom den tar hänsyn till att det exempelvis kan åka fler än en person i en bil och flera personer i en buss.

Genomförda och pågående projekt och insatser

- Inom projektet BATS – hållbara färdvägar året runt pågår insatserna Umehoj (gratis 3-veckorslån av cykel hos cykelhandlare) och Vinterspanare (fotgängare, cyklister om sin gång- och cykelväg)
- Arbetet pågår med implementering av trafikprogrammen och stadsutvecklingsprogrammet liksom utveckling av parkeringsnormen till en mobilitetsnorm
- Wasaline blir det första koldioxidneutrala rederiet i Östersjön - Umeå kommun
- Ultra-trafiken övergår till helt elektrifierad busstrafik från juni 2026 och Regiontrafiken har genomfört en upphandling på ett avtalsområde där det nu också blir helt elektrifierad busstrafik.
- AB Bostaden, Kollektivtrafiken och UPAB samarbetar inom bolagskoncernens fokusområde "Smarta transporter" för att tillsammans stärka vårt mobilitetserbjudande. Arbetet leds av målet om att bidra till realiseringen av Umeå kommuns inriktningsmål.
- Samarbete med upphandlad resebyrå för att säkerställa efterlevnad av bolagskoncernens riktlinjer för hållbara tjänsteresor. Dessa riktlinjer ska säkerställa att vi vid resor i tjänsten också bidrar till realisering av Umeå kommuns inriktningsmål.

Fokusområde 2- Bygg och anläggning



De områden och indikatorer som redovisas ovan är utvalda för att de antingen följer upp mål satta av kommunen eller för att de är viktig information kopplat till exempelvis scenarioanalys.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

-  = Ja, det görs tillräckligt
-  = Nej, mer arbete krävs
-  = Nej, det behöver göras mycket mer

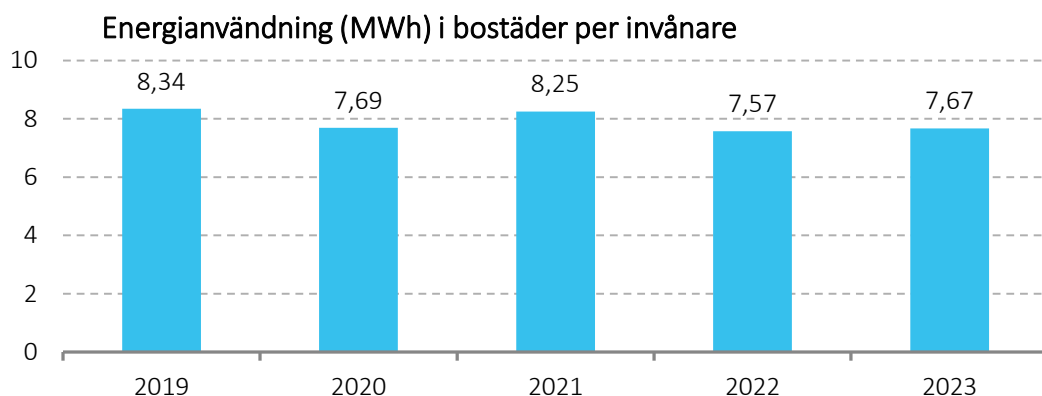
Bedömning

Energianvändning i bostäder har en svagt nedåtgående trend, bedömningen är att mer arbete krävs för att använda energi (el och fjärrvärme) mer effektivt i våra bostäder. För övriga delar av fokusområdet finns för närvarande inga indikatorer. Arbete pågår för att minska utsläpp i byggprocessen och inom olika anläggningsprojekt i Umeå och bedömning är att det behöver accelereras och skalas upp genom att t.ex. öka antalet fossilfria byggarbetsplatser och minska användningen av jungfruliga material.

För att minska utsläppen från fokusområdet finns följande generella rekommendationer för Umeås klimatomställning (i ramverket Umeå klimatfärdplan):

- Bygg i klimatsmarta material
- Bygg bostäder och lokaler som lågenergihus
- Skifta till hållbara arbetsmaskiner
- Effektivisera lokalanvändning
- Energieffektivisera lokaler och bostäder

Energianvändning i bostäder



Energianvändningen i bostadshus går mestadels till uppvärmning av bostäderna. En mindre del används till hushållsel. Energiåtgången var något högre år 2023 än år 2022. År 2023 förbrukades det i bostäder 7,67 MWh per invånare jämfört med 7,57 MWh per invånare år 2022.

Genomförda och pågående projekt och insatser

- Gator och parker förstärker inom anläggningsarbeten framför allt miljö- och masshantering och har bytt ut alla handhavande maskiner till el med plan för att upphandla eldrivna större grönytemaskiner.
- Fastighet arbetar med kartläggning av klimatpåverkan vid nybyggnationer och har ett pågående arbete med att testa nya tekniker och arbetssätt (exempelvis cellglas i grundläggning, återbrukat tegel som fasad).
- Inom partnerskapet Umeå klimatfärdplan testas en framtiden Umeåmodell av klimatberäkningsanvisningar för byggande inklusive gränsvärden, där Fastighet har antagit modellen som ett nytt arbetssätt.
- Kommunen erbjuder löpande tjänster inom energi och klimatrådgivning till Umeås medborgare, företag och organisationer.
- Tomtebo strand kommer vara en 100% fossilfri entreprenad och förutsättningar har skapats för elmaskiner genom framdragning av elkablar.
- Tekniska nämnden kommer genomföra projektet Utsläppsfri byggarbetsplats, där byggandet av serviceboende kommer genomföras som en utsläppsfri byggarbetsplats.
- AB Bostaden Återbruk inom och mellan ROT-projekt av exempelvis WC-stolar, handfat, fönster, fönsterdörrar, entrepartier, etc.
- AB Bostaden Tillförande av fler lägenheter genom utveckling av befintliga fastigheter (ombyggnation av studentkorridorsrum till studentlägenheter)

Fokusområde 3- Energi, el och fjärrvärme

Sammanfattning	Görs det tillräckligt?
Fjärrvärme 49,2 kton CO2e från fjärrvärmeproduktion	
Producerad och använd energi 5 486 725 MWh använda 2 836 812 MWh producerade	 
Användning av fossila bränslen 8,37 MWh per invånare använda via fossila bränslen	

De områden och indikatorer som redovisas ovan är utvalda för att de antingen följer upp mål satta av kommunen eller för att de är viktig information kopplat till exempelvis scenarioanalys.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

-  = Ja, det görs tillräckligt
-  = Nej, mer arbete krävs
-  = Nej, det behöver göras mycket mer

Bedömning

Produktionen av fjärrvärme och el står för ca 20% av Umeås utsläpp, arbete pågår för att möjliggöra och förbereda fjärrvärmesystemet i Umeå för att kunna minska utsläppen t.ex. genom utsortering av plast och öka upptaget av restvärme. Bedömningen är att mer arbete krävs för att kunna minska utsläppen i en snabbare takt.

I Umeå producerar relativt mycket energi, framför allt fossilfri el och bedömningen är att det görs tillräckligt. Elanvändningen och effektbehovet förväntas öka mycket kommande åren i och med elektrifiering vilket beaktas inom bl.a. energiprogrammet och Umeå energis nätutvecklingsplan.

För att minska utsläppen från fokusområdet finns följande generella rekommendationer för Umeås klimatomställning (i ramverket Umeå klimatfärdplan):

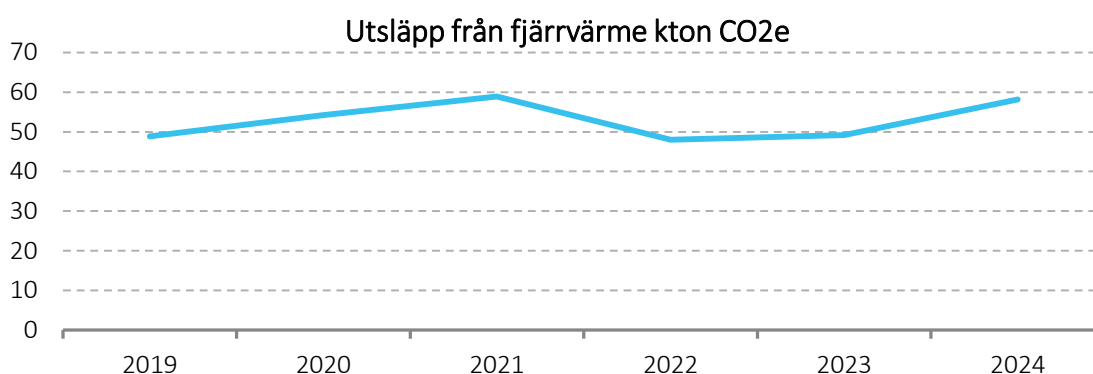
- Energieffektivisera lokaler och bostäder
- Välj hållbar uppvärmning
- Producera och konsumera mer hållbar energi

Umeå använder mer energi än som produceras inom kommunen vilket beror till stor del på import av fossila bränslen. Mer arbete krävs för att effektivisera och fasa ut fossila bränslen.

Anledningen till att fjärrvärmens utsläpp ökade markant under 2024 jämfört med 2023 beror till största del på den extrema köldknäppen under första veckan i januari. Oljepannor som inte används utan bara är till för denna typ av situationer var tvungen att användas för att leverera förväntad värme i systemet. Utöver detta bidrog även en ökad andel plast i avfallet som energiåtervunnits till mer utsläpp av koldioxidekvivalenter.

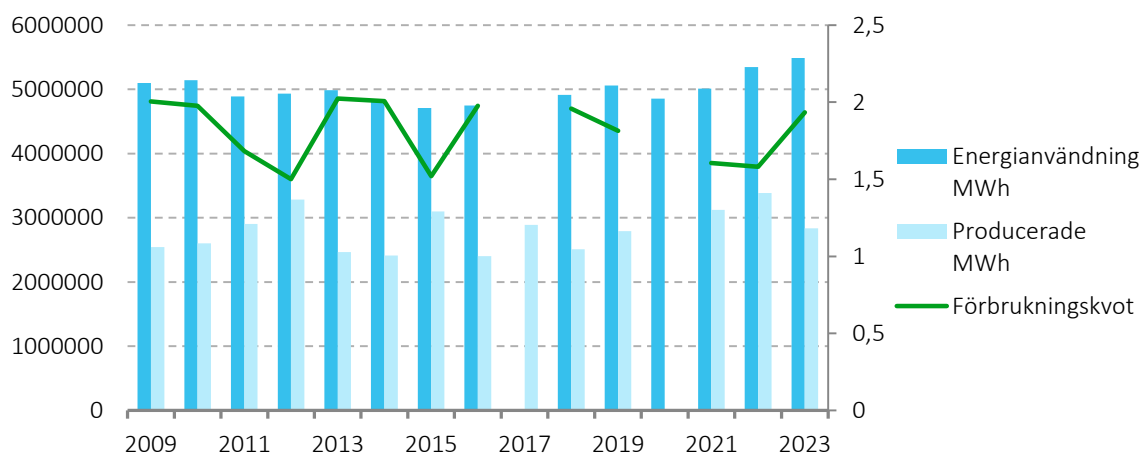
Användningen av fossila bränslen per invånare i Umeå har legat relativt konstant de senaste åren. För att minska utsläppen krävs betydligt mer kraftfulla åtgärder, särskilt inom transportsektorn där huvuddelen av utsläppen sker.

Fjärrvärme



Utsläppen från fjärrvärme stod för 49,2 kiloton CO₂e år 2023. Det var en uppgång jämfört med 2022 när utsläppen var 48 kiloton CO₂e. Nedgången mellan de föregående åren 2021 till 2022 berodde både på en lägre förbrukning och en relativt stor minskning i fjärrvärmens emissionsfaktor, som i sin tur berodde på att Umeå Energi slutat förbränna torv i produktionen. Mellan år 2022 och 2023 ökade utsläppen något, vilket till stor del beror på ökade utsläpp från produktionen eftersom mängden avfall som användes för energiåtervinning ökade.

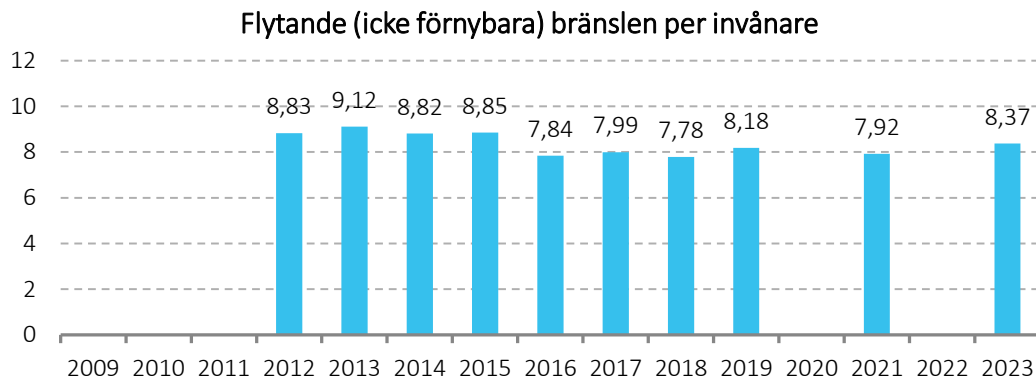
Producerad och förbrukad energi



I staplarna i diagrammet ovan visas all producerad el och fjärrvärme respektive all förbrukad energi. Och kvoten dem emellan visas i den gröna linjen. Ett värde på 2 betyder att det förbrukas dubbelt så mycket MWh i Umeå kommun jämfört med hur mycket som produceras. År 2023 var kvoten högre än

de två föregående åren, vilket beror både på en minskad produktion av energi under år 2023 och en ökad energianvändning.

Användning av fossila bränslen



Användningen av fossila bränslen per invånare har gått ner de senaste åren. År 2023 låg användningen på 8,37 MWh per invånare. Det är något högre jämfört med de senaste åren som går att jämföra med. Vissa år saknas statistik för att kunna jämföra.

Genomförda och pågående projekt och insatser

- Åtgärder för tex produktion av solel, driftoptimering och energieffektivisering pågår löpande inom kommunens fastigheter.
- Umeå Energi genomför kontinuerliga åtgärder för att stärka och öka robustheten i elnätet inom Umeå kommun. Som en del av dessa insatser pågår bland annat en omfattande utbyggnad som syftar till att fördubbla överföringskapaciteten till Umeå tätort.
- Ett nytt energiprogram antogs januari 2025 som pekar ut en riktning/strategier för utvecklingen av Umeås energisystem i linje med Umeås inriktningsmål.
- Flera projekt genomförs av Umeå energi och andra parter för att minska utsläpp från Umeås fjärrvärmesystem, bl.a. utvecklas en digital tvilling av fjärrvärmenätet samt projekt för att utforska nya restvärmeaffärer i Umeå.
- En sorteringsanläggning kommer att uppföras vilket beräknas kunna halvera utsläppen som uppstår från förbränning av plast, planeras vara i drift under 2028.
- Tekniska nämnden genomför ett löpande arbete med att byta ut gatubelysning med gammal teknik till nya energieffektiva armaturer pågår.
- AB Bostaden arbetar med att minska energianvändning genom byte till bättre och effektivare system samt test av AI-styrning

Fokusområde 4- Cirkulär ekonomi

Sammanfattning	
Avfall	Görs det tillräckligt?
331 kg kommunalt avfall per invånare (exkl. trädgårdsavfall)	
39 % kommunalt avfall till materialåtervinning	
206 kg kommunalt avfall per invånare till energiåtervinning	
4 % avfall till återanvändning	
Sysselsatta inom cirkulär ekonomi	
804 personer	

De områden och indikatorer som redovisas ovan är utvalda för att de antingen följer upp mål satta av kommunen eller för att de är viktig information kopplat till exempelvis scenarioanalys.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

-  = Ja, det görs tillräckligt
-  = Nej, mer arbete krävs
-  = Nej, det behöver göras mycket mer

Bedömning

En cirkulär ekonomi bygger på att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt, ex. ökad återvinning och återbruk, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme.

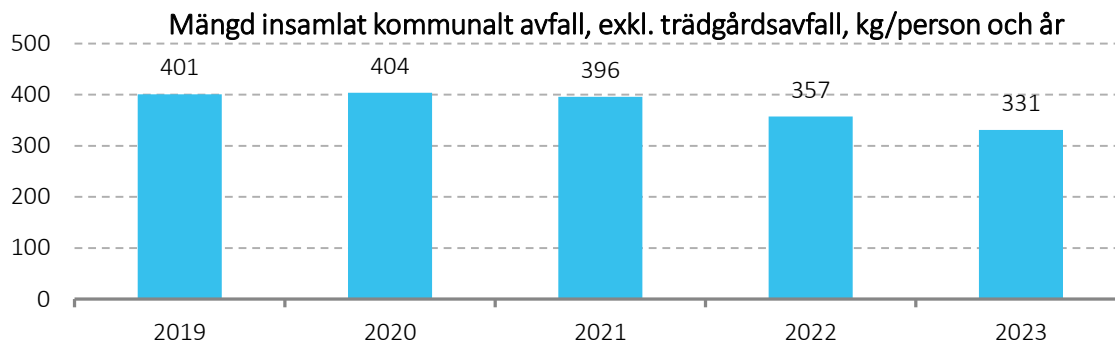
En positiv utveckling är att insamlat avfall liksom avfall till energiåtervinning minskar, medan andel avfall till materialåtervinning och återanvändning står still. Det behöver dock inte vara negativt, eftersom det även kan betyda att material används längre.

För att minska utsläppen från fokusområdet finns följande generella rekommendationer för Umeås klimatomställning (i ramverket Umeå klimatfärdplan):

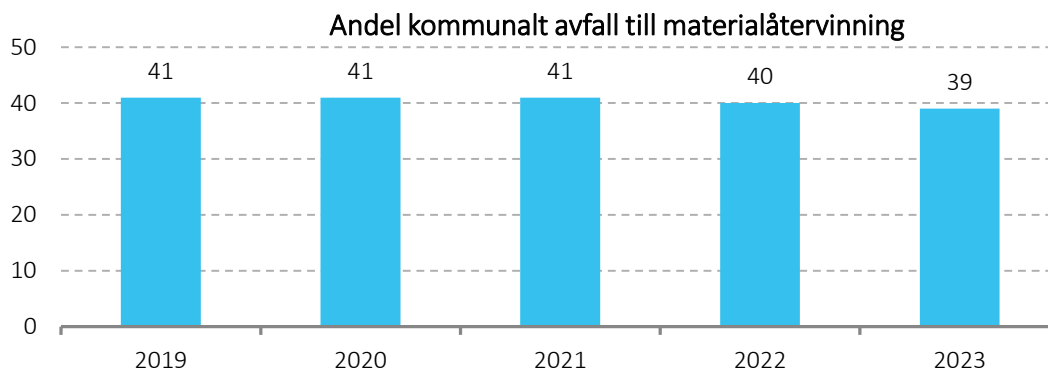
- Minska klimatpåverkan från resursanvändning
- Använd mindre och mer hållbar plast
- Använd och utveckla delningstjänster inom mobilitet och service
- Skifta till fossilfria finansiella investeringar och kapitalplaceringar

Bedömningen är att arbete pågår för en mer cirkulär ekonomi, men att mer arbete krävs för att kunna minska utsläppen från området i en snabbare takt, exempelvis utbildningskampanjer, hållbara upphandlingsmetoder, riktade policyinsatser och incitament för återanvändning och reparation.

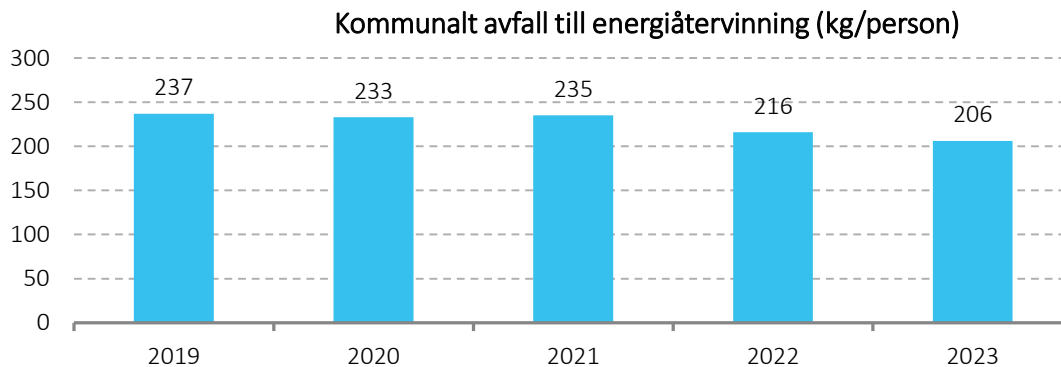
Avfall



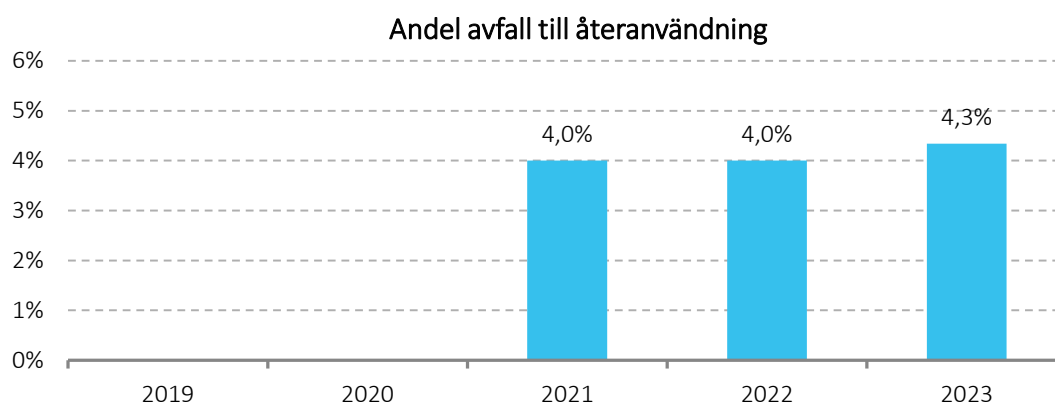
Mängden insamlat kommunalt avfall (exklusive trädgårdsavfall) har minskat per person under de senaste tre åren. Särskilt stor var minskningen mellan år 2021 och 2022.



Andelen kommunalt avfall som går till materialåtervinning har varit relativt stabilt under de senaste 4 åren, runt 40 procent.

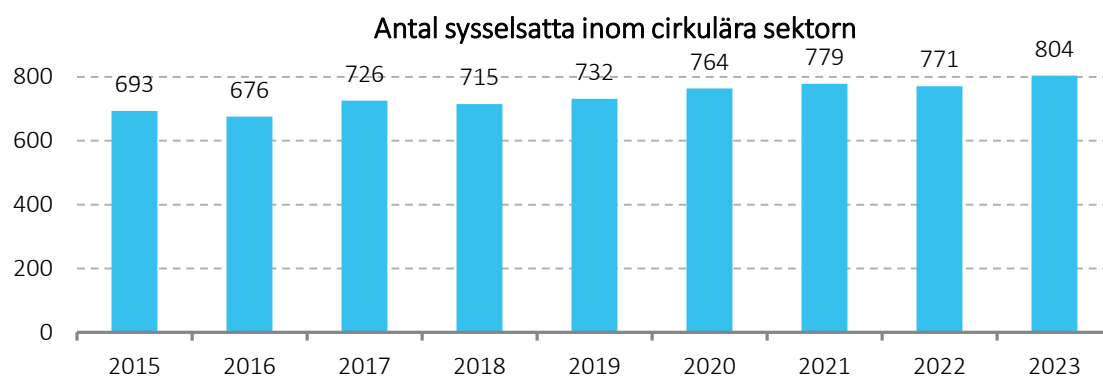


Mängden kommunalt avfall som går till energiåtervinning minskade mellan 2021 och 2023 till 206 kg per person.



Information om andelen avfall till återanvändning finns endast under de senaste tre åren. Både 2021 och 2022 återanvändes fyra procent av avfallet. Informationen är dock komplex att följa upp eftersom det som kan återanvändas också skulle kunna exempelvis säljas på andrahandsmarknaden. En minskning i andelen avfall till återanvändning behöver således nödvändigtvis inte vara negativ eftersom det också kan betyda att livscykeln på saker förlängs.

Sysselsatta inom cirkulär ekonomi



Antalet sysselsatta inom det SCB definierar som cirkulära sektorn har konstant ökat ända sedan 2015, år 2023 var 111 fler personer sysselsatta inom sektorn jämfört med år 2015. År 2023 arbetade 33 fler personer i sektorn jämfört med år 2022. I riket har antalet sysselsatta inom den cirkulära sektorn ökat med tre procent mellan år 2015 och 2021. I Umeå är ökningen nästan 15 procent under samma period.¹

Genomförda och pågående projekt och insatser

- En cirkulär policy för Umeå kommun ska tas fram, de föreslagna områdena för policyn är urban-industriell symbios, byggande resp. internt återbruk
- Byggåterbruket invigdes i januari, insatsen sker i samverkan med ABC Umeå ekonomisk förening, [ABC – Cirkulär bygghandel](#)
- Inom projektet Cirkulära Västerbotten har flera piloter genomförts, bland annat återbruk av växter, cirkulär möbelhantering liksom kartläggning av cirkulära lösningar och IT-återtagningsdag

¹ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/miljoekonomi-och-hallbar-utveckling/cirkular-ekonomi/pong/tabell-och-diagram/konkurrens-och-innovation2/antal-sysselsatta-i-naringslivet-i-den-cirkulara-sektorn/>

- Horizon-projektet School Food for Change avslutas under året och arbetet har bland annat handlat om att minska matsvinn och arbeta med skolmåltider som pedagogiskt verktyg
- De kommunala bolagen har tillsammans definierat en gemensam strategi för cirkulära affärer. Målsättningen är att frikoppla Umeås tillväxt från ohållbar resursanvändning. Detta bidrar till att minska utsläppen samt göra det enklare att återbruka resurser och reparera saker.
- Bolagen inom ramen för "Umeå Eco Industrial park" fortsätter arbetet inom bolagskoncernens fokusområde "Industriell symbios" med de gröna omställningsprojekt & cirkulära lösningar som möjliggör att rester från befintliga affärer kan bli en resurs i nästa affär eller återanvändas. Projekten handlar om energiförädling, cirkulära vattenlösningar, avfallsåtervinning och hållbara logistiklösningar med mera. Arbetet leds av målet om att bidra till Umeå kommuns övergripande inriktningsmål med fokus på klimatneutralitet och tillväxt.

Fokusområde 5- Övergripande insatser

Sammanfattning

Görs det
tillräckligt?

Utvecklingen inom fokusområdet går framåt, men för sakta.

I kolumnen "Görs det tillräckligt" har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

- = Ja, det görs tillräckligt
- = Nej, mer arbete krävs
- = Nej, det behöver göras mycket mer

Bedömning

Kommunkoncernen arbetar aktivt med att utveckla sin förmåga att möjliggöra och påskynda Umeås klimatomställning inom samtliga fokusområden. För att öka implementeringstakten krävs fortsatt förstärkning av stödjande åtgärder, särskilt inom portföljstyrning samt kapacitet för finansiering och investering i klimatåtgärder. Uppföljning, analys och kommunikation inom klimatområdet behöver utvecklas ytterligare för att ge bättre stöd till styrning och genomförande. Detta gäller både inom kommunkoncernen och för Umeå som geografisk yta.

Genomförda och pågående projekt och insatser

- Arbete med en portföljkartläggning pågår med syfte att accelerera, hitta synergier och identifiera luckor med målsättning att ta fram en modell för hur Umeå kan arbeta med en klimatomställningsportfölj och långsiktigt öka omställningskapaciteten.
- Arbete pågår inom koncernen med att framför allt öka kunskapen kring investeringar och finansiering av klimatåtgärder med stor potential för minskning av klimatutsläpp. Det kan innebära att den externa finansieringen ökar, att större investeringar möjliggörs och att teknisk expertis liksom innovativa lösningar från nationella och internationella initiativ nyttjas på bästa sätt.
- Inom det lokala klimatkontraktet och partnerskapet Umeå klimatfärdplan har en rad event och träffar genomförts för att skapa fler mötesplatser och förutsättningar för samarbeten mellan partners inom klimatomställning.
- Partnerskapet och utbytet med Viable Cities, nationella myndigheter och andra svenska städer utvecklas och stärks kontinuerligt, där den årliga revideringen av det nationella Klimatkontrakt 2030 utgör bas.
- Umeå har inom EU-missionen 100 klimatneutrala och smarta städer en s.k. Mission label och ett Climate City Contract. I och med det genomförs ett aktivt arbete med NetZeroCities inom specifika utvecklingsområden, bland annat har support getts kring utvecklad partnerskapsmodell för Umeå klimatfärdplan och utveckling av Umeås klimatportfölj.

Status i underliggande planer och program

Tabell 1 Kortfattad bedömning av relaterade styrdokument till programmet.

Relaterade dokument till program för klimatneutralitet	Bedömning
Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)	Reviderad plan tas fram
Cykeltrafikprogram (KF 2018)	Mer arbete krävs
Energiprogram (KF2025)	Enligt plan
Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)	Mer arbete krävs
Godstrafikprogram (KF 2018)	Mer arbete krävs
Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2016)	Ny policy tas fram
Kollektivtrafikprogram (KF 2021)	Mer arbete krävs
Näringslivsstrategi Umeå kommun (KF 2019)	Enligt plan
Parkeringsprogram (KS 2013)	Ej aktuellt
Riktlinjer för resor i tjänsten, Umeå kommun (KS 2016)	Ersatt av ny resepolicy
Strategiska planen (KF 2016)	Enligt plan
Trafiksäkerhetsprogram (KF 2014)	Ej aktuellt
Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)	Enligt plan
Umeås lokala miljömål (KF 2020)	Mer arbete krävs
Åtgärdsplan för minskade utsläpp av växthusgaser (KF 2009)	Enligt plan
Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF)	Mer arbete krävs
Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål, 2022-2025	Mer arbete krävs
Umeå klimatfärdplan	Mer arbete krävs
Undertecknade åtaganden	
Klimatkontrakt 2030	Enligt plan
Circular Cities Declaration	Mer arbete krävs
Covenant of Mayors	Mer arbete krävs
Cities Race to Zero	Enligt plan

Definitioner

Fördelning av beräknade utsläpp 2021

Här presenteras en uppdelning av utsläppen från olika sektorer under 2021.

- Stationär energi: Denna sektor inkluderar utsläpp från bostadsbyggnader, kommersiella och institutionella byggnader, industribyggnader och jordbruk. Bostadsbyggnader står för den största delen av utsläppen inom denna kategori.
- Transporter: Vägtrafik dominerar denna sektor med det högsta antalet utsläpp, följt av terrängfordon och arbetsmaskiner. Det har skett en ökning av utsläppen från 2019 till 2021.
- Avfall: Utsläppen från denna sektor kommer främst från fast avfallshantering och avloppsvatten. Det har varit en minskning av utsläppen från 2019 till 2021.
- IPPU (Industriell process och produktanvändning): Det har skett en ökning av utsläppen från industriella processer från 2019 till 2021.
- AFOLU (Jordbruk, skogsbruk och annan markanvändning): Utsläppen från denna sektor har varit relativt konsekventa, med boskap som den största källan till utsläpp.

Utsläpp som genereras från fossilandelen i energiåtervinningen ur avfall inkluderar ett regionalt upptag av avfall och inkluderas i de territoriella utsläppen. Umeå kommun står för ca 25% av mängden avfall.

Sammanfattningsvis visar diagrammet att de största utsläppskällorna är stationär energi och transporter.

Utsläpp Umeå [kton CO₂e] jmf med Parisavtal

De beräknade utsläpp som visas är samma data som Umeå kommun rapporterar till exempelvis CDP och Covenant of Mayors och de är beräknade enligt en standardmetod (GPC-CRF).

Enligt www.klimatkollen.se (vilket ligger i linje med tidigare beräknad koldioxidbudget i Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål, 2022-2025) behöver utsläppen i Umeå minska med drygt 20% per år från 2021 för att vara i linje med Parisavtalet och inom den beräknade koldioxidbudgeten 1139 kton CO₂.

Sammanfattningsvis visar diagrammet att de totala klimatutsläppen i Umeå under de senaste åren har legat ganska stilla (undantag 2020 pga. pandemi) och att de inte minskar i den hastighet som krävs enligt Parisavtalet.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Umeå kommun har en målsättning om att Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton koldioxidekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050. Exempel på konsumtion omfattat av målsättningen är byggmaterial, livsmedel, möbler etc.

Vad är scopen?

Scope 1 (direkta utsläpp): Dessa utsläpp kommer direkt från källor som ägs eller kontrolleras av organisationen, till exempel från förbränning i anläggning och fordon.

Scope 2 (indirekta utsläpp från energi): Dessa utsläpp kommer från produktion av elektricitet och värme, som köps och konsumeras av organisationen.

Scope 3 (övriga indirekta utsläpp): Dessa utsläpp uppstår från källor som inte ägs eller kontrolleras av organisationen, men som är en del av dess värdekedja. Det kan inkludera allt från inköpta varor och tjänster till anställdas pendling och avfallshantering.

Uppdatering av data för territoriella utsläpp

Uppdatering av data i de nationella databaserna för de territoriella utsläppen sker i augusti. Datat har en eftersläpning på ca 1½ år.

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-14

§ 43

Diariennr: PN-2025/00031

Nämndinitiativ: Förstärkta kontroller vid anställning i Umeå kommun; Hans Lindberg (S)

Beslut

Personalnämnden beslutar

att ärendet i sin helhet återremitteras så att beredningen även kan omfatta den proposition till riksdagen som ska behandlas i november 2025 och bör innehålla förslag till lagstiftning om kontroller inför anställning inom socialtjänst och äldreomsorg, utifrån utredning Ds 2024:24.

Reservation - Mikael Thyni (M) och Josefin Gustafsson (M).

Ärendebeskrivning

I Umeå kommun är kommunstyrelsen enligt reglemente anställande myndighet och därmed ansvarig att besluta i frågor som gäller inriktningsbeslut och tolkning av arbetsrättsliga förutsättningar, såsom krav på registerkontroller inför anställning i kommunens verksamheter. Redan idag sker inför anställning en rad kontroller och i delar av verksamheten har det sedan tidigare funnits ett rättsligt stöd att kräva registerutdrag som underlag inför bedömning. Främst har denna lagstiftning nyttjats inom barn och utbildningsverksamheter samt socialtjänstverksamhet i enlighet med tidigare kommunala beslut.

Under senaste år har en rad tillkommande och förändrade omvärldsfaktorer nationellt och lokalt satt ljuset på behov för att registerkontroller ska göras även inför andra anställningar, bland annat inom funktions- och äldreomsorgsverksamhet. Äldre och personer med funktionsnedsättning kan ofta ha ett skyddsbehov utifrån nedsatt fysisk, psykisk eller intellektuell förmåga och kan ha svårigheter att skydda sig mot brott. Dessa grupper är särskilt utsatta genom sin beroendeställning i relation till vård- och omsorgspersonal. Särskilt framträdande är skyddsbehovet när insatser sker i den enskildes hem. Behov uppmärksammas nationellt om att kommunerna behöver

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Personalnämnden**Protokollsutdrag**
2025-10-14

författningsstöd för att kunna göra registerkontroll av den som erbjuds anställning eller på annan liknande grund erbjuds eller tilldelas uppgifter för att utföra vissa insatser i hemmet åt äldre eller personer med funktionsnedsättning.

För att förtydliga Umeå kommuns principer och ställningstaganden kring registerutdrag från brotts- och misstankeregister inför anställning, har Stadsledningskontorets HR-avdelning genom uppdrag från personalnämnden och kommunstyrelsen under 2025 utrett möjlighet till

- bredare tillämpningen i Umeå kommun utifrån befintliga lagkrav och lagmöjligheter till registerkontroll inför anställning.
- implementering av förväntad ny lagstiftning utifrån Ds 2024:24 om utökade registerkontroller inför anställning.
- i väntan på nationell lagstiftning, på frivillig basis, inhämta uppgifter ur belastnings- och misstankeregister vid anställning eller annan form av tjänstgöring i kommunal vård och omsorg.

Arbetet sammanfattas i beslutsunderlaget "Registerkontroller inför anställning. Registerkontroller inför anställning. Förslag om tillämpning i Umeå kommun utifrån befintlig lagstiftning september 2025, samt frivilliga kontroller i väntan på tillkommande lagstiftning" och omfattar förslag på hur Umeå kommun ska hantera registerutdrag för arbete med äldre personer och personer med funktionsnedsättning samt förslaget på utökade uppgifter med mera vid befintliga kontroller inför arbete med barn.

Utredningen omfattar grundprinciper och därmed förslag på vilka kontroller som ska genomföras med stöd från befintlig lagstiftning samt tillkommande frivilliga kontroller för de områden där tillkommande lagstiftning är förväntad samt förslag på hur Umeå kommun genom delegation kommunstyrelsen utifrån beslutets grundprinciper kan upprätthålla krav på registerkontroll inför anställning i takt med verksamhets- och tjänsteförändringar.

Utredningen omfattar inte förslag till hantering av registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetsskydd som föreslås i Ds 2024:24. Inte heller omhändertas eventuella förslag till lagstiftning med anledning av den i september 2025 lagda kommittédirektivet för "Ett ändamålsenligt regelverk för bakgrundskontroller" (Dir. 2025:83).

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-14

Beslutsunderlag

Utredningen "Registerkontroller inför anställning. Förslag om tillämpning i Umeå kommun utifrån befintlig lagstiftning september 2025, samt frivilliga kontroller i väntan på tillkommande lagstiftning."

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist, SLK HR
Charlotta Niemi, SLK HR
Linda Nejdsäter, SLK HR

Personalnämndens beslutsordning

Yrkanden

Mikael Thyni (M) och **Josefin Gustafsson (M)** – bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Tomas Wennström (S), - att ärendet i sin helhet återremitteras så att beredningen även kan omfatta den proposition till riksdagen som ska behandlas i november 2025 och bör innehålla förslag till lagstiftning om kontroller inför anställning inom socialtjänst och äldreomsorg, utifrån utredning Ds 2024:24.

Propositionsordning som godkänns

Ordföranden ställer bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot Wennströms yrkande om återremiss. Personalnämnden beslutar att återremittera ärendet.

Votering begärs.

Ja-röst för bifall till återremiss

Nej-röst för bifall till tjänsteskrivelsens förslag

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-14

Omröstningsresultat

Ledamot/tjänstgörande ersättare	Ja	Nej	Avstår
Tomas Wennström (S)	x		
Mikael Thyni (M)		x	
Andreas Lundgren (S)	x		
Carin Nilsson (S)	x		
Josefin Gustafsson (M)		x	
Lennart Arvidsson (V)	x		
Åke Gustafsson (C)	x		
Summa	5	2	

Med 5 ja-röster mot 2 nej-röster beslutar personalnämnden enligt Wennströms yrkande; att återremittera ärendet.

Reservation

Mikael Thyni (M) och Josefin Gustafsson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

§ 205

Diariennr: KS-2024/00830

Ny policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa förslag till policy för inköps- och upphandlingsverksamhet

att fastställa förslag till komplettering av reglemente för nämnder och styrelse

att ge samtliga nämnder i uppdrag att se över och vid behov justera nämndens delegationsordning med anledning av reglementesförändring

att fastställa förslag till riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

att upphäva tidigare styrning på området i form av:

- Inköps- och upphandlingspolicy KF 2016-12-19
- Riktlinjer till policy för upphandling och inköp (infogade i policy) KF 2016-12-19
- Regler för inköp och upphandling i Umeå kommun
- Strategidokument för upphandlingar med sociala krav i Umeå kommunkoncern 2018-06-07
- Ansvar- och rollfördelning vid upphandling inom Umeå kommun
- Riktlinjer för direktupphandlingar i Umeå kommun

Reservation

Bore Sköld, för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Davis Kaza, för Arbetarpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa plan för implementering av policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet 2025-2027

(beslutet gäller under förutsättning att kommunfullmäktige fastställer policy, riktlinje och reglementesförändring)

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun anskaffar varor och tjänster till ett avsevärt värde årligen. För helåret 2024 uppgick Umeå kommuns påverkbara spend till 3 310 mnkr.

Kommunrevisionen genomförde under 2022 två granskningar relaterade till kommunens Inköpsverksamhet. Dels en granskning av kommunens inköps- och upphandlingsprocess, dels en granskning av kommunens avtalsförvaltning. De rekommendationer kommunrevisionen lämnade till kommunstyrelsen var bland annat att:

- Prioritera revidering av styrdokument avseende inköp och upphandling
- Tydliggör den strategiska styrningen avseende upphandlingsfrågor utifrån ett koncernperspektiv, för att tillse den helhetssyn och effektivitet som uttalas i inköps- och upphandlingspolicyn.
- Tydliggör roll- och ansvarsfördelning avseende kommunövergripande och nämndspecifika upphandlingsbehov, beslut och -processer, inklusive delegation
- Stärk kontroll och uppföljning avseende kommunens totala inköp, för att kunna identifiera och vidta åtgärder rörande otillåtna köpbeteenden i organisationen.

Parallellt med att revisionen genomförde dessa två granskningar gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att med start 2023 *genomföra en revidering av upphandlingspolicyn och tillhörande riktlinjer (tilläggsuppdrag 2022:11).*

Nuläges- och omvärldsanalys

Umeå kommun
Kommunfullmäktige**Protokollsutdrag**
2025-10-27

Uppdraget fördelades till Stadsledningskontoret och ekonomidirektör Lena Höök Gustafsson som i sin tur gav kommunens upphandlingschef respektive ledningskoordinator i uppdrag att genomföra nulägesanalys av Umeå kommun och omvärldsanalys av kommuner som är jämförbara med Umeå sett till storlek, antal anställda, kommuntyp etc. De kommuner som ingått i omvärldsanalysen är Helsingborg, Linköping, Lund, Uppsala, Västerås och Örebro. Under arbetets gång har även Göteborgs stad infogats i omvärldsanalysen. Omvärldsbevakningen har gett kunskap om hur andra kommuner valt att organisera och styra sin upphandlingsverksamhet. Arbetet har huvudsakligen skett genom dokumentgranskning för att undersöka hur kommunerna arbetar med styrning och ansvarsfördelning inom upphandlingsområdet, i något fall har kontakt tagits med enskild kommun för att få ytterligare information.

Direkt efter att omvärldsanalysen sammanställts påbörjades arbete med nulägesanalys. Nulägesanalysen har haft fokus på att:

- Upparbeta fakta om Umeå kommuns inköpsverksamhet
- Undersöka i vilken grad inköp och upphandling vilar på en strategisk ansats
- I dialogform fånga synpunkter/reflektioner från de förvaltningar som har väsentlig andel av kommunens inköpsvolym (spend).

Omvärldsanalys och nulägesanalys har presenterats för KSnau, KShu, äldrenämnden och kulturnämnden samt för representanter för Upphandlingsmyndigheten. Omvärlds- och nulägesanalys har även presenterats i ett flertal olika forum internt inom kommunen.

Se bilaga 5 för beskrivning av föreslagen förändring inkl slutsatser från omvärlds- och nulägesanalys.

Beredning av nya styrdokument

Mot bakgrund av genomförd omvärlds- och nulägesanalys och genomförda revisionsgranskningar upparbetades förslag till förändrad policy respektive riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet. Information om de föreslagna förändringarna har lämnats till Stadsdirektörens forum, Centrala samverkansgruppen, Stabsnätverket, Ekonomidirektörens ledningsgrupp och Kommunens upphandlingsråd.

Remissförfarande

Kommunstyrelsen beslutade den 18 mars att överlämna remissutgåva av ny policy för inköps- och upphandlingsverksamhet till kommunens nämnder och bolag för yttrande samt att överlämna remissutgåva av ny riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet till kommunens nämnder för yttrande. Två välbesökta remisskonferenser genomfördes under remisstiden. Totalt inkom 12 remissyttranden från kommunens nämnder, synpunkter på förslag till ny policy för inköp- och upphandlingsverksamhet från UKF och bolagskoncernen inhämtades via dialog med UKFs VD.

Remissammanställning och förslag till hantering av specifika synpunkter som framkommit i remissyttranden presenterades för kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott den 5 aug. Se bilaga 6 för remissammanställning, vidtagna åtgärder och remissyttranden från nämnd.

Slutberedning

De synpunkter som inkom i remissyttranden från kommunens nämnder har hanterats genom:

- Revidering/justering av förslag till policy och riktlinje
- Revidering/justering av förslag till plan för implementering.

Se bilaga 1 – Förslag till policy för inköps- och upphandlingsverksamhet

Se bilaga 2 – Riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Se bilaga 3 – Förslag till förändring av reglemente för nämnder och styrelse

Se bilaga 4 – Plan för implementering av policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Observera att Kommunstyrelsen redan idag har fullmäktiges mandat att fastställa kommungemensamma riktlinjer och anvisningar inom inköps- och upphandlingsområdet. Men då föreslagen förändring är av principiell karaktär så tillställs även riktlinjen (bilaga 2) till kommunfullmäktige för fastställande. Kommunstyrelsens mandat att revidera fastställd riktlinje kvarstår (om principiell förändring sker ska den dock tillställas kommunfullmäktige för prövning).

Specifika förtydliganden

I enskilda remissyttranden från några nämnder har det framkommit missförstånd angående förändringarnas inverkan på Upphandlingsbyråns fortsatta roll och funktion.

De förändringar som föreslås i policy, riktlinje och reglemente syftar huvudsakligen till fyra saker:

1. Stärka kommunens förmåga att nyttja inköps- och upphandlingsverksamheten i strategiskt hänseende
2. Tydliggöra roll- och ansvarsfördelning på politisk nivå, dvs tydliggöra nämndernas ansvar för och mandat att förbereda, genomföra och realisera enskilda upphandlingar.
3. Stärka avtalsuppföljning och kontroll för att motverka välfärds kriminalitet och oseriösa aktörer.
4. Säkra att kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning/höjd beredskap

För enskilda nämnder/förvaltningar innebär detta dels att beslut som hittills hanterats av kommunstyrelsen eller dess utskott i högre omfattning kommer hanteras av enskild nämnd, dels en nödvändig ambitionshöjning avseende avtalsuppföljning och kontroll.

Stadsledningskontorets Upphandlingsbyrå kommer dock kvarstå som samordnad funktion under kommunstyrelsen och även framgent ge nämnder och förvaltningar stöd i förberedelse, genomförande och realisering av enskilda upphandlingar.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 – Förslag till policy för inköps- och upphandlingsverksamhet

Bilaga 2 – Förslag till riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Bilaga 3 – Förslag till förändring av reglemente för nämnder och styrelse

Bilaga 4 - Plan för implementering av policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Bilaga 5 - Beskrivning av föreslagen förändring inkl slutsatser från omvärlds- och nulägesanalys.

Bilaga 6 – Remissammanställning, vidtagna åtgärder samt remissyttranden från nämnder.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

Beredningsansvariga

Dan Gideonsson
Urban Dahlgren

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Bore Sköld (V) - Att ärendet återremitteras för att komplettera den föreslagna policyn och riktlinjerna med konkreta formuleringar relaterade till miljö- och klimathänsyn samt hänsynstagande till sociala och arbetsrättsliga kriterier vid inköp och upphandling.

Propositionsordning som godkänns

Avslag mot bifall till Bore Skölds återremissyrkande. Ordföranden finner att utskottet avslår återremissyrkandet.

Bifall mot avslag till tjänsteskrivelsens förslag. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Bore Sköld (V) - Att ärendet återremitteras för att komplettera den föreslagna policyn och riktlinjerna med konkreta formuleringar relaterade till miljö- och klimathänsyn samt hänsynstagande till sociala och arbetsrättsliga kriterier vid inköp och upphandling.

Propositionsordning som godkänns

Avslag mot bifall till Bore Skölds återremissyrkande. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå återremissyrkandet.

Bifall mot avslag till näringslivs- och arbetsutskottets förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Hans Lindberg, Janet Ågren, Bore Sköld, Arvid Lundberg, Davis Kaza, Anders Norqvist, Lena Andersson och Lars Brännström.

Yrkanden

Hans Lindberg (S), Janet Ågren (S), Arvid Lundberg (MP), Anders Norqvist (L) och Lena Andersson (M) – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bore Sköld (V) och Jan-Olov Carlsson (V) – Att ärendet återremitteras för att komplettera den föreslagna policyn och riktlinjerna med konkreta formuleringar relaterade till miljö- och klimathänsyn samt hänsynstagande till sociala och arbetsrättsliga kriterier vid inköp och upphandling.

Davis Kaza (AP) – Avslag till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Ärendet ska avgöras idag *mot* att ärendet ska återremitteras. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Bifall mot avslag till kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla kommunstyrelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld, för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

Davis Kaza, för Arbetarpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Beslutet ska skickas till

Beslut om policy för inköps- och upphandlingsverksamhet ska skickas till samtliga nämnder, bolag och kommunrevisionen.

Beslut om riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet, beslut om förändring av reglemente för nämnder och styrelse samt plan för implementering ska skickas till samtliga nämnder och kommunrevisionen.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

§ 205

Diariennr: KS-2024/00830

Ny policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa förslag till policy för inköps- och upphandlingsverksamhet

att fastställa förslag till komplettering av reglemente för nämnder och styrelse

att ge samtliga nämnder i uppdrag att se över och vid behov justera nämndens delegationsordning med anledning av reglementesförändring

att fastställa förslag till riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

att upphäva tidigare styrning på området i form av:

- Inköps- och upphandlingspolicy KF 2016-12-19
- Riktlinjer till policy för upphandling och inköp (infogade i policy) KF 2016-12-19
- Regler för inköp och upphandling i Umeå kommun
- Strategidokument för upphandlingar med sociala krav i Umeå kommunkoncern 2018-06-07
- Ansvar- och rollfördelning vid upphandling inom Umeå kommun
- Riktlinjer för direktupphandlingar i Umeå kommun

Reservation

Bore Sköld, för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Davis Kaza, för Arbetarpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa plan för implementering av policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet 2025-2027

(beslutet gäller under förutsättning att kommunfullmäktige fastställer policy, riktlinje och reglementesförändring)

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun anskaffar varor och tjänster till ett avsevärt värde årligen. För helåret 2024 uppgick Umeå kommuns påverkbara spend till 3 310 mnkr.

Kommunrevisionen genomförde under 2022 två granskningar relaterade till kommunens Inköpsverksamhet. Dels en granskning av kommunens inköps- och upphandlingsprocess, dels en granskning av kommunens avtalsförvaltning. De rekommendationer kommunrevisionen lämnade till kommunstyrelsen var bland annat att:

- Prioritera revidering av styrdokument avseende inköp och upphandling
- Tydliggör den strategiska styrningen avseende upphandlingsfrågor utifrån ett koncernperspektiv, för att tillse den helhetssyn och effektivitet som uttalas i inköps- och upphandlingspolicyn.
- Tydliggör roll- och ansvarsfördelning avseende kommunövergripande och nämndspecifika upphandlingsbehov, beslut och -processer, inklusive delegation
- Stärk kontroll och uppföljning avseende kommunens totala inköp, för att kunna identifiera och vidta åtgärder rörande otillåtna köpbeteenden i organisationen.

Parallellt med att revisionen genomförde dessa två granskningar gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att med start 2023 *genomföra en revidering av upphandlingspolicyn och tillhörande riktlinjer (tilläggsuppdrag 2022:11).*

Nuläges- och omvärldsanalys

Uppdraget fördelades till Stadsledningskontoret och ekonomidirektör Lena Höök Gustafsson som i sin tur gav kommunens upphandlingschef respektive ledningskoordinator i uppdrag att genomföra nulägesanalys av Umeå kommun och omvärldsanalys av kommuner som är jämförbara med Umeå sett till storlek, antal anställda, kommuntyp etc. De kommuner som ingått i omvärldsanalysen är Helsingborg, Linköping, Lund, Uppsala, Västerås och Örebro. Under arbetets gång har även Göteborgs stad infogats i omvärldsanalysen. Omvärldsbevakningen har gett kunskap om hur andra kommuner valt att organisera och styra sin upphandlingsverksamhet. Arbetet har huvudsakligen skett genom dokumentgranskning för att undersöka hur kommunerna arbetar med styrning och ansvarsfördelning inom upphandlingsområdet, i något fall har kontakt tagits med enskild kommun för att få ytterligare information.

Direkt efter att omvärldsanalysen sammanställts påbörjades arbete med nulägesanalys. Nulägesanalysen har haft fokus på att:

- Upparbeta fakta om Umeå kommuns inköpsverksamhet
- Undersöka i vilken grad inköp och upphandling vilar på en strategisk ansats
- I dialogform fånga synpunkter/reflektioner från de förvaltningar som har väsentlig andel av kommunens inköpsvolym (spend).

Omvärldsanalys och nulägesanalys har presenterats för KSnau, KShu, äldrenämnden och kulturnämnden samt för representanter för Upphandlingsmyndigheten. Omvärlds- och nulägesanalys har även presenterats i ett flertal olika forum internt inom kommunen.

Se bilaga 5 för beskrivning av föreslagen förändring inkl slutsatser från omvärlds- och nulägesanalys.

Beredning av nya styrdokument

Mot bakgrund av genomförd omvärlds- och nulägesanalys och genomförda revisionsgranskningar upparbetades förslag till förändrad policy respektive riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet. Information om de föreslagna förändringarna har lämnats till Stadsdirektörens forum, Centrala samverkansgruppen, Stabsnätverket, Ekonomidirektörens ledningsgrupp och Kommunens upphandlingsråd.

Remissförfarande

Kommunstyrelsen beslutade den 18 mars att överlämna remissutgåva av ny policy för inköps- och upphandlingsverksamhet till kommunens nämnder och bolag för yttrande samt att överlämna remissutgåva av ny riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet till kommunens nämnder för yttrande. Två välbesökta remisskonferenser genomfördes under remisstiden. Totalt inkom 12 remissyttranden från kommunens nämnder, synpunkter på förslag till ny policy för inköp- och upphandlingsverksamhet från UKF och bolagskoncernen inhämtades via dialog med UKFs VD.

Remissammanställning och förslag till hantering av specifika synpunkter som framkommit i remissyttranden presenterades för kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott den 5 aug. Se bilaga 6 för remissammanställning, vidtagna åtgärder och remissyttranden från nämnd.

Slutberedning

De synpunkter som inkom i remissyttranden från kommunens nämnder har hanterats genom:

- Revidering/justering av förslag till policy och riktlinje
- Revidering/justering av förslag till plan för implementering.

Se bilaga 1 – Förslag till policy för inköps- och upphandlingsverksamhet

Se bilaga 2 – Riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Se bilaga 3 – Förslag till förändring av reglemente för nämnder och styrelse

Se bilaga 4 – Plan för implementering av policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Observera att Kommunstyrelsen redan idag har fullmäktiges mandat att fastställa kommungemensamma riktlinjer och anvisningar inom inköps- och upphandlingsområdet. Men då föreslagen förändring är av principiell karaktär så tillställs även riktlinjen (bilaga 2) till kommunfullmäktige för fastställande. Kommunstyrelsens mandat att revidera fastställd riktlinje kvarstår (om principiell förändring sker ska den dock tillställas kommunfullmäktige för prövning).

Specifika förtydliganden

I enskilda remissyttranden från några nämnder har det framkommit missförstånd angående förändringarnas inverkan på Upphandlingsbyråns fortsatta roll och funktion.

De förändringar som föreslås i policy, riktlinje och reglemente syftar huvudsakligen till fyra saker:

1. Stärka kommunens förmåga att nyttja inköps- och upphandlingsverksamheten i strategiskt hänseende
2. Tydliggöra roll- och ansvarsfördelning på politisk nivå, dvs tydliggöra nämndernas ansvar för och mandat att förbereda, genomföra och realisera enskilda upphandlingar.
3. Stärka avtalsuppföljning och kontroll för att motverka välfärds kriminalitet och oseriösa aktörer.
4. Säkra att kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning/höjd beredskap

För enskilda nämnder/förvaltningar innebär detta dels att beslut som hittills hanterats av kommunstyrelsen eller dess utskott i högre omfattning kommer hanteras av enskild nämnd, dels en nödvändig ambitionshöjning avseende avtalsuppföljning och kontroll.

Stadsledningskontorets Upphandlingsbyrå kommer dock kvarstå som samordnad funktion under kommunstyrelsen och även framgent ge nämnder och förvaltningar stöd i förberedelse, genomförande och realisering av enskilda upphandlingar.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 – Förslag till policy för inköps- och upphandlingsverksamhet

Bilaga 2 – Förslag till riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Bilaga 3 – Förslag till förändring av reglemente för nämnder och styrelse

Bilaga 4 - Plan för implementering av policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Bilaga 5 - Beskrivning av föreslagen förändring inkl slutsatser från omvärlds- och nulägesanalys.

Bilaga 6 – Remissammanställning, vidtagna åtgärder samt remissyttranden från nämnder.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

Beredningsansvariga

Dan Gideonsson
Urban Dahlgren

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Bore Sköld (V) - Att ärendet återremitteras för att komplettera den föreslagna policyn och riktlinjerna med konkreta formuleringar relaterade till miljö- och klimathänsyn samt hänsynstagande till sociala och arbetsrättsliga kriterier vid inköp och upphandling.

Propositionsordning som godkänns

Avslag mot bifall till Bore Skölds återremissyrkande. Ordföranden finner att utskottet avslår återremissyrkandet.

Bifall mot avslag till tjänsteskrivelsens förslag. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Bore Sköld (V) - Att ärendet återremitteras för att komplettera den föreslagna policyn och riktlinjerna med konkreta formuleringar relaterade till miljö- och klimathänsyn samt hänsynstagande till sociala och arbetsrättsliga kriterier vid inköp och upphandling.

Propositionsordning som godkänns

Avslag mot bifall till Bore Skölds återremissyrkande. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå återremissyrkandet.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

Bifall mot avslag till näringslivs- och arbetsutskottets förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Hans Lindberg, Janet Ågren, Bore Sköld, Arvid Lundberg, Davis Kaza, Anders Norqvist, Lena Andersson och Lars Brännström.

Yrkanden

Hans Lindberg (S), Janet Ågren (S), Arvid Lundberg (MP), Anders Norqvist (L) och Lena Andersson (M) – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bore Sköld (V) och Jan-Olov Carlsson (V) – Att ärendet återremitteras för att komplettera den föreslagna policyn och riktlinjerna med konkreta formuleringar relaterade till miljö- och klimathänsyn samt hänsynstagande till sociala och arbetsrättsliga kriterier vid inköp och upphandling.

Davis Kaza (AP) – Avslag till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Ärendet ska avgöras idag *mot* att ärendet ska återremitteras.
Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Bifall mot avslag till kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla kommunstyrelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld, för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

Davis Kaza, för Arbetarpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Beslutet ska skickas till

Beslut om policy för inköps- och upphandlingsverksamhet ska skickas till samtliga nämnder, bolag och kommunrevisionen.

Beslut om riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet, beslut om förändring av reglemente för nämnder och styrelse samt plan för implementering ska skickas till samtliga nämnder och kommunrevisionen.



Riktlinje

Riktlinje för upphandling- och inköpsverksamhet

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Diarienummer:
KS 2024/00830

**Datum och paragraf för
beslutet:** KS 2025-10-14, §183

Riktlinjen styr:
Nämnder och
kommunstyrelse

Dokumenttyp:
Riktlinje

Giltighetstid:
Tills vidare.
Riktlinjen ska aktualitets- och
relevans-prövas senast 2027-12-31

Dokumentansvarig:
SLK - Avdelningen för ekonomi
& styrning

Innehåll

Bakgrund.....	3
Syfte.....	3
Lagar och andra krav	3
Vilka berörs av riktlinjen.....	3
Begrepp och definitioner	3
Relaterade styrdokument	4
Ändamålsenlig och effektiv upphandlings- och inköpsverksamhet.....	5
Stödjande processer och förhållningsätt	5
Olika typer av upphandlingar och avtal	6
Nämndsspecifika upphandlingar och avtal	6
Nämndsgemensamma upphandlingar och avtal	6
Kommungemensamma upphandlingar och avtal	6
Samordnade upphandlingar.....	6
Umeå kommun som inköpscentral och anslutning till andra inköpscentraler	7
Direktupphandlingar	8
Affärsmässighet och dialog	9
Gemensam inköpsprocess.....	10
Från molnfri höjd till verkstad – från strategi till praktik	11
Kommunens egna resurser.....	13
Organisation, kommunikation och kompetens	14
Kontroll och uppföljning	15
Bilaga 1 – principiell utformning av Umeå kommuns inköpsprocess	16

Bakgrund

Syfte

Syfte med denna riktlinje är att säkerställa att utformning av Umeå kommuns upphandlings- och inköpsverksamhet sker i enlighet med de förhållningsätt och principer som kommunfullmäktige fastställt i Policy för upphandling.

Samt att kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet följs upp och att information, uppföljning och lärdomar från genomförda upphandlingar samt genomförda avrop ska aggregeras så att det är möjligt att följa i vilken omfattning inriktningsmål, prioriteringar och vägval tillgodoses.

Lagar och andra krav

Den svenska upphandlingslagstiftningen vilar på EU:s grundprinciper för upphandlingsverksamhet. Den svenska upphandlingslagstiftningen består bl. a. av

- Lagen om offentlig upphandling (LOU)
- Lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF)
- Lagen om upphandling av koncessioner (LUK)
- Lagen om valfrihetssystem (LOV)

Upphandlingslagarna utgör sk förfarandelagstiftning. Det innebär att lagarna anger hur offentliga aktörers upphandlingar och inköp ska gå till, men de reglerar inte vad som ska köpas in.

Vilka berörs av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för Umeå kommuns nämnder och styrelse.

Begrepp och definitioner

Anskaffning – avser de åtgärder kommunen vidtar för att köpa eller hyra (leasa) varor och tjänster som kommunens verksamhet behöver

Avtalsägare	Den som undertecknat avtal med leverantör eller inköpscentral
Avtalsförvaltning	förvaltning och administration av organisationens avtal.
Avtalsuppföljning	syftar till att säkerställa att leverantören levererar det som är efterfrågat och uppfyller de krav som är ställda i upphandlingsdokumenten.

Direktupphandling	Direktupphandling är en förenklad upphandlingsprocess som kan användas när värdet på det som ska köpas understiger en viss gräns
Inköp	Avser köp av varor och tjänster
Inköpsprocessen	Avser hela kedjan från behov av vara/tjänst uppstår tills att leverans har genomförts, kontrollerats och värderats
Kategoristyrning	Styrning av inköp inom en varu/tjänstekategori genom analys, planering, genomförande och uppföljning av de inköp som genomförs inom respektive kategori
Kontrakt	Ett skriftligt avtal med ekonomiska villkor mellan kommunen och en leverantör, som avser en specifik vara, tjänst eller byggtreprenad. Kontrakt uppstår antingen genom en upphandling eller som ett avrop från ett ramavtal. Ett kontrakt är alltid ett bindande åtagande där omfattning, ersättning och övriga villkor redan är fastställda
Ramavtal	Ett ramavtal är ett avtal som fastställer villkoren för kontrakt som senare ska tilldelas under en viss tidsperiod. Ramavtal kan tecknas för upphandlingar av såväl varor och tjänster som byggtreprenader
Spend	Inköpsvolym i kr för påverkbara inköp under angiven tidsperiod
System	Avser det system av styrning, processer/aktiviteter, information och kompetens som behövs för att tillgodose behov
Upphandling	Avser de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggtreprenader genom tilldelning av kontrakt över direktupphandlingsgränsen
Upphandlingsprocess	Avser hela kedjan från förberedelse och genomförande av upphandling, till uppföljning, utvärdering och realisering av avtal
Varu/tjänstekategori	En grupp av varor eller tjänster med vissa gemensamma egenskaper

Relaterade styrdokument

Umeå kommuns policy för upphandlings- och inköpsverksamhet är tillsammans med fastställt reglemente för nämnder och styrelse samt denna riktlinje de dokument som tillsammans i huvudsak reglerar utformning av upphandlings- och inköpsverksamhet i Umeå kommun. Nedan är andra styrande dokument som styr området:

- Av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv
- Riktlinje för god ekonomisk hushållning

- Policy, plan och riktlinje för civilberedskap
- Riktlinje för intern styrning och kontroll
- Riktlinje för styrning och uppföljning av privata utförare

Ändamålsenlig och effektiv upphandlings- och inköpsverksamhet

All anskaffning av varor, tjänster och entreprenader ska baseras på en helhetssyn där kommunens gemensamma intresse har företräde framför enskild verksamhets intresse om dessa står i konflikt med varandra.

Varje nämnd och styrelse i kommunen är en egen upphandlande myndighet och ansvarar för sin egen interna kontroll i frågor som rör inköp och upphandling. Varje nämnd har att verka för att de principer och förhållningsätt som fastställts i kommunfullmäktiges policy för upphandling- och inköpsverksamhet tillgodoses. Varje nämnd har ansvar att upprätthålla en ändamålsenlig organisation i inköps- och upphandlingsfrågor.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillgodose krav på en ändamålsenlig och effektiv inköpsverksamhet. I detta ansvar ingår att upprätthålla de processer och den organisation/kompetens som kommunstyrelsen behöver för att tillgodose kommunstyrelsens roll och ansvar.

Stödjande processer och förhållningsätt

Kommunstyrelsen har i uppdrag att ta fram och tillhandahålla kommungemensamma processer, stödsystem, digitala tjänster etcetera som behövs för att implementera de principer/förhållningsätt som kommunfullmäktige fastställt i policy för upphandling och inköp.

Olika typer av upphandlingar och avtal

Nämndsspecifika upphandlingar och avtal

Nämnd som, efter behovsanalys, är ensam om ett behov och initierar en upphandling blir automatiskt avtalsägare och ansvarar för avtalsrealisering (dvs implementering, förvaltning och uppföljning av avtalet), stöd ges av Stadsledningskontorets upphandlingsbyrå.

Nämndsgemensamma upphandlingar och avtal

När flera nämnder har ett gemensamt behov ska den nämnd som har ett utpekat nämndspecifikt ansvarsområde och tillhörande befogenhet bli avtalsägare. Avtalsägaren ansvarar för upphandlingen och genomför den tillsammans med utsedda representanter från övriga deltagande nämnder och med stöd av Stadsledningskontorets upphandlingsbyrå. Det är varje nämnds ansvar att kartlägga och specificera sina respektive behov samt medverka med sin förmåga i upphandlingsarbetet. Varje part som ingår i eller avropar från nämndsgemensamma upphandlingar har ansvar för att realisera upphandling (implementera, följa upp och utvärdera avtal) i enlighet med den omfattning som parten avropar från sådan upphandling. Den nämnd som utgör avtalsägare ansvarar för sammanställning av avtalsuppföljning.

Kommungemensamma upphandlingar och avtal

Upphandling av övergripande karaktär, exempelvis avtal där flertalet av kommunens nämnder har likartade behov och sakkunskap saknas hos en specifik nämnd, är en kommungemensam upphandling. Kommunstyrelsen är avtalsägare för kommungemensamma upphandlingar. Detta gäller också när det saknas utpekat ansvarsområde. Kommunstyrelsen har även rätt att på eget initiativ initiera denna typ av upphandling. Varje part som ingår i eller avropar från kommungemensamma upphandlingar har ansvar för att realisera upphandling (implementera, följa upp och utvärdera avtal) i enlighet med den omfattning som parten avropar från sådan upphandling. Kommunstyrelsen som avtalsägare för kommungemensamma upphandlingar ansvarar för sammanställning av avtalsuppföljning.

Samordnade upphandlingar

För att använda skattemedel på ett resurseffektivt sätt och för att arbeta strategiskt eftersträvas att upphandlingar samordnas. Samordning kan ske med bland annat Umeå kommuns helägda bolag och andra upphandlande myndigheter såsom närliggande kommuner och regionen.

Om det är aktuellt att genomföra en samordnad upphandling utses en av parterna till att vara huvudansvarig för att genomföra upphandlingen. Huvudregeln är att övriga parter ska delta och bidra till upphandlingsarbetet genom utsedda representanter. Vid samordnade upphandlingar ska fullmakt upprättas mellan parterna. Fullmakt ställs ut till den part som är ansvarig för att genomföra upphandlingen för övriga parter räkning.

Samverkan kan ske i olika former:

- *Ramavtal* – där flera parter ansluter och blir avropsberättigade enligt avtal.
- *Enkla samordnade upphandlingar* – där en part driver upphandlingen och övriga deltar genom fullmakt.
- *Flexibla samordnade upphandlingar* – där parterna gemensamt planerar och delar resurser i upphandlingsarbetet.
- *Uppdrag* – Umeå kommun kan, inom ramen för kommunallagens kompetens och efter beslut av kommunstyrelsen, i egenskap av inköpscentral ta emot uppdrag att genomföra upphandlingar åt andra kommuner, kommunala bolag eller stiftelser där Umeå kommun inte själv är part. Sådana uppdrag ska alltid regleras genom särskilda samverkansavtal som anger omfattning, villkor och avropsrätt.

Kommunstyrelse och nämnder samarbetar med kommunens större helägda bolag i planering och genomförande av upphandlingsarbete. Upphandlingsarbetet fördelas mellan parterna i den mån upphandlingsbehov sammanfaller och samordnad upphandling bedöms vara fördelaktig. Respektive avtalsansvarig har ett ansvar för att följa upp och förvalta det egna avtalet. Övriga bolag ges möjligheten att vara avropsberättigade.

Umeå kommun som inköpscentral och anslutning till andra inköpscentraler

Bedömning av och beslut om anslutning till avtal från annan inköpscentral görs av kommunstyrelsen (nämnd som vill ansluta till inköpscentral lämnar begäran till kommunstyrelsen). Beslut om anslutning till inköpscentral ska baseras på strategiska överväganden och samlad analys som omfattar ekonomi, praktiska avväganden, hållbarhet, beställningsförfaranden med mera.

I de fall Umeå kommun agerar inköpscentral har kommunstyrelsen ansvar för att godkänna vilka parter som tecknar samverkansavtal med kommunen i egenskap av inköpscentral, vilka upphandlingar/kategorier som ska genomföras i samordnade upphandlingar eller via inköpscentralen, val av fullmakt/avropsmodell och avtalsägarskap samt ansvarsfördelning för avtalsförvaltning och uppföljning.

Direktupphandlingar

Direktupphandling är en förenklad upphandlingsprocess som kan användas för icke upprepande inköp när värdet på det som ska köpas understiger en viss beloppsgräns. Om behovet återkommer ska det i stället hanteras genom annonserad upphandling eller genom att teckna ramavtal. Direktupphandling får inte användas för att kringgå regelverket genom att dela upp en anskaffning i mindre delar

Nämnd ansvarar för att:

- minst tre leverantörer tillfrågas vid alla direktupphandlingar över 10 000 kronor
- kontrollera leverantörer som direktupphandlas
- direktupphandlingar över 100 000 kr dokumenteras och att skriftligt avtal/överenskommelse upprättas. Av dokumentationen ska framgå:
 - Det upphandlande bolagets namn
 - Avtalsföremålet, dvs vad som köps in genom avtalet
 - Avtalets löptid och uppskattat totalt värde samt när avtalet ingicks
 - Om och hur konkurrensen togs tillvara
 - Vilka leverantörer som tillfrågades och hur många som lämnade anbud
 - Vilken leverantör som tilldelades avtalet
 - De viktigaste skälen till tilldelningen
- utföra kontroller av att direktupphandlingsgränsen inte överskrids
- leveranskontroll och uppföljning av direktupphandling genomförs
- säkra korrekt attesthantering genom att direktupphandling infogas och attesteras i kommungemensamt e-handelssystem innan den avslutas.

Kommunstyrelsen ansvarar för att:

- Ta fram och utveckla stödjande kommungemensam process ”Genomföra direktupphandling”, i samverkan med kommunens nämnder och förvaltningar, samt att informera, utbilda och ge råd och stöd avseende direktupphandlingar

Affärsmässighet och dialog

Regler om offentlighet och sekretess ska beaktas. Vid alla kontakter ska leverantörerna behandlas lika.

I syfte att främja goda affärer och stärka kommunens anseende som avtalspart och upphandlande myndighet ska dialog föras med leverantörer och anbudsgivare vid inköp och upphandling.

Den som ansvarar för en upphandling ska skaffa sig tillräcklig kunskap om de förutsättningar och villkor som råder på den marknad och i den bransch som upphandlingen avser. Detta kan ske genom bransch/marknadsanalys, genom dialog med branschföreträdare, kontakter med leverantörer eller på annat sätt.

Inköp och upphandlingsverksamhet är ett område som är känsligt för otillbörlig påverkan. Medarbetare eller andra som ansvarar för uppgifter inom området har därför ett särskilt ansvar för att förtroendet för kommunen upprätthålls. De jävsbestämmelser som gäller enligt lag för anställda och förtroendevalda i kommunen ska tillämpas i upphandlingssituationer.

Gemensam inköpsprocess

För att utveckla och effektivisera Umeå kommuns inköps- och upphandlingsverksamhet ska kommunen verka för en gemensam inköpsprocess.

Den gemensamma inköpsprocessen ska utformas så att Umeå kommuns inköps- och upphandlingsverksamhet sker med hög kvalitet och effektivitet.

Den gemensamma inköpsprocessen innehåller tre huvudsakliga delar som tillgodoser kommunens behov av att planera, genomföra och följa upp inköpsverksamheten på strategisk, taktisk och operativ nivå.

Strategiskt inköpsarbete avser kommunens arbete med att planera, genomföra/understödja och följa upp *inköpsverksamheten som helhet* på sådant sätt att områden/frågor som är av strategisk vikt eller betydelse för kommunen hanteras på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Taktiskt inköpsarbete avser styrelsens och respektive nämnds arbete med att planera, genomföra och realisera *enskilda upphandlingar* i enlighet med gällande regelverk för offentlig upphandling och samtidigt säkra att områden/frågor som är av strategisk vikt eller betydelse för kommunen hanteras på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Operativt inköpsarbete avser de inköp/beställningar/avrop som genomförs i kommunens verksamheter, samt den leveransbevakning och fakturahantering som följer av sagda inköp/beställningar/avrop. I det operativa inköpsarbetet ingår även förberedelse, planering genomförande och uppföljning av direktupphandlingar.

Kommunstyrelsen ansvarar för:

- kommunens gemensamma inköpsprocess och ska i nära samverkan med nämnder och bolag arbeta aktivt med att effektivisera och utveckla processen.

Nämnd ansvarar för:

- att bidra till och delta i arbetet med att effektivisera och utveckla den kommungemensamma inköpsprocessen.

Se bilaga 1 för principiell utformning av kommunens inköpsprocess på strategisk, taktisk och operativ nivå.

Från molnfri höjd till verkstad – från strategi till praktik

I enlighet med av kommunfullmäktige fastställd policy för inköp och upphandling ska Kommunen aktivt använda inköp och upphandling som verktyg för att säkra att

- Kommunens och kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt.
- Att de behov av varor, tjänster och byggtreprenader som nämnd har för att fullgöra sina grunduppdrag tillgodoses
- att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås och att strategisk prioritering får genomslag i enskilda upphandlingar (taktisk nivå) och vid avrop/direktupphandlingar (operativ nivå).
- att kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning och/eller höjd beredskap.
- att välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet, organiserad brottslighet, korruption och jäv förebyggs och motverkas.

Kommunstyrelsen har ansvar för analys, planering och uppföljning av inköpsverksamheten på en organisationsövergripande nivå. Detta sker genom att kommunstyrelsen återkommande följer upp och analyserar kommunens inköpsbeteende, dvs vilka kategorier av varor- och tjänster kommunen köper, hur kommunens inköpsmönster/beteende ser ut över tid och hur det kan förväntas utvecklas framgent¹. Analysen ska särskilt beakta varu-/tjänstekategorier som bedöms vara:

- väsentliga sett till inköpsvolym (spend i kr)
- kritiska för kommunens förmåga att tillgodose sitt välfärdsuppdrag på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
- väsentliga för kommunens förmåga att nå måluppfyllelse inom fastställda inriktningsmål.
- viktiga ur beredskapshänseende
- viktiga i arbetet med att motverka och/eller förebygga välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet samt organiserad brottslighet.

Slutsatser och rekommendationer från genomförda analyser bör förankras med berörda nämnder. Syftet med analysen är att ge kommunstyrelsen underlag för att fastställa vad som särskilt bör prioriteras vid kommande års upphandlingar inom respektive varu-/tjänstekategori.

Årlig inköpsplan

Utifrån genomförd analys och prioritering upparbetar och fastställer kommunstyrelsen årligen inköpsplan för kommande 5-årsperiod. Inköpsplanen ska ses över och revideras årligen. I inköpsplanen tydliggörs de varu-/tjänstekategorier som bedöms vara av strategisk

¹ Text genom att kommunstyrelsen årligen upprättar en sammanställning av kända upphandlingsbehov i kommunens nämnder.

betydelse under dessa år och den förflyttning/förändring som kommunen ska försöka uppnå inom respektive kategori. Inköpsplanen kan även innehålla förslag på krav som kommunen bör ställa i respektive kategori.

Inköpsplanen omsätts i praktiken genom taktiskt inköpsarbete (dvs i genomförandet av enskilda upphandlingar) inom prioriterade varu-/tjänstekategorier. Inköpsplanen följs upp genom uppföljning/utvärdering av ingångna avtal (taktisk nivå) och uppföljning av inköp (operativ nivå). Uppföljning och utvärderingar ska sammanställas för respektive varu-/tjänstekategori och återrapporteras till kommunstyrelsen och berörda nämnder.

Nämnd ska:

- ha god framförhållning och sammanställa och kommunicera de upphandlings- och inköpsbehov nämnden har under kommande år till kommunstyrelsen
- verka för att de kommunövergripande prioriteringar som framgår i kommunens inköpsplan omsätts i de enskilda upphandlingar nämnden genomför eller deltar i.
- säkra att krav ställs vid alla nämndens upphandlingar där så är relevant och rimligt med avseende på inköpets grad av påverkan för att bidra till att kommunen når fastställda inriktningsmål, stärker sin beredskap och/eller motverkar välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet och organiserad brottslighet.

Kommunstyrelsen ska:

- följa upp inköpsmognaden i kommunen och i samverkan med kommunens verksamheter arbeta för att öka och förbättra den
- återkommande följa upp och analysera kommunens inköpsbeteende, dvs vilka kategorier av varor- och tjänster kommunen köper, hur kommunens inköpsmönster/beteende ser ut över tid och hur det kan förväntas utvecklas framgent. Slutsatser och rekommendationer ska kommuniceras med berörda nämnder.
- besluta om övergripande inköpsplan för Umeå kommun och leda och utveckla kommunens kategoristyrning.
- följa upp och bedöma i vilken omfattning fastställd inköpsplan gett önskvärda effekter

Kommunens egna resurser

Innan upphandling/inköp sker ska det undersökas om kommunen har möjlighet att tillgodose behovet med egna resurser. Det finns ett flertal verksamheter inom kommunen som har ett uppdrag att tillhandahålla eller samordna varor och tjänster till övriga verksamheter. Exempelvis när det rör städtjänster, fastighetstjänster och måltider. Men även tjänster inom kommunikation, HR, juridik, anskaffning av fordon eller försäkringar etc. Vid osäkerhet kontakta Stadsledningskontorets Upphandlingsbyrå.

Behov kan också tillgodoses genom att nyttja redan befintliga varor och material inom den egna verksamheten eller inom kommunen, alternativt att varor och material kan repareras och återbrukas.

Anskaffning mellan kommunens bolag och nämnder kan ibland vara upphandlingspliktiga. Vid tveksamhet om vad som gäller i det enskilda fallet ska Stadsledningskontorets Upphandlingsbyrå tillfrågas.

Organisation, kommunikation och kompetens

All anskaffning av varor, tjänster och byggtreprenader ska baseras på en helhetssyn där kommunens gemensamma bästa har företräde framför enskild verksamhets intresse om dessa står i konflikt till varandra.

Kommunfullmäktige har ålagt kommunens nämnder och styrelse att upprätthålla en ändamålsenlig organisation inom upphandlings- och inköpsområdet.

Nämnd ska:

- säkra att det i nämndens förvaltning finns en ändamålsenlig organisation med till exempel ledande befattning med ansvar för inköp och upphandlingsfrågor och utsedda beställare med tydligt mandat över vilka varor eller tjänster som får beställas
- ta initiativ till och aktivt informera andra nämnder samt kommunstyrelsen om nämndens behov av varor/tjänster förändras.
- säkra och stärka inköps- och beställarkompetensen samt att utveckla och förbättra inköpsmognaden i sina respektive förvaltningar.
- genom sin förvaltning bidra med relevant kompetens på såväl strategisk nivå (t ex i arbetet med inköpsplan och kategoristyrningsarbete) och på taktisk nivå (t ex i upphandlingsgrupp).
- använda upphandlade kommungemensamma avtal eller dynamiska inköpssystem.
- använda kommungemensamma digitala tjänster (ex vis E-handelssystem, kommungemensamma avtalsdatabaser etc) används.

Kommunstyrelsen ska:

- leda och driva kommunens gemensamma inköpsprocess, och i samverkan med övriga nämnder arbeta för att effektivisera inköpsprocessen
- företräda kommunen vid strategisk samverkan avseende inköp/upphandling med andra upphandlande myndigheter och aktörer
- ta beslut gällande vilka upphandlingsområden som ska samordnas respektive inte samordnas i kommungemensamma upphandlingar alternativt genom inrättande av dynamiska inköpssystem.

Kontroll och uppföljning

Inköp och upphandlingsverksamhet är ett område som är känsligt för oegentligheter och otillbörlig påverkan. Samtidigt omsätter kommunens inköp stora summor och har en stor påverkan på kommunens möjligheter att nå sina inriktningsmål. Därför är det viktigt att säkerställa en god intern kontroll och uppföljning inom området.

Nämnd ska:

- säkerställa egen internkontroll i frågor som rör inköp och upphandling
- nyttja kommungemensamma system för inköp- och avtalsförvaltning.
- följa upp de avtal nämnden avropar från oavsett om dessa avtal ingåtts genom kommungemensam, nämndsgemensam eller nämndsspecifik upphandling alternativt som följd av direktupphandling för att säkerställa att villkor i avtalen följs under hela avtalsperioden. Omfattningen av uppföljningen ska anpassas till kontraktets värde och övriga förhållanden.
- följa upp sina inköp, exempelvis genom leverans- och fakturakontroll.
- lämna begärda uppgifter till Kommunstyrelsen
- underrätta kommunstyrelsen vid väsentliga avtalsbrott, avvikelser eller andra allvarliga brister hos en leverantör
- vid upphandlingar genomföra nödvändiga riskanalyser och kontrollera leverantörens seriositet i syfte att motverka osund konkurrens, välfärdsbrottslighet, arbetslivskriminalitet och organiserad brottslighet.
- Säkerställa att avrop på ramavtal eller tilldelning av kontrakt från ett dynamiskt inköpsystem görs på ett korrekt sätt.
- kontakta och informera leverantörer som inte tilldelas kontrakt efter tilldelningsbeslut i nämnd om varför de inte tilldelades kontraktet. Detta ska ske på lämpligt sätt utifrån upphandlingens omfattning och art.
- vid behov besluta om egna styrande dokument som komplement till lagstiftning och denna riktlinje.

Kommunstyrelsen ska:

- upprätta årliga övergripande uppföljningar av kommunens samlade inköp och upphandlingar, och nyttja resultatet av uppföljningarna i kommunens planeringsprocess.
- informera kommunfullmäktige om allvarliga avvikelser inom kommunens gemensamma inköpsprocess och vid behov föreslå åtgärder
- bedriva en aktiv avtalsförvaltning och uppföljning av kommungemensamma avtal.
- upparbeta och utveckla kommungemensamma stödsystem för avtalsförvaltning.
- genom information och utbildning stödja kommunens nämnder i frågor som rör kontroll och uppföljning inom inköps- och upphandlingsområdet.

Bilaga 1 – principiell utformning av Umeå kommuns inköpsprocess

Styrning av
inköps-
verksamhet

Organiserande styrning – syftar till att tydliggöra ansvarsfördelning och mandat (reglemente, arbets och delegationsordningar)

Aktiverande styrning – syftar till förflyttning/förändring (fr strategiska mål till krav i enskild upphandling)

Normerande styrning – syftar till att tydliggöra förhållningsätt och krav på system, process, metod/tillvägagångssätt (policy, riktlinjer)

Strategiskt
inköpsarbete

Planera inköpsverksamhet

- Fånga och sortera behov av varor/tjänster (kategori)
- Bedöma och prioritera mål per kategori
- Risk- och sårbarhetsanalys per kategori (IK)
- Planera inköp per kategori
- Planera per nämnd
- Kommunicera och fastställa plan

Genomföra taktiskt och operativt inköpsarbete

- I enlighet med planering
- med ansats att uppnå strategiska mål
- Säkra regelefterlevnad och hantera risk/sårbarhet
- Fånga och hantera avvikelser

Kommungemensamt stöd för den strategiska nivån Ansvar KS

Följa upp och analysera inköpsverksamhet

- Fånga data fr taktiskt och operativt inköpsarbete
- Aggregera och analysera data (strat måluppfyllelse, risk- och sårbarhet, regelefterlevnad samt process/systemeffektivitet)
- Formulera slutsatser
- Rapportera
- Vid behov initiera korrigering av styrning av inköpsverksamhet
- Uppföljning och analys utgör underlag för planering

Uppföljning och analys förutsätter en upprättad process och struktur för avtalsförvaltning och avtalsuppföljning

Taktiskt
inköpsarbete

Förbereda
upphandling

Genomföra
upphandling

Realisera
upphandling

Kommungemensamt stöd för den taktiska nivån Ansvar KS

Operativt
inköpsarbete

Genomföra
inköp/avrop

Kommungemensamt stöd för den operativa nivån Ansvar KS



Policy för upphandlings- och inköpsverksamhet

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Diarienummer:
KS 2024/00830

**Datum och paragraf för
beslutet:** KF 2025-10-27 §205

Policyn styr:
Kommunkoncernen

Dokumenttyp:
Policy

Giltighetstid:
Tills vidare

Dokumentansvarig nämnd:
Kommunstyrelsen

Bakgrund

Syfte

Syftet med policy för upphandling och inköpsverksamhet i Umeå kommun är att tydliggöra de förhållningssätt och principer som ligger till grund för utformningen av Umeå kommuns upphandlings- och inköpsverksamhet.

Lagar och andra krav

Den svenska upphandlingslagstiftningen vilar på EU:s grundprinciper för upphandlingsverksamhet. Den svenska upphandlingslagstiftningen består bl. a. av

- Lagen om offentlig upphandling (LOU)
- Lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF)
- Lagen om upphandling av koncessioner (LUK)
- Lagen om valfrihetssystem (LOV)

Upphandlingslagarna utgör så kallade förfarandelagstiftning. Det innebär att lagarna anger hur offentliga aktörers upphandlingar och inköp ska gå till, men de reglerar inte vad som ska köpas in.

Omfattning och avgränsning

Denna policy tydliggör de övergripande förhållningssätt och principer som ligger till grund för utformningen av Umeå kommuns upphandlings- och inköpsverksamhet.

Denna policy innehåller därför ej alla de områden, mål, inriktningar och krav som kan få inverkan på enskilda upphandlingar och/eller inköp. Sådana mål, inriktningar och krav återfinns i lagstiftning, annan författning eller i andra styrdokument antagna av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnd eller bolagsstyrelse.

Kommunfullmäktiges styrning av utformning av kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet tar sig uttryck i denna policy, i reglemente för nämnder och styrelser samt i ägardirektiv för kommunala bolag.

Kommunfullmäktiges policy kan vid behov kompletteras med:

- Riktlinjer och anvisningar fastställda av kommunstyrelsen för att förtydliga kommunövergripande förhållanden

- Riktlinjer och anvisningar fastställda av enskild nämnd eller enskilt bolag för att förtydliga nämnds- eller bolagsspecifika förhållanden
- Delegationsordning fastställd av kommunstyrelse eller nämnd för att förtydliga ansvar och mandat

Begrepp och definitioner

Anskaffning – avser de åtgärder kommunen vidtar för att köpa eller hyra (leasa) varor och tjänster som kommunens verksamhet behöver

Inköp – avser köp av varor och tjänster

Inköpsprocessen – avser hela kedjan från behov av vara/tjänst uppstår tills att leverans har genomförts, kontrollerats och värderats

Kategoristyrning – styrning av inköp inom en varu/tjänstekategori genom analys, planering, genomförande och uppföljning av de inköp som genomförs inom respektive kategori

Spend – Inköpsvolym i kr för påverkbara inköp under angiven tidsperiod

System – avser det system av styrning, processer/aktiviteter, information och kompetens som behövs för att tillgodose behov

Upphandling – avser de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggentreprenader genom tilldelning av kontrakt över direktupphandlingsgränsen

Upphandlingsprocess – avser hela kedjan från förberedelse och genomförande av upphandling, till uppföljning, utvärdering och realisering av avtal

Varu/tjänstekategori – en grupp av varor eller tjänster med vissa gemensamma egenskaper

Vilka berörs av policyn

Policyn omfattar Umeå kommunkoncern. Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunens nämnder och förvaltningar samt helägda kommunägda bolag. I delägda bolag och andra associationsformer verkar kommunen för att policyn ska tillämpas i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Principer och förhållningssätt

Upphandling och inköp är strategiska verktyg som ska bidra till att:

- Kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt
- Nämnder och bolag kan tillgodose sina respektive ändamål/grunduppdrag.
- Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylls
- Kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning/höjd beredskap
- Kommunen motverkar och förebygger välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet, organiserad brottslighet, korruption och jäv

Strategisk och effektiv anskaffning

Av kommunfullmäktige fastställd prioriteringsordning ska prägla utformning av kommunens inköpsverksamhet samt enskilda upphandlingars utformning och innehåll.

Kommunen ska upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation inom upphandlings- och inköpsområdet.

Detta innebär att kommunen ska utforma upphandlings- och inköpsverksamheten på sådant sätt:

- att kommunens och kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt.
- att den tillgodoser de behov av varor/tjänster/byggentreprenader som nämnder/bolag har för att fullgöra grunduppdrag/tillgodose ändamål.
- att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås och att strategisk prioritering upparbetas och får genomslag i enskilda upphandlingar (taktisk nivå) och avrop/direktupphandlingar (operativ nivå).
- att kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning och/eller höjd beredskap.
- att välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet, organiserad brottslighet korruption och jäv förebyggs och motverkas.

Avtalsförvaltning och uppföljning

Kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet ska följas upp. Kommunens leverantörer och avtal ska följas upp regelbundet och systematiskt.

Information, uppföljning och lärdomar från genomförda upphandlingar samt genomförda avrop ska aggregeras så att det är möjligt att följa i vilken omfattning inriktningsmål, prioriteringar och vägval tillgodoses.

Affärsmässighet, sund konkurrens och ett gott näringslivsklimat

Umeå kommunkoncern ska vara en god affärspartner och verka för sund konkurrens och för ett gott näringslivsklimat.

Kommunen ser gärna att upphandling sker i samverkan med andra och tar alltid ställning till om upphandling bäst görs på lokal nivå, på regional nivå, i samarbete med andra kommuner eller på nationell nivå genom anslutning till nationell inköpscentral.

All anskaffning av varor, tjänster och entreprenader ska baseras på en helhetssyn där det kommungemensamma intresset har företräde framför enskilda nämnders/bolags intressen om dessa står i konflikt till varandra.

Otillbörlig påverkan, mutor, jäv och korruption

Inköps- och upphandlingsverksamhet är ett område som är känsligt för otillbörlig påverkan. All upphandling ska präglas av affärsmässighet, utnyttjande av konkurrens samt objektivitet. Inga ovidkommande hänsyn får tas. Företrädare för kommunen ska uppträda på ett affärsmässigt korrekt sätt. Samarbete mellan köpare och säljare ska ske i sådana former att parterna bibehåller full trovärdighet och en oberoende ställning i förhållande till varandra. Medarbetare eller andra som ansvarar för uppgifter inom området har därför ett särskilt ansvar för att förtroendet för kommunen upprätthålls.

De jävsbestämmelser som gäller enligt lag för anställda och förtroendevalda i kommunen och dess bolag ska i upphandlings- och inköpssituationer tillämpas. I alla sammanhang ska ett sådant förhållningsätt iakttas att det inte kan förekomma risk för att företrädare för kommunen gör sig skyldiga till givande eller tagande av muta.

Den som är offentliganställd bör betrakta varje förmån som otillbörlig om den kan misstänkas påverka tjänsteutövningen. Vid alla kontakter ska leverantörerna behandlas likvärdigt.

Organisation och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att denna policy efterlevs och har ansvaret för att tillgodose krav på en ändamålsenlig och effektiv organisation. I detta ansvar ingår att upprätthålla de processer och den organisation/kompetens som kommunstyrelsen behöver för att tillgodose kommunstyrelsens roll och ansvar relaterat till kommunens inköpsverksamhet.

Kommunstyrelsen har ansvar för att planera för och genomföra kommungemensamma upphandlingar inom områden som ej destinerats till annan nämnd/bolag. Kommunstyrelsen är avtalsägare för de kommungemensamma avtal kommunstyrelsen tecknat.

Varje part som ingår i upphandling eller avropar från avtal har ansvar för att realisera upphandling (implementera, följa upp och utvärdera avtal) i enlighet med den omfattning som parten avropar från sådan upphandling.

Kommunstyrelsen företräder kommunen vid strategisk samverkan avseende inköp/upphandling med andra upphandlande myndigheter och aktörer.

Kommunstyrelsen har mandat att utforma och fastställa kommunövergripande riktlinjer och anvisningar som normerar arbetet i enlighet med denna policy. Kommunstyrelsen har mandat att sammanställa och besluta om övergripande inköpsplan för Umeå kommun och leda och utveckla kommunens kategoriarbete. Kommunstyrelsen ansvarar för att ha uppsikt över och utöva samordnad styrning av inköps- och upphandlingsverksamhet inom kommunen.

Nämnd och bolag

Varje nämnd och bolag i kommunen är en egen upphandlande myndighet och ansvarar för sin egen interna kontroll samt för efterlevnad av upphandlingslagstiftningen i sin verksamhet.

Rättsliga konsekvenser av överträdelser, såsom upphandlingsskadeavgift, åvilar respektive nämnd och bolag. Kommunstyrelsen ska genom uppföljning, stöd och riktlinjer verka för att förebygga överträdelser och säkerställa enhetlig tillämpning.

Nämnder och bolag har att arbeta i enlighet med denna policy samt ev kommunövergripande riktlinjer som fastställs av kommunstyrelsen. Nämnd och bolag har ansvar att upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation inom sina respektive ansvarsområden.

Varje nämnd respektive bolag ansvarar för sitt inköpsbehov och har mandat att upphandla varor och tjänster som är specifika för den enskilda nämnden/bolaget.

De nämnder/bolag som ansvarar för nämnds- eller bolagsgemensamma upphandlingar inom avgränsade områden ska planera för och säkra att samordning sker med övriga berörda nämnder och bolag samt med Kommunstyrelsen.

Varje nämnd respektive bolag har ansvar för att ha god framförhållning och sammanställa samt vid behov kommunicera de upphandlings- och inköpsbehov nämnden/bolaget har under kommande år.

Varje nämnd respektive bolag har ansvar för att planera, förbereda, genomföra och realisera (implementera, följa upp och utvärdera) de upphandlingar och inköp som nämnden/bolaget genomför.

Varje nämnd respektive bolag har ansvar för att beslut relaterade till upphandling/inköp fattas på behörig nivå enligt gällande delegationsordning.

Nämnd och bolag har mandat att vid behov upparbeta och fastställa riktlinjer och anvisningar som konkretiserar nämnds- eller bolagsspecifika förhållanden. Nämnd och bolag har ansvar för att säkra att sådana riktlinjer/anvisningar utgår från och följer denna policy samt ev. kommunövergripande riktlinjer från kommunstyrelsen.

Relaterade styrdokument

Av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv

Riktlinje för god ekonomisk hushållning

Policy, plan och riktlinje för civilberedskap

Riktlinje för intern styrning och kontroll

Riktlinje för styrning och uppföljning av privata utförare

Riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet i Umeå kommun



Bilaga 3

Förslag till revidering av reglemente för nämnder och styrelse

Med anledning av föreslagen förändring i policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet finns behov av att revidera befintligt reglemente för nämnder och styrelse.

Kommunstyrelsen föreslår därför att kommunfullmäktige godkänner komplettering av kommunstyrelsens specifika reglemente enligt följande:

Kommunstyrelsen ansvarar för:

- *att kommunens inköpsverksamhet vilar på en gemensam grund och är ändamålsenligt utformad för att tillgodose kommunens behov på strategisk, taktisk och operativ nivå.*

Kommunstyrelsen har mandat att:

- *utfärda riktlinjer och anvisningar för att upprätthålla en ändamålsenlig och samordnad inköpsverksamhet i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd policy*
- *företräda kommunen vid strategisk samverkan avseende inköp/upphandling med andra upphandlande myndigheter och enheter*
- *ta beslut gällande vilka upphandlingsområden som ska samordnas respektive inte samordnas i kommungemensam upphandling alternativt via inrättande av ett dynamiskt inköpssystem.*

Kommunstyrelsen föreslår även kommunfullmäktige att det generella reglementet för nämnder och styrelse kompletteras genom att avsnittet 1.1 nämndernas uppdrag kompletteras med nytt avsnitt enligt följande

Inköp och upphandling

Varje nämnd:

- *är en egen upphandlande myndighet*
- *har ansvar för och mandat att förbereda, genomföra och realisera nämndsspecifika och/eller nämndsgemensamma upphandlingar inom ram för den avgränsning som nämndens grunduppdrag utgör.*
- *ska upprätthålla en ändamålsenlig organisation och kompetens i inköps- och upphandlingshänseende*

- *ska följa kommungemensamma direktiv och riktlinjer inom inköps- och upphandlingsområdet som fastställts av kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen.*
- *ska nyttja kommungemensamma stöd- och expertfunktioner samt kommungemensamma processer/digitala tjänster inom inköps- och upphandlingsområdet.*
- *ska bidra till att utveckla kommungemensamma stöd- och expertfunktioner samt kommungemensamma processer/digitala tjänster inom inköps- och upphandlingsområdet.*

Samt att tekniska nämndens, individ- och familjenämndens, äldre- och valnämndens specifika reglementen revideras såtillvida att nuvarande specifika skrivningar avseende de specifikt angivna områden som respektive nämnd får genomföra upphandling inom stryks.



Bilaga

Plan för implementering av ny policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet för perioden 2025-2027

Inledning

Under förutsättning att kommunfullmäktige fastställer policy för upphandling/inköp samt riktlinje för upphandling/inköp finns behov av att tydliggöra hur implementering av dessa styrdokument ska ske

Förslag till ny policy och ny riktlinje för Umeå kommuns upphandlings- och inköpsverksamhet innefattar två större förändringar.

Förändring 1 – Ökad förmåga till taktiskt arbete med upphandling och inköp

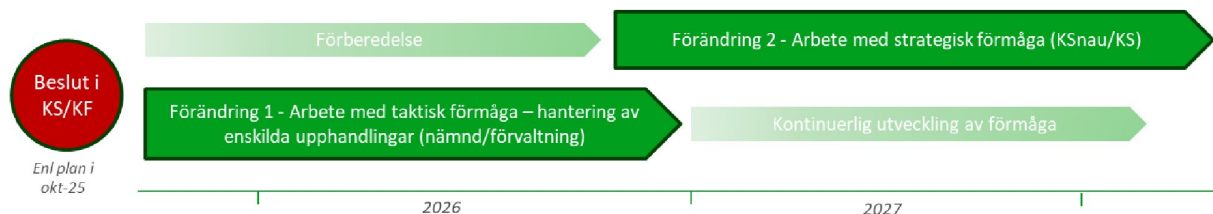
Den första förändringen syftar till att tydliggöra nämndernas ansvar för och förmåga att förbereda, besluta om och följa upp enskilda upphandlingar. Idag fattar KS:nau huvuddelen av alla beslut som relaterar till enskilda upphandlingar. Enligt förslaget till förändrad policy/riktlinje ska en väsentlig del av dessa beslut framgent hanteras av kommunens nämnder.

Förändring 2 – Förmåga till strategiskt arbete med upphandling och inköp

Den andra förändringen syftar till att förbättra det strategiska arbetet med kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet. Detta föreslås ske genom att kommunstyrelsen ska skapa framförhållning och tydlighet i prioriteringar som därefter kan omsättas i de enskilda upphandlingar som genomförs av kommunens nämnder. Kommunstyrelsen ska upprätta en inköpsplan som ger överblick och förutsägbarhet, inköpsplanen omsätts därefter i de enskilda upphandlingar som genomförs av kommunens nämnder. Kommunstyrelsen följer därefter upp utfall och resultat av kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet på aggregerad nivå och säkerställer att det finns ett systematiskt arbete för att motverka välfärdskriminalitet och öka kommunens förmåga inom beredskapsområdet.

I enlighet med samråd genomfört med kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott den 5 aug är förslaget till implementeringsplan sekventiellt uppdelat såtillvida att aktiviteter för att möjliggöra förändring 1 startar omgående efter att ny policy och riktlinje för upphandling fastställts på politisk nivå. Förändring 2 förbereds och inleds i samband med ny mandatperiod, dvs under senhösten 2026.

Sekventiell implementering av ny policy och riktlinje för upphandling/inköp



Figur 1 – Förändringar som förbereds av ny upphandlingspolicy och ny riktlinje implementeras i två steg

Plan för förändring 1 – Ökad förmåga till taktiskt arbete med upphandling och inköp

Nov 2025 - dec 2026

Den första förändringen syftar till att tydliggöra nämndernas ansvar för och förmåga att förbereda, genomföra och realisera enskilda upphandlingar. För att möjliggöra en sådan förändring behöver följande förmågor finnas tillgängliga för kommunens nämnder:

1. Förmåga att förbereda enskild upphandling

Innefattar förmåga att planera, resurssätta, bedöma och besluta om upphandlingsform, säkra samordning med annan nämnd/bolag samt förmåga att kartlägga och analysera marknad och risker kopplat till behov.

2. Förmåga att genomföra enskild upphandling

Innefattar förmåga att utforma och godkänna upphandlingsdokument, annonsera upphandling, pröva och utvärdera anbud inkl nödvändiga riskanalyser och kontroller, besluta om tilldelning samt informera leverantörer som inte tilldelats kontrakt och avsluta upphandling.

3. Förmåga att realisera upphandling

Innefattar förmåga att implementera avtal (göra avtalet möjligt att avropa från), förmåga att förvalta avtal under avtalsperioden, förmåga att följa upp avtal, göra nödvändiga kontroller och hantera avvikelser under avtalstiden samt förmåga att förnya/avsluta avtal.

För att tillgodose att nämnd har tillgång till ovanstående förmågor behöver nämnden dels använda den egna förvaltningen, dels använda den kompetens som finns inom Stadsledningskontorets upphandlingsbyrå.

Hänsyn till att olika nämnder har olika förutsättningar och vana i utgångsläget

Kommunens olika nämnder och förvaltningar har dock i utgångsläget olika förutsättningar och behov, vissa nämnder (ex vis TN) har redan idag kompetens/vana och hanterar med stöd av den egna förvaltningen och stadsledningskontorets upphandlingsbyrå alla steg (förbereda, upphandla och realisera). Andra nämnder har väsentligt mindre behov (dvs färre upphandlingar, färre antal avtal där nämnden är avtalsägare etc) och därmed ej samma vana/kompetens i att förbereda, genomföra och följa upp genomförda upphandlingar och avtal.

För att möjliggöra en effektiv och smidig implementeringsprocess för respektive nämnd bör implementeringen ta hänsyn till dessa skillnader.

Ett flertal nämnder har i samband med remissförfarandet av ny policy/riktlinje påtalat behovet av att i ett tidigt skede få till stånd dialog mellan den egna förvaltningen och Stadsledningskontorets upphandlingsbyrå för att tydliggöra roll- och ansvarsfördelning och hitta gemensamma arbetssätt/arbetsformer i arbetet med att förbereda, genomföra och realisera upphandlingar.

För att möjliggöra att förändring sker i enlighet med fastställd policy och riktlinje är det av vikt att varje nämnd får överblick över nämndens ansvar och behov, dvs i vilka avtal nämnden bör bli

avtalsägare, när dessa avtal löper ut och behöver förnyas eller avslutas. Samt vilka upphandlingar som nämnden bör förbereda och genomföra under nästkommande planeringsperiod.

Det är även viktigt att respektive nämnd, förvaltning och Stadsledningskontorets upphandlingsbyrå har en gemensam nulägesbild över nämndens förmåga i ovanstående delar.

Nulägesbeskrivning per nämnd/förvaltning – Nulägesbeskrivning upprättas i samverkan mellan SLKs upphandlingsbyrå och utsedda representanter fr resp nämnds förvaltning. Syftet är att ge nämnd och övriga berörda kunskap/underlag som visar på respektive nämnds/förvaltnings nuvarande förmåga att förbereda, genomföra och realisera upphandling. Nulägesbeskrivningen ger även en översiktlig bild av hur nämndens nuvarande organisation i dessa frågor är utformad.

SLK upphandlingsbyrå tillhandahåller underlag som ger kunskap om vilka nämndsgemensamma och nämndsspecifika avtal som respektive nämnd får ansvar för och när dessa avtal behöver förnyas/avslutas. SLKs upphandlingsbyrå bistår även förvaltning/nämnd med stöd/kompetens att upprätta nulägesbeskrivning.

Nulägesbeskrivningen ger underlag som möjliggör anpassning och planering av:

- Kompetensutveckling för förtroendevalda i respektive nämnd.
- kompetensutveckling för tjänstepersoner i respektive förvaltning
- Kompetensutveckling av generell karaktär för förtroendevalda respektive tjänstepersoner
- Nämndens och förvaltningens organisation i upphandlings- och inköpsfrågor
- Utformning av nämndens delegationsordning avseende upphandlings/inköpsfrågor

Nulägesbeskrivningen ger även underlag som möjliggör förtydligad roll- och ansvarsfördelning mellan respektive förvaltning och SLKs upphandlingsbyrå.

Genomförda nulägesbeskrivningar ger även Kommunstyrelsen och Stadsledningskontorets upphandlingsbyrå underlag för utveckling av kommungemensamt metodstöd, digitala stödsystem och kommungemensamma utbildningar.

Nulägesbeskrivningen genomförs med fördel i workshop-form med respektive nämnd/förvaltning som sammankallande.

Förslag till tidplan och prioriteringsordning för implementering av förändring 1

I enlighet med kommunens spendanalys står fyra nämnder för ca 85% av kommunens totala inköpsvolym. De är Tekniska nämnden (50%), Individer och familjenämnden (17%), Äldrenämnden (11%) och Kommunstyrelsen (8%). Kommunens övriga nämnder står sammantaget för ca 15% av den totala inköpsvolymen

Prio 1 – TN, IFN, ÄN, och KS

Nov 2025 – mars 2026

Genom att i ett första steg fokusera på att genomföra nulägesbeskrivning och identifiera nämndsspecifika och kommungemensamma åtgärder relaterat till det som framkommer i nulägesbeskrivning från dessa fyra nämnder hanteras en väsentlig majoritet av kommunens totala inköpsvolym. Valnämnden bör möjligen prioriteras utifrån att det 2026 genomförs allmänna val som kan föranleda att valnämnden under 2025-2026 har väsentliga upphandlingsbehov.

Prio 2 – FGN, GVN, FN, KN, UBRN, BN, MHN, PAN, ÖFN, VN och PN Mars 2026-sept 2026
Bland övriga nämnder bör FGN, GVN, FN, KN, UBRN och BN prioriteras först för genomförande av nulägesbeskrivning och identifiering av nämndsspecifika och kommungemensamma åtgärder, detta då dessa nämnder har en inköpsvolym överstigande 20 mnkr per år.

Stöd vid direktupphandling

Flertalet förvaltningar har under arbetets gång påtalat behovet av förbättrat stöd vid genomförande av direktupphandling. Kommunstyrelsen har därför i riktlinje för upphandling beslutat att ge Stadsledningskontoret i uppdrag att:

- *Ta fram och utveckla stödjande kommungemensam process "Genomföra direktupphandling", i samverkan med kommunens nämnder och förvaltningar, samt att informera, utbilda och ge råd och stöd avseende direktupphandlingar*

Plan för förändring 2 – Skapa förmåga till strategiskt arbete med upphandling och inköp

Förbereds nov 2025- sept 2026. Genomförs sept 2026 - dec 2027

Den andra förändringen syftar till att förbättra det strategiska arbetet med kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet. Ansvaret för det strategiska arbetet åvilar kommunstyrelsen och kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott. För att möjliggöra planerad förändring behöver följande förmågor upparbetas och implementeras:

1. Förmåga att planera inköpsverksamhet på strategisk nivå

Innefattar förmåga att fånga kommunens behov av varor/tjänster och entreprenader och med god framförhållning planera och sammanställa framtida upphandlings- och inköpsbehov. Kommunstyrelsen behöver även ha förmåga att kategorisera varor/tjänster/entreprenader och styra dessa kategorier. För att motverka välfärds kriminalitet och säkra kommunens försörjningsprocesser behövs förmåga att göra risk- och sårbarhetsanalyser både för kommunen som helhet och per kategori.

Väsentligt i planering av inköpsverksamheten är även att bygga förmåga att bedöma vilka inriktningsmål som ska prioriteras inom respektive kategori (för att ge input till utformning av krav i de enskilda upphandlingar som genomförs inom respektive kategori).

2. Förmåga att säkra genomförande av upphandlings- och inköpsarbete på taktisk och operativ nivå

Innefattar förmåga att säkra att inköp/upphandling genomförs i enlighet med fastställd inköpsplan, förmåga att kontinuerligt hantera risker/sårbarheter och förmåga att säkra efterlevnad till lagstiftning och riktlinjer.

En väsentlig förmåga för att motverka välfärds kriminalitet är förmåga att löpande genomföra leverantörs-/branschkontroller samt förmåga att fånga och hantera avvikelser.

För att möjliggöra aggregerad uppföljning och analys är förmåga att fånga data från taktisk och operativ nivå kritisk.

3. Förmåga att följa upp och analysera inköpsverksamhet på strategisk nivå

Innefattar förmåga att sammanställa och analysera data från operativ och taktisk nivå.

Förmåga att formulera och rapportera slutsatser, rekommendationer och förslag till framtida prioriteringar. Förmåga att förankra slutsatser med berörda nämnder samt förmåga att initiera korrigering/justering vid behov.

För att tillgodose att kommunstyrelsen och KSnau har tillgång till ovanstående förmågor behöver styrelsen använda den egna förvaltningen och då främst den kompetens som finns inom Stadsledningskontorets upphandlingsbyrå.

Arbetet med att bygga dessa förmågor förbereds under perioden nov 2025 - sept 2026 för att succesivt implementeras from sept 2026.

Uppföljning av plan för implementering

Ovanstående plan följs upp kontinuerligt genom att status och progress rapporteras till kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott. Detta sker med fördel i anslutning till punkten Stadsdirektör informerar, om behov av fördjupad uppföljning finns avsätts tid för sådan uppföljning/information vid sammanträde i Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott.



Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder

Beslutad av:
Fullmäktige

Diarienummer:
KS-2014/01024

Beslutsdatum:
Se revideringslogg i slutet av dokumentet

Dokumenttyp:
Reglemente

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Version
1.3.0

Innehåll

1.1 Nämndernas uppdrag.....	3
1.2 Nämndernas arbetsformer.....	6
2.1 Kommunstyrelsen	11
2.2 Krisledningsnämnd	19
2.3 Byggnadsnämnden	20
2.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	22
2.5 Tekniska nämnden	24
2.6 Individ- och familjenämnden	26
2.7 Äldrenämnden.....	28
2.8 För- och grundskolenämnden	29
2.9 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....	31
2.10 Kulturnämnden	33
2.11 Fritidsnämnden	34
2.12 Valnämnden	36
2.13 Personalnämnden	37
Revideringar	38

1. Regler och riktlinjer

Det som sägs i detta reglemente gäller alla nämnder i Umeå kommun, om inte annat anges i det nämndspecifika reglementet. För gemensamma nämnder finns separat antagna reglementen.

Med nämnd avses även kommunstyrelsen.

1.1 Nämndernas uppdrag

Samtliga nämnder ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de grunduppdrag, mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelserna i detta reglemente.

Nämnden ansvarar inom denna ram för upprättande av verksamhetsplan och budget.

Nämnden ska regelmässigt rapportera till fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Nämnden ansvarar för sin förvaltning, dess organisation, kompetensförsörjning samt fördelning av arbetsmiljöuppgifter från kommunfullmäktige. Nämnden har det operativa personalansvaret och övergripande arbetsmiljöansvaret för sin förvaltning.

Respektive nämnd svarar inom sitt område för:

- att informera om verksamheten och nämndens arbete såväl internt som till allmänheten,
- att en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av det egna verksamhetsområdet görs,
- att verka för att samråd sker med brukare av nämndens tjänster,
- att fortlöpande reformera det kommunala regelbeståndet inom verksamheten,
- nämnden är personuppgiftsansvarig enligt gällande lagstiftning om behandling av personuppgifter för de personuppgifter som nämnden behandlar,
- att lämna instruktioner till annan nämnd gällande behandling av nämndens personuppgifter,
- digitala tjänster och informationssystem som stödjer nämndens verksamhet,
- informationssäkerhet
- sin information, dess förvaltning och dess användbarhet.
- att ansöka om statsbidrag gällande nämndens verksamhet,
- att i övrigt fullgöra de uppgifter som fullmäktige överlämnar till nämnden.

Talerätt

Nämnden får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden, undantaget personalärenden, inom sitt verksamhetsområde och därvid träffa

överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.

Samverkan med andra nämnder

För fullgörande av sina arbetsuppgifter äger nämnden att från kommunens övriga styrelser, nämnder och befattningshavare inhämta de upplysningar som nämnden för sin verksamhet finner behövliga.

Nämnderna ska därutöver verka för samverkan med kommunens övriga nämnder och bolag för att gemensamt nå kommunens övergripande mål och uppdrag.

Brukarmedverkan

Nämnden ska i sitt arbete verka för att uppnå en dialog med medborgare och brukare.

Arkiv

Nämnden ansvarar för att nämndens arkiv vårdas och förtecknas i enlighet med arkivlagen. För kommunen finns ett särskilt upprättat arkivreglemente, kommunstyrelsen är arkivmyndighet.

Taxefrågor och dylikt

Nämnden ska upprätta förslag till taxor och avgifter inom nämndens område, samt att besluta i ärenden gällande tillämpningen av fullmäktige antagen taxa. Nämnden får besluta om mindre taxor som ej är av principiell beskaffenhet.

I förekommande fall beslutar nämnden om mindre uthyrningar för de lokaler nämnden disponerar/förvaltar.

Inköp och upphandling

Varje nämnd är en egen upphandlande myndighet. Nämnden har ansvar för, och mandat att förbereda, genomföra och realisera nämndspecifika och/eller nämndgemensamma upphandlingar inom ram för den avgränsning som nämndens grunduppdrag utgör.

Nämnden ska:

- upprätthålla en ändamålsenlig organisation och kompetens i inköps- och upphandlingshänseende
- följa kommungemensamma direktiv och riktlinjer inom inköps- och upphandlingsområdet som fastställts av kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen.
- nyttja kommungemensamma stöd- och expertfunktioner samt kommungemensamma processer/digitala tjänster inom inköps- och upphandlingsområdet.

- bidra till att utveckla kommungemensamma stöd- och expertfunktioner samt kommungemensamma processer/digitala tjänster inom inköps- och upphandlingsområdet.

Civil beredskap och säkerhet

Nämnden ansvarar för den civila beredskapen i nämndens verksamheter. Detta innebär att nämnden ansvarar för att det kontinuerligt genomförs analys, planering och förberedelser för att upprätthålla kontinuitet och tillgodose ändamålsenlig säkerhet och beredskap i de verksamheter som nämnden ansvarar för. Nämnden ansvarar för att förebygga, hantera och följa upp/utvärdera händelser som berör nämndens verksamheter.

Nämnden ansvarar för att upprätta en ändamålsenlig organisation i beredskaps – och säkerhetsfrågor. Nämnden ansvarar för att delta i framtagande av kommunövergripande analyser, planering, förberedelser och utbildningar/övningar inom säkerhets- och beredskapsområdet.

1.2 Nämndernas arbetsformer

I tillämpliga delar gäller dessa bestämmelser även i utskottens arbete, där nämnden inte beslutat annat.

Ersättarnas tjänstgöring

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Inkallande av ersättare

En ledamot som är hindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde svarar för att inkalla ersättare. Den ersättare kallas som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in. Ersättare kallas in i den ordning de tagits upp kommunfullmäktiges valprotokoll.

Ersättare för ordföranden

Om varken ordföranden eller en vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör den till åldern äldste ledamoten ordförandens uppgifter.

Om ordföranden eller vice ordförande på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden/vice ordförande. Ersättaren fullgör ordförandens/vice ordförandens samtliga uppgifter.

Närvarorätt

Kommunstyrelsens ordförande och vice ordföranden har rätt att närvara vid nämndernas sammanträden och delta i överläggningarna. Nämnd får därutöver, om särskilda skäl föreligger, medge ledamot i kommunstyrelsen denna rätt. Den förtroendevalde har i den utsträckning nämnden beslutar rätt att få sin mening antecknad till protokollet.

Nämnden får också ge annan förtroendevald som inte är ledamot i kommunstyrelsen rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Närvarorätten enligt första och andra stycket ovan gäller inte i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild.

Nämnden får härutöver bestämma att annan ska ha rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Sammanträdenas tidpunkt

Nämnden sammanträder på dag och tid som nämnden bestämmer.

Offentliga sammanträden

Nämnden beslutar om huruvida sammanträden i nämnden ska vara öppna för allmänheten.

Digital nämndadministration

Alla handlingar rörande nämnden hanteras digitalt och distribueras endast digitalt till ledamöter och ersättare i nämnderna.

I undantagsfall, om ordföranden så beslutar, får handlingar distribueras på annat sätt.

Ställa in sammanträde

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena. Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Sammanträde på distans

Kommunstyrelse eller nämnd får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Ledamot som önskar delta på distans ska i förväg anmäla detta till ordförande och kommunstyrelsens/nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Styrelsen/ nämnden får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i styrelsen/ nämnden.

Kallelse

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena. Kallelsen ska innehålla uppgifter om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet i god tid innan sammanträdet, dock senast 3 dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt eller inom annan tid.

När varken ordföranden eller en vice ordförande kan kalla till sammanträde ska den till åldern äldste ledamoten göra detta.

Presidium

Där annat inte anges består nämndens presidium av ordförande och vice ordförande.

Ordföranden

Nämndens ordförande ska

- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för nämndens verksamhet, effektiviteten i denna samt ta initiativ i dessa frågor,
- främja samverkan mellan nämnden och kommunens övriga nämnder och bolag
- representera vid uppvaktningar, konferenser och sammanträden om inte nämnden bestämt annat i ett särskilt fall.
- Svara för att nämnden får de sakupplysningar som är behövliga för att fatta beslut,
- Verka för att arbetsklimatet i nämnden präglas av respekt, tillit och förtroende.

Ordföranden får fatta beslut i ärenden som är så brådskande att ärendets avgörande inte kan vänta till dess nämnden kan sammankallas, beslutet skall anmälas vid nästkommande nämndssammanträde.

Nämndinitiativ

Ett nämndinitiativ är ett sätt för en enskild ledamot eller för flera ledamöter tillsammans att nyttja kommunallagens möjlighet att väcka ett ärende i nämnden. För att ärendet ska kunna väckas vid nämndens sammanträde måste initiativet ligga inom nämndens uppdrag och ansvarsområde. Nämndinitiativ ska lämnas skriftligt.

Nämndinitiativ kan lämnas inför eller under ett sammanträde. Endast de ledamöter som tjänstgör vid sammanträdet har rätt att lämna nämndinitiativ. Om ledamot väcker ärende i nämnd under pågående sammanträde ska ärendet hänskjutas till förvaltning för beredning om ärendet inte kan avgöras under sammanträdet.

Protokoll

Nämnden ska föra protokoll över sina sammanträden. Protokollen bör publiceras på kommunens webbsida om det inte föreligger hinder däremot.

Justering av protokoll

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Delgivning

Delgivning med nämnden sker med ordföranden, förvaltningschefen eller annan anställd som nämndens bestämmer.

Undertecknande av handlingar

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutas av nämndens ska undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denna av vice ordföranden och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingar.

Beslut som fattas med stöd av delegation samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav undertecknas av den som fattat beslutet och i förekommande fall, kontrasigneras av den som utsetts därtill.

Utskott

I de nämnder som enligt detta reglemente skall ha utskott väljer nämnden för den tid nämnden beslutar bland utskottets ledamöter en ordförande och en vice ordförande. Om nämnd vill bilda eller avveckla utskott krävs beslut i kommunfullmäktige samt revidering av detta reglemente.

De nämnder som har utskott ska fastställa arbetsordning som tydliggör vilka frågor som ska hanteras i utskottet, hur utskottets arbete ska bedrivas samt delegation från nämnd till utskottet.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att tjänstgöra får nämnden utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden göra dennes uppgifter.

Ersättare ska närvara vid utskottets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra, Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av nämnden vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller en ersättare i utskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

Utskottet sammanträder på dag och tid som varje utskott bestämmer, Sammanträdet ska också hållas när ordföranden anser att det behövs. Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena, kallelsen ska innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet samt uppgift om vilka ärenden som ska behandlas.

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Vid utskottssammanträde ska protokoll föras.

De ärenden som ska avgöras av nämnden i dess helhet bör beredas av utskottet om beredning behövs. Ordföranden, Stadsdirektören eller förvaltningschefen överlämnar sådana ärenden till utskottet.

När ärenden beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

2. Nämndspecifika reglementen

2.1 Kommunstyrelsen

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen gäller bestämmelserna i detta reglemente.

Sammansättning

Kommunstyrelsen består av 15 ledamöter och 15 ersättare. Kommunstyrelsens presidium består av ordförande samt 1:e och 2:e viceordförande

Utskott

Kommunstyrelsen har ett näringslivs- och arbetsutskott, ett planeringsutskott samt ett hållbarhetsutskott. Utskotten har 7 ledamöter och 7 ersättare.

Kommunstyrelsens grunduppdrag

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för:

- Kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor & lönehantering
- ekonomi, styrning & upphandling
- kommunikation
- Översiktsplanering
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling & innovation

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Kommunstyrelsens lednings- och styrfunktion

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska leda och

samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter, detta innebär bland annat att leda, samordna och utveckla:

- den kommunala demokratin och dialogen med kommunens medborgare
- kommunens insatser för att allmänt främja sysselsättningen och näringslivet, inklusive marknadsföring av platsen Umeå
- den översiktliga planeringen och användning av mark och vatten samt samordning och planering av infrastruktur såsom energi, trafik, kommunikationer och vatten/avlopp
- markpolitiken och markberedskap samt att bostadsförsörjningen och samhällsbyggandet främjas
- energiplaneringen samt att energihushållningen främjas
- strategiska HR-processer och arbetsgivarfrågor
- kommunövergripande Intern och extern kommunikation
- det kommunövergripande arbetet med informationssäkerhet
- det kommunövergripande arbetet med interna säkerhetsfrågor i kommunen
- den kommunala verksamhetens kvalitet
- kommunens arbete med hållbarhetsfrågor,
- kommungemensam utvecklingskapacitet och innovationsförmåga
- det kommungemensamma funktionshindersrådet, interreligiösa rådet, landsbygdsrådet, brottsförebyggande rådet och det kommungemensamma arbetet med minoritetsfrågor
- det kommunövergripande arbetet med informationsförvaltning
- kommungemensam samordning internt och externt i trygghetsskapande och brottsförebyggande syfte
- att jämställdhet mellan kvinnor och män främjas

Kommunstyrelsen ska med uppmärksamhet följa och bevaka sådana frågor som ingår i den kommunala kompetensen och är av vikt för kommunens medlemmar, nämnder och bolag.

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår att leda arbetet med och samordna utformningen av styrningen av hela den kommunala verksamheten. Detta innebär att kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna:

- planeringen av kommunens ekonomi och verksamheter.
- en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls.
- beredning av kommunövergripande styrdokument av organiserande, aktiverande och normerande karaktär (inklusive men ej begränsat till mål och riktlinjer)

- arbetet med att kommunövergripande och kommungemensamma styrdokument är aktuella, relevanta, inbördes samordnade och samlade i en kommungemensam förteckning.
- arbetet med att reformera det kommunala regelbeståndet,
- arbetet med att övervaka att av fullmäktige fastställda styrdokument, mål, uppdrag och planer för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,
- arbetet med samordning och att samordningsträffar genomförs med nämndpresidierna och förvaltningscheferna,
- övervaka att kommunens löpande förvaltning i övrigt sköts lagligt och ekonomiskt,
- ansvar för att organisera, bedriva, styra, kontrollera och följa upp kraftverksamheten
- göra framställningar i målfrågor som inte i lag är förbehållna annan nämnd

Kommunstyrelsen ansvarar vid behov för beslut om att:

- omfördela budgetramar mellan nämnderna under förutsättning att berörda nämnder är överens och att förändringarna är kostnadsmässigt neutrala i kommunens totala budget.
- samordning och gränsdragning mellan kommunens nämnder samt mellan kommunens nämnder och bolag. Principiella gränsdragningsfrågor ska tillställas kommunfullmäktige.

Civil beredskap

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens samordning, analys, planering och beredskapsförberedelser.

Kommunstyrelsen är ansvarig för utvärdering av kriser och andra oönskade händelser efter att kommunen aktiverat någon del av sin krisledning/krisorganisation

Säkerhetsskydd

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för säkerhetsskydd i kommun en i enlighet med gällande lagstiftning.

Inköp och upphandling

Kommunstyrelsen ansvarar för att kommunens inköpsverksamhet vilar på en gemensam grund och är ändamålsenligt utformad för att tillgodose kommunens behov på strategisk, taktisk och operativ nivå. Styrelsen ska också företräda kommunen vid strategisk samverkan avseende inköp/upphandling med andra upphandlande myndigheter och enheter

Kommunstyrelsens uppföljnings- och uppsiktsansvar

Kommunstyrelsen leder och samordnar uppföljningen av kommunens ekonomiska ställning, kommunens utveckling och verksamheter. Detta innebär att kommunstyrelsen har ansvar för att:

- i enlighet med fullmäktiges direktiv tillse att uppföljning och rapportering sker till fullmäktige från samtliga nämnder och bolag
- följa hur den interna kontrollen sköts i nämnderna,
- en gång årligen till fullmäktige rapportera om kommunens avtalssamverkan enligt kommunallagen eller enligt annan lag eller författning,
- ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet samt av kommunen förvaltade stiftelser och av kommunen helägda och delägda bolag.
- inom ramen för sin uppsiktsplikt övervaka att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp i enlighet med lag, avtal och av fullmäktige fastställda program och direktiv,

Ansvar för kommunens företag och stiftelser

Kommunstyrelsen ska

- ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag och stiftelser som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen
- ansvara för att beslut om ägardirektiv till företagen fattas och kontinuerligt hålls uppdaterade
- ansvara för regelbundna möten mellan kommunstyrelsen och företagsledningarna/stiftelseledningarna
- löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i Kommunallagen är uppfyllda beträffande de företag och stiftelser kommunen äger eller har intresse i
- att årligen innan sista maj i beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger under föregående kalenderår har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet skall delges fullmäktige snarast. Finner styrelsen att brister föreläggat, ska den samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

- tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i.
- kommunstyrelsen ska regelmässigt till fullmäktige rapportera hur verksamheten i kommunen och de bolag som kommunen helt eller delvis äger utvecklas och hur den totala ekonomiska ställningen är under året,

Kommunstyrelsens övriga åtaganden

Ekonomisk förvaltning

Kommunstyrelsen ska ha hand om kommunens medelsförvaltning och därvid följa av fullmäktige meddelade föreskrifter härför. Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar görs i tid samt vidta de åtgärder som behövs för indrivning av förfallna fordringar. Kommunstyrelsen har också hand om övrig ekonomisk förvaltning. I denna uppgift ingår bland annat att:

- tillse att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett,
- handha egen donationsförvaltning samt efter samtycke från annan nämnd placera sådana medel som ingår i donation som förvaltas av den nämnden.

Arbetsgivarfrågor

Kommunstyrelsen ska ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare och har därvid bland annat att:

- vara anställningsmyndighet för samtlig personal i kommunen och därvid hantera frågor relaterade till lagen om anställningsskydd
- fastställa delegationsordning för personal- och organisationsfrågor
- svara för kommunövergripande lönebildning
- med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare
- förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11-14 och 38 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden
- svara för tillämpning av arbetsrättsliga lagar och avtal,
- avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare
- lämna uppdrag som avses i 6 kap 3 § Lag om vissa kommunala befogenheter (2009:47)
- vara pensionsmyndighet

- besluta om stridsåtgärd

Talerätt

Kommunstyrelsen för kommunens talan i sådana mål och ärenden, där det ankommer på kommunstyrelsen och får därvid träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal på kommunens vägnar. Detta gäller också mål där någon begärt laglighetsprövning av fullmäktiges beslut, om inte fullmäktige beslutar att själv föra talan. Kommunstyrelsen får själv eller genom ombud föra kommunens talan i personalärenden.

Ansvar för övriga lagstadgade uppgifter

- Kommunstyrelsen är arbetslöshetsnämnd.
- Kommunstyrelsen fullgör de uppgifter som ankommer på kommunen under höjd beredskap enligt gällande lagstiftning.
- Kommunstyrelsen är arkivmyndighet. Närmare föreskrifter om arkivvården finns i arkivreglemente.
- Kommunstyrelsen svarar för kommunens anslagstavla.
- Kommunstyrelsen ansvarar för att uppdatera den kommunala författningssamlingen och se till att denna hålls tillgänglig i lagstadgad form.
- Kommunstyrelsen utgör huvudman för undersökningar och sanering av förorenade områden, både på privat och kommunal mark, som finansieras av naturvårdsverket. Kommunstyrelsen avgör vilka objekt som kommunen ska söka bidrag för.
- Särskilt ansvar för kommunens visseblåsarfunktion

Övriga åligganden

Kommunstyrelsen har vidare hand om:

- reformering av kommunens regelbestånd och utformningen av fullmäktiges handlingar,
- Hantering av kommunens grafiska profil och varumärke inklusive ärenden angående kommunens heraldiska vapen
- Kommunstyrelsen samordnar innehållet i och ansvarar för kommunens externa och interna webbplatser och sociala kanaler.
- att bevaka kommunens intressen vid expropriation, fastighetsbildning, fastighetsbestämning, planläggning och byggnadsväsende, gemensamhetsanläggningar och andra ärenden som är jämförliga med dessa,
- de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som inte uppdragits åt annan nämnd,

- Ansvara för kommunövergripande system som behandlar personuppgifter och enligt upprättad registerförteckning tillhör kommunstyrelsen. I de fall angivna system behandlar personuppgifter för andra nämnder är kommunstyrelsen personuppgiftsbiträde till dessa nämnder.
- vara personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i fullmäktige,
- att utse dataskyddsombud för kommunens personuppgiftsbehandling hos kommunstyrelsen, nämnder och motsvarande kommunala organ.

Delegering från kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen ska besluta i följande grupper av ärenden

- vid behov ta upp lån och ingå borgen inom den beloppsram och de riktlinjer som fullmäktige fastställt med särskilt beaktande av de närmare föreskrifter om säkerheten som fullmäktige angivit,
- göra tekniska förändringar av budgetramar, förändringarna skall vara kostnadsmässigt neutrala i kommunens budget,
- verkställa kommunens upphandling av varor och tjänster i de fall ansvar för upphandling ej delegerats till annan nämnd
- utfärda riktlinjer och anvisningar för att upprätthålla en ändamålsenlig och samordnad inköpsverksamhet i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd policy
- ta beslut gällande vilka upphandlingsområden som ska samordnas respektive inte samordnas i kommungemensam upphandling alternativt via inrättande av ett dynamiskt inköpssystem.
- styrelsens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt,
- avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse för den kommunala självstyrelsen. Kommunstyrelsen får också besluta i sistnämnda slag av yttranden om remisstiden inte medger att yttrandet behandlas på ordinarie sammanträde med fullmäktige,
- förvärv och överlåtelse av fast egendom genom köp, försäljning, byte, gåva, fastighetsreglering, expropriation, inlösen med stöd av plan- och bygglagen,
- upplåta och belasta kommunens fasta egendom med tomträtt, arrenderätt, servitut, ledningsrätt, vägrätt eller liknande rättigheter samt uppsäga motsvarande rättigheter,
- anskaffa rätt till utrymme i annans mark, byggnader eller anläggningar med arrenderätt, servitut, ledningsrätt, vägrätt eller liknande rättigheter samt uppsäga motsvarande rättigheter,
- besluta om markanvisning för kommande exploatering,

- godkänna exploateringsavtal som avser genomförande av detaljplaner som antas av byggnadsnämnden,
- beslut om gatukostnader enligt plan- och bygglagen,
- yttra sig över ansökningar om tillstånd enligt kamerabevakningslagen (2018:1200).
- besluta om ansökan avseende permutation/upphörande av kommunens förvaltade donationer, fonder och stiftelser

2.2 Krisledningsnämnd

Sammansättning

Krisledningsnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Krisledningsnämndens presidium består av ordförande och vice ordförande. Personalunion med kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott ska råda.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Krisledningsnämnden fullgör de uppgifter som i fredstid åligger kommunen enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Delegering från fullmäktige

Krisledningsnämnden får fatta beslut om att lämna begränsat ekonomiskt stöd till enskild enligt 4 kap 3 § lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

När krisledningsnämnden ska träda i funktion

Ordföranden, eller om hon eller han har förhinder vice ordföranden, bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion. Fullmäktige kan besluta om att nämndens verksamhet ska upphöra.

Övertagande av övriga nämnders verksamhet

När nämnden är i funktion får den besluta att överta en nämnds verksamheter och därmed fatta beslut i den utsträckning det är nödvändigt med hänsyn till den extraordinära händelsens omfattning. Beslutet ska anmälas till närmast följande kommunfullmäktigesammanträde.

De händelser som kan hanteras inom ordinarie organisation ska hanteras i denna och verksamheten ska därmed ej övertas.

2.3 Byggnadsnämnden

Sammansättning

Byggnadsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Byggnadsnämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande

Byggnadsnämndens grunduppdrag

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvarar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mättnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Byggnadsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Byggnadsnämnden fullgör kommunens uppgifter enligt plan- och bygglagen. Nämnden fullgör också de övriga uppgifter som enligt annan lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom plan-och byggnadsväsendet.

Byggnadsnämnden ansvarar för

- den grundläggande mät-och kartverksamheten,
- det administrativa och ekonomiska ansvaret för den kommunala lantmäterimyndigheten (KLM),
- den kommunala tillsynen över och den kommunala tillståndsprövningen av uppsättandet av skyltar inom kommunen,
- delar av den kommunala tillsynen avseende strandskyddet,
- fullgöra kommunens myndighetsansvar gällande renhållningsfrågor enligt 15 kap miljöbalken rörande kommunens egna fastigheter som tekniska nämnden förvaltar med undantag från dispenser för bortforsling,
- handläggning av bostadsanpassningsbidrag.

Delegering från kommunfullmäktige

Byggnadsnämnden ska besluta i följande grupper av ärenden

- upprättande av detaljplaner och områdesbestämmelser enligt PBL,
- antagande, ändring eller upphävande av detaljplaner och områdesbestämmelser enligt PBL, med undantag för de planer och bestämmelser som ska beslutas av kommunfullmäktige,

- dispenser från förbud enligt 7 kap 15 § miljöbalken gällande strandskydd i detaljplan, bygglov och lokaliseringsprövningar
- bostadsanpassningsärenden,
- namnsättning av gator/vägar, torg, parker, kvarter o dyl samt kommunens institutioner och anläggningar.

2.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammansättning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Miljö- och hälsoskyddsnämnden presidium består av ordförande samt vice ordförande

Miljö- och hälsoskyddsnämndens grunduppdrag

I miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet, serveringstillstånd, tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter samt receptfria läkemedel. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling inom miljöövervakning, energieffektivisering, klimatpåverkan och naturvård samt utgör ett kompetensstöd i miljöfrågor vid fysisk planering. Nämnden medverkar till en ökning av allmänhetens medvetenhet om miljö-, natur-, och hälsoskyddsfrågor samt energi, klimat, och hållbar konsumtion. Nämnden ansvarar även för budget- och skuldrådgivning, konsumentrådgivning och för kommunens förvaltare i enlighet med föräldrabalken.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fullgör kommunens uppgifter:

- inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt de övriga uppgifter som enligt miljöbalken (1998:808) och annan lagstiftning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet,
- enligt livsmedelslagen (2006:804),
- enligt alkohollagen (2010:1622),
- enligt lag om tobak och liknande produkter (2018:2088),
- enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257)
- enligt lagen om foder och animaliska biprodukter (2006:805),
- enligt lag om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730),
- enligt lagen om sprängämnesprekursorer (2014:799),
- enligt socialtjänstlagen (2025:400) avseende skuldsatta personer,
- enligt 7 kap miljöbalken gällande ansvar för tillsyn och dispenser från förbud där kommunen har rätt att fatta beslut, med undantag av dispenser i detaljplan, bygglov och lokaliseringsprövningar som beslutas av byggnadsnämnden,
- enligt strålskyddslagen (2018:396),
- enligt lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa avseende saneringsintyg.
- enligt lag (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg

Till nämndens uppgifter hör även:

- att medverka till att allmänhetens medvetenhet om miljö- och hälsoskyddsfrågor samt naturvård ska ökas
- att erbjuda rådgivning i privatekonomiska och konsumenträttsliga frågor
- att erbjuda rådgivning om energi- och klimatfrågor till privatpersoner, företag och organisationer
- att bidra med expertstöd inom miljö- och naturvärden i planprocessen
- att genomföra miljöövervakning av luft, vatten, buller och natur.

Nämnden svarar vidare för kommunens förvaltare som fullgör uppgifter enligt föräldrabalken (1949:381).

Delegering från kommunfullmäktige

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska besluta i följande grupper av ärenden:

- avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen,
- enligt miljöbalken pröva frågor om bortforsling genom kommunens försorg av annat avfall än hushållsavfall samt enligt avfallsförordningen och de lokala föreskrifterna om avfallshantering medge dispens från att forsla bort sådant avfall.

2.5 Tekniska nämnden

Sammansättning

Tekniska nämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Tekniska nämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Tekniska nämndens grunduppdrag

Tekniska nämnden har ansvar för kommunens anläggningar, infrastruktur och allmänna platser såsom fastigheter, gator, vägar, parker och närskogar. Uppdraget innefattar att planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, kommunens IT- och kommunikationssystem samt Umeå kommuns fastigheter- både avseende verksamhetslokaler och boenden för sociala behov. Nämnden ska tillhandahålla färdtjänst, uppfylla kommunens uppgifter avseende trafikfrågor samt tillhandahålla intern service inom måltider och lokalvård.

Nämnden har också ansvar för att samordna Umeå kommuns fordonsanskaffning samt att leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation.

Uppdraget innefattar även att svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Digital omställning och IT, Fastighet, Gator och parker, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Tekniska nämnden är kommunens organ för planering, förvaltning och drift av kommunens anläggningar, gator, vägar, parker och allmänna platser. Tekniska nämnden ansvarar även för kommunens interna servicefunktioner samt färdtjänst.

Tekniska nämnden ska:

- ha ett helhetsansvar för kommunens lokalförsörjning avseende planering, förvaltning och utveckling av verksamheternas lokaler samt boende för sociala behov
- svara för planering, byggande av kommunala fastigheter och anläggningar
- svara för den kommunala väghållningen och förvalta mark som utgör allmän plats
- fullgöra kommunens myndighetsansvar gällande renhållningsfrågor enligt 15 kap miljöbalken med undantag från dispenser för bortforsling samt ärenden rörande kommunens egna fastigheter
- svara för kommunens uppgifter enligt §§ 2-4 i lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning
- svara för förvaltning och reinvestering av kommunens detaljplanlagda gator, parker och naturområden.

- svara för samordning och utveckling för driften av kommunens IT- och telefonisystem samt ID-nyckelorganisation
- svara för IT-support till kommunens verksamheter avseende gemensamma administrativa system
- svara för att kortsiktigt och långsiktigt ge kommunens verksamheter de IT-mässiga digitaliseringsförutsättningarna
- leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation
- svara för städning av lokaler där kommunen bedriver verksamhet, såvida detta inte ålagts annan
- svara för att producera kvalitetssäkrade och näringsriktiga måltider till kommunens verksamheter
- fullgöra kommunens uppgifter enligt lag (1997:736) om färdtjänst och lag (1997:735) om riksfärdtjänst
- fullgöra kommunens uppgifter som avses i 1 § lagen om nämnder för vissa trafikfrågor.
- samordna kommunens fordonsanskaffning och fordonsnyttjande.
- svara för samordning av kommunens dagvattenhantering
- uppbyggnad och drift av fast installerad samt mobil reservkraft
- lagerhållning och vid behov tillagning samt distribution av reservlivsmedel
- lagerhållning och vid behov distribution av reservdrivmedel
- lagerhållning och vid behov distribution av förbrukningsmaterial/reservdelar för att tillgodose behov i prioriterad samhällsviktig verksamhet vid samhällsstörning, kris eller krig.

I de fall Tekniska nämnden ansvarar för drift av system som behandlar personuppgifter för andra nämnder är Tekniska nämnden personuppgiftsbiträde till dessa nämnder.

Delegering från kommunfullmäktige

Tekniska nämnden beslutar i följande ärendegrupper:

- igångsättningstillstånd av investeringar i byggnader och anläggningar
- extern förhyrning av lokaler/fastigheter för kommunens behov
- ändring av bilagorna till lokala allmänna ordningsföreskrifter
- avtal med andra aktörer för att höja eller bibehålla kapacitet inom reservkraft, lagerhållning och distribution av reservlivsmedel och reservdrivmedel samt material för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet vid samhällsstörning, kris eller krig.

2.6 Individ- och familjenämnden

Sammansättning

Individ- och familjenämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Individ- och familjenämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare samt ett individ- och familjeutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Individ- och familjenämndens grunduppdrag

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Individ- och familjenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Individ- och familjenämndens övergripande ansvar för alla åldrar:

Nämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter som i övrig lag åläggs kommunens socialnämnd, förutom de områden som annan nämnd eller styrelse ansvarar för. Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg.

Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagen (2025:400) genom att ha det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Särskilda bestämmelser finns gällande barn och unga, personer med missbruk, brottsoffer, och våldsutsatta personer

Nämnden fullgör de uppgifter som en kommun respektive socialnämnd ansvarar för enligt:

- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.
- Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

- Lag (1988:870) om vård av missbrukare.
- Lagar och förordningar gällande mottagande av ensamkommande flyktingbarn.
- Ärvdabalkens (1958:637) bestämmelser om dödsboanmälan.
- Anordna gravsättning enligt 5 kap 2§ begravningslag (1990:1144)

Individ- och familjenämndens ansvar för personer under 65 år:

För personer under 65 år fullgör nämnden de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagens (2025:400) särskilda bestämmelser för personer med funktionshinder samt personer som vårdar eller stödjer närstående.

Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30):

- i kommunens särskilda boenden för personer med funktionshinder,
- för personer som bor i ordinärt boende (hemsjukvård), samt
- till personer under vistelsetid på daglig verksamhet.

Nämnden ansvarar för de uppgifter som en patientnämnd åläggs enligt lag om stöd vid klagomål vid hälso- och sjukvården (2017:372).

Nämnden har rätt att lämna stöd till boende och lämna kompensation till enskilda inom socialtjänsten enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.

Delegering från kommunfullmäktige

Nämnden ansvarar för:

- beslut om utdelning av medel från stiftelsen Biståndsfonden,
- bidragsgivning till vissa ideella och idéburna organisationer som gör insatser inom det sociala området.

2.7 Äldrenämnden

Sammansättning

Äldrenämnden (ÄN) består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Äldrenämndens grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre. Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Äldrenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Nämnden ansvarar för de uppgifter som åläggs kommunens socialnämnd enligt Socialtjänstlagens (2025:400) särskilda bestämmelser för olika grupper enligt 5 kapitlet rörande äldre människor, människor med funktionshinder samt personer som vårdar eller stödjer närstående inom dessa målgrupper. Nämndens ansvar gäller för personer 65 år och äldre.

- Nämnden ansvarar för de uppgifter som åläggs kommunen som huvudman enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) rörande personer inom särskilt boende för äldre samt personer som bor i ordinärt boende (hemsjukvård). Nämndens ansvar gäller för personer 65 år och äldre.
- Nämnden ansvarar för de uppgifter som en patientnämnd åläggs enligt lag om stöd vid klagomål vid hälso- och sjukvården (2017:372).
- Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg.
- Nämnden ansvarar för samordning av Umeå kommuns pensionärsråd
- Nämnden ansvarar för de uppgifter som åligger kommunen enligt Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter, gällande servicetjänster till äldre.

Delegering från kommunfullmäktige

- Beslut om utdelning av medel från Stiftelsen Blomsterfonden.

2.8 För- och grundskolenämnden

Sammansättning

För- och grundskolenämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

För- och grundskolenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

För- och grundskolenämnden ansvarar för de åligganden som åvilar kommunen enligt skollagen och annan lagstiftning som rör nämndens område och inte ska fullgöras av annan.

Nämnden ska verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas i nämndens verksamheter. Nämnden ansvarar exempelvis för att det finns skolbibliotek, elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt modersmålsundervisning i nämndens verksamheter.

Vidare ansvarar nämnden för myndighetsutövning enligt skollagen, för både kommunala och fristående verksamheter, exempelvis gällande skolskjuts samt interkommunala frågor. Nämnden svarar för ledning, samordning och utveckling av det kommunala skolväsendet.

Nämnden ska

- Ansvara för arbetsmiljön för de barn och elever som finns i nämndens verksamhet
- Samverka med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för lärande och utveckling av barn och ungdomar i ett kommunalt helhetsperspektiv.
- Samordna kommunens kvalitetsredovisning för förskoleverksamhet, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.
- Svara för en god samverkan med barn, elever, föräldrar och adekvata organisationer/föreningar.

- Utredda ansökan om tillstånd för fristående huvudmän att bedriva förskoleverksamhet eller enskild pedagogisk omsorg, genomföra en ägar- och ledningsprövning samt prövning av ek. förutsättningar.
- Genomföra regelbunden tillsyn av sådan fristående verksamhet som beviljats godkännande enligt ovan.
- Samverka med Umeå universitet och övriga högskoleutbildningar i Umeå.
- Besluta om utdelning av medel från Stiftelsen stipendiefonden för Umeå kommuns grundskola.

2.9 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Sammansättning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH-gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (sfi). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Nämnden svarar för kommunens åtaganden enligt skollagstiftningen för gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning samt undervisning i svenska för invandrare. Nämnden svarar vidare för sysselsättningsbefrämjande åtgärder, samt för den kommunala mottagningen av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Nämnden ska verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas. Nämnden ansvarar för myndighetsutövning enligt skollagen, och svarar exempelvis för att det finns skolbibliotek, elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt arbetsplatsförlagt lärande (APL). Vidare ansvarar nämnden för bestämmelserna kring elevresor, interkommunala skolfrågor och modersmålsundervisning.

Nämnden ansvarar även för vissa nyanländas etablering på arbetsmarknaden, sommarjobb för gymnasieungdomar samt för rekrytering av arbets- och praktikplatser för ungdomar och vuxna långtidsarbetslösa, samt personer med funktionshinder.

Nämnden ska:

- Ansvara för arbetsmiljön för de elever som finns i nämndens verksamhet.
- Samverka med för- och grundskolenämnden för lärande och utveckling av barn och ungdomar i ett kommunalt helhetsperspektiv.
- Samordna kommunens kvalitetsredovisning för samtliga gymnasieskolor och vuxenutbildning.
- Svara för en god samverkan med elever, vårdnadshavare och adekvata organisationer/föreningar.
- Samverka med Umeå Universitet, högskoleutbildningar i Umeå samt andra utbildningsanordnare inom området.
- Tillhandahålla, leda och samordna kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och vuxenutbildning som särskild utbildning på såväl grundläggande som gymnasial nivå, samt verka för en sammanhållen utbildning för nyanlända.
- Arbeta för en god integration och samverkan samt ta emot och tillhandahålla bosättning för vissa nyanlända invandrare.
- Finansiell samordning av verksamhet inom ramen för samordningsförbundet.
- Samverka med Arbetsförmedlingen, och andra aktörer, näringsliv samt offentliga arbetsgivare samt andra adekvata organisationer/föreningar.

2.10 Kulturnämnden

Sammansättning

Kulturnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Grunduppdrag

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Kulturnämnden svarar för den politiska styrningen av kommunens verksamheter såsom folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang.

Utöver detta har kulturnämnden även ett ansvar för Sveriges depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden svarar för de uppgifter som åligger kommunen i enlighet med Bibliotekslag (2013:801) samt Museilag (2017:563).

Kulturnämnden ska inom ansvarsområdet:

- medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor.
- inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten,
- medverka i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser,
- inom sitt ansvarsområde stödja och främja amatör- och annan skapande verksamhet,
- inom sitt ansvarsområde ge möjlighet till konstnärliga upplevelser,
- stödja och främja internationellt utbyte inom kulturområdet,
- samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet

2.11 Fritidsnämnden

Sammansättning

Fritidsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Fritidsnämndens grunduppdrag

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning.

Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Utöver sitt grunduppdrag har nämnden följande särskilda ansvarsområden:

- Fritidsnämnden har ett ansvar inom följande politikområden, idrottspolitiken, ungdomspolitiken, folkhälsopolitiken, friluftslivspolitik och politiken för det civila samhället
- Aktivt delta i planering och utveckling av attraktiva livsmiljöer
- Korttidsuthyrning av hela kommunens skol- och idrottslokaler för föreningsverksamhet
- Långtidsuthyrning av lokaler för föreningsverksamhet
- Kommunens skyldigheter enligt spellagen
- Kommunens ansvar avseende bygdemedel
- Samordning och bidragshandläggning till föreningslivet, även för andra nämnders räkning
- Ansvar för småbåtshamnar och anläggningar för fritidsbåtar samt för vissa farleder för fritidsbåtar.
- Samverka och/eller samordna arrangemang
- Delar ut stipendier för värdefulla insatser inom idrotts- och föreningsliv.

Delegering från kommunfullmäktige

Fritidsnämnden beslutar i följande grupper av ärenden:

- bidrag till föreningar och organisationer i enlighet med de regler fullmäktige fastställt

- mindre justeringar av regler för Umeå kommuns stöd till föreningslivet
- regler för tillfälliga bidrag till föreningslivet
- lotteritillstånd
- fritidsnämnden ansvarar för rätten till namnen på de idrottsanläggningar/arenor som ägs av Umeå kommun samt möjligheten att överlåta denna rättighet för ett särskilt objekt under en tidsbegränsad period.
- mindre justeringar av taxor och avgifter i kommunala idrotts-, fritids- och badanläggningar
- beslut om särskilda överenskommelser utöver fastställd prislista i samband med uthyrning av lokaler och anläggningar

2.12 Valnämnden

Sammansättning

Valnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen (2005:837), folkomröstningslagen (1979:369) samt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.

Nämnden ansvarar för att det finns lämpliga vallokaler.

Nämnden ansvarar för översyn av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om fullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen.

Delegering från kommunfullmäktige

Valnämnden ska besluta i följande ärenden:

- förhyrning av vallokaler,

2.13 Personalnämnden

Sammansättning

Personalnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Personalnämndens grunduppdrag

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor.

Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna

Nämnden ska:

- med uppmärksamhet följa och bevaka personalpolitiska frågor som är av intresse och vikt för kommunen och dess nämnder
- verka för samordning och utveckling i personalpolitiska frågor, samt däri ge råd och bistånd till övriga nämnder
- personalnämnden verkar för och följer upp parternas lokala samverkansavtal.
- svara för en enhetlig och sammanhållen lönepolitik
- samordna det systematiska arbetsmiljöarbetet och se till att verksamheten drivs enligt arbetsmiljölagen och dess föreskrifter samt kommunens arbetsmiljöpolicy
- samordna kommunens övergripande kompetensförsörjningsarbete och verka för
- mångfald och inkludering i organisationen och bland kommunens anställda
- samordna genomförande och uppföljning av kommunfullmäktiges personalpolitiska
- mål och uppdrag
- svara för beredning av personalpolitiska frågor inför hantering i kommunstyrelse och kommunfullmäktige

3.0 Revideringar

Datum och §	Eget diarienummer	Version
2025-10-27 § 205	KS-2024/00830	1.3.0
2025-08-25 §155	KS-2024/01110	1.2.2
2025-04-28 §82	KS-2025/00304	1.2.1
2025-03-28 §63		1.2.0
2024-06-17 §89	KS-2023/00651	1.1.1
2024-06-17 §92		1.1.0
2024-02-26 §35	KS-2023/00267	1.0.1
2023-10-30 §184	KS-2023/00699	1.0.1
2023-11-27 §228	KS-2023/00368	1.0.1
2023-12-18 §257		1.0
2023-04-24 §70	KS-2023/00241	1.0
2023-06-19, § 107		
2022-11-28, § 199		
2022-06-20, § 125		
2020-03-30, § 58		
2018-11-26		
2018-01-29		
2017-11-27		
2014-11-24, § 150		